

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE YÖNETİMİ PROGRAMI**

**KIRSAL MİRASIN KORUNMASI VE
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME:
BURSA DEDELER KÖYÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL SENA SALDAMLI

İSTANBUL, 2023

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE YÖNETİMİ PROGRAMI**

**KIRSAL MİRASIN KORUNMASI VE
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME:
BURSA DEDELER KÖYÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BETÜL SENA SALDAMLI
(200203002)**

**Danışman
(Doç. Dr. Mine Esmer)**

İSTANBUL, 2023

27/12/2022

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mimarlık Anabilim Dalı Kültürel Mirasın Korunması ve Yönetimi programı öğrencisi 200203002 numaralı Betül Sena SALDAMLİ'nin hazırladığı "Kırsal Mimari Mirasın Koruma ve Sürdürülebilirlik Bağlamında İncelenmesi: Dedeler Köyü" konulu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 27/12/2022 Salı günü saat 17:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının Kırsal Mirasın Korunması ve Sürdürülebilirliği Üzerine Bir İnceleme: Bursa Dedeler Köyü şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Karar
1. (Danışman) Doç. Dr. Mine ESMER	KABUL
2. Doç. Dr. Zeynep ERES ÖZDOĞAN	KABUL
3. Doç. Dr. Koray GÜLER	KABUL
4.
5.
6. (İkinci Danışman)*

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Betül Sena Saldamlı

TEŐEKKÜR

Tez çalıŐmam s¼recinde her aşamada bilgi ve tecr¼besini aktaran, destekleyici ve ilgili yaklaşımıyla yol g¼steren değerli danıŐmanım Doç. Dr. Mine Esmere teŐekk¼rlerimi ve saygılarımı sunarım.

Hayatım boyunca maddi ve manevi açıdan her zaman yanımda olup destek veren annem Hatice, babam İzzet, abilerim Yusuf ve Mehmed'e; tez s¼reci boyunca her konuda yardımcı olan arkadaŐım Fatma'ya; manevi desteklerini esirgemeyen t¼m dostlarıma; çalıŐmam s¼recinde tanıştığım kıymetli insanlara; alan çalışmasında yardımcı olmaya alıŐan Dedeler k¼y¼ sakinlerine; son olarak da kendime teŐekk¼r ederim.

Bet¼l Sena Saldamlı

KIRSAL MİRASIN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: BURSA DEDELER KÖYÜ

Betül Sena Saldamlı

ÖZET

Kırsal alanlar; insanın doğayla olan ilişkisi sonucu ortaya çıkan, varlığı iki unsurun karşılıklı etkileriyle süregelen, bulunduğu yere özgü değerler içeren ve yaşam kültürünü yansıtan alanlardır. Doğal çevrenin olanakları içinde toplulukların ürettiği yapılı çevre, o yöreye ait somut ve somut olmayan miras değerleriyle yaşam kültürünü ortaya koymaktadır. Topluluklar yerleşimleri içinde geleneklerini ve yaşam pratiklerini sürdürürken, yörenin kimliğine ait öğelerine tanıklık etmek ve yörenin sunduğu bilgidan yararlanmak mümkündür. Geçmişten günümüze ulaşan geleneksel yaşam kültürünü ifade eden somut göstergeler olan kırsal yerleşimlerin korunması gereklidir. Bu bağlamda kırsal yerleşimlerde yaşamın devamlılığı önem kazanmakta, topluluklar da yerleşimlerine dair unsurların geleceğe aktarılmasında aracı olmaktadır. Dünyada yaşanan hızlı dönüşümlerden kırsal alanlar olumsuz etkilenmiş, yaşam kültürünün farklılaşmasıyla geleneksel dokunun bozulması ve geri döndürülemeyecek değişikliklerin olması tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır.

Tez çalışması kapsamında kırsal miras özelliğine sahip Bursa ili, Keles ilçesine bağlı Dedeler köyü, korumanın sürdürülebilirliği bağlamında incelenmiştir.

Giriş bölümünde çalışmanın amacı, kapsamı ve çalışmada kullanılan yöntemler aktarılmıştır.

Birinci bölümde; kırsal mimari miras ve sürdürülebilir korumaya ilişkin genel kavramlar, uluslararası ve ulusal düzeyde yapılan çalışmaların tarihsel süreci ve kırsal mimaride koruma sorunlarına yer verilmiştir.

İkinci bölümde; Keles ilçesinin coğrafi konumu, yeryüzü şekilleri, bitki örtüsü, tarihi, fiziki, sosyal ve ekonomik yapısı incelenmiştir.

Üçüncü bölümde; Dedeler köyünün tarihi, demografik, ekonomik ve sosyal yapısı aktarılmıştır. Somut olmayan miras değerleri ve yerleşim dokusuna yönelik yapılan analizlerle birlikte yerleşimin karakteristik özellikleri ortaya konmuştur. Yerleşimi oluşturan ögeler incelenerek kırsal mimari kimliği oluşturan geleneksel yapı türleri hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde; köye ilişkin güçlü, zayıf yönler ve fırsat, tehditler ortaya konmuştur. Anket ve sözlü görüşmelerden elde edilen verilerle yerleşimin sosyal yapısı analiz edilmiştir. Dedeler köyü kırsal yerleşimine dair koruma ve sürdürülebilirlik sorunları aktarılmıştır. Tüm değerlendirmeler sonucunda Dedeler köyü kırsal yerleşiminin bütüncül bakış açısıyla, katılımcı yaklaşım odaklı, koruma ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler; kırsal miras, kırsal mimari koruma, sürdürülebilir koruma, Bursa, Dedeler köyü

A STUDY ON THE CONSERVATION AND SUSTAINABILITY OF RURAL HERITAGE: BURSA DEDELER VILLAGE

Betül Sena Saldamlı

ABSTRACT

Rural areas; are the areas that appear as a result of the relationship of humans with nature, that continue to exist with the mutual effects of two elements, that contain values specific to the place where located, and that reflect the culture of life. The built environment produced by communities within the possibilities of the natural environment reveals the culture of life with tangible and intangible heritage values of that region. While the communities continue their traditions and life practices within their settlements, it is possible to witness the elements of the identity of that region with on-site observation and to benefit from the knowledge offered by the region. While the communities continue their traditions and life practices in their settlements, it is possible to witness the elements of the identity of the region and benefit from the information provided by the region. It is necessary to protect rural settlements, which are tangible indicators that express traditional life culture from the past to the present. In this context, the continuity of life in rural settlements gains importance, and communities also act as mediators in transferring the elements of their settlements to the future. Rural areas have been adversely affected by the rapid changes in the world, the deterioration of the traditional texture with the differentiation of life culture and has faced the threat of irreversible changes.

Within the scope of this thesis, Dedeler village of Keles district in the province of Bursa, which has rural heritage characteristics, was examined in the context of the sustainability of conservation.

In the introduction, the aim, scope and methods used in the study are explained.

In the first chapter, general concepts of rural architectural heritage and sustainable conservation, the historical process of studies at the international and national levels, and conservation problems in rural architecture were described.

In the second chapter, the geographical location, landforms, vegetation and historical, physical, social and economic structure of Keles district were examined.

In the third chapter, the history, demographic, economic and social structure of Dedeler village has been explained. Intangible heritage values and characteristics of the settlement were demonstrated together with the analyzes made for the settlement pattern. In addition, by examining the elements that form the settlement, details are given about the traditional building types that make up the rural architectural identity.

In the fourth chapter, the strengths, weaknesses, opportunities and threats of the village are stated. With the data obtained from the questionnaire and oral interviews, the social structure of the settlement was analyzed and the protection and sustainability problems of the rural settlement were demonstrated. As a result of all evaluations, suggestions were introduced regarding the protection and sustainability of Dedeler village with a holistic perspective and participatory approach.

Keywords; rural heritage, rural architectural conservation, sustainable conservation, Bursa, Dedeler village

ÖNSÖZ

Sanayi devrimi sonrası yaşanan değişimlerle kırsal yerleşimler yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bununla birlikte, kültürel miras değerleri taşıyan ve gelecek nesillere aktarılması gereken kırsal yerleşimlerin “korumanın sürdürülebilirliği” bağlamında incelenmesi de önem kazanmıştır.

Tez çalışmasında kırsal alanda miras ve sürdürülebilir koruma ilişkisini inceleme kararı alındıktan sonra çalışma alanı seçimi için yer araştırılması yapılmıştır. İlk önce örnek bir köy seçebilmek için; Bursa iline bağlı İznik, Orhangazi, Kestel ve Keles ilçelerinin köyleri hakkında internet kaynakları üzerinden genel bilgilere ulaşılmıştır. Literatür taraması yapılarak, akademik çalışma yapılan kırsal yerleşimler elenmiştir. Bu bilgilere istinaden belirlenen köylere ziyaretler gerçekleştirmek için gezi takvimi oluşturulmuştur. Bu ziyaretler, İznik ilçesinde Göllüce, Müşküle, İhsaniye, Sansarak, köyleri; Orhangazi ilçesinde Akharem, Gemiç, Gürle köyleri; Kestel ilçesinde Aksu köyü, Keles ilçesinde Epçeler, Gököz ve Dedeler köyelerine yapılmıştır. İncelenen köyler, seçilen bölgelerde yapılan bilimsel çalışmaların sayısına göre değerlendirilmiş; çalışmalara katkı sağlamak açısından az çalışma yapılan bölge üzerine yoğunlaşmıştır. Bu aşamada diğer bölgelerden coğrafi özellikler, sosyoekonomik durum gibi faktörler üzerinden ayrışan bir bölge olması ve Bursa'nın dağlık bölgesine ait yerleşim özelliklerini yansıtan bir örnek olması nedenleriyle çalışma alanı için Keles ilçesi seçilmiştir. Ekonomik açıdan canlılığı devam eden köylerdeki varsıl mimariye kıyasla dağ yöresine ait yalın mimari ve özellikle yok olmaya yüz tutmuş bir kültür mirası olarak samanlıkların incelenmesi önemsenmiştir. Kırsal yaşamın devam ettiği Bursa'nın dağ yöresi olarak adlandırılan bölgede bulunan Keles ilçesi, Dedeler köyünün, kırsal mirasın korunması ve sürdürülebilirliği kapsamında incelenmesi amaçlanmıştır. Tez çalışmasında; köyün tarihi hakkında sınırlı kaynak olması, alan çalışması sırasında köyde kanalizasyon çalışması olması, köy sakinlerinin konutlarında bulunmaması gibi güçlüklerle karşılaşmıştır.

Ocak, 2023

Betül Sena Saldamlı

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR	xix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. KIRSAL MİMARİ MİRASIN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ 5	
1.1. GENEL KAVRAMLAR.....	5
1.2. KÜLTÜREL MİRAS OLARAK KIRSAL MİMARİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA.....	7
1.2.1. Sürdürülebilirlik	9
1.2.2. Kırsal Mimarinin Korunmasına Yönelik Uluslararası Düzeyde Yapılan Çalışmaların Tarihsel Süreci.....	11
1.2.3. Kırsal Mimarinin Korunmasına İlişkin Ulusal Düzeyde Yapılan Çalışmaların Tarihsel Süreci.....	16
1.2.4. Kırsal Mimaride Koruma Sorunları	19
İKİNCİ BÖLÜM.....	22
2. KELES İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	22
2.1. KONUMU	22
2.2. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ, İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ.....	23
2.3. KELES'İN TARİHİ.....	24
2.4. EKONOMİK VE SOSYAL YAPI	28
2.5. DEMOGRAFİK YAPI	29
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	30
3. DEDELER KÖYÜ	30
3.1. KONUMU VE COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ	30
3.2. TARİHİ	33

3.3. EKONOMİK VE SOSYAL YAPI	35
3.4. DEMOGRAFİK YAPI	37
3.5. DEDELER KÖYÜNDE SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS	38
3.5.1. Dede Anlayışı.....	38
3.5.2. Yörük-Türkmen Kültürü.....	40
3.6. KÖYÜN KIRSAL YERLEŞİM DOKUSU	41
3.7. DEDELER KÖYÜNÜN YERLEŞİM DOKUSUNA İLİŞKİN TEMEL ANALİZLER	45
3.7.1. İşlev Analizi	45
3.7.2. Kat Sayısı Analizi	46
3.7.3. Yapım Sistemi Analizi.....	47
3.7.4. Kullanım Durumu Analizi	49
3.7.5. Tarihsel Değerlilik Analizi	49
3.7.6. Çatı Tipi Analizi	51
3.7.7. Yol Analizi	52
3.8. GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSUNU OLUŞTURAN ÖGELER	53
3.8.1. Yerleşim Özellikleri.....	53
3.8.2. Kamusal Mekânlar.....	54
3.8.2.1. Türbe	54
3.8.2.2. Cami.....	55
3.8.2.3. Fırın	59
3.8.2.4. Çamaşırhane.....	59
3.8.2.5. Pekmez Yapım Yeri.....	60
3.8.2.6. Çeşme.....	61
3.8.3. Geleneksel Konut Yapıları / Köy Evleri	62
3.8.3.1. Parsel Kullanımı / Yapı-Yerleşim Planı İlişkisi	64
3.8.3.2. Mekân Örgütlenmesi, Düzeni ve Özellikleri	65
3.8.3.3. Plan Düzeni / Mekân Programı	70
3.8.3.4. Cephe Düzeni ve Elemanları.....	74
3.8.3.5. Yapım Sistemi ve Malzeme	83
3.8.4. Samanlık Yapıları	88
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	91

4. DEDELER KÖYÜ KIRSAL MİMARİ MİRASININ KORUMANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER.....	91
4.1. DEĞERLENDİRME	91
4.1.1. Çalışma Alanı GZFT Analizi	94
4.1.2. Sosyal Yapı Analizi	96
4.1.2.1. Demografik Yapı	96
4.1.2.2. Ekonomik Durum.....	98
4.1.2.3. Yapısal Boyutta Sorunlar.....	99
4.1.2.4. Yenileme-Koruma İlişkileri ve Korumaya Bakış Açısı.....	100
4.1.2.5. Çevresel Boyutta Sorunlar	101
4.2. DEDELER KÖYÜ KIRSAL MİRASI VE KORUMANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE YÖNELİK ÖNERİLER.....	101
4.2.1. Fiziksel Yapıya İlişkin Öneriler	105
4.2.2. Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Açından Öneriler.....	107
4.2.2.1. Kırsal Turizm	107
4.2.2.2. Ekonomik Açından Öneriler	110
4.2.2.3. Yerel halkın Farkındalığı ve Bilgilendirilmesine Yönelik Öneriler	112
4.2.2.4. Tanıtım	113
4.2.3. Çevresel Boyutta Öneriler	114
SONUÇ.....	116
KAYNAKÇA.....	118
EKLER.....	126

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2. 1: Bursa il haritası.....	22
Şekil 2. 2: <i>Küçük Asya Coğrafyası</i> adlı 1921 tarihli Rumca kitapta bölgenin haritası (Kondoyannis, 1921).....	25
Şekil 2. 3: Keles ilçesi Kocayayla	25
Şekil 2. 4: Eski Keles genel görünümü.....	27
Şekil 2. 5: Keles ilçesi nüfus hareketleri	29
Şekil 3. 1: Arazideki eğimin gösterimi	30
Şekil 3. 2: Bursa Köyleri Haritası	31
Şekil 3. 3: Bursa Fiziki İl Haritası.....	31
Şekil 3. 4: Köy arazisinin sarp yapısına örnek (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	32
Şekil 3. 5: Dedeler köyü genel görünümü	32
Şekil 3. 6: Dedeler köyü genel görünüm (R. Bayram Arşivi, 2022).....	33
Şekil 3. 7: Kiepert haritasında Keles (Çaçu, 2010, s. 9).....	34
Şekil 3. 8: Dedeler köyü ilkokulu öğretmeni ve öğrencileri 1960'lı yıllar (Çaçu, 2010, s. 139)	36
Şekil 3. 9: Dedeler Köyü nüfus hareketleri.....	38
Şekil 3. 10: Selahaddin Buhari Türbesi iç görünüş ve mermer sunak elemanı (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	40
Şekil 3. 11: Köy hayrında açık arttırma geleneği (R. Bayram Arşivi)	41

Şekil 3. 12: Dedeler köyünde deve geleneği (R. Bayram Arşivi)	41
Şekil 3. 13: Dedeler köyü 2015, 2016, 2019, 2020 tarihli hava fotoğrafları	42
Şekil 3. 14: Köyün topografyaya yerleşiminin şematik gösterimi (B.S. Saldamlı, 2022)	42
Şekil 3. 15: Köylülerin yerleşimde ilk yapının yapıldığını düşündüğü alan (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	43
Şekil 3. 16: 02.10.2022 tarihinde gerçekleşen Dedeler köyü Selahaddin Buhari Hz. anma ve hayır cemiyeti (R. Bayram Arşivi, 2022)	44
Şekil 3. 17: Köyün yerleşim dokusu	44
Şekil 3. 18: Dedeler köyü işlev analizi pasta grafiği	46
Şekil 3. 19: Dedeler köyü kat sayısı analizi pasta grafiği	47
Şekil 3. 20: Önde geleneksel yapı, arka planda yeni yapılan konut örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	48
Şekil 3. 21: Dedeler köyü yapım sistemi analizi pasta grafiği	48
Şekil 3. 22: Dedeler köyü yapım sistemi analizi pasta grafiği	49
Şekil 3. 23: Uyumsuz ve uyumlu yeni yapı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	50
Şekil 3. 24: Tarihsel değerlilik analizi pasta grafiği	50
Şekil 3. 25: Dedeler köyü genel görünüm (R. Bayram Arşivi, 2022)	51
Şekil 3. 26: Çatı örtüsünde alaturka kiremit örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	51
Şekil 3. 27: Çattı tipi analizi pasta grafiği	52
Şekil 3. 28: Köy içi yol kaplaması örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	52
Şekil 3. 29: Dedeler köyü evleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	53
Şekil 3. 30: Dedeler köyünde bir tuğla ocağı, 1960'lı yıllar	54
Şekil 3. 31: Dedeler köyü türbe ve camiler	55

Şekil 3. 32: Restorasyon öncesi Dedeler Köyü Eski ve Yeni Cami (Elbas & diğ., 2014b, s. 150)	56
Şekil 3. 33: Dedeler Köyü Eski Cami içi (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	57
Şekil 3. 34: Dedeler Köyü Eski Cami restorasyon projesi görünüş ve planlar	58
Şekil 3. 35: Dedeler Köyü Eski Cami içi (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	58
Şekil 3. 36: Dedeler köyü ekmek fırınları (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	59
Şekil 3. 37: Dedeler köyü çamaşırhanesi (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	60
Şekil 3. 38: Dedeler köyü pekmez yapım yeri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	61
Şekil 3. 39: Dedeler köyünde çeşme örnekleri (B. S. Saldamlı, 2022)	62
Şekil 3. 40: Dedeler köyü genel görünüm	64
Şekil 3. 41: Dedeler köyü konut yapılarının yerleşim planı ilişkisi (B. S. Saldamlı)	65
Şekil 3. 42: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	66
Şekil 3. 43: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	66
Şekil 3. 44: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	67
Şekil 3. 45: Dedeler köyünde giriş katın açık kullanıldığı örnekler (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	68
Şekil 3. 46: Zemin katın aktif olarak ahır işleviyle kullanıldığı örnek (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	68
Şekil 3. 47: Sarpın kullanım örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	69
Şekil 3. 48: Topografyaya yerleşim biçimlerinin temsili (B. S. Saldamlı)	69
Şekil 3. 49: Geleneksel köy evinde sofa (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	70
Şekil 3. 50: Geleneksel konutta ocaklık (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	71
Şekil 3. 51: Geleneksel konut oda yapısı, sedir ve gusülhane (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	72

Şekil 3. 52: Geleneksel konut yapısında ışıklık (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	72
Şekil 3. 53: Sofanın kenarında kullanılan mutfak (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	73
Şekil 3. 54: Hela eki örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	74
Şekil 3. 55: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	75
Şekil 3. 56: Dedeler köyü evler arası geçiş (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	76
Şekil 3. 57: Dedeler köyü genel görünüm (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	76
Şekil 3. 58: Dedeler köyü geleneksel konutlarında pencere örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	77
Şekil 3. 59: Dedeler köyü geleneksel konutlarında kapı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	78
Şekil 3. 60: Köy evlerinde çıkma örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	79
Şekil 3. 61: Köy evlerinde çıkma örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	80
Şekil 3. 62: Dedeler köyü sokak ulaşımı için taştan yapılan merdiven örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	81
Şekil 3. 63: Sokaktan yapıya giriş sağlayan merdiven örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022).....	81
Şekil 3. 64: Dedeler köyü geleneksel konutlarında köşe pahı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	82
Şekil 3. 65: Yapım sisteminde kullanılan malzeme çeşitliliğine örnek (B. S. Saldamlı)	83
Şekil 3. 66: Konutlarda çoklu malzeme kullanımı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	84
Şekil 3. 67: Yapıda üst kattaki odanın sıvasız kullanımı (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	85

Şekil 3. 68: Zemin kat-birinci kat arası döşeme örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	
.....	85
Şekil 3. 69: Çatı sistemi örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	86
Şekil 3. 70: Hımsı sistemde kerpiç kullanımı örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	87
Şekil 3. 71: Konut yapısında cepheden döşeme kirişlerinin görünüşü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	87
Şekil 3. 72: Gököz köyü samanlık yapısı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	88
Şekil 3. 73: Samanlık yapılarının oluşturduğu silüet (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	89
Şekil 3. 74: Samanlık yapıları (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	89
Şekil 3. 75: Samanlık yapıları (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	90
Şekil 3. 76: Dedeler köyü genel görünüm (R. Bayram Arşivi, 2022)	90
Şekil 4. 1: Geleneksel samanlık yapıları yanında yeni yapı inşaatları (R. Bayram Arşivi, 2022)	93
Şekil 4. 2: Köyün çok amaçlı hizmet binasında köy hayrı (R. Bayram Arşivi, 2022)	94
Şekil 4. 3: GZFT analizi (B. S. Saldamlı)	96
Şekil 4. 4: Anket katılımcılarının yaş dağılımı grafiği	97
Şekil 4. 5: Anket katılımcılarının meslek dağılımı grafiği	98
Şekil 4. 6: Anket katılımcılarının yerleşim dokusuna yönelik yaklaşımlarına ait grafik	101
Şekil 4. 7: Yerel mirasın sürdürülebilirlik ilkeleri (Correia vd., 2014, s. 27)	103
Şekil 4. 8: Dedeler köyü alan çalışması sırasında yapılan tarla ziyaretinde çilek toplama faaliyeti (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)	109
Şekil 4. 9: Dedeler köyü gezi rota önerisi (B. S. Saldamlı)	110

Şekil 4. 10: Dedeler köyü video karekodu.....**114**

Şekil 4. 11: Dedeler köyü üç kırmımlı tanıtım broşürü karekodu**114**

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
BEBKA	: Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı
COE	: Avrupa Konseyi
ÇEKÜL	: Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
IPARD	: Instrument for Pre-Accession Assistance Rural Development (Yerel Kalkınma Stratejilerinin Hazırlanması ve Uygulanması)
ICOMOS	: International Council on Monuments and Sites (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi)
ICCROM	: International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (Uluslararası Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarımı Çalışmaları Merkezi)
KOKAP	: Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması Projesi
KÖYDES	: Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi
LEADER	: Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (Kırsal Ekonominin Kalkındırılması için Faaliyetler Arasındaki Bağlantılar)
SKA	: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TÜBA	: Türkiye Bilimler Akademisi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Kırsal yerleşimlerde sanayi devrimi sonrası değişen yaşam koşulları, kırsal alanlardan kente göçle köylerin terk edilmesi ve nüfusun azalması, geleneksel yapıların işlevlerinin yitirilmesi, yapıların kullanılmayarak harap olması, geleneksel yapım teknikleri için usta ve malzeme bulamama sorunu, sürekli bakımın yapılamaması gibi çeşitli faktörler kırsal yerleşimlerdeki yapıların zamanla yıpranmasına, hatta kaybedilmesine sebep olmaktadır. Bu kayıplar sonucu da zaman içinde bu yerleşimlerde karakteristik mimari, geleneksel doku bozulmakta, kimlik kaybı yaşanmaktadır. İnsan ve doğa kaynaklı sorunlar nedeniyle kültürel miras değerleri risklerle karşı karşıya kalmaktadır.

Dedeler köyü, dağ yöresi olarak adlandırılan, Bursa'nın dağlık bölgesinde bulunan, Yörük Türkmen geleneğini yaşatan, kırsal yaşamın devam ettiği ve dağ yöresinin geleneksel yapım tekniklerini yansıtan yöresel mimari yapılarına sahip bir kırsal yerleşim örneği olması sebebiyle tercih edilmiştir. Fakat hızla değişen yaşam pratikleri ve yapılaşma kültürü nedeniyle tedbir alınmaması halinde karakteristik yapısının bozulması ve kaybolması riski taşımaktadır.

Bu nedenle, Dedeler köyündeki yerleşim özellikleri ve kırsal mimarinin incelenmesi ve belgelenmesi yanında çalışma kapsamında köyün tarihi, sosyokültürel ve sosyoekonomik yapısı ile ilgili bilgilerin de araştırılması amaçlanmıştır. Köye yönelik ileride yapılabilecek çalışmalar için tespit ve analiz verilerinin elde edilmesi, yerleşim dokusu ve yapılarının belgelenmesi, kırsal yerleşimlerde sürdürülebilir bir koruma örneği oluşturacak bir çalışma olması hedeflenmiştir.

Çalışmanın Kapsamı

Çalışma kapsamında, kırsal alanlar ile ilgili kavramlar ve sürdürülebilir koruma kapsamında kırsal mimari miras araştırılmıştır. Kırsal mirasın korunması ve sürdürülebilirliğine yönelik ulusal ve uluslararası kaynaklar irdelenmiştir. Kırsal mimari yapı özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan doğal çevre, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler incelenmiş ve zaman içinde değişiminin yerleşime yansımaları değerlendirilmiştir. Mevcut dokuya ait incelemeler yapılarak kırsal yerleşim karakterinin ifadesi olan yapılar, yerleşme kriterleri, yapım tekniği ve malzeme bilgisini içeren mimari özellikleri ile ele alınmıştır.

Dedeler köyü çalışma alanında fotoğraflama, anket çalışması, sözlü görüşme ve gözlemler sonucunda analizler oluşturulmuştur. Bu çalışma kırsal yerleşimin kültürel değer ve potansiyellerinin saptanması ile sürdürülebilir öneriler üretilebilmesi için önemli görülmüştür. Köyün geleneksel mimarisini yansıtan yapı örnekleri için samanlık ve konut yapıları seçilerek tespit ve rölöve çalışmaları yapılmıştır.

Çalışma kapsamında ilgili kaynaklardan yararlanılarak yapılan analizler sonucunda elde edilen verilerle, yerleşimin bütüncül yaklaşımla ele alınarak yaşamın devamlılığı ile korumanın sürdürülebilirliği konusunda günümüzü ve geleceği kapsayan öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Keles ilçesinde Dedeler köyü, köy halkının mevcut imkânlar dâhilinde yapılarını tamamen yıkıp yerine yenisini yapma oranının düşük olması; genellikle yapılarda kısmi değişikliklerin yapıldığı görülmesi, parsel kullanım sınırlarının değişmemesi ile birlikte bütünsel açıdan bakıldığında köy dokusu ve sokak silüetlerinde büyük bozulmalar olmaması; köy yaşam pratikleri, inanç ve geleneklerin yaşatılmaya devam etmesi gibi nedenlerle tercih edilmiştir. Ayrıca geleneksel yerleşimlerde konut yapıları dışında köy yaşamı içinde yöreye özgü farklı işlevlerde kullanılan yapılar karşımıza çıkmakta olup; bunlar konutlara kıyasla daha kırılğan yapıya sahip miras öğeleri olarak, değişen yaşam düzeninde işlevini yitirmesiyle birlikte daha fazla kaybolma riskiyle karşı karşıyadır. Bu bağlamda Dedeler köyünde, dağlık bölgesinin başka köylerinde de benzer nitelikler gösteren “samanlık” yapısı

örneklerinin yöreye özgü mimari ve yerleşim biçimini yansıtan özellikleriyle kırsal miras değeri olarak belgelenmesi gerekli görülmüştür.

Dedeler köyünde çalışma kararı alındıktan sonra; literatür taraması, alan çalışması, anket, sözlü görüşme yöntemlerine başvurulmuş analizlerle elde edilen verilerin değerlendirilmesi aşamaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ilk olarak kuramsal açıdan kırsal alana ilişkin tanımlar, “kırsal miras-koruma-sürdürülebilirlik” ilişkisi için literatür taraması yapılmıştır. Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların kırsal mimarinin korunmasına ilişkin tarihsel gelişim, yaklaşım yöntemleri, projeler, uygulanan örnekler incelenerek veri toplanmıştır.

Dedeler köyünün ve bağlı olduğu Keles ilçesinin tarihi, coğrafi, demografik, ekonomik, kültürel ve sosyal yapısı incelenmiş, köyün dağ yöresini yansıtan geleneksel dokusunu şekillendiren etkenler ortaya konmuştur. Dedeler köyü ile ilgili sınırlı bilginin olması nedeniyle yerel kaynaklara ulaşılarak veri toplanmıştır. Alan çalışması için periyodik ziyaretler gerçekleştirilmiş¹ ve Dedeler köyünün sosyal yapısını analiz ederek yerleşimin tarihi, kırsal yaşam pratikleri, gelenekler hakkında bilgi alabilmek, güncel sorunların tespit edebilmek ve gerçekçi çözümler ortaya koyabilmek için yerel halk ile sözlü görüşmeler gerçekleştirilmiş, ayrıca 20 kişiyle anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada demografik yapı, ekonomik durum, yapısal boyutta sorunlar, yenileme-koruma-farkındalık ilişkileri ve çevresel boyutta sorunların tespit edilebilmesi amacıyla sorular yöneltilmiştir. Fiziksel yapı analizi için yerleşimin fotoğrafları çekilerek, yerleşim dokusu ve yapıların özellikleri haritalar² üzerine işlenmiştir. Haritalara işlenen analizler ek olarak gösterilmiş, ayrıca bu veriler tezin 4. Bölümünde grafiklerle aktarılmıştır. Dedeler köyü geleneksel yerleşim dokusu mimari özelliklerini barındırdığı düşünülen yapı türleri belirlenerek fotoğraf çekimleri

¹ Alan çalışmaları için yapılan ziyaretler, 2022 yılında mayıs ve ağustos ayları arasında yapılmıştır.

² Tez çalışması kapsamında Keles Belediyesi’nden ulaşılabilen 2011 tarihli kadastral haritanın yeterli ve güncel olmaması sebebiyle Google Earth programı, İHA (insansız Hava Aracı) ile elde edilen 2021 ve 2022 tarihli kuşbakışı görüntülerden yararlanılarak ve alan gezisinde tespit edilen yeni yapıların çizilmesiyle elde edilen altlık analiz haritası olarak kullanılmıştır. Ayrıca alanın eğimi yerleşimi etkileyen önemli bir faktör olarak görülmüş, bunun haritada gösterilebilmesi için izohips eklenmesi düşünülmüştür. Bunun için Google Earth uygulaması üzerinden alınan veriler ArcGIS programında işlenerek haritada gösterilebilir duruma getirilmiştir.

yapılmış; bazı yapıların görünüş çizimi, içine girilebilen³ iki adet konut yapısı için ölçüm yapılarak plan şemaları oluşturulmuş ve envanter çalışması hazırlanmıştır. Çalışmada 17 konut yapısı ve 21 samanlık yapısı olmak üzere toplamda 38 yapıya yer verilmiştir. Yapıların konumları, yapısal özellikleri ve sorunları üzerine gözlemler bulunan, fotoğrafları eklenerek ve bazı yapılar için çizimler yapılarak hazırlanan envanter fişleri⁴, analiz paftaları, röportaj ve anket soruları çalışmanın sonunda ek olarak gösterilmiştir.

Son olarak kaynaklardan yararlanılarak, incelenen Dedeler köyü kırsal yerleşiminin; miras değerlerinin korunması, geleneksel yerleşim dokusunun sürdürülebilmesi ve taşıdığı birikimin gelecek nesillere aktarılabilmesi için çeşitli öneriler ortaya konmuştur.

³ Kırsal yerleşimden göç edilmesi ve yapıların dönemsel kullanılması sebepleriyle yapı sahiplerinin yerleşimde bulunmaması veya yapı sahibinin konuta girişe izin vermemesi gibi sınırlılıklarla karşılaşmıştır.

⁴ Envanter fişleri, TÜBA-TÜKSEK'in yayımladığı "Kırsal Mimarlık Envanteri Fiş Örnekleri ve Kullanım Kılavuzu"ndan yararlanılarak hazırlanmıştır (Akın vd., 2003).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KIRSAL MİMARİ MİRASIN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

1.1. GENEL KAVRAMLAR

Kırsal mimari miras kavramından önce kırsal, kırsal alan ile ilgili kavramları tanımlamak faydalı olacaktır. Literatüre baktığımızda bu kavramlarla ilgili karşımıza çeşitli tanımlamalar çıkmaktadır.

Kır, kent dışı olarak ifade edilirken (Hasol, 1979, s. 287); kırsal alan, kentle kıyaslandığında ortalama gelir seviyesinin daha az olduğu ve bununla birlikte kendine özgü kültürel yapısı olan, yöresel geleneklerin şekillendirdiği bir toplumsal hayatın belirlendiği yerler olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011, s.266). Kırsal alan, tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle geçinen toplulukların yaşadığı, az nüfuslu alanlar olarak tanımlanabilir (Kayıkcı, 2009, s. 30). Doğal çevre içindeki insan faaliyetlerinin görünen ve görünmeyen izleri, çevreyle ilişkilerinin oluşturduğu bütünü kapsar. Dolayısıyla kırsal alan, insanın doğayla olan bağında ona ilişkin algılarını, ona yükledikleri değer ve anlamı da barındırır (Sözen, 2012, s. 5).

Kırsal yerleşim, “kültürel peyzaj” ve “kültürel manzara” kavramlarıyla da açıklanmaktadır. Kültürel manzara; yapıların üretimi, tarım-hayvancılık gibi faaliyetlerle oluşturulmuş alanlarla birlikte ritüeller, gelenekler, yaşam pratikleri benzeri somut olmayan öğeleri de içerir. Bu kapsamda “insanların doğayı çeşitli amaçları doğrultusunda kullanmaları sonucunda oluşan alanlar” şeklinde tanımlanmaktadır (Kayın, 2012, s. 1). ICOMOS Türkiye’nin 2013 yılında hazırladığı Türkiye Mimari Miras Koruma Bildirgesi’nde kültürel peyzaj tanımı; “*toplumun ve insan yerleşmelerinin, tarih içinde ekonomik, sosyal ve kültürel etkenler bağlamında doğal çevreleriyle birlikte ve etkileşim içinde bulunarak dönüştürdüğü alanların yanı sıra, insanın ve doğanın birlikte oluşturduğu kültürel ve doğal kaynakları ve bu*

bağlamda yaban hayatı ve evcil hayvanları içeren, tarihi bir olay ve bir etkinlikle birlikte anılan, ya da çeşitli kültürel ve estetik değerler sergileyen coğrafi alanlar” ifadesiyle tanımlanmıştır. Aynı bildirmede kırsal sit tanımı; *“yerleşim düzeni, yapım tekniği ve tasarımıyla yerelin ürünü olan yapıların, yol, meydan, tarım alanı vb. öğelerle birleşerek oluşturduğu, korunacak değerler taşıyan kırsal alanlar”* şeklinde yapılmıştır (ICOMOS, 2013). Ahunbay da, kırsal sitin günümüzü anlamamıza yardımcı olacak, estetik duyarlılıkları, yaşam felsefeleri ile ilgili birçok ayrıntıyı saklayan alanlar olduğunu vurgular (Ahunbay, 2017, s. 116).

Kırsal mimari kavramı incelendiğinde tarım çağı mimarlığı, halk mimarlığı, spontan mimarlık, yerel mimarlık, vernaküler mimari, mimarsız mimarlık gibi kavramlara rastlanmaktadır (Rudosfky, 1964; Sözen, 2012, s. 5). Fransızca ve İngilizce tanımıyla “Vernaküler Mimari” olarak da tanımlanan yöresel mimari, toplumun sahip olduğu kültürün, doğrudan doğruya ve belirli ihtiyaçlar etrafında maddeye dönüşmesidir. Toplumun, kendisi için ideal olan mekânı ve çevreyi, mimar veya başka uzmanlara ihtiyaç duymadan meydana getirmesidir (Sezgin, 1984, s. 44). Başka bir tanıma göre kırsal mimarlık, toplumların dini inanışları, sosyal ve ekonomik yapısı gibi özelliklere göre şekillenen, yerleştiği doğanın topografyasının sınırlılıkları dâhilinde farklılıkları olan yerele özgü mimaridir (Aran, 2000, ss. 14-15). İklim, yeryüzü şekilleri, yaşam kültürü, yöre çevresindeki malzemeler kırsal mimariyi yapılandıran etkenler olarak sayılırken, kırsal mimarlıkta işlev de estetik kaygıya göre ön planda tutulur. Kırsal mimari, yerel gereksinimler ve yapım malzemelerine dayanarak, yerel gelenekleri yansıtır (Sözen, 2012, s. 5).

Oliver (2007), yerel mimarinin çevreye uyum açısından adaptasyon sorunlarına karşı sahip olduğu farkındalık göz önünde alındığında; sürdürülebilir çözümler barındırdığı için gelecekteki mimari yaklaşımlar için gerekli olacağını savunmuş ve yerel mimariyi; *“İnsanlar tarafından yapılan tüm ev ve diğer yapıları kapsar. Çevresel bağlamlar ve mevcut kaynaklarla, geleneksel teknolojiler kullanılarak konut sahibi ya da topluluk tarafından inşa edilir. Yerel mimarinin tüm biçimleri, onu üreten kültürlerin değerlerini, ekonomilerini ve yaşam şekillerini barındırarak, belirli gereksinimlerini karşılamak için inşa edilmiştir”* şeklinde açıklanmıştır (Oliver, 2007,

s. 30,424). Yöresel mimari, yaşamsal ihtiyaçlara göre değişebilen ve çevresel kısıtlamalara göre sürekli uyumlanan bir süreçtir (ICOMOS, 1999).

Yapılı çevre; endüstri öncesi tarım çağı topluluklarında topografya, iklim, jeolojik yapı, malzeme olanakları, bununla birlikte doğal çevrede oluşabilecek ve zaman geçtikçe gelişebilecek risklerin şekillendirmesiyle, yörenin sosyal, kültürel, ekonomik yapısı doğrultusunda gelişip somut olarak ortaya konulan biçimlerdir. İnsanın bulunduğu topluma dair yaşam pratiğini, geleneğini, geçmişine dair bilgisini tutan bellek sayılabilecek yerel mimari; çeşitli iç dinamiklerinin yanı sıra dış etkilerle sürekli gelişen bir olgudur (Binan, 2019, s. 276). Kırsal mimarinin yöreden yöreye değişmesinin bir sebebi olarak yapı ustalarının o yerleşimden ya da yakın yerlerden olmasıdır. Bu ustalar tarafından yapılar, yüzlerce yıldır süregelen teknik ve yöntemlerle üretilmektedir. Kırsaldaki bu yapılar, gelecek kuşaklara aktarılacak bilgi ve deneyimi taşıyan ve doğaya uyumlu, çevre dokuyula doğal bir bağ ile ortaya çıkan ev, sokak, mahalle tasarımlarıdır (Aran, 2000, s. 15; Bektaş, 1996, s. 10). Geçmişten geleceğe taşınacak bu kadim bilgiler, toplumların yaratıcılığını gösteren, bulunduğu yerin koşullarına göre çözüm geliştirilerek üretilen özgün yapılarda barınmaktadır.

1.2. KÜLTÜREL MİRAS OLARAK KIRSAL MİMARİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA

Kültürel miras; toplumların varoluşu, kimliği ve devamlılığının göstergesidir. Toplumların sorumluluk bilinciyle emanet değeri atfederek, kapsadığı tüm unsurlarıyla beraber geçmişten geleceğe aktarılması gereken bir kaynaktır. “*Mimari miras, kültürel mirasın en önemli bileşenlerinden biridir. Mimari mirasın çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi toplumların kültürel sürekliliği açısından önem taşır*” (ICOMOS, 2013).

Ritüeller, gelenekler, yaşam pratikleri gibi değerler somut olmayan kültürel miras öğeleri sayılırken; coğrafya özellikleri, iklim, topografya gibi fiziksel özellikler, geleneksel yapılar, organik ulaşım dokuları gibi fiziksel öğeler somut kültürel miras öğeleridir (ICOMOS, 1999). Kırsal alanlarda, hayvancılık ve tarım ile uğraşan toplumun mimari yapısı da bu çerçevede doğa ve diğer canlı varlıklarla olan ilişkisi sonucu kurgulanır. Toplumun yaşayış biçiminin fiziksel yansıması; ahır, samanlık, kümes, ağıl, odunluk, tarım ekin alanları gibi mimari yapıların oluşumunda görülür.

Bununla birlikte, yeme içme kültrürü, sosyal yaşam biçimi, komşuluk ilişkileri gibi faktörler; çeşme, meydan gibi ortak alanlar, fırın gibi birlikte kullanılan yapılar, inanışa göre ibadet yerleri ve onunla ilintili çevresinde gelişen oluşumları şekillendirmektedir. Coğrafi özelliklerin yanı sıra yerleşim alanı üzerinde evlerin konumlanması, kat sayıları, avlu ve bahçe kullanım biçimi gibi birçok özellik bu faktörlere göre oluşmaktadır. Dolayısıyla somut olmayan kültürel miras öğeleri; topluma ait tüm birikim, geleneksel bilgi, kültür, inanış biçimi ve sosyal hayatı ile somut miras öğelerini üreterek temsil niteliğiyle mirasın temel parçalarını oluşturur (Ahunbay, 2017, s. 27; ICOMOS-IFLA, 2017, ss. 2-4). Kırsal kültürün devamlılığı mimarinin yaşatılması ve sürdürülmesinde önemli bir faktördür.

Sivil mimarlık bir topluluğun kültürünü anlatması, o kültürün de bölgesiyle bağıni ifade etmesinin yanı sıra dünyadaki kültürel çeşitlilikleri göstermesi açısından da değerlidir (ICOMOS, 1999). Yerelin korunması, geçmişten şimdiye kadarki birçok geri döndürülemez kayıp yaşanmasından dolayı daha da önem kazanmaktadır (Oliver, 2002, s. 34).

ICOMOS-IFLA' nın "Miras Olarak Kırsal Peyzaj Alanlarına İlişkin İlkeler" (Principles Concerning Rural Landscapes As Heritage) belgesi; kırsal peyzajların kültürel miras değerlerinin anlaşılması ve ekonomik, çevresel, kültürel, sürdürülebilir değişimleri hakkında rehber niteliğinde bir belge olarak sunulmuştur. Bu belgede kültür mirası olarak kırsal peyzaj açıklanmıştır: "*Kırsal alanların somut ve somut olmayan kültür mirasına atıf yapar. Kültür mirası olarak kırsal peyzaj, fiziksel özelliklerinin, verimli toprağın kendisi, biçimi, su, altyapı, bitki örtüsü, yerleşmeler, kırsal binalar ve merkezler, yerel mimari, ulaşım ve ticaret ağları yanı sıra, daha geniş çerçevede fiziksel, kültürel ve çevresel ilişki ve ortamları kapsar. Kültür mirası olarak kırsal peyzaj, ilgili kültürel bilgileri, gelenekleri, alışkanlıkları, yerel toplumun kimlik ve aidiyet ifadelerini ve söz konusu peyzajlara geçmişte ve günümüzde kişiler ve toplum tarafından yüklenen kültürel değer ve anlamları da içerir. Kültür mirası olarak kırsal peyzajlar, insan-doğa ilişkilerine dair teknik, bilimsel ve gündelik yaşam bilgilerini içerirler. Kültür mirası olarak kırsal peyzajlar, geçmişte ve günümüzde, onları biçimlendiren, kullanan ve dönüştüren sosyal yapıların ve işlevsel düzenlemelerin yansımalarıdır. Kültür mirası olarak kırsal peyzaj biokültürel*

çeşitliliğin devamına katkıda bulunan kültürel, manevi ve doğal özellikleri kapsar. Hem üstün değerler taşıyan, hem de sıradan, geleneksel ve yenilenerek değişime uğramış kırsal alanlar kültür mirası olarak okunabilir. Kültür mirası bileşeni değişik türlerde ve derecelerde mevcut olabilir ve bir palimpsest gibi, birçok tarihi dönemle ilişkili olabilir” (ICOMOS-IFLA, 2017, ss. 2-3).

1.2.1. Sürdürülebilirlik

Endüstri devrimi ile birlikte makineleşme gibi sanayideki gelişmeler hızlı kentleşmeye sebep olmuş; doğal kaynakların azalması, çevre kirliliği gibi sonuçları doğurmuştur. Bu tip çevresel ve ekonomik yapıdaki sorunların gelecek nesillerin refahını da olumsuz etkilememesi için, çözüm olabilme amacıyla "sürdürülebilirlik" kavramı ortaya atılmıştır. Tekeli'ye göre sürdürülebilirlik; “*Çevre hareketi içinde ortaya çıkan, oldukça yaygın olarak kabul gören ve içeriği siyasal süreç içinde, sürekli olarak yeniden belirlenmeye çalışılan bir ahlak ilkesidir” (Tekeli, 2001, s. 729).* Sürdürülebilirlik; dünyadaki habitatların kaybı, nüfus artışı, yenilenemeyen doğal kaynakların kullanım oranı, atıkların miktarı, ozon tabakası ve iklim üzerindeki etkiler gibi çeşitli konuları kapsayan bir dizi çevresel kaygıyla başlamışken zamanla kavramın kapsamı genişlemiştir (Rodwell, 2007, s. 63).

Daily ve Ehrlich'e göre sürdürülebilirlik; mevcut neslin doğal zenginlik mirasını değiştirilmemiş değil, fakat gelecek nesilleri destekleme potansiyelinde azalma olmadan geleceğe aktarılması gerektiğine dair ahlaki inançtır. Sürdürülebilir bir süreç, değerli özelliklerin kesintiye uğramadan, zayıflamadan veya kaybolmadan korunabilmesiyle olur (Daily & Ehrlich, 1992, s. 763).

Tarihte ilk olarak 18. yüzyıl başında Alman muhasebeci ve maden işletmecisi Hans Carl von Carlowitz'in orman alanlarının korunmasına ilişkin kitabında kullanılan “sürdürülebilirlik” terimi, 20. yüzyılda çevre sorunlarının artışıyla birlikte gündeme gelerek sıkça kullanılan bir kavram olmuştur. 1972 yılında "Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı" çevre sorunlarını küresel gündeme taşıyarak Birleşmiş Milletler Çevre Programı kurulmuştur. Aynı yıl "Büyümenin Limitleri" adında sınırsız büyümenin imkânsız olduğu ve sıfır büyümeyi öneren bir rapor yayınlanmıştır (SKD, 2016, s. 4). 1980'lerde sürdürülebilirlik ve kalkınma terimleri çok sayıda belgede

kullanılmaya başlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma tabiri 1987'de Brundtland Raporu da denilen Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun "Ortak Geleceğimiz" raporunda merkezde kullanıldıktan sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu raporda büyümenin devam etmesi fikriyle birlikte niteliğinin önemi vurgulanmaktadır. Ekonomik büyüme, sosyal eşitlik ve çevresel korumanın birlikte gözetilmesi gerektiği yaklaşımı vardır. 1992 yılında Rio'da Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı düzenlenmiş, sonucunda Gündem 21 adında eylem planı oluşturulmuştur. Birleşmiş Milletler'in 2000 yılında açıkladığı Binyıl Kalkınma Hedefleri ile 2015 yılına kadar gerçekleştirmeyi hedeflediği sekiz kalkınma hedefi açıklamıştır (SKD, 2016, s. 9). Sürdürülebilir kalkınma ve kültürel miras kavramları; Dünya Miras Sözleşmesi'nin 40. yılı olan 2012'de "Dünya Mirası ve Sürdürülebilir Kalkınma: Yerel Toplulukların Rolü" ve sonraki yılda da UNESCO'nun düzenlediği "Kültür: Sürdürülebilir Kalkınmanın Anahtarı" kongresinde önemi vurgulanarak gündemde olmuştur (Hoşkara vd., 2021, s. 1965). Sürdürülebilir kalkınma, "gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarının gerçekleştirildiği" bir kalkınma biçimidir (WCED, 1987, s. 16). Sürdürülebilir gelişmeler açısından kırsal alanlarda yerel kimliğin tanınması ve korunmasında, toplumun yapısının, etkinliklerinin, alışkanlıklarının, ilişkilerinin bir yansıması olan "mimari" önemli bir ölçüt sayılabilir (Eminağaoğlu & Çevik, 2005, s. 75).

2015 yılında Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" (Sustainable Development Goals) açıklanmış, 2030 yılına kadar hayata geçmesi planlanan 17 hedef belirlenmiştir (SKD, 2016, s. 6). Türkiye'nin de katılımcısı olduğu zirve sonrasında 2019 yılında Türkiye Cumhuriyet Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından "Sürdürülebilir Kalkınma Değerlendirme Raporları" hazırlanmıştır. Bu raporlarda Türkiye'nin mevcut durumunun analiziyle 17 tane sürdürülebilir kalkınma amacı (SKA) belirlenmiştir. Bu amaçlarda; kırsal kalkınmaya ilişkin ekonomi politikaları belirlenmiş, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir turizm konusunda bilinçlendirme ve oluşan sorunların çözümleri hedeflenmiş, dünya mirasına sahip çıkılması gibi kırsal alanı kapsayan birçok konuya da değinilmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2020).

ICOMOS-IFLA'nın "Miras Olarak Kırsal Peyzaj Alanlarına İlişkin İlkeler"inde kırsal peyzajların sürdürülebilirliği konusuna; "*Birçok kırsal sistemin sürdürülebilir ve dayanıklı olduğunu zaman göstermiştir. Bu sistemlerin değişik yönleri kırsal etkinliklerin gelecekteki yönetimleri için bilgi sağlayabilir; biyokültürel çeşitliliğin korunmasını ve geliştirilmesini, insanların yeterli ve iyi kalitede besin ve hammadde kaynaklarına ulaşabilme haklarını destekleyebilir. Peyzajlar sürekli, geri dönüşü olmayan değişim süreçleri yaşamaktadırlar; dolayısıyla kırsal peyzaj yönetimi değişimleri kabul edilebilir ve uygun düzeyde tutmak üzerine odaklanmalı, kültür mirası değerlerini korumak, saygı göstererek geliştirmekle ilgilenmelidir*" açıklamalarıyla değinilmiştir. Aynı belgede özel çaba gerektiren konular başlığında şu açıklamalar yapılmıştır: "*Temsil ettiği önemli değerler dolayısıyla, kültür mirası kırsal peyzajların ve biyokültürel çeşitliliğin tanınması, korunması ve geliştirilmesinde önemli bir rol oynamalıdır. Kültür mirası aracılığıyla, kırdaki ve kentte yaşayanlar, yerel topluluklar, yönetimler, sanayi, şirketler desteklenerek, kırsal peyzajların uyarlanma, değişime dayanım kapasiteleri artırılabilir; dinamik yapılarının tehlikelere, risklere karşı korunmasına, güçlü yönlerinin ve birikimlerinin sürdürülmesine katkıda bulunulabilir. Kültür mirasının bütünlüğünün ve özgünlüğünün korunması kırsal peyzajlarda çalışan ve yaşayan yerel halkın standartlarının ve kalitesinin yükseltilmesine odaklanmalıdır. Her kültür mirası gibi, kırsal miras da ekonomik bir kaynaktır; doğru kullanılmalı ve uzun erimde sürdürülebilir olmasına ciddi katkılar sağlanmalıdır*" (ICOMOS-IFLA, 2017).

1.2.2. Kırsal Mimarinin Korunmasına Yönelik Uluslararası Düzeyde Yapılan Çalışmaların Tarihsel Süreci

Kırsal yapıların kültür varlığı olarak kabul görüp korunması Endüstri Devrimi zamanında olmuştur. Ziraatta makineleşme, sanayileşme, kırsal alandan kentsel alana göçler gibi değişiklikler kırsal alanda da dönüşümlere sebep olmuştur. Bununla birlikte kırsal çevrenin mimari yapısının, korunup aktarılması gereken miras değeri olarak nitelendirilmesi fikri ortaya çıkmıştır. Bu süreçte öncelikle 1790'da İsviçreli Karl Viktor von Bonsetten'in çiftlik evlerinin "*geçmiş kültürün somut verileri*" olarak bir parkta toplanması düşüncesi uygulanmıştır (Eres, 2013, s. 457). Aydınlanma Devrimi'nin etkisiyle de güçlenen ulus kavramı üzerinden toplumlar, kimliklerinin

göstergesi olarak kırsal kültürlerini korumaya ve sergilemeye başlamışlardır. Çiftlik evlerinin taşınarak sergilendiği açık hava müzelerinin açılmasında artış olmuştur. İkinci Dünya Savaşı ile birlikte zarar gören tarihi çevrelerin kaybolması kaygısı, kırsal kültüre sahip çıkma isteği gibi eğilimler koruma olgusuna yansımış, yıkılmış olan yapı ve yerleşim dokularının korunması için düşünceler ortaya çıkmıştır (Eres, 2013, ss. 457-458). İkinci Dünya Savaşı sonrası, 1945 yılında Birleşmiş Milletler örgütü tarafından UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) kurulmuştur. 1954 yılında "Avrupa Kültür Sözleşmesi" Avrupa Konseyi (COE) tarafından kabul edilmiş ve katılımcı ülkelerle Avrupa'nın ortak kültürel mirasının korunması için kararlar alınmıştır (COE, 1954). 1956 yılında ise ICCROM (International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property) kurularak eğitim çalışmaları gibi projelere başlanmıştır. Fransa'da 1962 yılında çıkarılan "Malraux Yasası" tarihi kentsel dokuların bütüncül olarak korunması ve yaşatılması fikrini destekleyen yasal sürecin başlamasını sağlamıştır. Aynı yılda kırsal alan ve doğal çevrenin korunması ile ilgili yapılan UNESCO'nun "Yerleşmelerin ve Doğal Çevre Ortamlarının Kimliğinin ve Çekiciliğinin Korunması Konferansı" sonrasında tavsiye kararlar verilmiştir (Eres, 2013, s. 458). 1964'te yayınlanan Venedik Tüzüğü, kırsal ve tarihi kentsel dokuların korunması adına yapılan değerli bir adımdır. Tüzüğün 1. Maddesi'nde: "*Tarihi anıt kavramı sadece bir mimari eseri içine almaz, bunun yanında belli bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşmeyi de kapsar. Bu kavram yalnız büyük sanat eserlerini değil, ayrıca zamanla kültürel anlam kazanmış daha basit eserleri de kapsar*" açıklamasıyla uluslararası düzeyde korunması gereken alan tanımında kırsal alanlar da kapsanmıştır. Venedik Tüzüğü sonrasında 1965 yılında anıtlar ve sitelerin korunması ve yaşatılmasına yönelik araştırma, destekleme ve yönlendirme çalışmaları amacıyla ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) kurulmuştur (Url-1).

1970 sonrası uluslararası düzeyde çalışmalar devam etmiştir. Bu süreçte taşıyarak sergileme yerine "yerinde koruma" yaklaşımı ortaya çıkmıştır (Ahunbay, 2017, s. 22). 1972 yılında UNESCO "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi"ni kabul etmiştir. Bu sözleşmede kültürel miras; anıtlar, yapı toplulukları ve siteler olarak

üç başlıkla açıklanmıştır (UNESCO, 1972). 1973 yılında Avrupa Konseyi'nin "Kır ve Kent Arasındaki Dengede Kırsal. Canlandırma Politikaları" tavsiye kararları ile kırsal alanlardaki sorunların irdelenerek korumaya yönelik kapsamlı bir planlama, politika ve yasal güçlendirme gibi konular üzerine öneriler yapılmıştır (COE, 1973). 1975 yılında Amsterdam Bildirgesi ve Avrupa Mimari Miras Tüzüğü "bütünleşik koruma" kavramını genişleterek, miras tanımında önemli anıtlarla birlikte tarihi ve kültürel önemi olan kentler, yapılar, kırsal alanları da kapsamıştır. Kentsel ve kırsal alanların korunması çalışmaları için önemli bir kılavuz özelliğinde bir bildirgedir. Korumanın sadece uzmanlar ile yapılamayacağı, yerel toplumun da koruma faaliyetlerinde yer alması gerektiği de belirtilmiştir. Yerlerin planlanmasında, fiziksel ve toplumsal yapıya öncelik verilerek bütünleşik korumanın gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir (Ahunbay, 2017, ss. 152-155). UNESCO'nun Nairobi'de 1976 yılında gerçekleşen "Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rollerini Konusunda Tavsiyeler" bildirisinde, miras tanımının kapsayıcılığını artırarak kentlerle birlikte kırsal alanların korunmasından ve planlamalara entegre edilmesinden söz edilmektedir (Ahunbay, 2017). Granada'da 1977 yılında düzenlenen "Bölgesel Planlamada Kırsal Mimari" adındaki sempozyumda ise kırsal mimari mirasın sadece estetik değerleriyle değil, aynı zamanda dünyevi bir bilgelik kanıtı olarak da kabul edilmesi gerektiğine karar verilmiştir (COE, 1977).

1979 yılında Avrupa Konseyi kararlarında kırsal mimarinin korunması gereken bir değer olduğu ifade edilmekte ve bu değerler de kültür mirası şeklinde tanımlanmaktadır (Eres, 2013, s. 459). 1985 yılında kabul edilen Avrupa Mimari Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde "Kentsel ve kırsal çevreleri geliştirme, böylece devletlerin ve bölgelerin ekonomik, sosyal ve kültürel açılarından kalkınmasına katkıda bulunma yoluyla, gelecek nesillere bir kültürel kaynaklar sistemi devredilmesinin önemini hatırlatılarak; mimari mirasın korunması ve bu korunmanın yaygınlaştırılması hususunda ortak bir politikanın ana ilkeleri bakımından bir anlaşmaya varılmasının önemi kabul edilerek" kararlar oluşturulmuştur. Bu açıklamayla kırsal alanlarda koruma ihtiyacından söz edilmiştir (COE, 1985). Türkiye tarafından da onaylanan sözleşme içeriğinde kırsal alan korunmasının mimari miras kapsamında değerlendirilmesi, ülkede korumaya ilişkin gelişmeleri beslemiştir. 1989

tarihinde kırsal mimari mirasın korunması ve değerinin arttırılması hakkında alınan kararlarda; üretim biçimine bağlı yaşanan toplumsal değişimin neticesinde yaşam biçimlerinin ve geleneksel kırsal mirasın tehdit altında olduğu ifade edilmiştir (Güler, 2016, s. 29).

Kırsal yerleşimlerin değer ve özelliklerinin anlaşılmasını mümkün kılacak bir kavramsallaştırma, bu yerleşimlerin miras ögesi olarak kabulünde öncelikli ihtiyaçtır (Kayın, 2012, s. 2). Bu kavramsallaşma bağlamında, kırsal mimari miras ve ilişkili doğal çevresi 1990'lı yıllarda "kültürel peyzaj" (kültürel doğal çevre ortamı) kavramı içinde değerlendirilmiştir. 1991 yılında gerçekleştirilen "12. Uluslararası Anıtsal Mirasın Korunması: Doğal Bütünlükleri İçinde Sitler ve Anıtlar Sempozyumu" ve 1992 yılında gerçekleştirilen "Vernaküler Mimari Mirasın Koruma ve Restorasyonu Sempozyumu" da kırsal sitlerle ilgilidir (Binan, 1999, ss. 51-54).

1994 yılında Japonya'da gerçekleşen Nara Özgünlük Konferansı ve sonucunda imzalanan belgede, globalleşen dünyada koruma uygulamaları ve kültürel miras farklılıklarının zenginliğine önem verilmesi vurgulanmıştır. Toplumların kendi kültürel bakış açılarına göre miras kavramına verdikleri anlamın çeşitlendiği ve buna uygun yerele özgü bütüncül koruma anlayışının olması gerektiği belirtilmiştir (Ahunbay, 2017, s. 172; Aygen, 2013, s. 12).

Avrupa Konseyi'nin 1995 yılında kültürel doğal peyzaj koruma kararlarının çevre politikalarının kapsamında olması kararı alınmıştır. Kültürel peyzaj; yeryüzü biçimleriyle oluşan, toplumların tesiriyle şekillenen, doğanın etkisiyle değişen, gelişim halini ve oraya özgü özellikleri zaman içerisinde gösteren bir bölge şeklinde tanımlanmıştır. Topografya kullanım biçimleri, gelenekler, sözlü-yazılı etkinlikler, tarihi olayların somut göstergeleri gibi özellikleriyle sosyal ve kültürel açıdan değerler barındırmaktadır (Eres, 2013, s. 460). 1999 yılında ICOMOS tarafından kabul edilen "Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü"nde geleneksel mimarinin sosyal ve çevresel koşullardaki değişim ve globalleşmenin sonucunda kültürel birörnekleşmesi ve alanların yok olması gibi ciddi tehlikeler olduğu belirtilmiştir. Tüm dünyada sosyoekonomik değişim ve kültürün birörnekleşmesi sonucu geleneksel yapılar, terk edilme gibi zorluklarla karşılaşmıştır (ICOMOS, 1999).

2000 yılında kırsal peyzaj alanlarının korunması ve alanlarda yaşam kalitesinin gözetilerek kır-kent arasında denge kurulması gerekliliğine yönelik bir adım olarak "Avrupa Peyzaj Sözleşmesi" imzalanmıştır (COE, 2000). Aynı yıl Avrupa Bölgesel Planlamadan Sorumlu Bakanlar Konferansı (CEMAT), Avrupa kıtasının sürdürülebilir mekânsal gelişimine yönelik ilkeler oluşturmuştur. Kent ve kır arasındaki dengenin sağlanması, doğal mirasın korunması ve sürdürülebilir turizm konularında öneriler getirilmiştir (CEMAT, 2000).

2006 yılında Avrupa Parlamentosu'nun (EP), Avrupa'nın ada ve kırsal alanlarındaki doğal, mimari ve kültürel mirasın korunması hakkında aldığı tavsiye kararlarda; Avrupalı toplumların kültürel çeşitliliğinin ve çevrelerinin korunması gerekliliği, kültürel miras değerleri olan alanların sorunlarla karşı karşıya olduğu belirtilmiştir (EP, 2006).

2014 yılında ICOMOS'un düzenlediği Floransa'daki sempozyum sonucu oluşan bildirmede kültürel miras ve peyzajın taşıdığı değere ilişkin tavsiyelerde bulunulmuş ve mirasa bir insani değer olarak yaklaşarak; merkezde insanın olduğu, sürdürülebilir kültürlerarası gelişmenin desteklenmesi gerektiği yayınlanmıştır (ICOMOS, 2014).

2016 yılında tüm dünyada yaşanan iklim değişikliği, tüketim artışı gibi konularda Birleşmiş Milletler'e üye ülkeler tarafından "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları" (SKA) yürürlüğe sokulmuştur. 2020-2030 yılları arasında gerçekleşmesi amaçlanan hedefler "Eylem Onyılı" adında sunulmuştur (Url-2). 2017 yılında ICOMOS-IFLA tarafından "Miras Olarak Kırsal Peyzaj ile İlgili İlkeler" adıyla sunulan ilkeler, kırsal mirasın toplumların bir bileşeni olduğu, koruma ve sürdürülmesi, geleceğe aktarılması konuları hakkında olmuştur (ICOMOS-IFLA, 2017). Aynı yıl Avrupa Birliği 2020 Horizon programı kapsamında oluşturduğu "Sürdürülebilir Gelişimin Taşıyıcısı Olarak Kültürel Miras Kırsal Yerleşim" yayını sonrası proje başlatılmıştır. RURITAGE (Kültürel Miras Esaslı Sistemik Stratejiler Yoluyla Kırsal Yenilenme) adındaki projede, mirasın merkezde olduğu bir yolla kırsal kalkınma ve sürdürülebilir gelişme hedeflenmiştir. 20 ülkenin dâhil olduğu projede Türkiye de bulunmakta ve UNESCO, TECNELLA gibi birçok uluslararası kuruluş da yer almaktadır (Url-3). 2021 yılında ICOMOS, doğal ve kültürel miras yoluyla kalkınmaya yönelik yol

gösterici olması amacıyla “Miras ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları: Miras ve Kalkınma Aktörleri için Politika Rehberi” yayınlamıştır (ICOMOS, 2021).

Kırsal korumaya ilişkin uluslararası ve ulusal kararlar, kanunların yanı sıra kırsal mimarinin korunması konusu uygulama alanında yeteri kadar karşılığını alamamaktadır. ICOMOS'un uluslararası düzeyde hazırladığı "Tehdit Altındaki Kültür Mirası" raporunda kırsal yerleşimlerin hızla yok olduğu aktarılmıştır (Eres, 2013, s. 460).

1.2.3. Kırsal Mimarinin Korunmasına İlişkin Ulusal Düzeyde Yapılan Çalışmaların Tarihsel Süreci

Türkiye’de koruma çalışmalarının Osmanlı döneminde Asar-ı Atika Nizamnameleri ile arkeolojik eserlerin korunmasına yönelik olduğu görülmektedir. 1906 yılında çıkarılan Dördüncü Asar-ı Atika Nizamnamesi’nde taşınır ve taşınmaz bütün eserlerin devlet malı olarak sayılması ve eski eser tanımına bugün yaşamayan uygarlıkların ürünü nitelenmesine ilave olarak İslam uygarlığı eserleri eklenmiştir (Güler, 2016, s. 51).

Kırsal alana yönelik yapılan çalışmalarda 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunu cumhuriyet yönetiminden sonraki ilk adım olmuştur. Bu kanunda köy tanımı yapılmış ve kırsaldaki yaşamla ilgili düzenleyici maddeler yer almıştır (Güler, 2016, s. 51).

1934 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nde Milli Mimarlık Seminerleri düzenlenerek birçok yapı belgelenmiş ve geleneksel mimari gündemde olmuş, 1937 yılında “İdeal Cumhuriyet Köyü Projesi” hazırlanarak çağdaş köy yerleşimlerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu proje Köy Kanunu’nun uygulanması olanağında ortaya çıkabilecek köy ortamı şeklinde yorumlanabilir (Güler, 2016, s. 52,53). 1940 yılında ise “Köy Enstitüleri” kanunu ile köylerde eğitim hizmeti karşılanması ve kırsal alanlardaki ihtiyacın giderilmesi hedeflenmiştir (T.C. Resmî Gazete, 1940). 1940-1950 yıllarında akademik çalışmalara bakıldığında kültürel mirasın korunması üzerine belgeleme çalışmaları yapıldığı görülmektedir (Güler, 2016, s. 52).

1950’lerde tarımı destekleme politikaları artmış, gelen dış yardımlar tarım alanına yansımış ve makineleşmeye bağlı olarak köyden kente göç sürecine girilmiştir

(Küçüköğül, 2017, s. 20). Kırsal alanlardaki nüfusunun azalması durumu, kırsal mimarinin korunması ve sürdürülmesindeki zorluklara zemin oluşturmuştur.

1951 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) kurulmuş, korunması gereken eski eserlerin bakım, onarım, koruma ve restorasyonu ile ilgili ilkeler belirlenmesi ve uygulamaların denetlenmesi gibi amaçlar hedeflenmiştir (T.C. Resmî Gazete, 1951). 1967 yılında GEEAYK tarafından kabul edilen 1964 tarihli Venedik Tüzüğü'ndeki "sit" kavramı kırsal yerleşimi de içine alan tanımıyla koruma mevzuatına girmiştir (Eres, 2013, s. 463). 1973 yılında ise "Eski Eserler Kanunu" çıkarılarak anıtların çevresiyle birlikte korunması gerekliliğini sağlayan "sit" kavramı detaylı olarak tanımlanmıştır (T.C. Resmî Gazete, 1973).

1975 yılında ise Avrupa Konseyi üye devletlerle Avrupa Mimari Miras Yılı seçilerek "Geçmişimiz için Bir Gelecek" teması kapsamında etkinlikler düzenlenmiştir (Güler, 2016, s. 54). 1979 yılında Eski Eserler Kanunu'na ek A-1609 sayılı karar çıkartılarak "kırsal sit" kavramına da yer verilmiştir (Eres, 2008, s. 301). 1982 yılında Türkiye tarafından Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme'nin kabul edilmesi ve bir yıl sonra 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun kabul edilmesi korumaya ilişkin önemli gelişmelerdir. Bu kanun kapsamında "sit" kavramı genişletilmiş fakat "kırsal sit" kavramına yer verilmemiştir (Durukan, 2004, s. 62). 1989 yılında Türkiye tarafından kabul edilen Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi ile kentsel ve kırsal kavramları birlikte değerlendirilmiş fakat kırsal sit ifadesi kullanılmamış, "kentlerde ve kırsal bölgelerdeki mütecanis bina grupları" olarak yer almıştır (Güler, 2016, s. 55). 1980 ve 1990 arası Türkiye'de kırsal alanda mirasın korunmasına ilişkin sivil toplum kuruluşları sayısı artmıştır (Güler, 2016, s. 55). ÇEKÜL (Türkiye Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma Vakfı), TEMA (Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı) bu kuruluşlara örnek sayılabilir. 1992 yılında faaliyete başlayan ICOMOS Türkiye de koruma ve sürdürülebilirlik konusunda çalışmalar yürütmüştür.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA)'nin 2000 yılında "Türkiye Kültür Envanteri" adı verilen bir sistem kurduğu ve "kırsal mimarlık yerleşme ve yapı fişi" oluşturularak kırsal mimari miras tespit ve belgeleme çalışmaları yaptığı görülmektedir (Eres, 2013, s. 465). 2003 yılında Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin Türkiye tarafından kabul edilmesi

sonrasında değişiklik gereklilikleriyle 2004 yılında Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu güncellenmiştir (T.C. Resmî Gazete, 2004).

2005 yılında Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) başlatılarak altyapı problemlerinin çözümlenmesi hedeflenmiştir (Url-4). 2011 yılındaki kararla yetki, tabiat varlıklarının korunması konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na, kùltür varlıklarının korunması konusunda Kùltür ve Turizm Bakanlığı'na verilerek birbirinden ayrılmıştır (T.C. Resmî Gazete, 2011). 2012 yılında yürürlüğe giren yasayla birlikte köyler mahalleye dönüştürülmüş, bu bölgelere özgü geleneksel, kùltürel, mimari özelliklerine uygun tip projeler yapılması görevi istenmiştir (T.C. Resmî Gazete, 2012). 2013 yılında ICOMOS Türkiye'nin yayınladığı Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde korumanın temel ilkeleri, süreç ve araçları, koruma bilincine ilişkin politikalar, mimari mirasın günümüz koşullarında sürdürülebilirliğinin sağlanması gibi konular ve tüm aşamaların uzman kişiler tarafından yapılması konuları yer almıştır (ICOMOS, 2013). Ayrıca 2013 yılında 3194 sayılı İmar Kanunu'na ek yapılarak yerleşme, yapılaşma, mimari nitelikler açısından özgün görülen köylerde koruma ve yaşatma amacıyla "köy tasarım rehberleri" hazırlanmasından bahsedilmiştir (Güler, 2016, s. 59). 2015 yılında gerçekleşen, kırsal yerleşimlerdeki sorunlara yönelik çözümsel yaklaşımlar geliştirmeyi hedefleyen Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması Projesi (KOKAP) tamamlanmıştır (Öksüz, 2015). 2016 yılında çiftçiye destek sağlayarak kırsal yaşamın canlanması adına "Hadi Gel Köyümüze Geri Dönelim" projesi yapılmıştır (Url-5).

Köylerin mahalleye dönüştürülmesi kanunu ile birlikte hayvancılık ve tarım alanındaki olumsuz deneyimler sonucunda 2020 yılında kanunda değişiklik yapılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda köyün tüzel kişilik yapısının korunması hedeflenerek köy statüsü ile ilgili değişiklik yapılmış, "kırsal yerleşik alan" ve "kırsal mahalle" kavramları konu edilmiştir (T.C. Resmî Gazete, 2020). Günümüzde Türkiye' de kırsal alanlar Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı gibi bakanlıkların sorumluluğu altındadır (Kayın, 2012, s. 3).

Türkiye'de 19. yüzyıldan itibaren gerçekleşen ulusal düzeydeki birçok çalışma kapsamında kırsal miras ve korumaya ilişkin kanun, tüzük ve yönetmelikler

yayımlanmıştır. Yasal düzenlemelerin dolaylı veya doğrudan kırsal yerleşimlerdeki yaşam kültürü, ekonomik, sosyal ve kültürel yapıyı, mimariyi tehdit etmeyen hükümlerden oluşmasına önem verilmelidir.

1.2.4. Kırsal Mimaride Koruma Sorunları

Kırsal mirasın korunması sorunlarına yönelik çalışmalarda koruma politikaları üretebilmek için doğru tespitlerin yapılması gerekmektedir. Kırsal alanlardaki geleneksel mimarinin devamlılığı, doğa ve insanın etkileşiminin sürdürülmesi ve aktif kullanımı ile mümkün olmaktadır. Başka bir deyişle, yaşam kültürünün sürdürülememesi mimarinin korunması ile ilgili karşılaşılan sorunları beraberinde getirir. Küreselleşme ile ekonomik, kültürel ve sosyal yaşamdaki değişiklikler, kırsaldan kentlere göçün artışı gibi durumlara yol açarak kırsal alanlarda olumsuz etkilere sebep olmuştur. Kırsal yaşamda toplumun modern hayat getirilerine ayak uydurması kırsal hayatın sürdürülmesini de zorlaştırmaktadır. Bunun gibi değişimlerin etkileri çok boyutlu nitelikteki sorunları ortaya çıkarmıştır (Sözen, 2012, ss. 17-24).

ICOMOS-IFLA (2017) belgesinde kırsal alana ilişkin koruma sorunları “Tehditler” başlığı altında ele alınmıştır: “*Nüfus artışı ve iklim değişikliği kırsal peyzajları yok olmaya, terk edilmeye veya büyük değişim risklerine açık hale getirmektedir. Kırsal peyzajların karşı karşıya oldukları tehditler birbiriyle ilişkili üç tür değişimi yansıtmaktadır:*

- 1. Demografik ve kültürel: (kentsel alanlardaki nüfusun artması, kırsal alanların boşalması, kentsel yayılma, yoğun altyapı inşaatı, imar baskıları, geleneksel zanaatların, tekniklerin, yerel bilgilerin ve kültürlerin unutulması)*
- 2. Yapısal (küreselleşme, ticaretin ve ilişkilerin gelişmesi ve büyümesi, ekonomik büyüme veya çöküş, tarım faaliyetinin ve tekniklerinin yoğunlaşması, toprak kullanımının değişmesi, mezraların ve evcilleştirilmiş türlerin kaybı)*
- 3. Çevresel (iklim değişikliği, kirlenme ve sürdürülebilir olmayan madencilik, çevresel bozulmanın toprak, bitki ve hava kalitesine etkileri, biyoçeşitliliğin ve tarımda biyoçeşitliliğin yitirilmesi)” (ICOMOS-IFLA, 2017).*

Kırsal yerleşimlerin terkedilmesinde; tarımda makineleşmeyle işgücü ihtiyacının azalması, işsizlik, tarımdaki verimsizlik, hizmetlerin yetersizliği, sağlık, eğitim

hizmetlerine erişim zorluğu, altyapı ve ulaşım yetersizliği, yatırımların yetersizliği, kültür faaliyetlerine erişim sorunu gibi sınırlılıklar sayılabilir. Bu şartların yol açtığı memnuniyetsizlik, büyükşehirlerdeki farklı iş imkânları, daha iyi şartlarda yaşama isteği gibi etkenler sosyokültürel ve ekonomik nedenler olarak gösterilebilir. Savaşlar, güvenlik problemleri, zorunlu göçler, baskı politikaları gibi politik nedenler ile birlikte deprem, sel baskını, toprak kayması gibi doğal afetler de kırsal alanların nüfusunu kaybetmesine neden olarak sayılabilir. Bunların yanı sıra yerleşimlerin plansız genişlemesi, çeşitli yatırımlara bağlı olarak kent merkezlerinin ve sanayinin kırsal alanlara doğru yayılması, maden ocakları, baraj inşaatları, arazi ve orman bozulmaları, toprağın, suyun ve havanın kirlenmesi, şehircilik faaliyetleri gibi etkenler kırsal çevreyi, doğal ve mimari mirası tehdit eden nedenlerdendir (Güler, 2016, ss. 63-67; Sözen, 2012, s. 17). Turizm faaliyetlerinin kontrolsüz yapılması ve çeşitli turizm yaklaşımları; kırsal alanların zarar gördüğü kullanımlara, yerleşim yerinin bir ürün olarak pazarlanmaya çalışılarak yöresel kültür bileşenlerinin zamanla kendi bağlamından çıkmasıyla kültürel yozlaşma yaşanması ve metalaşma ile birlikte yerele özgü gerçek kültürün yok olması tehlikesine yol açmaktadır. Ticari ve kamusal sektördeki merkezileşmeyle birlikte kültürün standartlaşması ve yerel yaşamın, kültür çeşitliliğinin kaybolması, kent odaklı ekonomi politikalarında kırsal bölgelerin temsil edilmemesi gibi tüm şartlar sosyal ve kültürel hayatın canlılığı ve sürdürülebilirliğini büyük ölçüde olumsuz etkileyen faktörlerdir (Sözen, 2012, s. 18). Yaşam sürekliliğinin sağlanmaması geleneksel dokunun bozulmasına sebep olur. Tüm bu çeşitli nedenler sonucunda bakımı yapılmayan, doğal etkilere maruz kalan kırsal yapılarda bozulmalar meydana gelmektedir. Ayrıca beğeni yargılarının göreceli olması, kullanıcıların yaşadıkları köye ve evlere bir değer yüklememesi sebebiyle de korumaya yönelik yaklaşımlar bulunmamaktadır. Sürekli bakım isteyen kırsal mimariyi "eski" olarak nitelendirmek yerine eksi ve artı yönleriyle birlikte değerlendirerek çözüm yolları aramak sürdürülebilirliğin yararına olacaktır (Rapoport, 2002, ss. 27-28). Diğer taraftan genellikle taş, kerpiç, ahşap gibi temini yakın çevredeki malzemeler kullanılarak yapılan geleneksel mimaride yerele özgü ulaşılabilir malzemelerin kullanımı, taş ocaklarının kapatılması, Orman ve Su İşleri Bakanlığı izni olmadığından ormandaki ağaçların kullanılmaması gibi etkenlerle ulaşılması zor hale gelmiştir. Ayrıca bu malzemelerle geleneksel yöntemle çalışacak

ustaların günümüz şartlarında az bulunması ve maliyetlerin artması da zorluklardan sayılabilir. Değişen yaşam şartları, yeni ihtiyaçlara yönelik değişiklikler, teknik açıdan koruma anlayışına uzak niteliksiz tamirler veya ekler yapılması, zamanla geri dönülemez şekilde kayıplarla sonuçlanmaktadır. Ayrıca tarım ve hayvancılıktan gelen ekonomik gücün zayıflaması, kırsal alandaki fon ve hibe desteklerinin korumaya yönelik olmaması, mimari mirasın kayıp ve tahribine yol açan etkenlerden sayılabilir (Eres, 2016, s. 12). Kırsal alandaki koruma anlayışının ulusal ve yerel yönetimlerce anlaşılması ve desteklenmesi, bütüncül disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınarak, yerel halkın da aktif olarak bulunduğu çalışmaların olması, planlama çalışmaları, kırsal alandaki yaşamın ve yapısal çevresinin birlikte devamlılığının sağlanmasında önemli faktörlerdir (Akın, 1988, ss. 40-41).

Yerel halkın yaşadığı yeri anlamlandırması ve alanla ilişkisinde koruma üzerinden bir bilince sahip olması geçmişten geleceğe aktarılması gereken mimari mirasın korunmasını etkileyen önemli bir etkidir. Yaşamına göre yapılı çevreyi kurgulayan ve sürdüren yerel halkın farkındalığının, korumaya dair planlamaların alanda uygulanmasını kolaylaştırması beklenir.

Korumaya ilişkin sorunlardan bir diğeri de korumanın kentsel alanlarda sıkça gündemdeyken kırsal alanlarda yeterince vurgulanmamasıdır. Ülkemizde kırsal miras tanımının kapsamının tam yapılamaması, kırsal yerleşimlerin korunması gerektiğine dair değerlerinin açıklandığı kavramsallaştırmalarda eksiklik vardır (Kayın, 2012, s. 3). Bu alanlara dair mevzuat boşlukları ve uygulama sürecindeki zorluklar kırsal alanda korumayı olumsuz etkilemektedir. Yerleşimlerin bağlı olduğu yerel yönetimlerde yerel mimariyi korumaya yönelik projelerin üretilmesi ve uygulanması konusunda kapasitenin yetersizliği, kırsalda koruma kapsamında çalışmalar için sınırlayıcı olmaktadır (T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, 2011). 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile büyükşehirlerde kır-kent ayrımı olmaksızın il sınırları içerisindeki alanlara hizmet götürme sorumluluğu verilmiştir. Köylerin mahallelere dönüştürülmesi ile birlikte beldelerdeki hizmet yapıları kapanmıştır. Belediyelerde kırsal alanlar için birimler oluşturulmaması ve özel planlama çalışmaları olmadığı sürece eksiklikler olabilmektedir (Yaman & Kutlar, 2017, ss. 1295-1296).

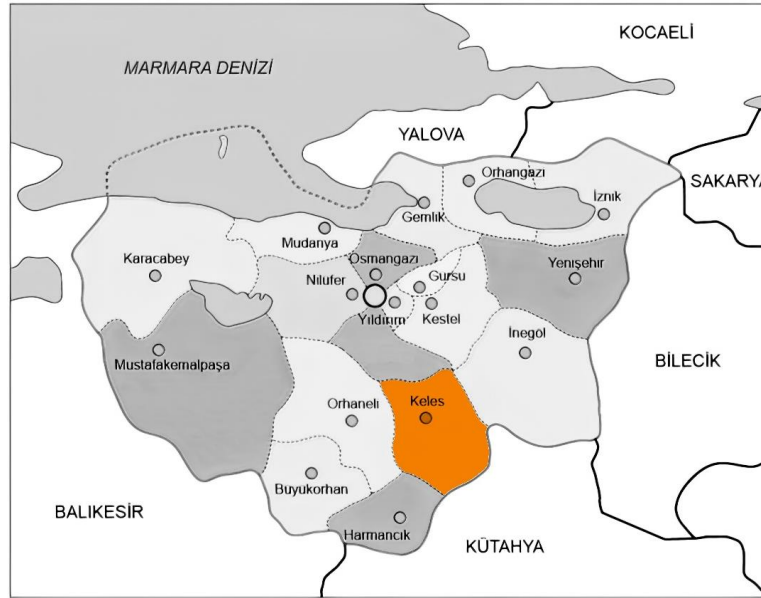
İKİNCİ BÖLÜM

2. KELES İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1. KONUMU

Bursa ilinin “Dağ Yöresi” olarak adlandırılan bölgesi Büyükorhan, Harmancık, Keles ve Orhaneli ilçelerinden oluşmakta; Güney Marmara ile Ege Bölgesinin kesişim çizgisinde yer almaktadır. Bu ilçeler Uludağ’ın engebeli olan güney yamaçlarında dağlık bölgede konumlanır (Dikmen, 2014, s. 133).

Doğuda İnegöl ilçesi, güneydoğuda Kütahya’nın Domaniç ve Tavşanlı ilçeleri, kuzeyde Osmangazi ilçesi, güneyde Harmancık, batıda Orhaneli ilçesiyle çevrilidir (Şahin, 2014, s. 66).

Şekil 2. 1: Bursa il haritası⁵

⁵ http://cografyaharita.com/turkiye_mulki_idare_haritalari.html adresinden alınarak düzenlenmiştir (20.08.2022).

Keles ilçesinde, köylerin mahalle statüsüne geçmesine ilişkin 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı kanundan⁶ önce ilçeye bağlı 35 köy ve 7 mahalle bulunurken; kanundaki değişiklikten sonra toplamda 42 mahalle sayılmaktadır. Bunlar: Çukur, Cuma, Ertuğrulgazi, Kirazlı, Küçükkovacık, Sofular, Yenice, Akçapınar, Alpağut, Avdan, Baraklı, Basak, Belenören, Bıyıklıalanı, Dağdemirciler, Dağdibi, Davutlar, Dedeler, Delice, Denizler, Durak, Düvenli, Epçeler, Gelemiş, Gököz, Harmanalanı, Harmancık, Demirci, Haydar, Hereke, Issızören, Karaardıç, Kemaliye, Kıranışıklar, Kirazlı, Kocakovacık, Kozbudaklar, Menteşe, Pınarcık, Sorgun, Uzunöz, Yağcılar, Yazıbaşı (Oydas) ve Yunuslar'dır (Url-6).

2.2. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ, İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Keles; Bursa şehir merkezine 61 km uzaklıkta, Uludağ'ın güneydoğu uzantılarından Tepel Dağı'nın güneybatı yamaçlarında Keles Deresi Vadisi'nde kurulmuştur. Dere, Uludağ-Eğriöz Dağları arasındaki platoyu ayıran Kocasu Çayı'nın bir koludur. Batıdan Hüseyinalan geçidi ile Bursa'ya; doğudan Tepel geçidi ile İnegöl'e bağlanır (Şahin, 2014, s. 66).

Topraklarının %57'si ormanlık olan ilçe, Bursa'nın orman bakımından en zengin ilçesidir. İlçe topraklarında birbirinden farklı iki dağ sırası uzanmakta, arasında yayla ve tepelikler bulunmaktadır. İlçenin genel deniz seviyesi yüksekliği 1050 metre; en yüksek yer (2.052 m.) Tepel Tepesi en alçak yer ise (500 m.) Yazıbaşı köyünün Kocasu kıyılarıdır (Çaçu, 2010, s. 5).

İlçede iki önemli dağ sırası bulunmakta ve birinin ortalama yükseltisi 2000 metre civarındadır. Bu dağ sırası Eğriöz'den başlayıp Yırca ve Tepel dağına izleyerek Uludağ'a uzanmaktadır. Bu yükseltilerde İnegöl'e bağlayan Karabel geçidi ve Bursa'ya bağlayan Hüseyinalan geçidi olmak üzere iki geçit bulunmaktadır. Diğer dağ sırası Orhaneli ve Harmancık sınırlarını oluşturmuştur. Bu dağ sırası Mustafakemalpaşa ilçesi Söğütalan'a kadar uzanmaktadır. Bu dağ sırasında en yüksek nokta 1800 metre yüksekliğindeki Dümen dağıdır (Çaçu, 2010, s. 5). Alanın 186 km² tarım arazisi, 51 km² çayır ve otlak, 39 km² ise kayalık, dere yatağı gibi kullanılmayacak arazilerden

⁶ 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı, "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"

oluşmaktadır. 342 km² ormanlık alan ile Bursa'nın en zengin ormanına sahip olsa da toprağı bol kireçlidir. Tarımı yapılan başlıca ürünler; üzüm, buğday, arpa, nohut, mısır, fasulye, patates, misket elması, kiraz, kara erik, ayvadır (Şahin, 2014, s. 67).

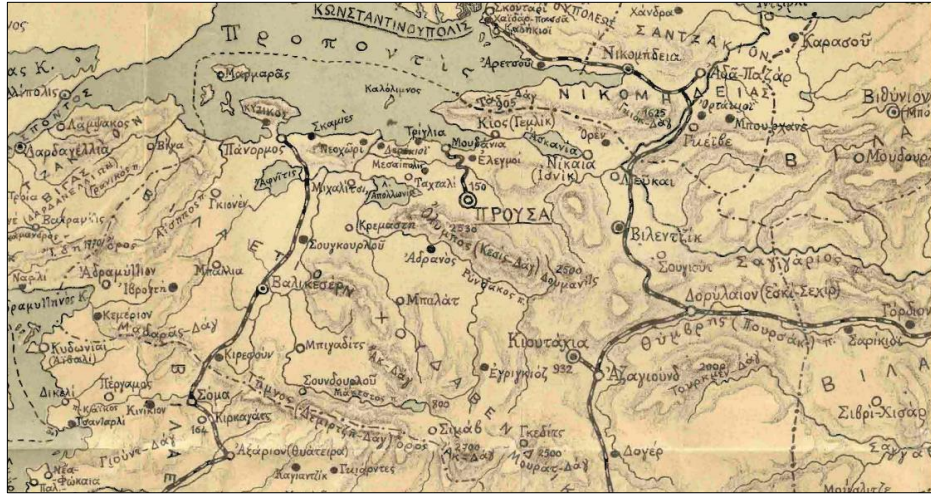
İlçede karasal iklim hüküm sürmektedir. Kocasu Vadisi'nde yükseltinin azalmasıyla bir geçiş iklimi olduğu söylenebilir. Burada Akdeniz iklimine has bitki türlerinin varlığı söz konusudur. İlçede en yağışlı mevsimler kış ve ilkbahar, en az yağışlı mevsim ise yaz mevsimidir. Kışlar sert ve kar yağışlı, yaz mevsimi ise serin geçer. Yüksekliğe paralel olarak iğne yapraklı çam ormanları, Uludağ köknarı, yabani kavak, ardıç, gürgen, gibi ağaçlar bitki örtüsünü oluşturmaktadır (Şahin, 2014, s. 66). Arada her mevsim bol çayırli olan Kocayayla, Kendir, Gelemiş, Düğenli gibi yaylalar bulunmaktadır. Bunlar hayvancılık için önemli bir potansiyele sahip yaylalardır (Çaçu, 2010, s. 6).

Yörenin en büyük akarsuyu olan ünlü Rhyndakos Çayı olarak da bilinen bugünkü adı Kocasu bu ilçeden de geçmektedir. Mysia, Bithynia ve Phrygia'yı birbirinden ayıran sınırı oluşturmaktadır. 276 km uzunluktaki Kocasu'nun havzasındaki vadi tabanlarındaki alüvyon topraklar tarım için elverişlidir (Şahin, 2014, s. 67). Nilüfer Çayı ikinci büyük akarsudur ve yöredeki birkaç küçük derenin birleşmesiyle oluşmaktadır. Çayın üzerine Bursa'nın içme suyu ihtiyacını karşılamak için Doğancı ve Nilüfer barajları inşa edilmiştir. Yörenin diğer önemli akarsuları olarak Bıçkı, Sakarı ve Keles dereleri sayılmaktadır (Çaçu, 2010, s. 5). Ayrıca sulama amaçlı olarak yapılan Keles, Baraklı ve Gököz göletleri bulunmakta fakat işletilmemektedir. Haydar ve Çayören köyleri yakınlarında ise sıcak su kaynakları bulunmaktadır. Haydar köyündeki kaynakların 19. yüzyıl salnamelerinde geçtiğı ve tarih boyunca bilinen kaplıcalar olduğu söylenmektedir. Bu kaynağın civarında Bizans ya da öncesinde inşa edilen bir hamam yıkıntısı olduğu aktarılmakta ve bu yere köylüler tarafından çamur banyoları ismi verilmektedir (Çaçu, 2010, s. 6).

2.3. KELES'İN TARİHİ

Keles ve çevresi, geçmiş devirlerden beri çeşitli devletlerin hükmü altında olmuştur. Keles'in tarihine bakıldığında; David and Ruth Whitehouse tarafından yayınlanan "Archeological Atlas of the World" adlı yapıtta Keles'in köyü olan

Menteşe köyünün "Neolithic to Bronze Age Sites in Anatolia" içinde olduğu görülmektedir (Url-7). Yörenin Bronz çağından beri yerleşilen bir bölge olduğunu gösteren Mentеше köyündeki mağaranın yüzeylerine yapılan resimler günümüze kadar ulaşmıştır (Dinçel, 2003, s. 78).

Şekil 2. 2: *Küçük Asya Coğrafyası* adlı 1921 tarihli Rumca kitapta bölgenin haritası (Kondoyannis, 1921)

Şekil 2. 3: Keles ilçesi Kocayayla⁷

⁷ <https://www.bursa.com.tr/tr/mekan/kocayayla-60/> adresinden alındı (10.11.2022).

Yöre; Lidyalılar, Bitinyalılar, Romalılar ve Bizanslıların tahakkümünden sonra 1075 yılında ilk kez Anadolu Selçukluları döneminde Türklerin eline geçmiş, 1097 yılında I. Haçlı Seferi sonunda Bizanslılar tarafından alınmış ve 1325 yılında Osmanlılar tarafından fethedilene kadar Bizanslıların hâkimiyetinde kalmıştır. Özellikle Roma ve Bizans olmak üzere eski uygarlıklara ait süs eşyası, sikke, mühür, erzak küpü gibi küçük eşya ile kilise, tapınak, hamam gibi bina kalıntıları da çoğunlukla görülmektedir (Dinçel, 2003, ss. 67-69).

Keles'te en eski yerleşim yerleri; Belenören, Akçapınar ve Uzunöz köyleri arasında kalan bölge ve Küçükkovacık civarındadır (Dinçel, 2003, s. 72). Belenören, Baraklı ve Menteşe köylerinde Helenistik döneme ait kalıntılara rastlanılmıştır (Çaçu, 2010, s. 8). Yörede Roma ve Bizans'tan kalan tapınak, manastır, mezar ve yerleşim birimi kalıntıları bulunmuş, örneğin; Akçapınar ve Belenören köyleri arasındaki Tazlak Tepesi'nde büyük bir tapınak olduğu ortaya çıkmıştır (Dinçel, 2003, s. 69). İlçe merkezinin diğer ilçelere ve köylere bağlanan yolları incelendiğinde birçok antik yol kalıntısına rastlanılmıştır. Bu durum bölgenin ulaşım ağında antik dönemden itibaren önemini koruduğunu göstermektedir (Şahin, 2014, s. 75).

Türklerin yöreye yerleşiminin 12. veya 13. yüzyıllarda Moğol istilasından kaçan Türk boylarının Anadolu'ya gelmesiyle gerçekleştiği kesin olmamakla birlikte söylenebilmektedir (Kaplanoğlu & Cengiz, 2008, s. 101). Oğuzların Kayı boyundan Ertuğrul Gazi ve ona bağlı olan Yörük aşireti; Anadolu Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubad'ın Söğüt yaylak, Domaniç kışlak olarak vermesiyle Ankara'nın Karacadağ bölgesine yerleşmiştir. Sonrasında Keles ve civarı da genişleyen Osmanlı Beyliği hâkimiyetine girmiştir ve bu yöredeki yaylalar yazlık olarak kullanılmıştır. 1360-1385 yılları arasında I. Murat'ın oğlu Yakup Çelebi adına yaptırılan cami ve camiye vakıf olarak yaptırılan ilçe merkezindeki hamamın olması yerleşim olduğunun bir göstergesidir (Kaplanoğlu & Cengiz, 2008, s. 101; Şahin, 2014, s. 79, Url-6).

Keles geçmişte Cebel (Dağ) ya da Cebel-i Cedîd (Yeni Dağ) nahiyesi olarak anılmıştır, 1868-1882 yılları arasında bir süre Bursa merkez kazaya bağlı nahiye yapılmış, 1934 yılında Orhaneli'ne bağlı bucak, 1953 yılında da ilçe olmuştur (Çaçu, 2010, s. 19; Şahin, 2014, s. 76). Keles ve civarı, Osmanlı döneminde ve sonrasında çok önemli bir düşman işgaliyle karşı kaşıya kalmamış, Kurtuluş Savaşı sürecinde Yunan ordusunun

işgaline uğramış ancak bu işgal sürekli olmamıştır. Yunanlılar Keles'e karakol açmış ve karargâh kurmuşlardır. Asker göndermelerinin en önemli sebebi; dağ yöresindeki milis kuvvetlerini sindirmek ve özellikle Bursa'nın Ankara ile olan haberleşme bağlantısını kesmektir (Dinçel, 2003, ss. 117-132). Kelesli milis güçleri, haberleşmenin sağlanmasında ve düşmana zorluk çıkartılmasında üzerlerine düşeni yaparak, Yunanlıların Büyük Taarruzdan sonra mühim bir zarar vermemelerini ve yörenin boşaltılmasını sağlamıştır (Çaçu, 2010, s. 16).

Şekil 2. 4: Eski Keles genel görünümü⁸

1950 yılından sonra hızla değişen ülke gibi Keles yöresi de hızlı bir değişim içine girmiştir. Mesleki kurslar açılmış, yeni yollar yapılmış, yeni okullar açılmış ve Keles'e ilk kez motorlu taşıtlar girmeye başlamıştır (Çaçu, 2010, s. 20). 1947 sonrası köylerde açılan okullar ile eğitim seviyesi yükselmiş, yeni yollarla birlikte köyler ve Bursa merkez arasındaki iletişimin artması sayesinde yeni iş imkânları gibi istekler

⁸ <https://www.keles.bel.tr/wp-content/uploads/2016/05/eskikeles-5.jpg> adresinden alındı (20.08.2022).

için 1960'lı yıllarda Bursa'ya göç hareketi başlamıştır. Köyde geçimin zorlaşmasıyla 1970 yılında göç hareketi hız kazanmıştır (Çaçu, 2010, s. 20).

2.4. EKONOMİK VE SOSYAL YAPI

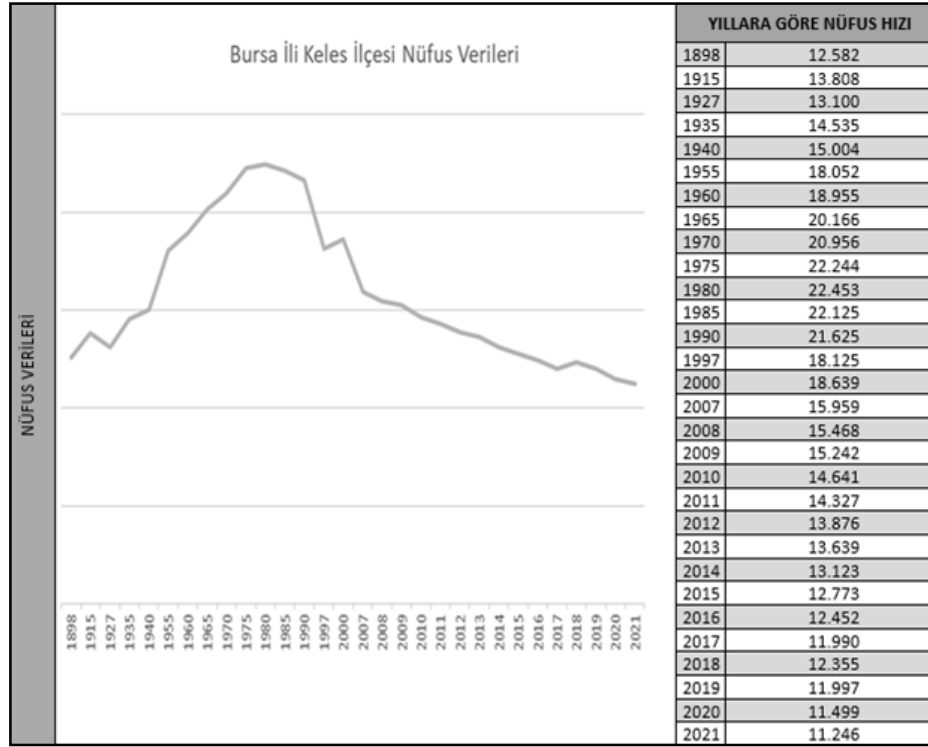
Keles ve civarının geçmişten günümüze bakıldığında ana geçim kaynağının tarım ve hayvancılık olduğu görülmektedir. 1950'li yıllara kadar geleneksel yöntemlerle yetiştirilen ürünlerde değişiklik görülmemiştir (Çaçu, 2010, ss. 24-26). Geçmişte tarımsal üretim faaliyetlerinde en önemli sırada üzüm ve bağcılık olmuştur. Baklagiller ve tahıl ürünleri de önemli geçim kaynaklarından sayılırken, en çok ekilen tarımsal ürün nohut, mısır, buğday, arpa ve fasulye olmuştur. Keles yöresinde bir dönem ipekböcekçiliği de yapılmış, daha sonra 19. yy. sonlarında Rumeli'den gelen göçler ile birlikte ova köylerinin üretime geçmesi dağ köylerinde 1960'lı yıllardan sonra üretimin azalmasına ve sona ermesine neden olmuştur (Çaçu, 2010, ss. 24-26).

Günümüzde ilçede büyük bir kısım geçimini tarım, hayvancılık ve orman ürünleri üretiminden sağlamaktadır. Tarım ürünleri içerisinde ise en önemli gelir kaynağı çilek, kiraz, vişne, tütün, nohut, anason gibi ürünlerden sağlanmaktadır (Şahin, 2014, s. 69). Genellikle karasal iklim hâkim olduğu için o şartlara uygun ürünler yetiştirilmekte ve arazinin dağlık ve engebeli hali verimi olumsuz etkilemektedir. Toplam tarım arazisinin 1/6'sı sulanabilir özellikte olduğundan ilçede sulama amaçlı göletler yapılarak sulanabilir arazi oranının artırılması hedeflenmektedir. Son yıllarda çilek ve kiraz yetiştiriciliği önem kazanmıştır (Şahin, 2014, s. 69). Yörede kıl keçisi ve koyun yetiştiriciliği çoğunlukta olarak küçük ve büyükbaş hayvancılık da yapılmaktadır. Son yıllarda süt sığırcılığı da artmıştır. Keles'te arazinin %57 oranında ormanlarla kaplı olması, bir diğer önemli geçim kaynağının da orman işçiliği ve orman ürünleri üretimi olmasını sağlamaktadır. İlçede sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Merkez ve köylerde süt işleme tesisleri mevcuttur. İlçede linyit kömürü ocağı bulunmaktadır (Şahin, 2014, s. 69). Sanayinin gelişmemesi yakın sanayi kenti Bursa'ya ve İnegöl'e göç verilmesine neden olmuştur. Bursa'ya mevsimlik işçi olarak da çalışmaya gidilmektedir. Haydar ve Belenören (Hereke, Heracles) mahallesi yakınlarında bulunan doğal sıcak su kaynakları olmasına karşın tesisler yapılmamıştır (Çaçu, 2010, s. 5). Harmancık, dağ yürüyüşü, kamp ve avcılık için uygun bir bölgedir. El sanatları olarak ise küçük çapta

havlu, halı ve kilim dokumacılığı, demircilik, tüfekçilik ve kalaycılık diğer geçim kaynaklarındandır (Şahin, 2014, s. 69).

2.5. DEMOGRAFİK YAPI

Keles ilçesinde harp döneminde verilen insan kayıpları Cumhuriyet döneminde telafi edilmeye başlanmıştır. 1960'lı yıllardan sonra göç olgusuyla karşılaşan Keles'te, Bursa şehir merkezine yapılan göç hareketi; artan nüfus ve kaynakların yetersiz kalması, eğitim, daha iyi yaşama olanağı ve Bursa'daki gelişmelerin çekiciliği nedenlerine bağlı olarak gerçekleşmiştir (Çaçu, 2010, s. 65). Tablodaki TÜİK verilerine göre nüfus incelendiğinde nüfusta 1980 yılına kadar artış, daha sonra kente göç sebebiyle düşüş görülmüştür.

Şekil 2. 5: Keles ilçesi nüfus hareketleri⁹

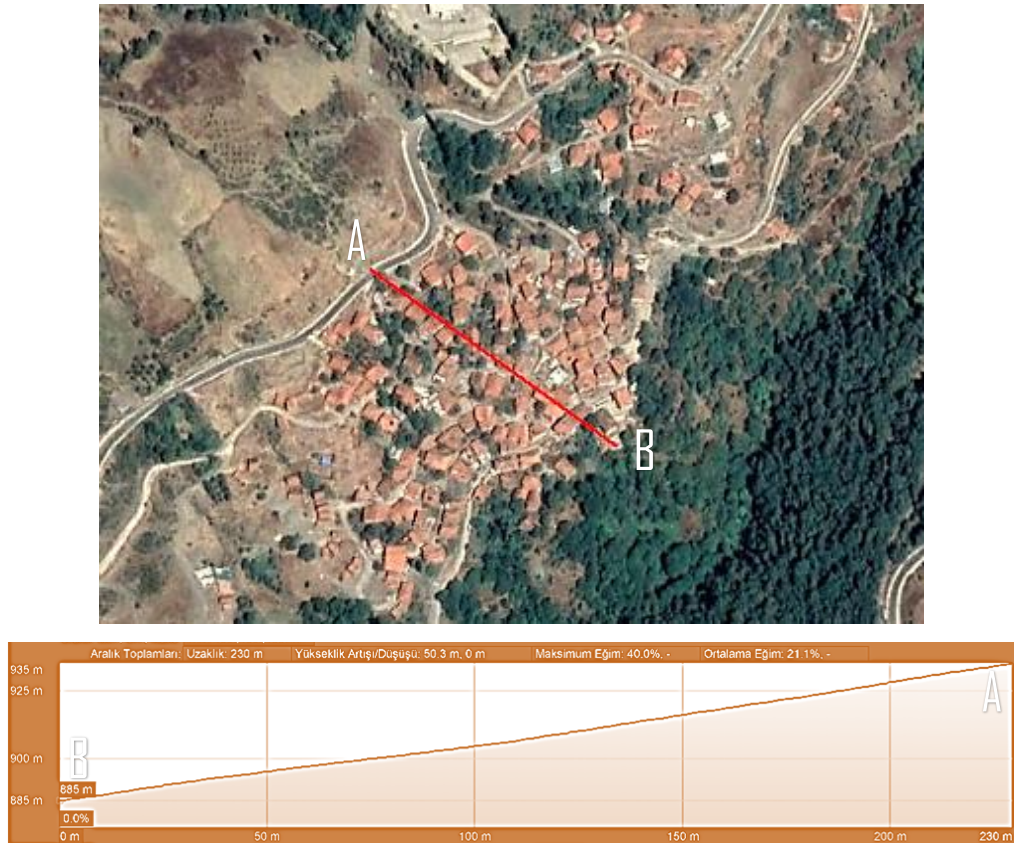
⁹ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinden alınarak oluşturulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEDELER KÖYÜ

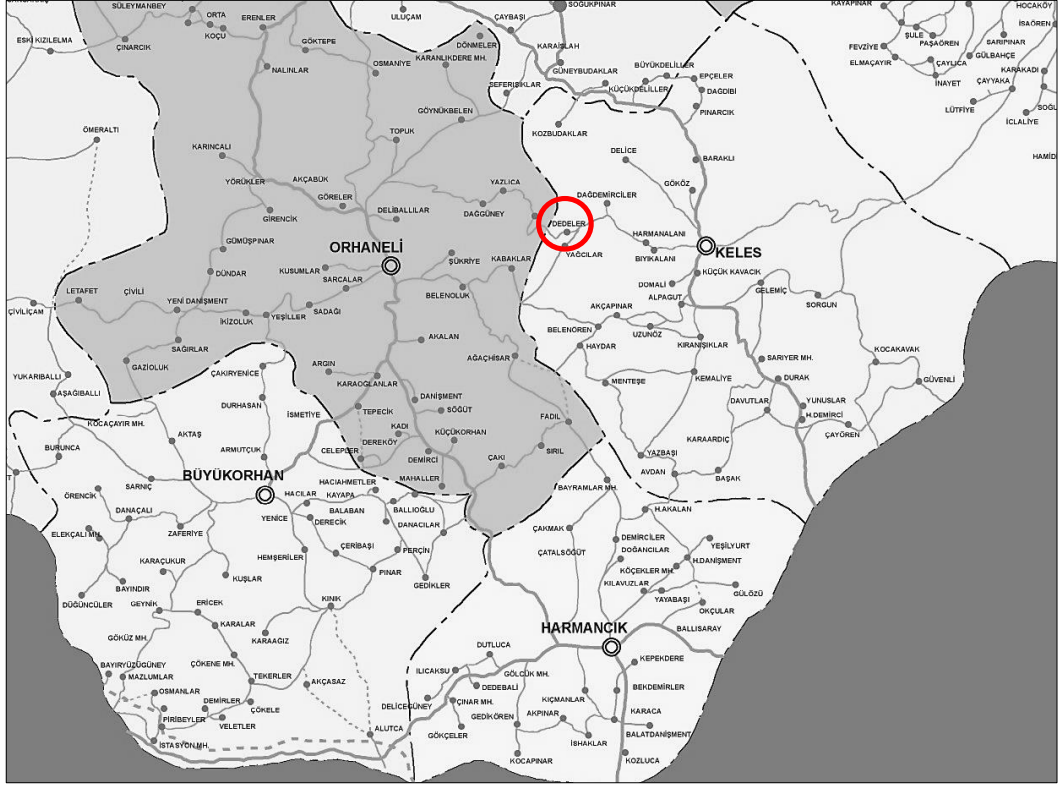
3.1. KONUMU VE COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

Dedeler köyü, Bursa'nın dağlık bölgedeki ilçelerinden Keles'e bağlı bir yerleşimdir. Keles'e 13 km, Bursa şehir merkezine 75 km uzaklıkta bulunmaktadır. Uludağ'ın güneyinde Keles'in batısında yer alan köyün doğusunda Manastır; batısında Kuzyolu, Melençayır ve Ulupınar; kuzeyinde Kendir; güneyinde Sarıkaya, Ballıkaya ve Çölen mevkileri bulunmaktadır (Elbas & diğ., 2014a, s. 102).

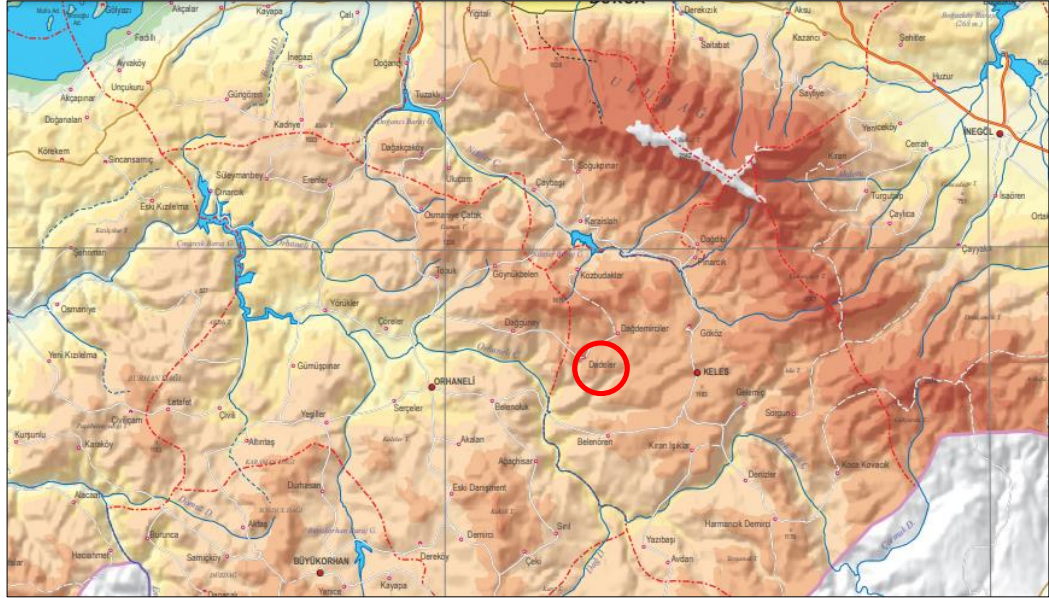

Şekil 3. 1: Arazideki eğimin gösterimi¹⁰

¹⁰ Veriler Google Earth Pro programından alınmıştır.

Şekil 3. 2: Bursa Köyleri Haritası¹¹

Şekil 3. 3: Bursa Fiziki İl Haritası¹²

¹¹ <https://bursa.ktb.gov.tr/TR-138860/bursa-haritalari.html> adresinden alındı (05.11.2022).

¹² <https://www.harita.gov.tr/urunler/indirilebilir-il-haritalari/18#> adresinden alındı (06.11.2022).

Kuzeybatı ve güneydoğu yönünde sınırlanan köyün; alt noktasının ortalama 885 m., üst noktasının ise ortalama 935 m. yükseklikte, maksimum eğimin %40 civarı ve ortalama eğimin de %21 civarı olduğu görülmektedir (Şekil 3.1).

Şekil 3. 4: Köy arazisinin sarp yapısına örnek (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 5: Dedeler köyü genel görünümü¹³

¹³ <https://cdn.yeniakit.com.tr/images/detail/1649574188-88e3c7.jpg> adresinden alındı (18.08.2022).

Yörede meyve ağaçları, ardıç, köknar ve meşe ağaçları çoğunluktadır. Tarafımdan yapılan sözlü görüşmelerde yörede meşe ağacına gabeç¹⁴ denildiği bilgisine ulaşılmıştır. Alanın engebeli arazi ve kayalık oluşumlarına sahip bir dokusu mevcuttur. Yerleşim kuzeydoğu ve güneybatı yol güzergahı yönünde yayılmıştır. Keles merkezden gelindiğinde köyün girişine, türbenin bulunduğu kuzey yönünden ulaşılmaktadır.

Şekil 3. 6: Dedeler köyü genel görünüm (R. Bayram Arşivi, 2022)

3.2. TARİHİ

Köyün tarihi hakkında defter kayıtları ve rivayetler dışında yeterli bilgiye ulaşılamamaktadır. Kaynaklarda Dedeler köyünü; 1400'lü yılların başında Buhara'dan Horasan'a ve sonrasında Anadolu'ya giden, aynı yıllarda Bursa'ya geldiği de bilinen Selahaddin Buhari'nin kurduğu söylenmektedir. Selahaddin Buhari'nin türbesi de köyde yer almaktadır (Elbas & diğ., 2014a, s. 102). Ayrıca Sultan Murad'ın dağ yöresindeki vakıf köylerinden biri de Dedeler köyüdür. Köy; 1455, 1512, 1573 tahrir

¹⁴ Bölgede meşe ağacına yerel şive ile "gabeağaç" yani "kabağaç" denilmektedir. Dede Korkut kitabında da geçen ifadenin yörede "yaşlı meşe" için kullanıldığı görülmektedir (Cemiloğlu, 2002, s. 107).

defterlerinde yer almamakta, 1837 yılına ait vakıf muhasebe defterlerindeki vergi kayıtlarında ise Dedeler köyünün tabi olduğu kaza Atranos (Cebel-i Cedid) olarak görülmektedir (Topçu, 2005, s. 52).

Şekil 3. 7: Kiepert haritasında Keles (Çaçu, 2010, s. 9)

Cemiloğlu'nun aktardığına göre köy; kaynaklarda Bursa'nın Kirazlı Köyü ile birlikte en eski iki köyden biri olarak belirtilmektedir. Köyün, H 937/M 1530 tarihli muhasebe defterinde kaydına rastlanamamıştır fakat 1908 Salnamesindeki mülki taksimat ile 1925 tarihli Yunan Fecayii köyler listesinde Atranos ilçesi Harmancık Bucağına bağlı olduğu görülmektedir. 1927 Salnamesindeki köyler haritasında da aynı şekilde Atranos ilçesi Harmancık bucağına bağlı görülmektedir (Cemiloğlu, 2002, s. 57). 1933 tarihli "Köylerimiz" adlı yayında Orhaneli ilçesine kayıtlıdır (Köylerimiz, 1933). Daha

önce Orhaneli ilçesine bağlı olan Keles'in 1953 yılında ilçe olmasıyla birlikte Dedeler köyü de Keles'e bağlanmıştır (T.C. Resmî Gazete, 1953).

3.3. EKONOMİK VE SOSYAL YAPI

Köyün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Dedeler köyünde yetişen üzümlerden elde edilen pekmezin kalitesi Keles ve Bursa çevresinde bilinmekte fakat eski yöntemlerle üretilmesi nedeniyle pekmezden köy ekonomisine yeterince katkı sağlanamamaktadır. Köyde yetiştirilen çilek, kiraz, domates, biber, fasulye gibi ürünler diğer tarımsal ürünlerdir (Elbas & diğ., 2014a, s. 102). Tarafımdan köy halkı ile yapılan sözlü görüşmeler sonucunda şu bilgilere ulaşılmıştır: Günümüzde çoğunlukla üzüm ve asma yaprağı satışı yapılmaktadır. Yaklaşık 30-40 yıl önce köyün dışındaki bağlarda “pekmezlik” denilen pekmez üretim yeri bulunduğu ve döneminde bir bağdan günde 300 kilogram civarı üzüm sıkılarak pekmez yapıldığı, günümüzde ise kullanılmadığı aktarılmıştır. Daha sonra köyün içinde köy halkının ihtiyacı için yaklaşık 30-40 yıl önce pekmezlik yeri yapılmıştır ve az miktardaki pekmez yapımı burada devam etmektedir. Mevcut durumda köy halkı çoğunlukla tarımsal faaliyetlerini kendi tüketimi için yapsa da satış için üretilen asma yaprağı, pekmez, fasulye gibi ürünler Bursa'daki pazarlara gönderilip satılmaktadır.

Köyde son yıllarda ekonomik nedenlerden dolayı göç artmıştır. Bursa'da yaşayan köylülerin sayısının köyde yaşayanlardan daha fazla olduğu belirtilmektedir. Bursa'daki köylülerin yardımlaşmaları ve birlik beraberliklerinin pekişmesi amacı ile 2001 yılında Keles Dedeler Köyü Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği kurulmuştur. Bu dernekle birlikte kültürel çalışmalar, üniversite öğrencilerine burs verilmesi gibi faaliyetler yapılması amaçlanmıştır (Elbas & diğ., 2014a, s. 102). Güncel durumda köy hayırları, dağ yöresi içindeki köyler arası düzenlenen etkinlikler gibi birçok etkinlikte dernek faaliyetlerini sürdürmektedir.

Çaçu'nun köy halkıyla yaptığı sözlü tarih çalışmasında köyde ilk kez okulun 1947-1948 tarihinde açıldığı aktarılmıştır (Çaçu, 2010, s. 140). Köy halkından alınan bilgiye göre; günümüzde köydeki eski okul binasının bulunduğu yere köy faaliyetleri için “Keles Belediyesi Dedeler Mahallesi Çok Amaçlı Hizmet Binası” inşa edilmiştir.

Mevcut durumda Keles merkezde öğrenim gören mevcut öğrenciler için taşımali eğitimden yararlanılmaktadır.

Şekil 3. 8: Dedeler köyü ilkokulu öğretmeni ve öğrencileri 1960'lı yıllar (Çaçu, 2010, s. 139)

Köyde; Selametlinler, Çakırlar, Hamamcıklar, Delioğlanlar, Eskiciler, Keleşler ve Hafızlar lakaplarıyla anılan sülaleler yaşamaktadır (Elbas & diğ., 2014a, s. 102).

Köyde içme suyu ve kanalizasyon şebekesi bulunmaktadır. Tez kapsamındaki alan çalışması sırasında (Mayıs-Ağustos 2022) köyde su ve kanalizasyon şebekesi yenileme çalışmaları yapıldığı gözlenmiştir. Köyde asfalt yolla ulaşım sağlanmakta, elektrik ve sabit telefon mevcuttur. Çalışma sırasında su ve sabit telefon bağlantıları kesilmiştir. Ayrıca köyde tarım arazileri için 2006 yılında sulama göleti yapılmıştır (Elbas & diğ., 2014a, s. 102).

Bazı evlerde güneş enerjisi panelleri bulunmakta; genellikle yakıt olarak odun ve az sayıda da kömür kullanılmaktadır. Köy halkıyla yapılan sözlü görüşmelerde edinilen

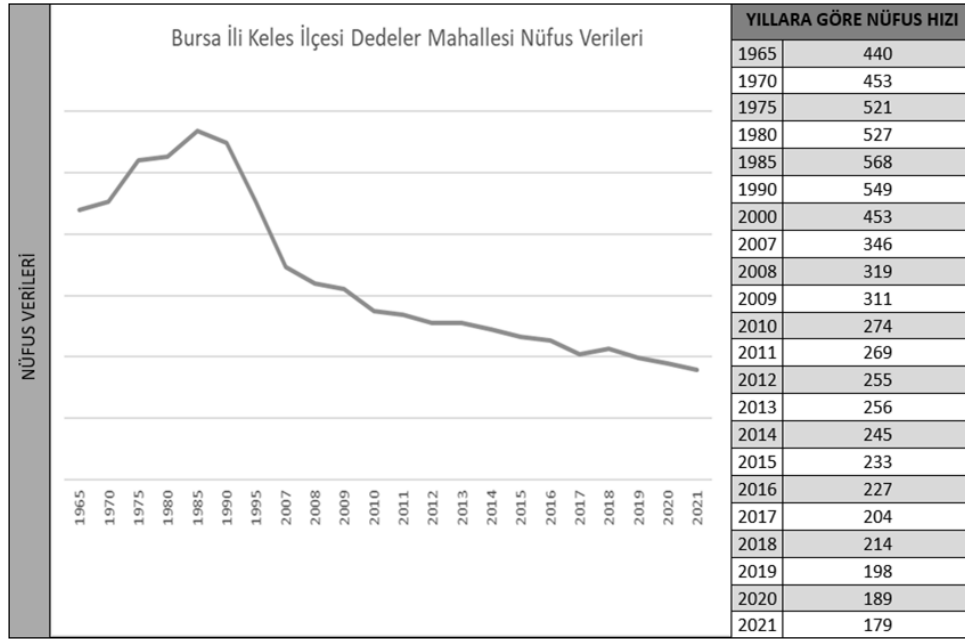
bilgiye göre odunlar ormanlarda yıkılıp kurumuş ağaçlardan toplanmaktadır. Sağlık hizmeti olarak haftada bir, perşembe günü ilçe merkezinden gelen aile hekimi ziyarete bulunmaktadır.

Gündüzleri köy halkı işte veya tarlada olduğundan köy içinde pek insan bulunmamaktadır. Köy kahvehanesi açık değildir ve köyün girişindeki türbe ve cami civarı dışında bir toplanma alanı olduğu söylenememektedir. Cenaze, düğün, asker uğurlaması, anma ve hayır cemiyetleri gibi özel günler olduğunda şehirde yaşayan insanlar köyelerine gelerek etkinliklere katılmaktadır. Bu etkinliklerde köy halkı aktif katılım sağlamakta ve geleneklerini sürdürmektedir. Eski okul binasının yerine etkinlik salonu olarak yapılan bina ve bahçesi bu etkinlikler için kullanılmaktadır. Sözlü görüşmelerde; köy girişinde mevcut durumda boş olan alanda yakın zamanda bir çocuk parkı olduğu ve parkta ölümlü kaza gerçekleştiği için kaldırıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Köy içinde market bulunmamakta, salı günü belirli bir zamanda gelen arabadan alışveriş yapılarak ihtiyaçlar karşılanmaktadır. Ayrıca köyün yakınında baz istasyonu olmamasından dolayı telefon şebekesi sorunu bulunmakta, tarafımdan yapılan sözlü görüşmelerde köy halkı bu sorundan mustarip olduğunu ifade etmiştir.

3.4. DEMOGRAFİK YAPI

Dedeler köyü nüfusunun 1990 yıllarından sonra azaldığı görülmüştür. Hızlı bir ivmeyle gerçekleşen düşüşün sebepleri; kırsal alanların eğitim ve sağlık alanlarında yeterli görülmemesi, insanların şehirde yaşama isteği gibi sosyal nedenler sayılabilir. Köyden ayrılma sebepleri olarak tarım ve hayvancılıktan gelen gelirin yeterli olmaması, kısıtlı imkânlar da ekonomik nedenlere örnektir. 2021 yılının köydeki adrese kayıtlı toplam nüfus verilerine göre ise nüfusun 179 olduğu görülmektedir.

Şekil 3. 9: Dedeler Köyü nüfus hareketleri¹⁵

3.5. DEDELER KÖYÜNDE SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS

Dağ yöresi köylerinde çoğunlukla gelenekler devam etmekte ve genç kuşaklarla birlikte geçmişten günümüze aktarılmaktadır. Köylerin gelenekleri, törenleri ve inanışları kendi içinde yerele özgü olarak çeşitlilik taşımaktadır. Bursa dağ yöresi köylerinde buldukları yere ve yaşayış pratiklerine göre farklılıklar barındırsa da temelde çoğu köyde var olan Türkmen kültürü ve dede anlayışı Dedeler köyünde de varlığını göstermektedir (Cemiloğlu, 2002, s. 103). Tez çalışması kapsamında Dedeler köyünde devam eden gelenekler somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliğine örnek olarak ele alınmıştır.

3.5.1. Dede Anlayışı

Selçuklu dönemi sonları ve Osmanlı dönemi başlarında fethedilen toprakların Türkleşmesi için İç Anadolu'dan Yörüklerin bu topraklara getirilip yerleştirildiği bilinmektedir (Dinçel, 2003, s. 81). Yörük Türkmen halkının içinde dini ve milli kimliklerini muhafaza etmek amacıyla “dede” adı verilen kişiler var olmuştur. Dağ köylerinin çoğu köyünde bu döneme ait çok sayıda yatır, evliya, dede, eren diye anılan

¹⁵ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinden alınarak oluşturulmuştur.

kişilerin mezarı bulunmaktadır (Dinçel, 2003, s. 82). Dede inamışının önemli örneklerinden biri de bu köyde bulunmaktadır. Geçmiş 1400'lü yılların başına dayandığı düşünülen Selahaddin/Seyfullah Dede (Kaplanoğlu, 2002, s. 476) Dedeler köyünde yaşamış önemli bir kişidir (Şeflek, 2009). Selahaddin Buhari Dede türbe yapısının içinde yılan şeklinde bir sunak ve daha önce üzerinde olan fakat güncel durumunda yere konulmuş yuvarlak bir masa tablasından oluşan mermer eserler dikkat çekmektedir. Sunağın Antik Çağın Sağlık Tanrısı Asklepios'a ait olduğu belirtilmektedir (Şahin, 2014, s. 80). Tarafımdan yapılan sözlü görüşmede türbe görevlilerinden edinilen bilgiye göre; Selahaddin Buhari'nin keramet göstergesi olarak elindeki asayı yere vurmasıyla çıktığı düşünülen "asa pınarı" adıyla anılan su, köy camisinin bahçesindeki çeşmeden alınarak inanılan ritüelde kullanılmaktadır. Ayrıca isteyenlere görevli tarafından toprak verilmekte ve bu toprak da suya eklenip dibe çökmesi beklendikten sonra suyun içilmesi şeklinde kullanılmaktadır. Gelen hastalara uygulanan pratikte demir asa kullanılmaktadır. Türbeye, özellikle felçli hastalar olmak üzere çeşitli hastalıklara şifa aramak amacıyla çoğunlukla hafta sonu günlük 8-10 civarı ziyaretçi uğramaktadır. Türbenin günümüzde de sağlık bulma amacıyla ziyaret edilmesi, bu durumun tesadüfle açıklanamayacak oranda gelenekselliğinin bir belirtisidir (Şahin, 2014, s. 80).

Selahaddin Buhari Dede için yapılan tören her yıl sonbahar mevsiminde Eylül ayı sonu veya Ekim ayı başında gerçekleştirilmektedir. "Selahaddin Buhari Hz. anma ve hayır" adı verilen, çeşitli etkinliklerle birlikte yemek de dağıtılan törene çevre köylerden ve köylerinden Bursa'ya göç eden kişiler katılmaktadır. Ayrıca köy, Selahaddin Buhari'ye hürmeten 600 yıldır davul ve zurna çalınmaması ile haberlere konu olmaktadır. Köy halkından alınan bilgiye göre; ramazan aylarında gerçekleştirilen davul çalma âdeti Dedeler köyünde uygulanmamakta ve düğün, asker uğurlama eğlencelerinde de ince saz tercih edilmektedir.

Şekil 3. 10: Selahaddin Buhari Türbesi iç görünüşü ve mermer sunak elemanı (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.5.2. Yörük-Türkmen Kültürü

Köydeki geleneksel kültürün sürekliliğine yönelik yapılan sözlü görüşmelerde devam eden geleneklerle ilgili şu bilgilere ulaşılmıştır: Bayramlarda, köy hayırlarında, asker eğlencelerinde çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Bu tip etkinliklerde yapılan eğlencelerde gençler köyü dolaşarak tavuk, süt, erzak, yağ gibi şeyler istemekte daha sonra alınan ürünler açık artırmada satılmaktadır. Köyde devam etmekte olan bir başka gelenek de şu şekilde tarif edilmektedir: Deve geleneği adı verilen bu geleneğin Yörük geleneği olduğu aktarılmıştır. Asker eğlenceleri ve düğünler zamanında yapılan bu gelenekte; içine 6-7 kişinin girebildiği tahtalarla dik duran üzerinde de çul bulunan onun üzerine yığılmış koyun postlarıyla bir nevi deve kostümü yapılmıştır ve bununla gençler tüm köyü bir grup insanla birlikte dolaşmaktadır. Ayrıca çeşitli kostümlere giren kişilerin danslarıyla oyun eğlenceleri yapılmaktadır.

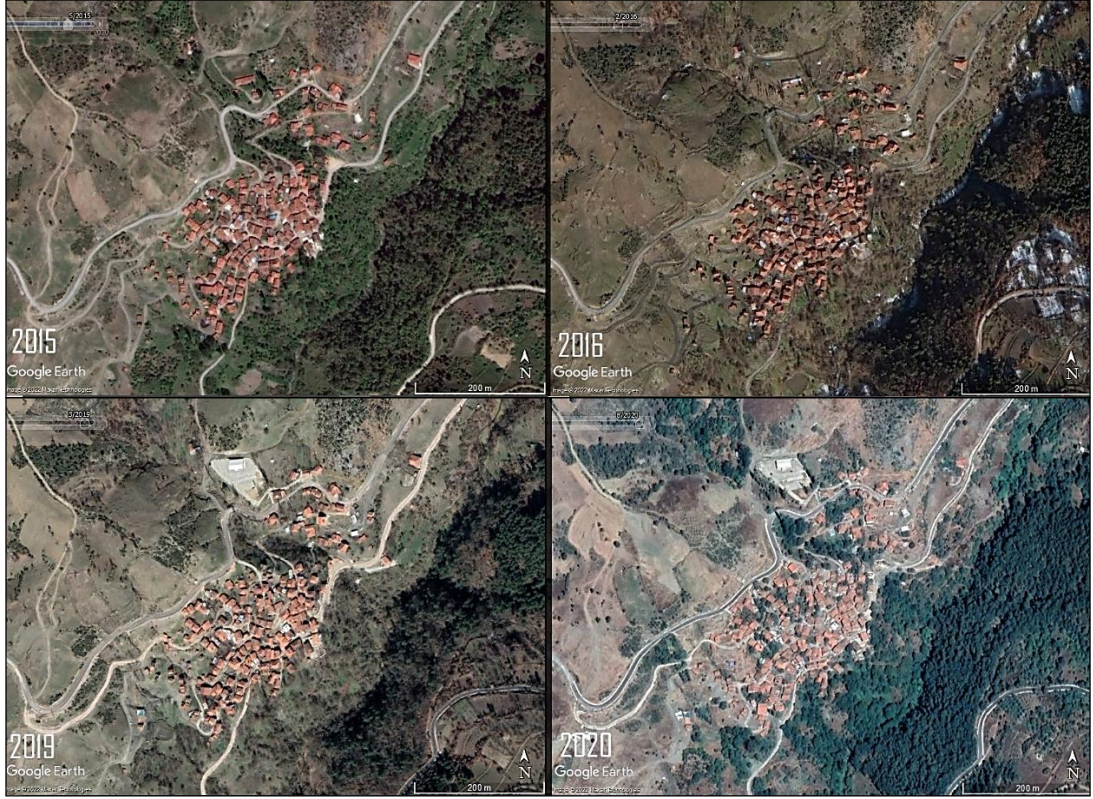
Şekil 3. 11: Köy hayrında açık arttırma geleneği (R. Bayram Arşivi)

Şekil 3. 12: Dedeler köyünde deve geleneği (R. Bayram Arşivi)

3.6. KÖYÜN KIRSAL YERLEŞİM DOKUSU

Dedeler köyü, dağ yöresi yerleşimlerinde bulunan benzer özellikteki köyler gibi araziye uyumlu yapı dokusuyla dikkat çekmektedir. Fiziki çevre, doğal peyzaj içinde az katlı yapıların topografya eğimine uyum içinde yerleşmesiyle oluşmuştur. Geleneksel yapılar, kuzeydoğu ve güneybatı yönünde köye ulaşan yollarla sınırlanmıştır. Günümüzde çok az miktarda suyu olan dere de bu yöndeki eğimde bulunmaktadır. Köyün üst ve alt noktasından geçen birbirine paralel bu iki yol ile diğer köylere ve tarım arazilerine bağlantı sağlanmaktadır.

Şekil 3. 13: Dedeler köyü 2015, 2016, 2019, 2020 tarihli hava fotoğrafları¹⁶

Şekil 3. 14: Köyün topografyaya yerleşiminin şematik gösterimi (B.S. Saldamlı, 2022)

¹⁶ Hava fotoğrafları Google Earth Pro programından alınmıştır.

Toplu yerleşim biçimi görülen köyde, topografyanın sağladığı imkânlarla yamaçlara oturan yapılar kuzeybatı ve güneydoğu doğrultusunda genişleyerek yayılmıştır.

Yapılar eğimin oluşturduğu imkânlar dâhilinde araziye minimum müdahale yaklaşımıyla inşa edilmiş, bazı yapılarda kot farkı kullanılarak yapıya farklı kotlardan giriş sağlanmıştır.

Köyün girişinde günümüzde kullanılmayan kahvehanenin yanı sıra mezarlık, türbe, eski ve yeni cami (390-62,63 parselleri) bulunmaktadır. Tarafımdan yapılan sözlü görüşmelerde yöre halkından alınan bilgiye göre; kendi atalarının ilk yerleşimi türbenin karşısındaki konut yapısıyla başlamış, daha sonra oda şeklinde eklemeler yapılarak yerleşim dokusu oluşmuştur. Köyün harman yeri de denilen samanlıkların bulunduğu alan yerleşimin güneyinde, köyün uç kısmında yer almaktadır.

Şekil 3. 15: Köylülerin yerleşimde ilk yapının yapıldığını düşündüğü alan¹⁷ (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

¹⁷ Görseldeki konut yapısındaki hane sakiniyle sözlü görüşme yapıldığında; köyde yapıldığı tahmin edilen ilk yerleşim biriminin mevcut konutun bulunduğu alan içinde yapıldığını ve konutun zemin katında eski duvar kalıntısı olduğunu ifade etmiştir.

Eskiden okul binasının olduğu alanda köylünün faaliyetleri, tören, yemek, hayır gibi geleneksel kültürde devam eden adetleri için yapılan köy salonu ise kuzeybatı yönünde tepe noktasında bulunmaktadır.

Şekil 3. 16: 02.10.2022 tarihinde gerçekleşen Dedeler köyü Selahaddin Buhari Hz. anma ve hayır cemiyeti (R. Bayram Arşivi, 2022)

Şekil 3. 17: Köyün yerleşim dokusu¹⁸

¹⁸ Görsel R. Bayram Arşivi'nden alınarak düzenlenmiştir.

Tarımsal faaliyetler için tarlalar köyün çevresinde çeşitli uzaklıklarda bulunmaktadır. Evlerin birbirine yakınlığı, ortak köy hayatındaki sosyal ilişkilerin kurgulanmasında etkili olurken; samanlıklar ve hayvanların yayıldığı mekânlar da günlük hayat pratiğinin yansıması olarak yerleşimde görülebilmektedir.

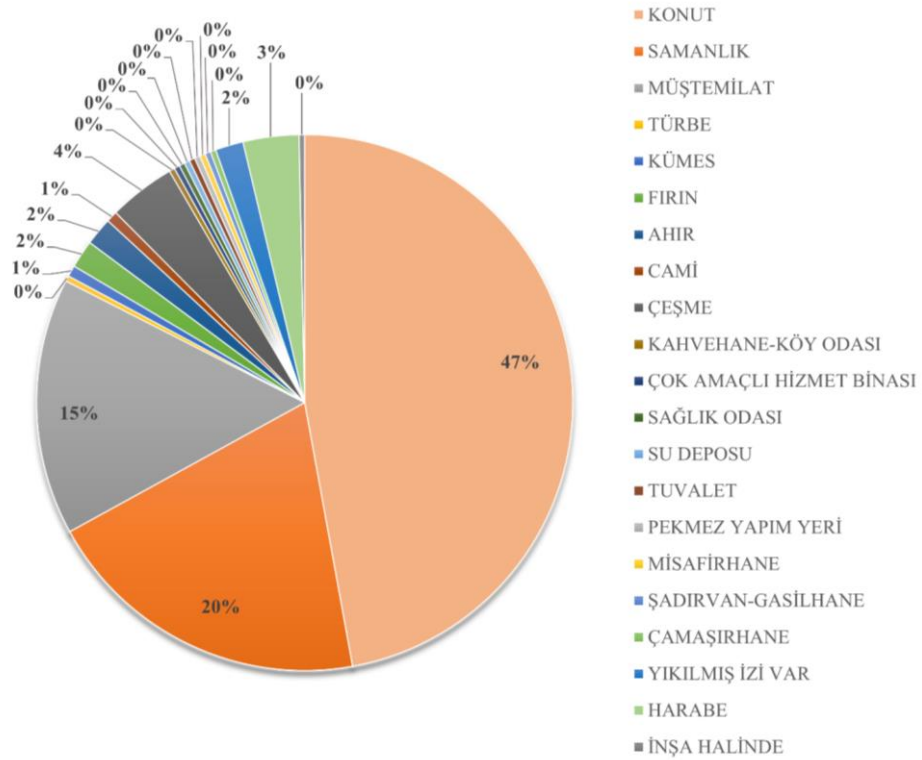
Köyün mevcut yerleşim dokusu ve geleneksel yapılaşma özgünlüğüne zarar vermeyen çalışmalar yapılmalı ve mevcut doku korunmalıdır.

3.7. DEDELER KÖYÜNÜN YERLEŞİM DOKUSUNA İLİŞKİN TEMEL ANALİZLER

Çalışma kapsamında Dedeler köyünün mevcut durumunu tespit edebilmek adına kırsal doku analizleri yapılmıştır. Bu analizler için, alan yerinde incelenerek elde edilen veriler haritalar üzerine işlenmiştir.

3.7.1. İşlev Analizi

Dedeler köyü için yapılan işlev analizinde yapıların işlevleri sınıflandırılmıştır. Konut yapıları 140 adet ile tüm yapıların %47'sini oluşturmaktadır. Köyün geleneksel dokusunu oluşturan samanlık yapıları ise %20'lik dilimi kapsamaktadır. Konutların yanına bitişik veya bağımsız olarak inşa edilen kullanıcının gereksinimine göre depo, odunluk gibi işlevlerle kullanılan ekler müstemilat başlığı altında gösterilmiştir. Kamusal alanlar olan türbe, cami, çeşme, köy odası, hizmet binası, sağlık odası, su deposu, pekmez yapım yeri, çamaşırhane, fırın, misafirhane birimleri ayrı olarak aktarılmıştır. Geçmişte imam evi olarak kullanılan konut, mevcut durumda misafirhane olarak kullanılmakta; köyde yapılan inşaatta çalışanlar, ziyaretçiler gibi misafirler burada ağırlanmaktadır. Köyün girişinde köy odası yapısı bulunmaktadır. Bu yapının alt katı kahvehane, üst katı muhtarlık olarak yapılmış fakat günümüzde kullanılmamaktadır. Üst katta ayrı bir oda bulunduğu, köy ve çevresinde çalışma yapan işçilerin burada ağırlandığı bilgisine ulaşılmıştır. Yapının alt katında köy ziyaretine gelen hekimin kullandığı sağlık odası bulunmaktadır.

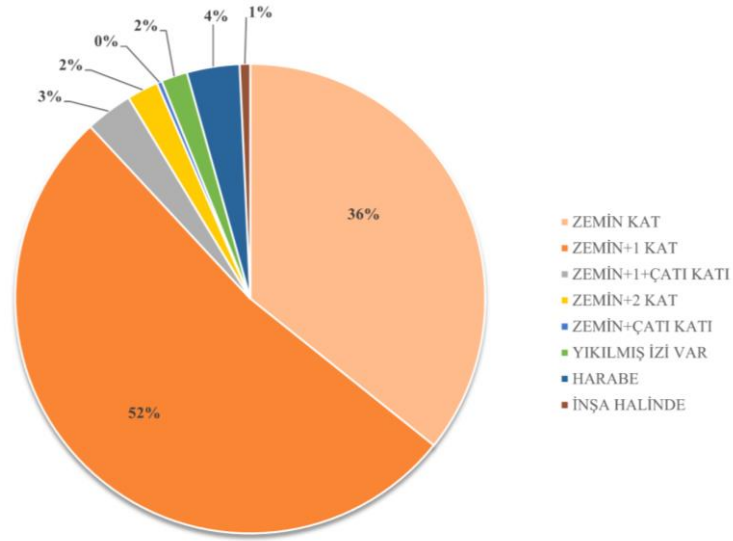
Şekil 3. 18: Dedeler köyü işlev analizi pasta grafiği

3.7.2. Kat Sayısı Analizi

Dedeler köyünde geleneksel köy evleri genellikle iki katlı olarak görülmektedir. Yerleşimde eğimli araziye uyum sağlanarak inşa edilen yapılarda farklı cephelerde dışarıdan görülen kat sayıları değişmektedir. Köyde üç katlı yapı örnekleri de mevcuttur. Üç katlı yapı örneği genellikle yeni inşa edilen yapılarda görülmektedir.

Samanlık yapıları da genellikle eğimli araziden yararlanarak iki katlı biçimde inşa edilmiştir. Bu yapılara samanların depolanması ve taşınması gibi kullanımlar için iki farklı kottan giriş verildiği görülmüştür.

Dedeler köyü yerleşimindeki yapıların kat sayılarını içeren analiz haritası ektedir (Ek-Kat Sayısı Analizi).

Şekil 3. 19: Dedeler köyü kat sayısı analizi pasta grafiği

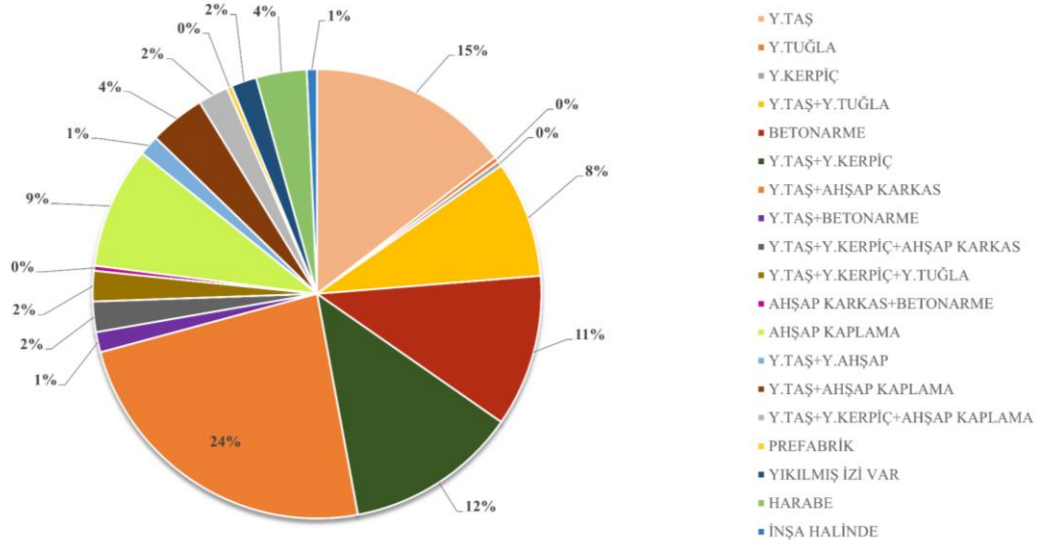
3.7.3. Yapım Sistemi Analizi

Dedeler köyü yerleşimindeki yapılar yapım sistemi açısından incelendiğinde, genellikle tek yapıda farklı yapım tekniklerinin kullanıldığı görülmüştür. Yapıya zaman içinde yapılan müdahaleler ve değişen malzemeler de göz önüne alınarak mevcut durumdaki yapım sistemi ve malzeme tespiti yapılmıştır.

Yerleşimdeki tüm yapılara bakıldığında yığma taş ve ahşap karkasın birlikte kullanıldığı örnek oranı %24 olarak görülürken, yalnızca yığma taş %15 oranında görülmüştür. Yerleşimdeki geleneksel konut yapılarında zemin katta yığma sistemde ahşap hatıllı moloz taş kullanımı görülürken, birinci katlarda hımsı sistemi, kerpiç veya ateş tuğlası ile yığma sistemi kullanımı gibi farklı yapım teknikleri gözlenmiştir. Yenilenen yapı örneklerinde genellikle betonarme ekler yapılmış, tuğla malzeme kullanılmıştır. Betonarme sistemde yapılan konutlarda, yerine yapılan eski yapıdan kalan moloz taşların kullanıldığı örnekler de mevcuttur. Güncel durumda yeni tarihli yapılar ve inşa halindeki yapılarda betonarme sistem kullanılmaktadır.

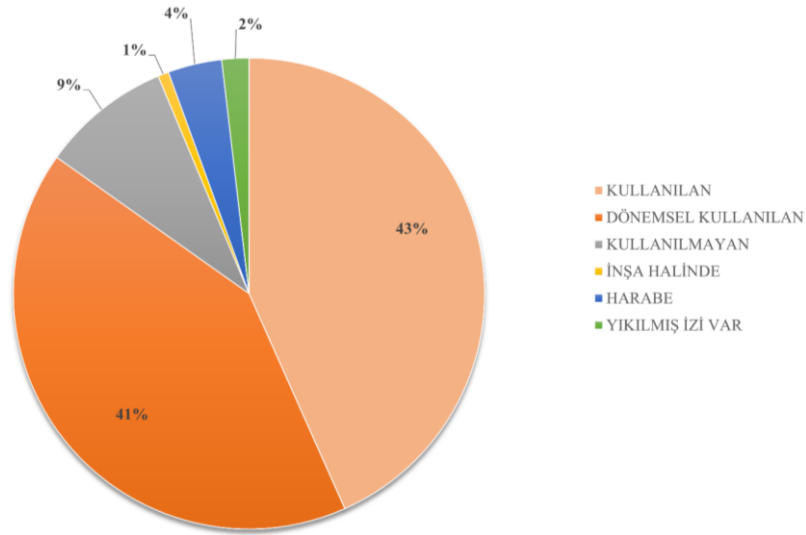
Şekil 3. 20: Önde geleneksel yapı, arka planda yeni yapılan konut örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 21: Dedeler köyü yapım sistemi analizi pasta grafiği

3.7.4. Kullanım Durumu Analizi

Dedeler köyünde yapıların kullanım durumu incelendiğinde; köyde aktif olarak kullanılan yapıların oranı %43 olduğu görülmüştür. Dönemsel kullanılan yapılar ise %42 oranındadır. Yapılan sözlü görüşmelerde bu yapıların bayram gibi özel günlerde gelinen, aktif olarak kullanılmayan ama tamamen de terk edilmemiş yapılar olduğu ve genellikle Bursa'da yaşayan köylülere ait olduğu öğrenilmiştir. Tamamen terk edilmiş yapıların oranı ise %9'dur. İnşa halindeki yapılar iki adet ve konut yapısı, harabe sayısı on adet, yıkılmış fakat izi olan yapı ise beş adettir.

Şekil 3. 22: Dedeler köyü yapım sistemi analizi pasta grafiği

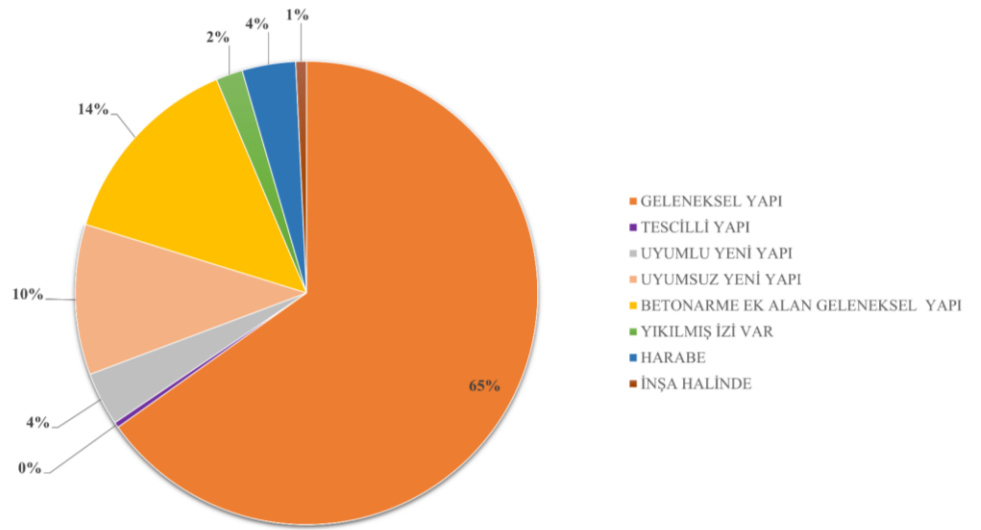
3.7.5. Tarihsel Değerlilik Analizi

Dedeler köyündeki yapılar tarihsel değerlilik açısından incelendiğinde tüm yapılar; geleneksel yapı, yerleşim dokusuna uyumlu yeni yapı, uyumsuz yeni yapı ve betonarme ek almış geleneksel yapı sınıflandırılmasıyla değerlendirilmiştir. Betonarme ek almış geleneksel yapı gruplandırmasında yapılar; mevcut durumda betonarme sistemde yapının bir bölümünün değiştirilmiş olması veya ek yapılması

açısından incelenmiştir. Köy genelinde yapıların bakımında çimento bazlı malzeme kullanımı veya kısmi olarak beton malzeme kullanımı görülmesi bu değerlendirme içinde sayılmamış, yapım sistemi betonarme olarak yapılan değişiklik ve eklentiler üzerinden tespit çalışması yapılmıştır. Betonarme yapılar da kat sayısı, yükseklik gibi özellikleriyle değerlendirilerek geleneksel yapıya uyumlu ve uyumsuz olarak gruplandırılmıştır. Yerleşimde bulunan Dedeler Köyü Camisi tek tescilli yapıdır. Sözlü görüşmeler ile alınan bilgiye göre yerleşimdeki geleneksel yapıların 19. ve 20. yüzyılda yapıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Şekil 3. 23: Uyumsuz ve uyumlu yeni yapı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 24: Tarihsel değerlilik analizi pasta grafiği

3.7.6. Çatı Tipi Analizi

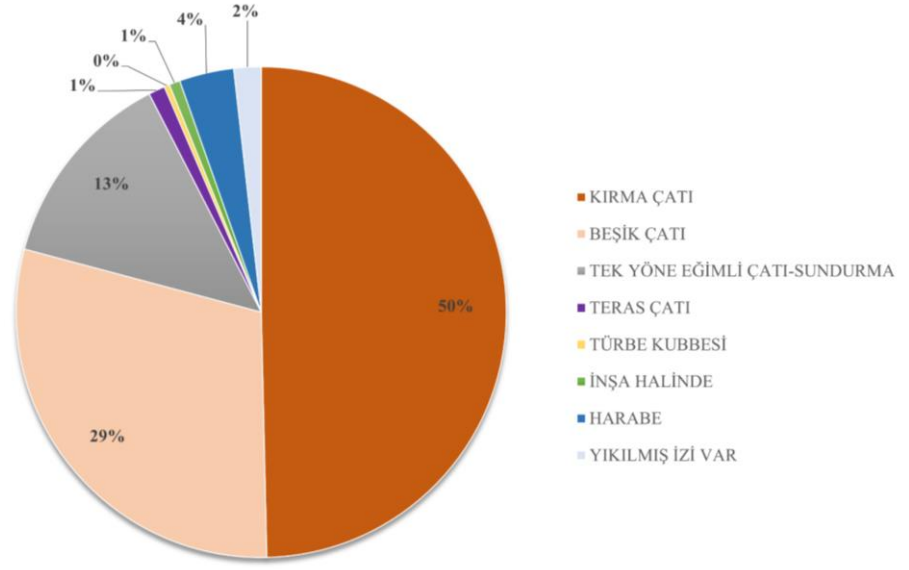
Dedeler köyünde yapıların çatı örtüleri kırma ve beşik çatı şeklindedir. Samanlık yapılarında beşik çatı tipi kullanılmıştır. Ek olarak yapılan müstemilat, ahır gibi yapılarda tek yöne eğimli çatı kullanıldığı görülmüştür. Yeni yapılarda üç yapının çatı örtüsü teras çatı tipinde iken, kırma ve beşik çatı örnekleri de mevcuttur. Selahaddin Buhari türbesi kubbe ile örtülüdür.

Şekil 3. 25: Dedeler köyü genel görünüm (R. Bayram Arşivi, 2022)

Şekil 3. 26: Çatı örtüsünde alaturka kiremit örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 27: Çatı tipi analizi pasta grafiği

3.7.7. Yol Analizi

Dedeler köyüne Keles merkezden ulaşımın sağlandığı yol Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmıştır. Asfalt ile kaplanan bu yol köyün üst kısmından geçerek diğer köy yollarına bağlanmaktadır. Köyün girişinde bu yola bağlı bağlantı yoluyla köy meydanına ulaşılmaktadır. Köy içi yollar ise kilit taşı döşelidir veya toprak yoldur.

Şekil 3. 28: Köy içi yol kaplaması örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8. GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSUNU OLUŞTURAN ÖGELER

3.8.1. Yerleşim Özellikleri

Dedeler köyü kırsal yerleşiminde geleneksel mimariye bakıldığında temelde iki yapı tipinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Yapım sistemi, teknik ve malzemesi ile köyün mimari karakterini oluşturan bu yapılar konut ve samanlık yapılarıdır.

Kırsal yaşamın yapılara yansımaları olarak görülen konut ve çevresindeki yapılar bütünsel olarak yerleşime özgü bir doku oluşturmuştur. Fırın, çeşme, çamaşırhane ve pekmezlik yapıları geleneksel dokuyu oluşturan diğer mimari öğelerdir. Geleneksel yapıların yapım sisteminde köyün kendi kaynaklarındaki yerel malzemeler kullanılmıştır.

Yapılar yamaçlara kademeli biçimde yerleşmiş, bir başka deyişle topografyaya teraslamalar ile oturtulmuştur. Yüksek arazi eğimi nedeni ve topografyanın şekline bağlı olarak yapılar vadi yönünde manzaraya doğru inşa edilmiştir. Köyün içinde vadide bulunan dereye doğru akan bir dere bağlantısı bulunmaktadır. Geçmişte köyün içinden bir dere daha geçtiği, günümüzde ise olmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

Şekil 3. 29: Dedeler köyü evleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8.2. Kamusal Mekânlar

3.8.2.1. Türbe

Köyün girişinde bulunan türbe Selahaddin Buhari türbesi olarak adlandırılmaktadır. Türbe yapısı 1986 yılında betonarme olarak yeniden yapılmıştır (Gülgen, 2012, s. 65). Eski türbenin ahşaptan yapılmış ve üstünün kara kiremitle¹⁹ örtülü olduğu söylenmektedir (Cemiloğlu, 2002, s. 155).

Şekil 3. 30: Dedeler köyünde bir tuğla ocağı, 1960'lı yıllar²⁰

Yapı kuzey güney yönünde kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Batı cephesinden girişi bulunmaktadır. İki bölümden oluşan yapının giriş bölümünde güney cephesinde üç, doğu cephesinde bir adet eş boyutlu pencere bulunmaktadır. Yatırların olduğu bölüme ahşap kapıyla geçiş sağlanmaktadır. Bu bölümde tavan sekizgen üzerine kubbe ile oturtulmuştur. Doğu ve batı bölümünde ikişer pencere bulunmaktadır. Altlık ve üstlük olarak adlandırılan bu pencereler dikdörtgendir. Yapı içten sıvalı ve pencerelere kadar

¹⁹ Tarafımdan yapılan sözlü görüşmelerde köy halkından alınan bilgiye göre; yörede alaturka (oluklu) kiremite kara kiremit denilmektedir.

²⁰ Çaçu, bu ocaklarda yörede kara tuğla denilen tuğla çeşidi ve kiremit yapılmakta olduğunu ve bu tip yöresel tuğla ocaklarına Keles köylerinde günümüzde rastlanmadığını aktarmıştır.

fayansla kaplıdır. Duvarlar ahşap hatıllı moloz taş ve bol harç karışımı malzeme ile örülmüştür (Şahin, 2014, s. 81).

Şekil 3. 31: Dedeler köyü türbe ve camiler²¹

Türbenin tamirat öncesi yapısından kaldığı düşünülen kitabe parçasında hicri 1230 (miladi 1814-15) tarihi bulunmaktadır. Türbe içinde Alperen türbelerinde çokça görülen geyik boynuzları bulunmaktadır (Gülgen, 2012, s. 65). Türbenin yanındaki eski köy mezarlığı, güneyindeki vadinin karşı yakasında da dedenin bahçesi diye anılan alan bulunmaktadır. Köy halkı buraya önem vererek müdahale etmemekte, ağaç kesmemektedir.

3.8.2.2. Cami

Türbenin batı cephesinde bulunan eski Dedeler Köyü Camisi köydeki tek tescilli yapıdır (390-62 parsel). Eski cami, 2019 yılında T.C. Bursa Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı tarafından talep edilerek yaptırılan restorasyon projesi ile onarılmıştır. Köy halkından alınan bilgiye göre restorasyon

²¹ Görsel <https://keleskirsalturizm.com/yazi/selahaddin-buhari-turbesi> adresinden alınarak düzenlenmiştir.

sürecinden önce cami boş durumda depo olarak kullanılmaktadır. Eski caminin doğusunda türbe, batısında avlu ve yeni cami, güneyde de vadiye doğru merdivenle inilen kilit taşı döşeli avlu yer alır. Asa suyu adı verilen çeşme bu bölgededir. Caminin kuzeyinden yol geçer. Restorasyondan önce bu kotta bir giriş olduğu arşiv fotoğraflarından görülmektedir. Restorasyon sonrası aslına uygun olarak bu giriş kapatılmış, camiye yol kotundan merdivenle avluya geçişten sonra batı cephesinden girilmektedir.

Eski caminin yıpranması nedeniyle 1986 yılında mevcutta kullanılan yeni cami inşa edilmiştir. Aynı tarihte eski caminin güneybatı köşesine yeni betonarme minare yapılmıştır (Gülgen, 2012, s. 65). Restorasyonu yapılan caminin güncel durumunda giriş kapısının yanında ahşap minaresi bulunmaktadır.

Şekil 3. 32: Restorasyon öncesi Dedeler köyü eski ve yeni cami (Elbas & diğ., 2014b, s. 150)

Kuzeybatı ve güneydoğu yönünde dikdörtgen planlı 12,60x7,80 m ölçülerinde olan cami, ahşap hatıllı moloz taş duvar tekniği ile örülmüştür. Cumhuriyet dönemi mimari

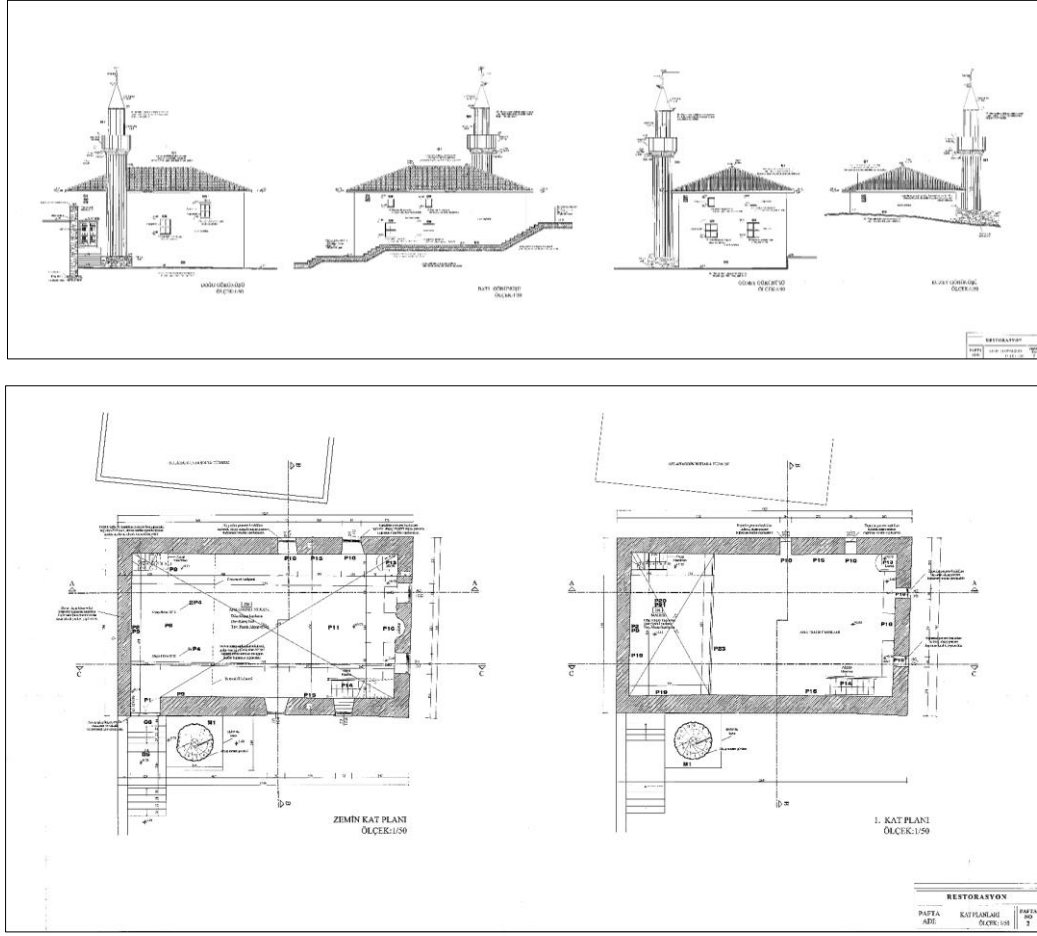
üslubunda olan caminin, 1930-1940 yıllarında köy halkı tarafından yaptırıldığı Vakıflar tarafından tespit edilmiştir.²² Yapının kuzey bölümünde 3,5 m ölçülerinde 10 basamakla çıkılan bir asma kat bulunmaktadır. Caminin iç duvarlarında görülen ayet, hadis yazıları ve bitkisel motiflerin yapıldığı kalem işi süslemeler ilgi çekmektedir.

Şekil 3. 33: Dedeler Köyü Eski Cami içi (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Caminin üzeri kırma çatı ve alaturka kiremitle örtülüdür. İçinde ahşap dikme ve döşemeler kullanılmıştır. Güneydoğu cephesinde simetrik iki alt ve üst pencere bulunmaktadır. Batı duvarında bir adet alt ve bir adet üst pencere, doğu duvarında ise iki alt iki üst pencere bulunmaktadır.

²² T.C. Bursa Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'ndan alınan Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri belgesinden aktarılmıştır.

Şekil 3. 34: Dedeler Köyü Eski Cami restorasyon projesi görünüş ve planlar²³

Şekil 3. 35: Dedeler Köyü Eski Cami içi (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

²³ T.C. Bursa Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'ndan alınan belgeden aktarılmıştır.

3.8.2.3. Fırın

Dedeler köyünde fırınlar ortak kullanılmakta ve genellikle köy halkı ekmeklerini birlikte yapmaktadır. Köyün içinde belirli alanlarda inşa edilmiş ve aktif olarak kullanılan beş adet fırın yapısı bulunmaktadır. Fırınlar genellikle taş duvar ile inşa edilmiş, üzerine ateş tuğlasından (harman tuğlası) kubbe çift cidarlı teknikte yapılarak tamamlanmıştır. Fırının önünde ahşap dikmelerle oluşturulmuş tek yöne eğimli çatıyla örtülü bölüm bulunmaktadır. Genellikle ekmek pişirme amacıyla kullanılan fırınların korunaklı olan bu bölümünde ekmeklerin konulacağı alan, oturak gibi elemanlar görülmektedir.

Şekil 3. 36: Dedeler köyü ekmek fırınları (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8.2.4. Çamaşırhane

Köyde aktif olarak kullanılan bir adet çamaşırhane bulunmaktadır. Çamaşırhane yapısı köy sakinleri tarafından ortak kullanılan bir alandır. Çamaşırhanenin içinde ateş yakılması için yapılan küçük bir ocak bölümü ve eşyaların asılması için yatayda ahşap elemanlar mevcuttur. Üst örtüsü ahşap sistemde beşik çatıyla kapatılmıştır. Çamaşırhane yapısında yıkamanın gerçekleştiği bölümün ortasında yaklaşık 30-40 cm derinliğinde bir havuz bulunmaktadır. Buna bitişik 40-50 cm eninde duvar boyunca uzanan su havuzu bulunmaktadır. Bu duvarın diğer tarafında pekmez yapım yeri bulunmaktadır.

Şekil 3. 37: Dedeler köyü çamaşırhanesi (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8.2.5. Pekmez Yapım Yeri

Üzüm pekmezi Dedeler köyü için oldukça önemli bir üretim kaynağıdır. Köy halkıyla yapılan sözlü görüşmelerde aktarılan bilgiye göre; 30-40 yıl öncesine kadar köyün çevresindeki bağlarda bağ bozumu yapıldıktan sonra aynı yerde pekmez üretimi de yapıldığı öğrenilmiştir. Eskiden bağlarda bulunan üstü kapalı pekmez yapım yerinde büyük mengeneler kullanılarak günde yaklaşık 300 kilogram üzüm sıkıldığı aktarılmıştır. Yaklaşık on civarında olan bu yapılardan günümüzde aktif olarak bir iki tanesi kullanılmaktadır. Bağlardaki pekmez yapım yerlerinin aktif olmaması ile birlikte 30-40 yıl önce köylünün ihtiyacı için günümüzde kullanılan köyün içindeki çamaşırhane yapısına bitişik pekmez yapım yeri yapılmıştır. Yapının duvarına bitişik yapılan havuz içinde üzümler ezilerek, suyunun dip tarafındaki delikten diğer bölüme akması beklenmektedir, daha sonra çıkan suyun kaynatılması ile pekmez yapımı gerçekleştirilmektedir. Pekmez yapım yeri yörede “pekmezlik” olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca tarafımdan yapılan sözlü görüşmelerde; bağlardaki üzüm ezme yerine “bağ ocağı” ve “kerne” adı verildiği bilgisine ulaşılmıştır. Daha önce Keles köyünün ekonomik ve sosyal yapı bölümünde bahsedildiği gibi köyde yapılan pekmezin yörede

ünlü olduğu aktarılmıştır. Günümüzde pekmez yapımı, köy halkının kendi ihtiyacı için yapması ve ihtiyaç fazlasını satmak için çevre bölgelere, Bursa merkezindeki pazarlara göndermesiyle sürdürülmektedir.

Şekil 3. 38: Dedeler köyü pekmez yapım yeri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8.2.6. Çeşme

Köyde on iki adet çeşme bulunmaktadır. Dedeler Köyü Cami'nin avlusunda vadi tarafındaki duvarında daha önce yukarıdaki bölümlerde bahsedilen “asa suyu” adlı çeşme bulunmaktadır. Köye gelen ziyaretçilerin mutlaka buradan su alma isteği sonucunda en çok bu çeşmenin kullanıldığı söylenebilir. Köyün geleneksel dokusunda çeşmeler, üstü kapalı örtü içinde olan örneği olmakla birlikte sokak kenarlarında açıkta bulunmaktadır. Köy halkından alınan bilgiye göre; çeşmelerin kaynağı köyün 2,5 km yakınındaki Pınarbaşı denilen mevkiden sağlanarak, depoya aktarılıp evlere dağıtılmaktadır. Tez alan çalışmaları sırasında yeni çeşmelerle birlikte eskiden yapılan çeşmelerin çoğunlukta olduğu ve bazı çeşmelerin sularının kesildiği tespit edilmiştir.

Şekil 3. 39: Dedeler köyünde çeşme örnekleri (B. S. Saldamlı, 2022)

3.8.3. Geleneksel Konut Yapıları / Köy Evleri

Dedeler köyü kırsal yerleşiminde geleneksel konut yapıları yaşam pratikleri gerekliliklerine göre sadece yaşama alanından oluşmamaktadır. Kırsal yaşamda hayvanların barınması gereken yer olan damlar²⁴ evlerin zemin katlarında, yaşam alanı

²⁴ Köyde hayvanların barındığı mekân için kullanılan bir terimdir. Ayrıca bu mekân için ahır ve afur terimleri de kullanılmaktadır.

ise birinci katta bulunmaktadır. Dedeler köyü geleneksel köy evlerinde görülen bu kullanım biçimiyle, genellikle yapıya ayrı yerlerden girişler yapılarak yaşam alanı ve dam birbirinden ayrılmıştır. Arazide eğimin yüksek olduğu bazı parsellerde bir kat yüksekliğinde kot farkı oluşmakta ve bu bölümlere farklı kotlardan giriş sağlanmaktadır.

Köy evlerinin yapım sisteminde yöre sınırları içindeki yerel malzemeler kullanılmıştır. Evlerin inşası ile ilgili tarafımdan yapılan sözlü çalışmalarda şu bilgilere ulaşılmıştır: Kayalık bir bölge olması nedeniyle temel derin yapılmamakta, yeterli mesafe sağlandıktan sonra taş beden duvarları üzerine yapı inşa edilmektedir. Taşlar köyde inşa için kazılan yerden ve civardan sağlanmakta, yapım malzemesinde ahşap olarak ise köyün üstündeki ardıç ormanından alınan ağaçlar kabukları soyularak kullanılmaktadır. Dayanıklılığı yüksek bu ağaçlar hatıl ve ahşap iskelet sistemi yapılan bölümlerde kullanılmaktadır. Kerpiç kullanılan yapılarda yöre sınırları içindeki toprak alanlardan alınan toprakla saman karıştırılarak kerpiç blok yapılıp, aralarına da çamur kullanılarak örülmektedir.

Şekil 3. 40: Dedeler köyü genel görünüm²⁵

3.8.3.1. Parsel Kullanımı / Yapı-Yerleşim Planı İlişkisi

Köyde bulunan mevcut yapıların sokaktaki konumlanmalarına göre parsel kullanımlarında çeşitlilik bulunmaktadır. Köydeki yapıların yerleşimle ilişkisi incelendiğinde;

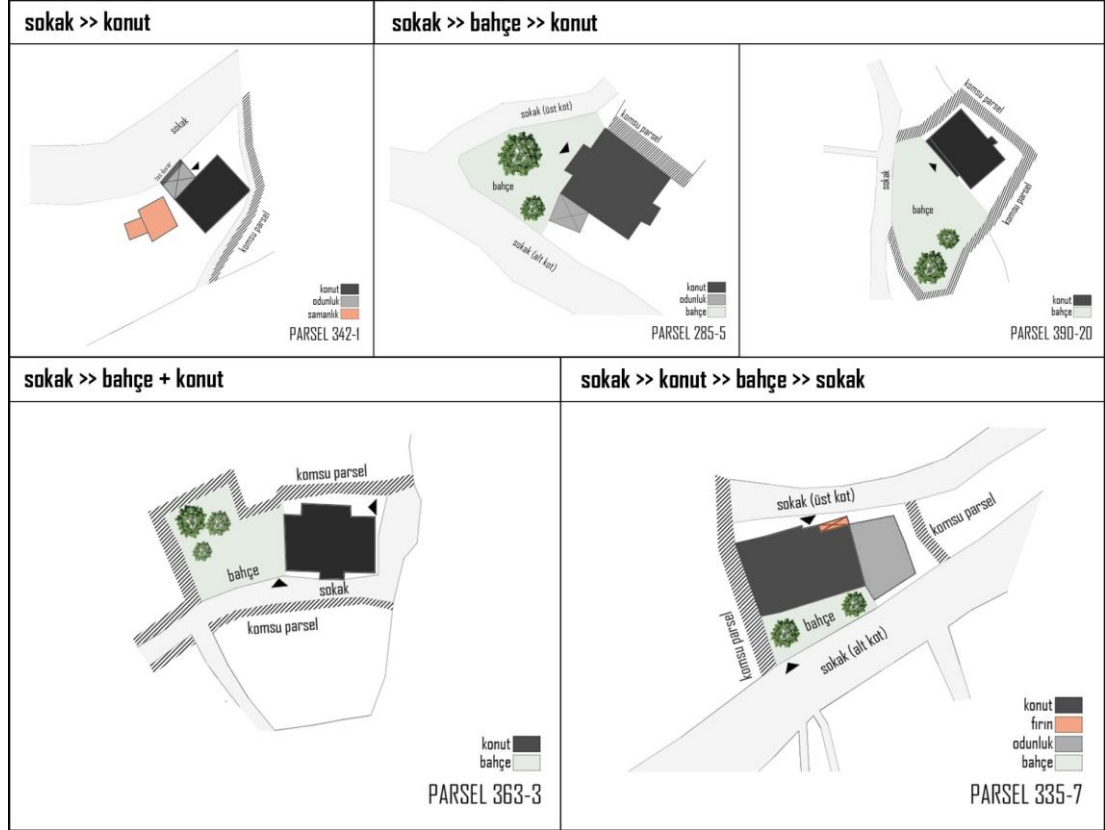
- sokaktan konuta giriş; genellikle köy merkezinde görülmekle birlikte köyde çoğunluğu sağlayan bitişik nizamda inşa edilen konutlarda karşımıza çıkmaktadır.

- sokaktan bahçe-konut sırasıyla yapılan giriş; genellikle köy merkezindeki parsellere oranla geniş parsellere yerleşen konutlarda görülmektedir.

- sokaktan bahçeye ve konuta giriş; bahçe ve konutun yan yana olduğu örneklerde karşımıza çıkmaktadır. Sokaktan bahçeye giriş ayrı, konutun girişi ayrı sağlanmaktadır.

²⁵ <https://www.ensonhaber.com/ic-haber/bursada-bir-koyde-600-yildir-davul-zurna-calinmiyor> adresinden alındı (05.05.2022).

- alt ve üst kotta iki farklı sokaktan ayrı girişlerle bahçe ve konuta giriş; kot farkı kullanılarak yapılan yapıda üst kottaki sokaktan konuta, alt kottaki sokaktan bahçeye giriş yapılan örneklerde görülmektedir.

Şekil 3. 41: Dedeler köyü konut yapılarının yerleşim planı ilişkisi (B. S. Saldamlı)

3.8.3.2. Mekân Örgütlenmesi, Düzeni ve Özellikleri

Dağ yöresi köylerinin ekonomisinin tarım ve hayvancılığa dayalı olmasıyla, tarım alanlarının küçülmemesi için küçük bahçeli ve birbirine yakın sık dokulu yerleşimler görülmektedir. Evlerin alt katları ahır, dam olarak düzenlenmiştir. Anadolu'nun çoğu köyünde hayvanları daha kolay besleyebilme amacıyla bu tip çözümler görülmüştür (Elbas & diğ., 2014b, s. 15).

Şekil 3. 42: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 43: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 44: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Dedeler köyü geleneksel konut yapıları genellikle zemin+1 katlı olarak inşa edilmiştir. Köy halkının yaşam şekli ve ekonomik faaliyetlerinin konut yapısına etkisi olarak zemin ve birinci kat ilişkisi şekillenmiştir. Giriş katların hayvanların barınması için **yer evi**²⁶ olarak, üst katların ise yaşam alanı olarak kullanıldığı bir mekânsal ilişki görülmektedir. İki kanatlı kapılarla giriş sağlanan bu bölümler dam²⁷, kümes, odunluk olarak kullanılmaktadır. Köy halkından alınan bilgiye göre dam olarak kullanılan mekânın tavanın döşemesinde, yaşam alanına koku gitmemesi amacıyla tomruklar sıkı dizilmekte ve araları çamurla sıvanarak boşluk bırakmadan doldurulmaktadır.

²⁶ Köyde depolama, hayvanların barınması gibi amaçlarla kullanılan zemin kata verilen geleneksel terim.

²⁷ Köyde hayvanların barındığı mekân için kullanılan bir terimdir. Ayrıca bu mekân için ahır ve afur terimleri de kullanılmaktadır.

Şekil 3. 45: Dedeler köyünde giriş katın açık kullanıldığı örnekler (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 46: Zemin katın aktif olarak ahır işleviyle kullanıldığı örnek (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

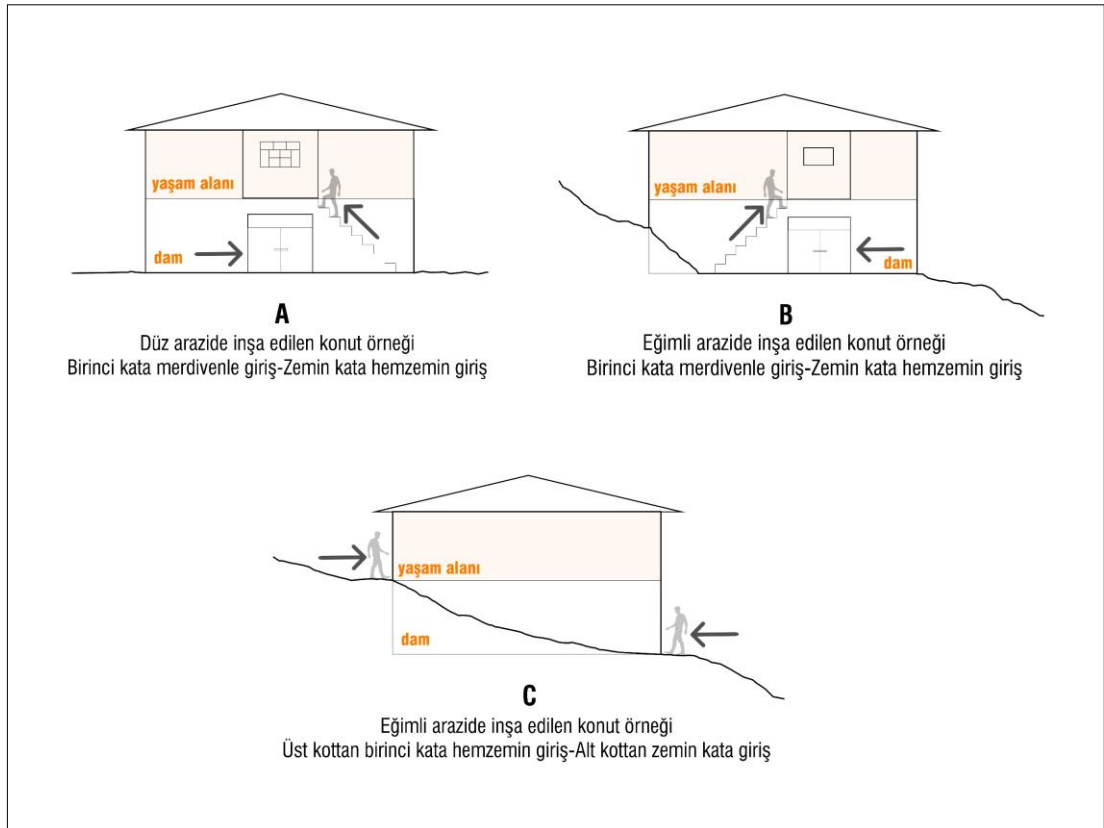
Geleneksel yöntemde kullanım sırasında biriken gübre duvardaki açıklıklardan dışarıya atılmaktadır (Şekil 3. 46). Köyde ahır işleviyle kullanılan zemin katın açık kullanıldığı örnekler de mevcuttur.

Günümüzde hayvancılık yapılmayan konutlarda bu bölümün boş olduğu veya müstemilat-depo işlevi ile kullanıldığı tespit edilmiştir. Bazı konutların bu bölümlerinde yöreye özgü olan “sarpın” adındaki yıllık yapılan erzakın konulduğu bir nevi kiler işlevinde kullanılan, ahşaptan yapılmış büyük ölçülerde kapaklı malzeme

bulunmaktadır. Köyde evin dışında samanlık yapısı içinde, eve bitişik yerleştirilerek kullanılan sarpın örneklerine de rastlanmıştır.

Şekil 3. 47: Sarpın kullanım örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 48: Topografyaya yerleşim biçimlerinin temsili (B. S. Saldamlı)

3.8.3.3. Plan Düzeni / Mekân Programı

Sofa/Hayat

Geleneksel konut yapılarında yaşam alanlarında ortak mekân olan sofa bulunmakta, sofadan servis mekânı, odalara ve merdivenlere geçiş sağlanmaktadır. Köy genelinde çoğunlukla iç sofalı plan düzeni görülmektedir. Köy halkından alınan bilgiye göre sofa terimi ile ifade edilen alana “yazlık” denilmektedir. Bu mekân sofranın kurulduğu, ailenin birlikte vakit geçirdiği mekân olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3. 49: Geleneksel köy evinde sofa (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Oda

Odalar misafirlerin ağırlandığı, yemek yeme, oturma, temizlenme, yatma gibi kullanımları karşılayan mekânlardır. Köy genelinde sofadan giriş sağlanan birimler genellikle kare veya kareye yakın dikdörtgen planlı olmakla birlikte farklı boyutlardadır. Köyde geleneksel konut yapısı örneğinde oda içinde yörede kullanılan

terimiyle “ışıklık”, “ocaklık” ve “gusülhane” bulunmaktadır. Işıklık, elektrik kullanılmadığı dönemde sofa ve oda arasında bulunan, gaz lambasının konularak iki bölümün de aydınlatılması amaçlanan cam ile yapılmış bir ögedir. Ocaklık geçmişte yemek pişirmek ve ısınmak için kullanılırken, güncel durumda soba kullanıldığı için işlevini kaybetmiştir. Ocaklıkların yanında nişler mevcuttur. İç mekân elemanlarından bir diğeri de “seki” adı verilen oturma elemanıdır. Odalarda sabit olarak bulunan sedir şeklindeki oturma elemanın uç kısımlarında bulunan sandık biçimindeki bölümler temizlenme ihtiyacını karşılamak için gusülhane olarak kullanılmaktadır. Bu öge günümüzde işlevini yitirmiştir.

Şekil 3. 50: Geleneksel konutta ocaklık (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 51: Geleneksel konut oda yapısı, sedir ve gusülhane (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 52: Geleneksel konut yapısında ışıklık (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Mutfak ve Hela

Geleneksel konut yapılarında bazı evlerde sofanın bir köşesinde tezgâh bulunmakta ve mutfak kullanımı bu bölümde olmaktadır. Mutfağın ayrı bir mekân olarak kullanıldığı örnekler de mevcuttur. Geçmişte yemek pişirme yeri olarak ocaklık kullanılırken günümüzde evye, tezgâh gibi eklemelerle mutfak kullanılmaktadır.

Köy genelinde geleneksel konut yapılarında bulunan hela ekleri cephelerde çıkma olarak karşımıza çıkmaktadır. Birinci kat yaşam alanında bulunan helaların ahşap veya tuğla malzeme ile kapatıldığı görülmektedir. Bu çıkmalar payanda ya da dikmelerle taşınmaktadır.

Şekil 3. 53: Sofanın kenarında kullanılan mutfak (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 54: Hela eki örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8.3.4. Cephe Düzeni ve Elemanları

Köyün geleneksel konut tipinde cephelerin benzer özelliklerde olduğu görülmektedir. Konutlar genellikle ayırık nizamda inşa edilmiştir. Diğer taraftan konuta bitişik müstemilat, kümes, odunluk gibi eklerin inşa edildiği görülmektedir.

Evlerin yapım sistemine bakıldığında özgün malzeme kullanılan yapı örneklerinde; beden duvarları zemin kat boyunca moloz taş ile yapılırken, birinci katlarda ahşap karkas sistem ile kerpiç kullanımı ve yığma tekniğinde ahşap hatıllı kerpiç kullanımı görülmüştür. Yapıldığı döneme göre yığma tekniğinde ateş tuğlası kullanımı da görülmektedir. Köyde genellikle cephe duvarları sıvasızdır. Bazı duvarlarda sadece kerpiç sıva kullanılmış, bazı duvarlarda ise kerpiç sıva üzeri kireç sıva yapılmıştır. Güncel durumda çoğu yapıda sıvaların döküldüğü gözlenmiştir. Yeni yapılan eklere bakıldığında ise duvarlarda genellikle çağdaş tuğla malzeme ile yenileme yapıldığı ve çimento sıva kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bazı konutlarda çıkma, köşe pahı bulunmaktadır.

Şekil 3. 55: Dedeler köyü sokak görünümü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Konutların zemin katında iki kanatlı kapı bulunmakta, genellikle ahır, depo gibi özelliklerle kullanıldığı için atmosfer etkilerini minimuma indirmek amacıyla küçük pencere açıklıkları yapılmıştır. Aynı cepheden giriş sağlanan yapılarda yaşam alanı olan birinci kata çıkmak için yapıya bitişik merdiven ve sahanlık ögesi uzun tutularak cephede çıkma yapılmıştır. Bu katta çıkmanın iki tarafında pencereler bulunmaktadır. Köy genelinde kapı ve pencere doğramaları doğal renklerinde olmakla birlikte bazı örneklerde mavi renk kullanıldığı gözlenmiştir.

Şekil 3. 56: Dedeler köyü evler arası geçiş (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 57: Dedeler köyü genel görünüm (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Pencereler

Dedeler köyü geleneksel konut tipinde pencerelerin farklı tip ve boyutlarda olduğu, çoğunlukla ahşap malzeme kullanıldığı görülmektedir. Köyün geneline bakıldığında; pencereler sade ve çift kanatlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevcut durumda köyde bazı yenilenen pencere doğramalarının PVC ile değiştirildiği, mevcut pencere açıklığının genişletilip büyük doğramalar takıldığı ya da boşluğun tamamen kapatıldığı görülmektedir.

Şekil 3. 58: Dedeler köyü geleneksel konutlarında pencere örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Kapılar

Dedeler köyü geleneksel konut tipinde zemin kat giriş kapılarında çift kanatlı ahşap, yaşam alanına giriş sağlanan birinci kat kapılarında tek kanatlı ahşap kapı kullanılmıştır. Genel olarak ahşap işçiliğine rastlanmayan sade kapılar, hayvanların geçebileceği genişlikte yapılmıştır. Bazı örneklerde iki kanatlı kapılar üzerinde dikdörtgen ahşap kafes veya camdan ışıklık bulunmaktadır. İç mekânda ahşap

malzemeden tek kanatlı kapılar kullanılmıştır. Mevcut durumda köyde yenilenen bazı kapılarda ahşap yerine demir kapı kullanıldığı görülmüştür.

Şekil 3. 59: Dedeler köyü geleneksel konutlarında kapı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Çıkmalar

Çıkmalar cepheye hareketlilik veren mimari öğelerdir. Odaların genişletilmesi, manzaraya yönelme, parsellerin şekline göre üst kattaki odalarda dik açının sağlanması gibi amaçlarla yapılmaktadır. Köyde görülen konut tipinde çoğunlukla karşımıza çıkan çıkmalar birinci katta merdivenle yaşam alanına girişin sağlandığı cephe elemanı olarak görülmektedir. Bu çıkmalar döşeme girişinin cephede uzatılması ve giriş

üzerine taban yapıp ahşap dikmeler eklenmesiyle oluşturulmaktadır. Alt kat duvarında ahşap hatıla dayanan payandalarla taşıtılan çıkmalar da bulunmaktadır. Yapıda zemin kat cephesine göre paralel yapılan çıkmalar, **dik çıkma** olarak adlandırılmaktadır. Yapıda parselin açılı olduğu durumlarda üst katta dik açılı duvar oluşturmak için yapılan çıkmalara ise **açılı çıkma veya gönyeli çıkma** denilmektedir. Dedeler köyü geleneksel konut tipinde cepheler genellikle düz olmakla birlikte, çıkmalara rastlanılan örnekler de mevcuttur. Bu örneklerde çıkmaların birinci katta, kapalı ve sokak cephesinde olduğu görülmektedir.

Şekil 3. 60: Köy evlerinde çıkma örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 61: Köy evlerinde çıkma örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Merdivenler

Köyün konut yapılarında genellikle zemin katı ve yaşam alanı olan birinci katın girişlerinin ayrı olması nedeniyle, birinci kata ulaşımı sağlayan merdivenler cephede yapıya bitişik olarak görülmektedir. İç mekânda katlar arasında geçiş sağlamak amacıyla yapılan merdivenler yer evinden²⁸ başlayarak üst katta sofaya ulaşmaktadır.

²⁸ Köyde depolama, hayvanların barınması gibi amaçlarla kullanılan zemin kata verilen geleneksel terim.

Şekil 3. 62: Dedeler köyü sokak ulaşımı için taştan yapılan merdiven örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 63: Sokaktan yapıya giriş sağlayan merdiven örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Köşe pahı

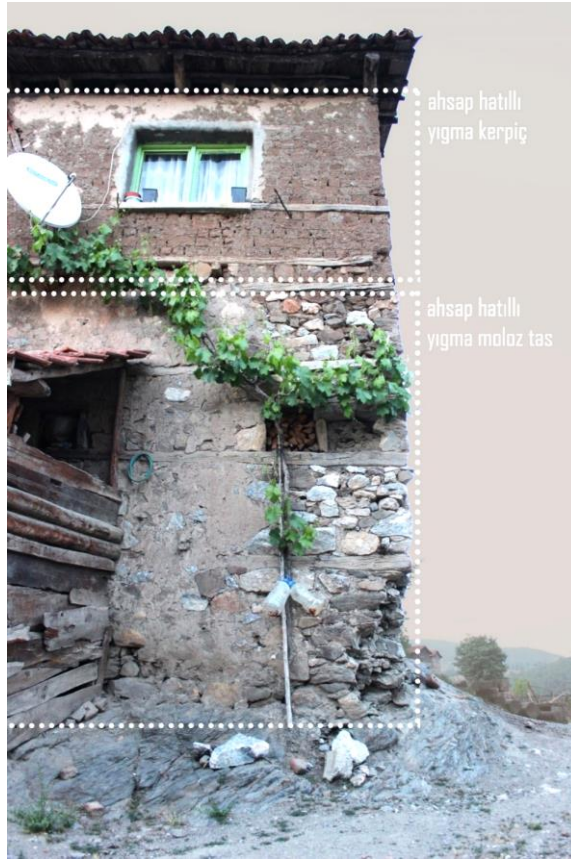
Köşe pahı, sokaklarda köşe geçişlerinin kolaylaşması için mimaride köşelerin yumuşatılarak inşa edilmesidir. Bazı köy evlerinin sokaklarda köşeye denk gelen kısımlarında pah yapılmıştır. Bu pahlar 70-80 cm ölçülerinde olmakla birlikte genellikle zemin katlarda mevcuttur.

Şekil 3. 64: Dedeler köyü geleneksel konutlarında köşe pahı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8.3.5. Yapım Sistemi ve Malzeme

Dedeler köyündeki kırsal mimaride çoğunlukla zemin katta yığma tekniğinde moloz taş, birinci katta ise kerpiç ve tuğla kullanıldığı gözlenmiştir. Alanda yapılan analiz çalışmalarında çoğunlukla kerpiç ve tuğlanın yığma tekniğinde kullanıldığı görülmüştür. Ahşap karkas arasında kerpiç, tuğla veya taş dolgulu hımış yapılar görülmüş ve farklı malzemelerin bir arada kullanıldığı örneklere de rastlanmıştır.

Şekil 3. 65: Yapım sisteminde kullanılan malzeme çeşitliliğine örnek (B. S. Saldamlı)

Yerleşim yerinin yakınında çoğunlukla ardıç, meşe ağaçları olan ormanlık alanlar bulunmaktadır. Yapım sisteminde kullanılan ahşap malzemenin bu alanlardaki kurumuş ağaçlardan elde edildiği öğrenilmiştir. Kolay elde edilebilir olması, yörenin hava koşullarına uygun oluşu, zamanla oluşabilecek ek ihtiyaçlar için kolay işlenebilir oluşu gibi sebeplerle köyün genelinde kullanılmıştır. Köy halkından alınan bilgiye

göre; kerpiç bloklar, köydeki belirli yerlerden alınan elverişli toprak kullanılarak ve saman, gübre gibi karışımlar eklenmesiyle yapılmaktadır. Kerpiç hamuru hazırlandıktan sonra dolgu için yapılan blok veya sıva gibi yapım sisteminde farklı aşamalarda kullanılmaktadır. Yapıların temel ve zemin katı inşasında kullanılan taşlar inşaat yapılacak alanda temel için zemin kazılırken çıkarılmış veya dere yatağı gibi köy içi ve çevresinden alınmıştır.

Zeminde taşıyıcı duvarlar ahşap hatıl kullanılarak yaklaşık 60-80 cm eninde, köşelere büyük taşlar getirilerek kaba yonu moloz taş örgüdür. Birinci kat yüksekliğine kadar devam eden sistemin eğimli arazideki konut örneklerinde eğim oranında toprağa temas eden cephede beden duvarı devam etmektedir.

Şekil 3. 66: Konutlarda çoklu malzeme kullanımı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Yapılan sözlü görüşmelerde; yerleşimin kayalık yapısı ve bodrum katın olmamasının temellerin sığ kalmasına olanak sağladığı aktarılmıştır. Beden duvarı taşlarının üzerine taban döşeme ahşapları, ahşap dikmeler konulmakta, üzerine de tavan döşeme ahşapları gelmektedir. Ahşap karkas sistem tamamlandıktan sonra köy içinde yapılan kerpiçler ahşaplar arasına dizilmekte ve çamurla sıvanmaktadır. Ahşap karkas sistemde yaklaşık 20 cm ölçüsünde olan cephe duvarları görülmüştür. İç duvarların ölçüsü ise 15 cm civarında değişmektedir. İç duvarlarda kullanılan odaların kerpiç sıva ile sıvandığı, aynı konut içinde kullanılmayan odanın sıvasız bırakıldığı örnek de görülmüştür.

Şekil 3. 67: Yapıda üst kattaki odanın sıvasız kullanımı (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Güncel durumda yenilemek için değiştirilen farklı malzeme kullanıldığı görüldüğü gibi, dış cephede sıvaların çoğunlukla dökülmüş olduğu gözlenmiştir. Bakımı sağlanan yapılarda kerpiç sıva ve üzerine kireç yapıldığı, bazı örneklerde ise çimento sıva kullanıldığı görülmüştür.

Şekil 3. 68: Zemin kat-birinci kat arası döşeme örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 69: Çatı sistemi örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Köy genelinde zemin katlarda sıkıştırılmış toprak kullanıldığı görülmüştür. Katlar arası döşeme ve çatı sistemlerinde ise ahşap malzeme kullanılmaktadır. Döşemelerde, kiriş üzerine çakılan ahşaplar yaklaşık 20-30 cm genişliğinde, 2-3 cm kalınlığındadır. Geleneksel konutlarda çoğunlukla tek tabanlı döşeme tipi görülmekte, çift tabanlı ahşap yapım sistemiyle inşa edilmiş örneklerle de rastlanmaktadır.

Şekil 3. 70: Hıms sistemde kerpiç kullanımı örneği (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 71: Konut yapısında cepheden döşeme kirişlerinin görünüşü (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

3.8.4. Samanlık Yapıları

Dedeler köyünde yerle özgü mimari yapı olarak önemli bir öge olan samanlık yapıları simge niteliğinde sayılabilir. Başka yörelerde ambar olarak da adlandırılan yapılara köyde samanlık denilmektedir. Dağ yöresinde köye yakın başka yerleşimlerde de benzer tipte örnekler bulunmaktadır (Şekil 3.72). Köyde harman yeri adı verilen alanda 349 ve 352 sayılı adalarda birlikte bulunan samanlık dizileri yerleşim dokusu içinde dikkat çekici özellikte bir silüet ortaya koymaktadır (Şekil 3.73). Köyde hayvancılık yapılan dönemde samanların depolanması amacıyla inşa edilmiş samanlık yapıları ayırık nizamda karşımıza çıkmaktadır. Samanların depolanması, harman yeri adı verilen alanda köy halkı tarafından ortaklaşa yapılmaktadır. Harman yapılırken düven kullanılmakta ve bunun için düz araziye ihtiyaç duyulmaktadır. Sarp araziye sahip köyde samanlıkların olduğu bölgede diğer yerlere kıyasla daha az eğimli boş alanlar bulunmaktadır. Ayrıca köy halkından alınan bilgiye göre; samanlıklar köy evlerinde yaşanacak olası bir yangın durumunda hayvanların yemlerinin zarar görmemesi için köyün uç kısmına yapılması gözetilmiştir. Köy halkı burada ekin harmanını birlikte yaptıktan sonra her hane samanını kendi samanlığına taşımaktadır.

Şekil 3. 72: Gököz köyü samanlık yapısı örnekleri (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 73: Samanlık yapılarının oluşturduğu silüet (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Topografyaya uyumlu olarak inşa edilen yapılarda eğim kullanılarak iki farklı kottan giriş sağlanmıştır. Katlara ayrı giriş olmasına karşın yapı tek mekândan oluşmaktadır. Kat arası döşemeler samanların depolanması ve taşınması için yapılmış, katlar arası sabit merdiven ile geçiş bulunmamaktadır. Bu kullanımda samanlar yapıya üst kapıdan konulur, alırken ise alt kapıdan alınır. Eğimli arazide inşa edilen geleneksel samanlık tipinde yapı, üst kota kadar moloz taş ile yığma sistemde yapılan beden duvarları üzerinde yükselmekte; birinci katın ise yığma kerpiç, yığma taş, ahşap karkas sistem veya ahşap kaplama gibi farklılık gösteren yapım tekniklerinde yapıldığı görülmektedir. Yapılar özgün halinde beşik çatı ile örtülüdür.

Şekil 3. 74: Samanlık yapıları (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 75: Samanlık yapıları (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

Şekil 3. 76: Dedeler köyü genel görünüm (R. Bayram Arşivi, 2022)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. DEDELER KÖYÜ KIRSAL MİMARİ MİRASININ KORUMANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Geleneksel dokuya sahip kırsal yerleşimlerdeki yapılar, içinde buldukları bölgenin özelliklerini, sınırlılıkları ve olanaklarının nasıl kullanıldığını göstermesi; toplulukların sosyoekonomik ve sosyokültürel yapısının biçimlendirdiği çevrede kullanılan malzeme ve inşa sistemi teknik bilgilerini içermesi yönleriyle korunarak geleceğe aktarılması gereken değerlerdir. Bu değerlere emanet (ICOMOS, 2013) olduğu bilinciyle yaklaşılmalı; gelenek, yaşam biçimi, mimari yapı teknikleri gibi birikimleri içinde barındıran bilgi deposu olma özelliğiyle gelecek nesillere taşınmalıdır.

Yerele özgü mimari özellikleriyle somut kültürel miras ve somut olmayan kültürel miras değerlerini taşıyan kırsal yerleşimlerin sürdürülebilirliği, kültürel mirasın aktarılmasında önemli bir araçtır. Kırsal yerleşim dokusunun devamlılığı, yerleşimlerdeki somut olmayan kültürel miras değerlerinin yaşatılması, köy yaşam pratiklerinin devam etmesi ile mümkün olabilmektedir. Öte yandan hayatın sürekliliği için yaşadıkları alanın sahibi ve kullanıcıları olarak yerleşim sakinlerinin çağdaş yaşam şartlarına yönelik isteklerinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Yöresel kırsal kimliğe uyumlu çözümler içeren ve yerleşime mahsus kendi mekanizmasını kuran yol haritaları planlanmalıdır.

Mevcut durumda yaşanan sorunların devam etmemesi için ileriye yönelik gerçekçi çözümler üretilmelidir. Sürdürülebilir koruma için tüm bileşenlerin dikkate alındığı bütüncül yaklaşımla oluşturulan kararlar ortaya konulmalıdır.

4.1. DEĞERLENDİRME

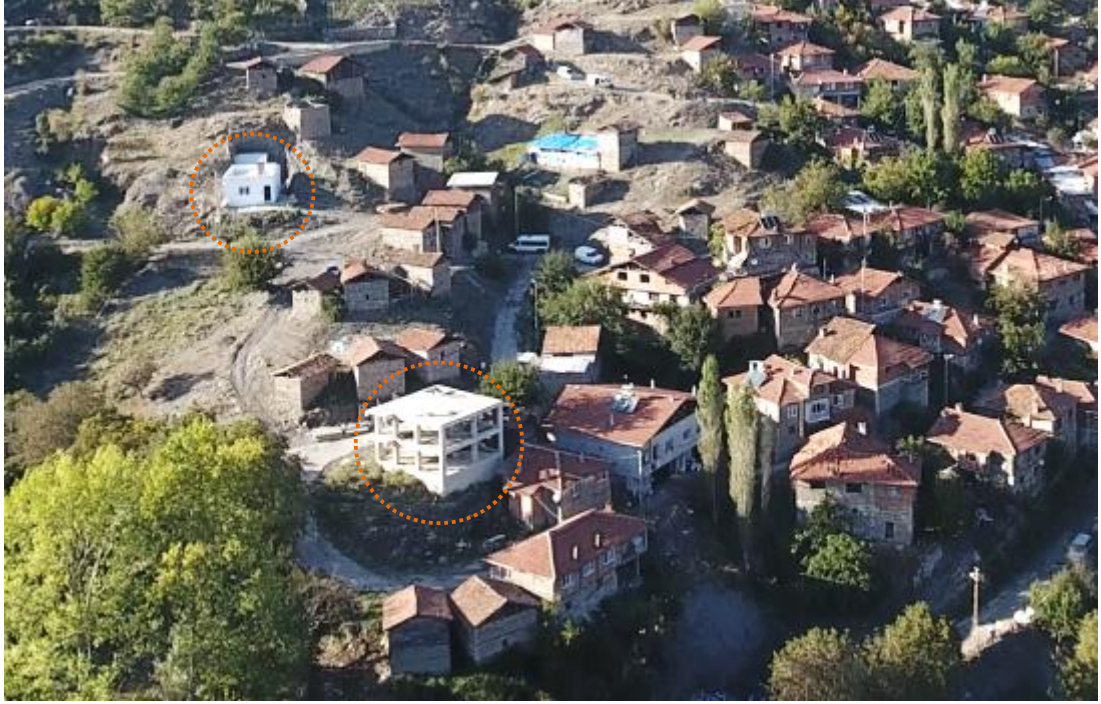
Bursa dağ yöresinin kültürel miras değerlerini yansıtan Dedeler köyü, yerel kültürünü yaşatmayı sürdüren bir kırsal yerleşimdir. Köy; geleneksel konut yapıları, kamusal yapılar, kırsal yaşamın gerektirdiği samanlık yapıları gibi somut miras öğeleri ve Yörük Türkmen gelenekleri, inanç ritüelleri gibi somut olmayan miras öğeleriyle

birlikte ele alınmıştır. Köyün geleneksel dokusu, dağ yöresinin kırsal yapı özelliklerini barındıran yöreye özgü mimari elemanları, sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan değişen şartlar nedeniyle yok olma riskiyle karşı karşıyadır.

Dedeler köyü yerleşim dokusu incelendiğinde; köyün dışarıya göç vermesi, nüfus kaybı, hatalı kullanım gibi insan kaynaklı ve dış etkilerin yapılarda bozulmaya sebep olması gibi doğa kaynaklı sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Konutların ve diğer yöresel yapıların özgün işlevleriyle kullanımı, gelenekleriyle birlikte köy yaşamının aktif olarak devam etmesi ile ilişkilidir. Ayrıca kullanılan yapıların da yenilenme ihtiyacı gereken durumlarda yöreye ait doğal malzemelerin kullanılmaması gibi çeşitli sebeplerle niteliksiz müdahale ve eklere maruz kaldığı görülmektedir. Yaşam kültürünün devam etmemesi kırsal mimari kimliği olumsuz etkiler. Köy halkının ekonomik açıdan bulunduğu alanda verimin düşmesi veya pahalılık nedeniyle hayvancılık yapamaması, tarım alanlarını aktif kullanarak geçimini sağlayamaması, sosyokültürel açıdan içinde bulunduğu şartlardan memnun olmaması gibi sebeplerle konutların terkedilmesi, köyün göç verme sorununa artırıcı etki yapmaktadır. Kırsal yaşamda geçim kaynakları olan tarım ve hayvancılığın devam etmemesi durumunda bu işlevde kullanılan yapılar da atıl kalarak, zamanla kullanılmadığı için harap olma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Fırın, pekmezlik gibi yaşam kültürünü aktaran yapıların korunması da yine kırsal yaşamın sürdürülmesiyle mümkündür.

Karakteristik dokuyu yansıtan samanlık yapıları, işlevi dâhilinde kullanılmadığı için yenileme ihtiyacı olmaması ile muhdes ek müdahalesinden etkilenmemiş fakat düzenli bakım onarım da sağlanmadığı için giderek yok olma riskiyle karşı karşıya kalmıştır.

Ayrıca yeni yapıların yerleşimin karakteristik dokusunu bozduğu, özellikle yörenin simgesi samanlık yapılarına yakın parsellerde iki yeni yapının yapıldığı, doku ve silüetin bozulmasına yol açtıkları gözlenmiştir (Şekil 4.1). Alanın silüetinin bozulması ve otantikliğinin kaybolması, geleneksel dokuya verilen zararın yanında olası kırsal turizm potansiyelini de olumsuz etkileyecektir.

Şekil 4. 1: Geleneksel samanlık yapıları yanında yeni yapı inşaatları (R. Bayram Arşivi, 2022)

Yerleşimde bulunan tescilli tek yapı olan Dedeler Köyü Eski Cami'nin restorasyonunun yapılması olumlu bir adım olarak görülürken, caminin kapısının kilitli olması nedeniyle ziyaretçiler tarafından istenilen vakitte ziyaret edilememesi ve yönlendirici bilgi panosu olmaması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Köyün kırsal yaşam kültürünün önemli öğeleri olan Yörük Türkmen geleneklerinin yaşatılması sürdürülebilirlik bağlamında olumlu görülmüştür. Dedeler yerleşiminden farklı bölgelere göç eden köy halkı, hayır, bayram gibi etkinliklerde yerleşimde bir araya gelmeyi önemsemektedirler. Köyde yerleşik nüfusun yaş oranı yüksek olsa da genç nüfusun somut olmayan kültürel miras değerlerinin sürdürülmesi konusunda istekli olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 2: Köyün çok amaçlı hizmet binasında köy hayrı (R. Bayram Arşivi, 2022)

Selahaddin Buhari Dede türbesinde sağlık tanrısı Askleipos'a ait olduğu düşünülen sunağın bulunması ve sağlık bulma inancı ile Selahaddin Buhari türbesinin ziyaret edilerek ritüellerin yapılması da mirasın nesilden nesile aktarılarak sürdürülmesi olarak değerlendirilebilir. Dedeler köyü; ismini de aldığı düşünülen Selahaddin Buhari Dede, türbesi ve etrafında şekillenen hikâyelerle anılmaktadır. Güncel durumda köy yerleşiminde köy kurulduğundan beri soyları Selahaddin Buhari'ye dayanan insanlar yaşamakta ve bu kişi, köy halkı için oldukça değerli ve önemli sayılmaktadır.

Dedeler köyü kırsal yerleşiminde kırsal mirasın korunmasının sürdürülebilirliği, yerleşimi tüm yönleriyle ele almakla mümkün olabilir. Köyün korunması ve yaşatılmasına ilişkin ileriye yönelik çalışmalarda olumlu sonuçlar elde edebilmek için fiziki, sosyal ve ekonomik açıdan değerlendirilmesi gereklidir. Kırsal yerleşimlerin canlanmasına yönelik tutumlarda, köyün yöresel kimliğinin ve mevcut potansiyelinin anlaşılmasıyla birlikte yaklaşımlarda bulunulmalıdır.

4.1.1. Çalışma Alanı GZFT Analizi

Dedeler köyü yerleşimine ilişkin yapılan analizlere ek olarak GZFT analizi yapılarak; yerleşimin sahip olduğu güçlü, zayıf yönler, fırsat ve tehditler belirtilmiştir.

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Yerleşimde ve yakın çevresinde geniş tarım arazilerin bulunması • Yerleşimde yaşayan çiftçilerin meyve, sebze yetiştirmesi • Tarım arazileri için Dedeler sulama göletinin bulunması • Hayvancılık ile geçinen aileler tarafından süt ürünü satılması • Sıcak su için güneş enerjisi kullanan haneler bulunması • Kültürel ve kırsal turizme elverişli olması • Yerleşimin organik tarım ve ekoturizm için potansiyel olması • İnanç turizmi kapsamında Selahaddin Buhari Dede Türbesinin ziyaret edilmesi • Köy halkının Yörük Türkmen geleneklerini kuşaktan kuşağa yaşatma isteği • Bursa Keles Dedeler Köyü Kültür Dayanışma ve Yardımlaşma derneğinin bulunması • İklim koşullarının ürün çeşitliliğine fırsat vermesi • Yerleşimin doğa sporlarına elverişli yapıda olması • Köyün yerleşim dokusuyla kırsal bellek değerine sahip olması • Kırsal yaşamı yansıtan yöreye özgü mimari elemanların olması • Taşınmalı eğitimin yapılması 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarım ve hayvancılık faaliyetleri için genç işgücü bulunmaması • Tarımsal faaliyetler için gerekli malzemelerin maliyetinin artması ve toprağın verimsizleşmesi • Köyde geçim kaynağı hayvancılık olan azınlıktaki hanelerin artan maliyetlerden olumsuz etkilenmesi • Köy halkının ürettiği ekmek, pekmez gibi ürünlerin satışının yapılabileceği yapı bulunmaması • Köyde doğal gaz olmaması ve ısınma ihtiyacının odun, kömür yakarak sağlanması • Köyün göç vermesi, genç nüfusun azalması ve yaş ortalaması yüksek nüfusun kalması • Yapılacak girişimler için yeterlilik bulunmaması • Kırsal gezi rotasının bulunmaması • Koruma konusunda bilincin yeterli seviyede olmaması • Geleneksel yapıların terk edilmesiyle harap olması ve giderek yok olma durumu • Yapılan onarımların özgün malzeme ile yapılamaması • Yerel halk tarafından çoğunlukla yapıların mevcut durumuyla korumaya değerli görülmemesi • Köyde internet, doğalgaz gibi teknik altyapı eksiklikleri olması • İlçe merkezinden toplu ulaşım imkânının bulunmaması

Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> • Köyde yetiştirilebilen tarım ürünlerinin çeşitliliği açısından zengin olması • Günümüzde kırsal alanlara olan ilgilinin olumlu yönde değişmesi • Köy halkının ilçe merkezi ve Bursa merkez pazarlarında ürünlerinin satışını yapabilmesi • Köyün sağlık turizmi nedeniyle mevcut ziyaretçi olanağının bulunması • Kırsal turizm rotaları ve etkinlikler ile doğal ve yapılı çevrenin potansiyelinin kullanılabilmesi • Köyde kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik kapsamında yeni iş kollarında istihdam olanakları için çeşitli hibe ve teşvik veren finansal kaynak sağlayıcı projelerin olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Köyün Bursa ve ilçe merkezine yakınlığı ile kırsalda gereken iş gücü potansiyelinin farklı türdeki işlerde çalışması • Yerleşimdeki yeni yapıların köyün mimari karakterini olumsuz etkilemesi • Köyün bilinirliğini sağlayacak tanıtımların yapılmaması • Köy çevresindeki ormanların kesilmesine bakanlık tarafından izin verilmemesi ve yapım malzemesi olarak ahşap malzemenin kullanılmaması • Geleneksel yapım sistemini bilen ustaların bulunamaması ve yeni yapıların betonarme inşa edilmesi • Bazı koşullarının yetersiz kalmasıyla ihtiyaçların karşılanması için mimari dokunun dışında malzemeler kullanılarak yenileme çalışmaları yapılması

Şekil 4. 3: GZFT analizi (B. S. Saldamlı)

4.1.2. Sosyal Yapı Analizi

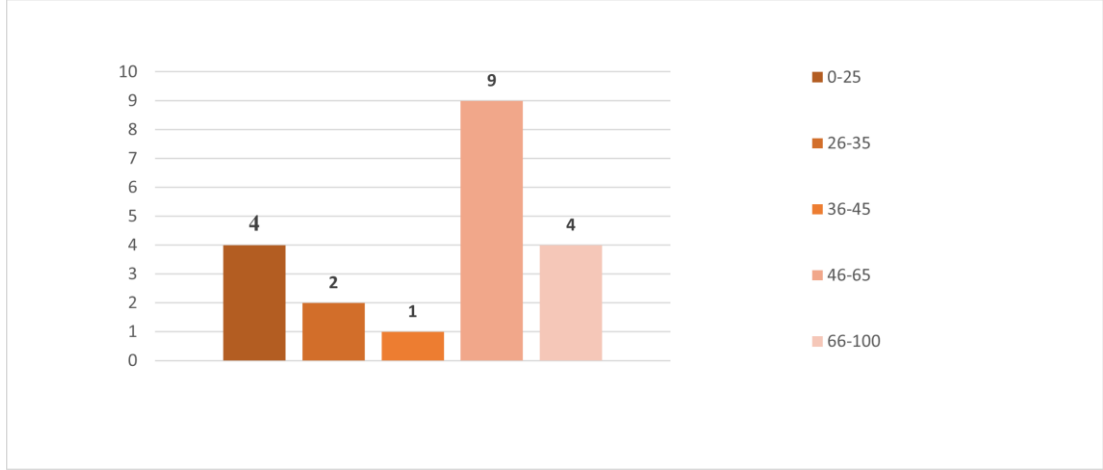
Yerleşimde yaşam biçiminin ürünü olan kırsal mimariyi anlayabilmek ve sürdürülebilirliği için önerilerde bulunabilmek için alan çalışmasında yapılan analizlerin yanı sıra köy halkının görüşlerine ulaşmak için sözlü görüşmeler yapılmıştır. Köyde yerleşik yaşayan kişi sayısının az olması, bu kişilerin de tarla işleri gibi sebeplerle köy içinde bulunmaması nedenleriyle 20 kişiyle anket yapılabilmektedir.

4.1.2.1. Demografik Yapı

Dedeler köyünde anket çalışması yapılan katılımcılardan 11'i erkek, 9'u kadındır.

Yaş Dağılımı

Anket çalışması katılımcılarının; %20'si 0-25 yaş arası, %10'u 26-35 yaş arası, %5'i 36-45 yaş arası, %45'i 46-65 yaş arası, %20'si ise 66 yaş ve üzeridir.

Şekil 4. 4: Anket katılımcılarının yaş dağılımı grafiği

Eğitim Durumu

Sosyal yapı analizinde gerekli görülen diğer bir bölüm de katılımcıların eğitim düzeyleridir. Anket katılımcılarının eğitim durumuna bakıldığında; kişilerin %55'i ilkokul mezunu, %15'i ortaokul, %15'i lise mezunu, %5'i üniversite mezunudur. 2 kişi ise lise öğrencisidir. Anket verilerine göre çoğunluğun ilkokul mezunu olduğu görülmüştür.

Sosyal Güvence

Dedeler köyü genelinde geçim kaynağı hayvancılık ve çiftçiliktir. Köy halkının %15'inin sağlık güvencesi bulunmamaktadır. %85'i ise sağlık güvencesi olduğunu belirtmiştir.

Köyün Yerlisi Olma ve Köyde Yaşama Durumu

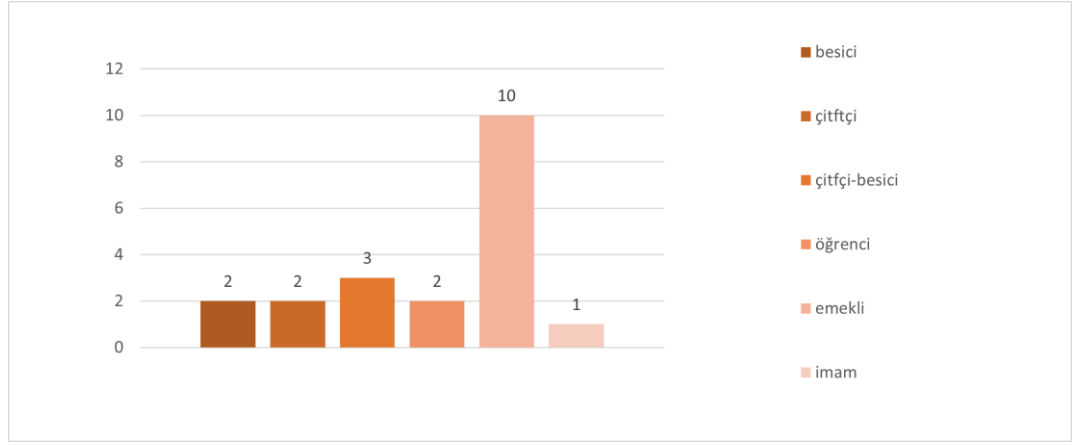
Dedeler köyü yerleşiminde anket katılımcılarının köyün yerlisi olup olmadığı ve kaç kuşaktır yerleşimde bulunduğu hakkında bilgi alınmıştır. Katılımcılardan 2'si 3 kuşaktan beri, 5'i 4 kuşaktan beri, 3'ü 5 kuşaktan beri, 4'ü 6 kuşaktan beri, 3'ü 7

kuşaktan beri, 3 kişi ise köy kurulduğundan beri yaklaşık 600 yıldır yerleşimde olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan 13 kişi köyde tam zamanlı kalırken, 7 kişi ise dönemsel olarak kalmaktadır.

4.1.2.2. Ekonomik Durum

Meslek Dağılımı

Katılımcıların meslek grubuna bakıldığında; 2 kişinin hayvancılık, 2 kişinin tarım, 3 kişinin hem tarım ve hem hayvancılık ile uğraştığı, 2 kişinin öğrenci ve 10 kişinin ise emekli olduğu görülmektedir. Ayrıca bir kişi de imam olarak görev yapmaktadır.

Şekil 4. 5: Anket katılımcılarının meslek dağılımı grafiği

Gelir Düzeyi

Hanenin aylık kazancı sorulduğunda; katılımcıların %10'luk dilimi 0-2000, %20'lik dilimi 2000-4000, %70'lik dilimi 4000-6000 TL arası geliri olduğunu belirtmiştir.²⁹

Sahip Olunan Taşıtlar ve Gayrimenkuller

Katılımcılara kendilerine ait gayrimenkul olup olmadığı sorusu yöneltildiğinde; %75'i ev ve tarlasının olduğu, %10'u sadece evinin olduğu, %10'u ev ve tarlasının olmadığı, %5'i ise ev ve tarlasına ilaveten yayla evinin olduğu bilgisini vermiştir.

Sahip olunan taşıta yönelik yapılan anket çalışmasında ise; anket katılımcılarının %15'inin otomobil, %20'sinin traktör, %10'unun hem traktör hem otomobil,

²⁹ Anketin yapıldığı tarihteki asgari ücret 4 bin 253,40 TL'dir (Haziran, 2022).

%10'unun patpat diye tabir edilen tarım aracı sahibi olduğu, %45'inin ise taşıtının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.2.3. Yapısal Boyutta Sorunlar

Geleneksel dokuda konutların yapısal özelliklerine ve kullanım sorunlarına dair bilgi almak için sorular yöneltilmiştir.

Oturma Süresi

Katılımcılara mevcut evlerindeki oturma süreleri sorulduğunda; %20'sinin 0-20 yıldır, %35'inin 20-40 yıldır, %20'sinin 40-60 yıldır, %25'inin ise 60 ve üzeri yıldır aynı evde oturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapı Konforu

Ayrıca evde yaşam konforunu anlamak için bazı sorular yöneltilmiştir. Evin büyüklüğü yeterli olup olmadığı sorulduğunda %55'i yaşadığı yapının yeterli olduğunu, %25'i büyük olduğunu, %20'si ise küçük olduğunu belirtmiştir.

Anket katılımcılarının %50'si yaşadığı evin 3 odalı, %30'u 4 odalı, %10'u 5 odalı, %10'u ise 2 odalı olduğunu belirtmiştir. Konutta kullanılmayan oda olup olmadığı sorusuna; katılımcıların %85'i konutta kullanılmayan oda olmadığını, %15'i ise bir odanın ardiye olarak kullanıldığı cevaplarını vermiştir.

Ankete katılan kişilere konut yapısını kullanırken yaşanan zorluklar sorulduğunda: %48'i ısınma problemi, %10'u oda sayısı ve genişliklerinin yetersizliği, %7'si banyo eksikliği, %4'ü yapı duvarlarındaki sorunlar, %7'si hela eksikliği, %10'u mutfak eksikliği, %7'si doğalgaz ve tesisat eksikliği zorluklarını yaşadıklarını; %7'si ise bir zorluk yaşamadığı bilgisini vermiştir.

Evde Yapılan Onarım veya Değişiklik

Katılımcıların evlerinde onarım veya değişiklik yapıp yapılmadığı sorulmuş, yapılan değişikliklerin nitelikleri hakkında bilgi alınmıştır.

Pencere ve kapı doğramalarını değiştiren kişilerin %33'ü özgün malzeme kullanmış, %67'si ise özgün olmayan malzeme ile yenilemiştir.

Katılımcıların %69'u duvarlarını güçlendirirken çimento sıva kullanmış, %31'i ise özgün malzeme kullanmıştır.

Katılımcıların %15'i kat ekleme ya da eksiltme yapmıştır. %55'i geniş çaplı onarım yapmış; 4'ü oda eklemiş, 4'ü hela eklemiş, 12'si ise banyo ve mutfak eklemiştir.

Evlerinde hangi kısımlarda değişiklik yapma istekleri olduğu sorusuna; %35'i yapının mevcut halinin yeterli olduğu yanıtını vermiştir. 3 kişi banyo ve tuvalet, 2 kişi kapı ve pencerelerin, 3 kişi mutfağın, 3 kişi sıva ve boyaların yenilenmesi, 2 kişi ise evin dış cephesinin değişmesi konusunda istekleri olduğunu aktarmıştır.

4.1.2.4. Yenileme-Koruma İlişkileri ve Korumaya Bakış Açısı

Yerleşimde oturan köy halkının kültürel mirasın korunmasına ilişkin bilinç seviyesi için fikir sahibi olmak amacıyla sorular yöneltilmiştir. İleriye yönelik yapılabilecek koruma çalışmalarına ilişkin halkın bakış açısı hakkında bilgi alınmıştır.

Memnuniyet

Katılımcılara yaşadıkları evden memnun olup olmadıkları hakkında soru yöneltilmiştir. %80'i memnun olduğunu, %20'si ise memnun olmadıklarını aktarmıştır.

Katılımcılara yaşadıkları evin tarihsel ya da manevi değer taşıması durumu sorulduğunda %50'si evet, %50'si ise hayır cevabı vermiştir.

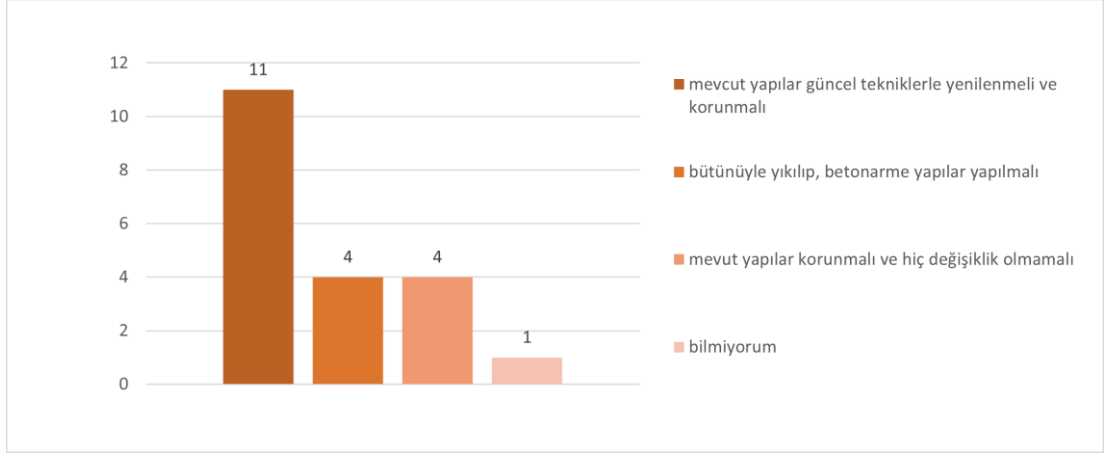
Katılımcıların maddi imkânları olduğu takdirde evlerini tamir ettirmek mi isterler yoksa yeni bir ev mi tercih ederler bilgisi alınmıştır. Katılımcıların %25'i yeni apartman dairesi, 15'i geleneksel yapı, %50'si müstakil yeni yapı tercih edeceklerini belirtmiştir. %10'luk kısım ise oturdukları evi tadilat yaptırarak aynı evde oturmak istediklerini belirtmişlerdir.

Dedeler köyünden taşınmak isteseler nereyi tercih edecekleri sorusu yöneltildiğinde; %70'i Bursa merkez ilçelerine, %5'i başka bir şehre gitmek istediği cevabını vermiş, %25'lik kısım ise aynı köyde yaşamak istediği cevabını vermiştir.

Köyün Yerleşim Dokusu Durumuna Yönelik Görüşler

Anket çalışmasında katılımcıların köyün mevcut durumuna bakış açısına yönelik şıklı sorular yöneltilerek görüşleri incelenmiştir. Katılımcıların %5'i mevcut yapılar

korunmalı ve hiç değişiklik olmamalı, %20'si bütünüyle yıkılıp betonarme yapılar yapılmalı, %55'i mevcut yapılar güncel tekniklerle yenilenmeli ve korunmalı, %20'si ise bilmiyorum cevabını vermiştir.

Şekil 4. 6: Anket katılımcılarının yerleşim dokusuna yönelik yaklaşımlarına ait grafik

4.1.2.5. Çevresel Boyutta Sorunlar

Katılımcılara köyde yaşarken karşılaşılan zorluklar sorulduğunda; %39 oranında iletişim (baz istasyonu), %35 oranında ulaşım, %8 oranında sağlık, %8 oranında gıda, %8 oranında eğitim, %2 oranında ise içme suyu cevabı alınmıştır. Güvenlik ile alakalı bir sorun olmadığı belirtilmiştir.

Dedeler köyü denilince aklınıza ne geliyor sorusu yöneltildiğinde ise 16 kişi Türbe, 2 kişi çocukluğum, 1 kişi ise atalarım, 1 kişi tarım ve hayvancılık cevabını vermiştir.

4.2. DEDELER KÖYÜ KIRSAL MİRASI VE KORUMANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE YÖNELİK ÖNERİLER

Kültürel miras, “*insanoğlunun, toplumların ve toplumu oluşturan kültür gruplarının varlığının, kimliğinin ve sürekliliğinin simgesi ve kanıtıdır*” (ICOMOS, 2013). Bu bağlamda kültürel miras değerleri taşıyan Dedeler köyü kırsal yerleşimi mimari dokusu, yörenin yerel mimari simgesi olan samanlık yapıları, doğal çevresi, devam eden gelenekleri, inanç ritüelleri ile potansiyel taşımaktadır. Kültürün

devamlılığı için kırsal yerleşimin yaşamı devam etmeli, bu yaşamın korunması ve sürdürülebilirliği için önlemler alınmalıdır.

Türkiye’deki birçok kırsal yerleşimde olduğu gibi Bursa dağ yöresinin kültürel miras değerlerini sergileyen Dedeler köyünün de sahip olduğu değerlerin yok olma tehlikesi yaşadığı görülmüştür. Geleneksel yerleşim dokusunun zarar görmesi yerine konulamayacak kayıplar yaşanmasına neden olmaktadır. Giderek hızlanan yapılaşmayla dokuya uyumsuz yeni yapıların inşa edilmesi yerleşimin özgünlüğüne zarar vermektedir.

Kırsal mimari miras, sürdürülebilir mimari tasarım yaklaşımları açısından incelendiğinde çevresel endişelerle ortaya çıkan mimarlık görüşlerindeki çoğu ilkenin kırsal yerleşimlerde bulunan geleneksel yapıların özelliklerinde var olduğu görülmektedir. Bu yapılarda yere özgü coğrafi özellik, iklim ve doğa verilerinin gözetilerek tasarlanması, yerel malzeme kullanımı, inşada atık malzemeyi azaltmak gibi birçok tasarım yaklaşımı gözlenmektedir. Geleneksel yerel mimarinin taşıdığı bu bilgi kaynağı ve deneyimin günümüz mimarlık kültürüne katkı sağlaması açısından değerlendirilmesi önemli görülmektedir (Güler & Eres, 2022, s. 63). Bu kapsamda yapılan çalışmalarda ilgi uyandıran proje örneği olarak Avrupa Birliği Kültür Programı tarafından desteklenen, Portekiz liderliğinde yürütülen VERSUS (Vernacular Heritage Sustainable Architecture) projesi verilebilir. Fransa, İtalya, Portekiz ve İspanya ülkelerinin ortak çalışması sonucunda 2014 yılında “VERSUS: Heritage for Tomorrow” isimli kitap çıkarılmış, “Yerel Mirastan Sürdürülebilir Mimariye Dersler (Lessons from Vernacular Heritage to Sustainable Architecture)” araştırılmıştır. VERSUS projesi kapsamında kırsal mimaride sürdürülebilirliğin üç boyutu çevresel, sosyokültürel ve sosyoekonomik olarak açıklanmıştır. Çevresel sürdürülebilirlik, doğaya saygı, uygun yer seçimi, kirliliği ve atık maddeleri azaltmak, sağlık kalitesine katkı, doğal afet etkilerini azaltmak; sosyokültürel sürdürülebilirlik, kültürel peyzajı korumak, yapım kültürlerini aktarmak, yaratıcılığı geliştirmek, somut olmayan değerleri tanımak, sosyal uyumu teşvik etmek; sosyoekonomik sürdürülebilirlik özerkliğe destek, yerel etkinlikleri teşvik etmek, inşaat çalışmalarını optimize etmek, yapının ömrünü uzatmak ve kaynakları korumak ilkeleriyle açıklanmıştır (Correia vd., 2014, ss. 29-31).

Şekil 4. 7: Yerel mirasın sürdürülebilirlik ilkeleri (Correia vd., 2014, s. 27)

ICOMOS-IFLA'nın hazırladığı “Miras olarak kırsal peyzaj alanlarına ilişkin ilkeler” de eylem ölçütleri olarak başlıca önlemler: “kırsal peyzajları ve kültürel değerlerini anlamak, korumak, değişimi sürdürülebilir sınırlar içinde tutacak biçimde yönetmek, değerlerini anlatmak ve geleceğe taşımak” olarak açıklanmaktadır (ICOMOS-IFLA, 2017, s. 4). Bu çerçevede yaklaşım sağlanmalı; halkın yaşam kalitesinin arttırılmasına ilişkin çalışmalar yapılması, günümüze uygun isteklerin gündeme alınması, ulaşım imkânlarının arttırılması, geçim kaynağı faaliyetlerinin desteklenmesi, kırsal canlılığın arttırılması, korumaya ilişkin kurumlar ve halkla iş birliği içinde eğitimler verilmesi, farkındalık ve bilgilendirme üzerine çalışmalar yapılması, teknoloji kullanılarak günümüze uygun tanıtımlar yapılması gerekmektedir.

ICOMOS'un “Miras ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları: Miras ve Kalkınma Aktörleri için Politika Rehberi”nde sürdürülebilir kalkınma amaçlarına (SKA) ulaşmak için “miras gücünü kullanmak” açıklamasıyla kalkınma, sürdürülebilirlik, ve

miras ilişkisi vurgulanmaktadır (ICOMOS, 2021). Ülkemizde çeşitli sebeplerle yok olan geleneksel yerleşimlerin korunması için kırsal kalkınma projeleri ve köy tasarım rehberleri çalışmalarıyla önlem alınmaktadır. Bu çerçevede örnek olarak Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) tarafından kırsal alanlar için sunulan IPARD fonu verilebilir. Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı Kalkınma Programı (Instrument for Pre-Accession Assistance Rural Development-IPARD), Avrupa Birliği tarafından potansiyel aday ülkelere destek için oluşturulan Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA)'nın kırsala yönelik bileşenidir. Kırsal kalkınmaya ilişkin AB'nin Ortak Tarım Politikası, Kırsal Kalkınma Politikası ve ilgili politikaların uygulanması, yönetimi için hazırlıklar, bu kapsamda politika üretilmesini desteklemeyi hedeflemektedir. IPARD desteği, "Kırsal Kalkınma Programı" kapsamında uygulanmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2021, s. 36).

Kırsal alanlarda sürdürülebilir kalkınma politikalarının hazırlanıp uygulanmasını yerel katılımın ortaklığı üzerinden sağlayan projelere önemli bir örnek olarak Avrupa Birliği'nde temeli atılan, ülkemizde de IPARD programıyla tanınan "Yerel Kalkınma Stratejilerinin Hazırlanması ve Uygulanması" tedbiri kapsamındaki LEADER (Liason Entre Actions pour le Developpement de l'Economie Rurale) "Kırsal Ekonominin Kalkındırılması için Faaliyetler Arasındaki Bağlantılar" yaklaşımı gösterilebilir. Yerel halkın kendi kalkınma süreçlerine katılımcı olması hedefiyle geliştirilmiştir. Ulusal düzeyde yapılan kalkınma planlarının yukarıdan aşağıya yaklaşımla uygulanmasına karşın alan bazlı, tabandan tavana doğru bir yaklaşım oluşturulmuştur. Bu yaklaşım, kaynaklar, kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin bulunduğu paydaşlar, kalkınma fikirlerinin yerel düzeyde bir araya getirilmesi ve yerel eylem grubu (YEG) ismi verilen ortaklıkların oluşmasını sağlamaktadır. Yerele ait ihtiyaçların yine yerel tarafından bilinerek çözülebilmesi fikriyle, karar verme yetkinliği taşıyan yerel eylem grupları bölgelerine yönelik Yerel Kalkınma Stratejisi (YKS) oluşturulur. YEG, yerel kamu otoriteleri (belediyeler, odalar vb.), özel sektör (çiftçiler, kooperatifler vb.), STK (dernekler vb.), temsilcilerinden oluşan dernek statüsünde bir grup olarak açıklanmaktadır (TKDK, 2022).

Kırsal miras ve korumanın sürdürülebilirliği kavramları üzerinden incelenen ulusal ve uluslararası çalışmalar ışığında Dedeler köyünün değerlendirilmesi sonucunda

verilecek kararlar için yere özgü yaklaşım sergilenmeli, çalışmalar öncelikli katılımcı olarak yerel halk, diğer kurum ve kuruluşlarla da ortaklaşa yürütülmelidir. Tarafımdan yapılan alan çalışmaları, sözlü görüşmeler, yerinde gözlemler sonucunda Dedeler köyü kırsal mirası korumanın sürdürülebilirliğine yönelik **fiziksel, çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik** açıdan öneriler hazırlanmıştır. Dedeler köyünde yerleşimin tüm özellikleriyle ele alınarak, bütünsel bakış açısıyla, parametrelerin birbiriyle ilişkili olduğu farkındalığıyla, etkin sonuçlar elde edebilmek için kurumlar ve yerel halkın etkin rolde olacağı öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

4.2.1. Fiziksel Yapıya İlişkin Öneriler

Yerleşimde geleneksel dokunun korunabilmesi için yapılacak tasarım ve planlamanın yerele özgü kimliğin göz ardı edilmeden üretilip üst ölçekte desteklenmesi sağlanmalıdır. Kırsal yerleşimler, planlama aşamasında oluşan sorunların yanı sıra yasal değişikliklerden de etkilenmektedir. 2012 yılında 6360 sayılı büyükşehirlerdeki köylerin mahalle statüsüne geçmesi kanunu değişikliği yapılmıştır. Bu değişiklikte; köy tüzel kişiliğine ait mera, otlak vb. mallar belediye mülkiyetine verilmesi, tarımsal alanların imara açılma riski, çiftçilik ve hayvancılığın zor hale gelmesi, köylünün mali yükümlülük miktarlarının artması gibi olumsuz etkiler olmuştur (Ayyıldız vd., 2016). Mevcut olumsuzluklara karşın 2020 yılında yeni düzenleme yapılarak 7254 sayılı “Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” yayımlanmıştır. Bu kanunla belirli şartları taşıyan yerleşimlerde statü değiştirilerek “kırsal mahalle” ve “kırsal yerleşik alan” kavramları eklenmiştir (T.C. Resmî Gazete, 2020). Bu statü değişiklikleri kırsal yerleşimleri ekonomik, sosyal, kültürel, fiziksel ve hukuksal açıdan büyük ölçüde etkilemektedir. Öte yandan Türkiye’de bilimsel koruma yaklaşımında yasal açıdan yapıların korunması için belgeleme ve tescilleme yapılması gerekmektedir. Bu süreçte geleneksel yapının kapsamlı onarımı için mimarlar tarafından rölöve-restorasyon projesi hazırlanması, Koruma Kurulu onayı gibi köy halkı için uzun ve zorlu görülen bir dizi eylem yaşanmaktadır. Ekonomik açıdan yeterliliği olmayan yapı sahipleri tescil kararından sonra evlerine hiçbir müdahalede bulunamamakta ve tescilin gerektirdiği biçimde onarım sağlayamadıkları için yapılar giderek viran hale gelmektedir (Eres, 2016, s. 12). Bu durumda tescil işlemini olumsuz

olarak nitelendiren mülk sahipleri, mevcut yapılarında geleceğe yönelik konforun iyileşmesi için çağdaş teknikle müdahalelerin ve kullanım ihtiyacına göre uyumlu eklerin yapılamaması gibi nedenlerle tescili engellemek amacıyla kaçış yolu olarak kasıtlı yıkıma dahi başvurabilmektedir. Koruma konusunda yapılan tescil işleminin kırsal alanlarda yarardan çok zarar verebileceği tartışma konusudur.³⁰ Dolayısıyla kırsal alanlardaki sivil mimarlık örneklerinde yerin şartlarına göre oluşabilecek problemler tüm yönleriyle analiz edilmeden uygulanacak eylemler gerçekçi olmayacaktır (Eres, 2016, s. 12). Kırsal alanlarda yerleşime ait karakteristik yapıya özgü kararlar alınarak planlamaların belirlenmesi gerekmekte ve devlet politikaları ile desteklenmelidir. Yöreye özgü planlama aracı ihtiyacında ortaya çıkan “köy tasarım rehberleri” yerel kimliğe ilişkin, doğal çevre ve yerleşimin özelliklerine göre üretilen önemli rehberlerdir (Kut Görgün, 2017, s. 2,29).

Dedeler köyünde de yerel halkın katılımı sağlanarak, koruma ve gelişmelere göre önerilerde bulunan üst ölçekte planlamaya kılavuz niteliğinde katkı sağlayacak köy tasarım rehberleri oluşturulabilir. Kararlar; alanında uzman ekipler, yerel halk, yönetim, finans sağlayıcılar tarafından ortaklaşa üretilmelidir. Bütünsel boyutta yer ve toplum odaklı bir koruma sağlanabilmesi için, mevcut geleneksel yapıların tek yapı düzeyinde sürekli bakımının sağlanması, hasar görmüş yapıların onarılması, gerekli yapılarda strüktürel güçlendirme yapılması, günümüz şartlarındaki ihtiyaçların ilkeler çerçevesinde değerlendirilerek yapının özgünlüğüne zarar vermeyecek şekilde ek yapılması gerekmektedir.

Yeni yapıların geleneksel dokuyu, karakteristik silüeti bozmaması için kat yüksekliği uyumu, topografyaya uyum, malzeme kullanımı gibi özelliklere özen gösterilmeli, sınırlılıklar belirlenmelidir. Yeni yapılarda öncelikle yöresel malzeme kullanımı sağlanmalı, üst ölçekte de yasal ve ekonomik açıdan destekleyici olanaklar sunulmalıdır. Aksi halde bu tip sınırlamalar; yerel halkın malzemeye ulaşamaması, usta eksikliği, ekonomik yetersizlik gibi sebeplerle uygulanamayacak bir aşamada kalmasına, bunun sonucunda da yapıların harap hale dönüşmesine sebebiyet

³⁰ Bursa'nın Orhaneli ilçesi Deliballılar köyünde tescilleme kararı nedeniyle yapıların harap olması ve köyün terk edilmesi ile ilgili haber örnek gösterilebilir. Bkz: <https://www.haberturk.com/sit-alani-ilan-edilen-bursanin-deliballilar-koyu-bos-kaldi-1811763> (10.12.2022).

verebilmektedir. Geleneksel yapılar için maddi destek verilmesi, bakım ve onarımın sürekliliği için bilinçlendirme yapılması, kurumlar tarafından uzman danışmanlık desteği verilmesi, sürdürülebilirliğin sağlanması için gerekmektedir. Köyün kimliğini yansıtan samanlık yapıları köyde hayvancılığın azalmasıyla birlikte işlevine yönelik kullanılamamaktadır. Aktif olarak kullanılmayan yapılarda genellikle özgünlüğü bozan müdahaleler gözlenmemiştir. Diğer taraftan kullanılmadığı için düzenli bakım onarımın da sağlanmaması, yapıları çevre koşullarından etkilenerek giderek harap olma riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Köyün bütünü ele alındığında samanlıkların öncelikli olarak tescil edilmesi, yapıların korunması için katkı sağlayabilir. Ancak tescilleme yapıldığında; bütüncül yaklaşımda köy için ekonomik açıdan önerilen tarım ve hayvancılığın etkin olmaması durumunda samanlık yapılarının aktif kullanılmaması devam edecektir. Koruma ve yaşatma odağında yapıya müdahale yapılması önlenirken, tescillenen samanlıkların sahipleri tarafından onarımının sağlanamaması olasılığı da yüksektir. Dolayısıyla tescil işleminin tek başına yapıların zarar görmesine engel olamayacağı gözden kaçırılmamalıdır. Bu açıdan yukarıda bahsedilen tüm nedenlerle birlikte geleneksel doku bütünlüğünün korunması ve sürdürülebilmesi; köyün bütünlük yaklaşımıyla tüm yönleriyle değerlendirilerek yerleşimin koşullarına ve sorunlarına göre uygulanabilir bir model oluşturmakla mümkün olacaktır.

4.2.2. Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Açıdan Öneriler

4.2.2.1. Kırsal Turizm

Turizm, geleneksel yerleşim dokusunun geleceğe aktarılmasında önemli bir araçtır. Yörenin yaşam kültürünü yansıtan yapılar köyün göç vermesini engellemek için bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Kırsal yerleşim turizminde, turist yörenin doğal ortamını yaşamayı amaçlarken, yerel halk ve yönetim ekonomik kalkınma fırsatı olarak görebilmektedir (Aktürk vd., 2019, s. 2202). Bu açıdan kültürel miras ve turizm arasında hassas bir denge bulunmaktadır. Turizm bir fırsat olarak değerlendirilirken, yanlış yaklaşımlarla yerleşim için tehlikeye de dönüşebilir. Turizm kalkınma için araç olurken, bu süreçte doğal ve yapısal değerlerin korunması ve sürdürülebilirliği, farkındalık ve koruma bilinci olan bir yerel halkın olmasıyla mümkün olabilir. Koruma ve kullanım dengesini sağlayan aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmayı amaçlayan bir

turizm yaklaşımı belirlenmelidir. Kırsal turizmde doğal özelliklerin, yerel değerlerin, geleneksel kültürün otantikliğinin kaybolmasını engelleyecek doğru politikaların yapılması gerekmektedir. Yerleşimin sorunları ve yerel halkın bakış açısı göz ardı edilmemeli, yapılan planların alanda uygulayıcısı yerel halk olacağı için halkın bilgilenebilmesi ve farkındalığına yönelik çalışmalara büyük önem verilmelidir. “*Mimari miras sadece ekonomik değere bağlı bir meta olarak görülmemeli, bu eserler kültür varlığı olmalarını sağlayan tüm değerleriyle birlikte ele alınmalıdır*” (ICOMOS, 2013).

Kırsal mimari mirasın korunmasında Türkiye’de en önemli örneklerden biri UNESCO Dünya Mirası Listesi’nde de olan Bursa Cumalıkızık’tır. Yerleşimin korunmuş geleneksel dokusu ve mimari kimliğinin günümüze ulaşmış olması yerli turistlerin ilgisini çekmiştir. Günümüzde köy halkının ana gelir kaynağı büyük ölçüde turizmdir. Turizm bu yönüyle toplulukların kırsal miras değerini tanınması için araç olurken yerel halk da bu yolla köyün korunması ve yaşatılması için gayret göstermektedir. Gelir odaklı turistik bir alana dönüşmesi eleştiri konusu olsa da tarihi evleriyle yaşamaya devam eden bir yerleşim olması koruma ve sürdürülebilirlik açısından önemli bir örnek olduğunu göstermektedir.

Dedeler köyünde inanç turizmi kapsamında türbe ziyaretleri gerçekleştirilmektedir. Yöreye yakın köylerden olmakla birlikte farklı illerden de gelen ziyaretçiler günlük 8-10 kişi civarındadır. Bu ziyaretlerde köy ürünlerinden alabilmek için alışveriş imkânı sağlayan bir satış yapısının bulunması köy halkına ekonomik olarak katkı sağlar. Diğer taraftan kırsal turizm kapsamında ekoturizmden faydalanarak dağ yöresinde meşhur olan kiraz, çilek ürünlerinin mevsimlerinde dalından toplanması gibi etkinlikler düzenlenebilir. Bu etkinlikler okul öğrencileri, küçük gruplar oluşturan turistler gibi farklı katılımcılarla gerçekleştirilebilir ve kırsal yaşamın yakından tanınmasıyla da kırsalın önemine yönelik kolektif bir katkı sağlanması umulur. Bursa’da üniversite öğrencilerine yönelik köy yaşamının tanınmasını amaçlayan gezi örneği olarak; Bursa Teknik Üniversitesi’nin 2018 yılında “BTÜ Köy Ziyaretleri” programı kapsamında Dedeler köyüne gerçekleştirdiği ziyaret verilebilir (Url-9).

Şekil 4. 8: Dedeler köyü alan çalışması sırasında yapılan tarla ziyaretinde çilek toplama faaliyeti (B. S. Saldamlı Arşivi, 2022)

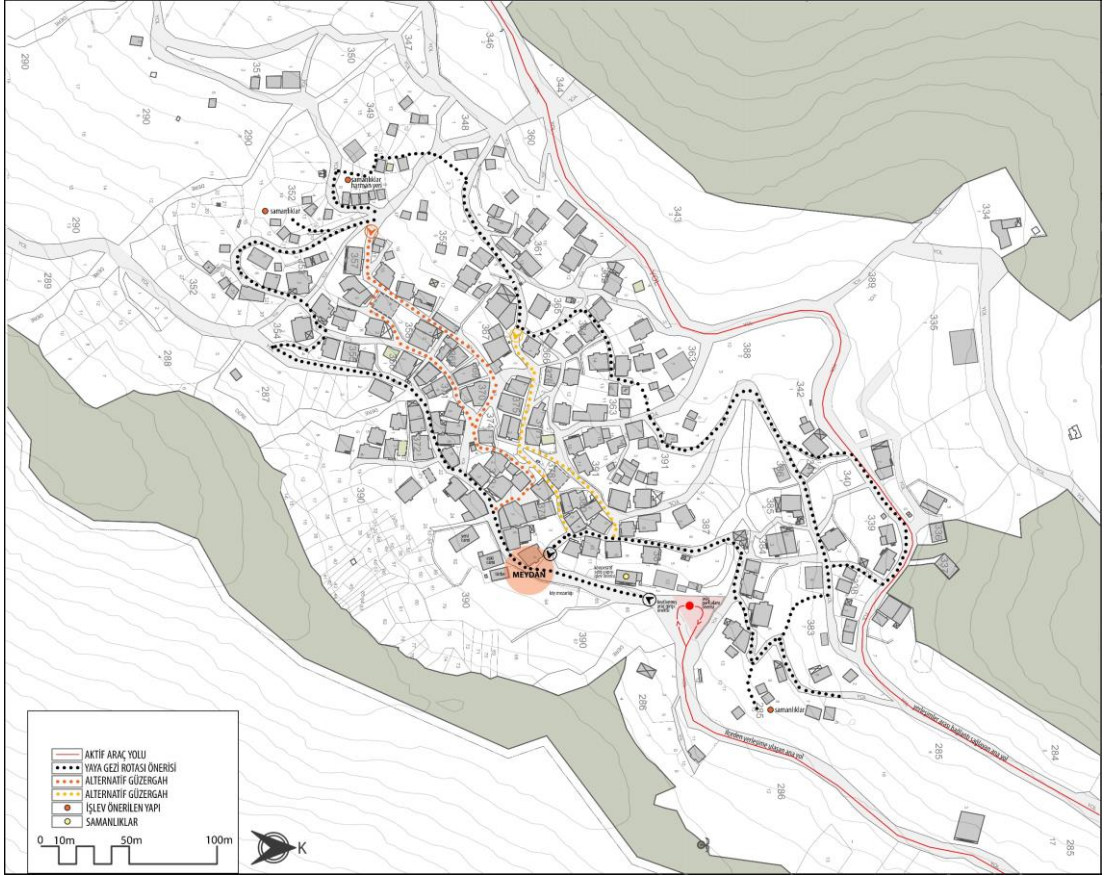
Ayrıca ekolojik tarım turizmi adı altında yapılan ekolojik tarımın tanınmasını, bilgi ve tecrübe aktarımını amaçlayan gönüllü çiftçilik yapılmasını sağlayan projeler bulunmaktadır. Köy halkına “Organik Çiftliklerde Dünya Çapında Fırsatlar (WWOOF Türkiye)³¹” gibi ekolojik üreticileri gönüllü işgücüyle buluşturan oluşumlar hakkında bilgi verilebilir; insanların üretici olma istekleri durumunda destek sağlanabilir.

Dağ yöresinde turizm rotası olarak “Dağ İlçeleri Kırsal Turizm Haritası” bulunmaktadır (EK-4). Beyce Kültür Rotası (Orhaneli) başlığında 2. Rota güzergâhında Dedeler köyüne de yer verilmiştir (Url-8). Dedeler köyü için kapsamlı olacak şekilde doğa yürüyüşü rotası, bisiklet gezileri gibi faaliyetler için uzman kişilerin yönlendirmesiyle gezi rota çalışması hazırlanabilir. Kampçılık sporları için

³¹ WWOOF Türkiye, güven ve takasa dayalı kültürel ve eğitsel deneyimleri teşvik ederek, sürdürülebilir bir küresel toplum inşa etmek için, gönüllüler ile ekolojik üreticileri bağlayan dünya çapında bir hareketin parçasıdır (<https://woofturkey.org/tr> adresinden alındı, 25.10.2022).

köyün üstündeki bayraklı tepe denilen alanda uygun nokta belirlenerek, doğa sporu kulüplerine ziyaretleri için tanıtım ve bilgilendirme yapılabilir.

Tüm bu öneriler için turizmin sadece ekonomik hedefler için kullanılmaması gerekmekte, kırsal yerleşime zarar verecek yalnızca ziyaretçi odaklı yaklaşımlardan kaçınılmalıdır.

Şekil 4. 9: Dedeler köyü gezi rota önerisi (B. S. Saldamlı)

4.2.2.2. Ekonomik Açından Öneriler

Türkiye'de kırsal kalkınma programlarının uygulanmasını sağlayan Avrupa Birliği destekli kalkınma programları, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK), Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) gibi uluslararası ve ulusal kuruluşlardan destek alınabilmektedir.

Kırsal yerleşimde köy halkının bulunduğu yeri terk etme sebeplerinden biri olarak geçim kaynaklarından gelen gelirin yetersiz görülmesi sayılabilir. Dedeler köyünde zamanla genç nüfusun çeşitli sebeplerle Bursa merkeze göç etmesi ve köyde yaş oranı yüksek halkın kalması, köyün geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir. Tarafımdan yapılan sözlü görüşmelerde; tarım alanlarında üretimin azalması, toprağın verimsizleşmesi ve maliyetlerin artması gibi nedenler sonucunda çiftçiliğin tercih edilmemeye başlayan bir geçim kaynağı olduğu aktarılmıştır.

Bu durumun devam etmesi köyün terk edilme hızının artmasına neden olurken, köy yaşamının ve yerleşimin canlılığının sürdürülebilmesi için müdahale edilmesi gereklidir. Kırsal kalkınma için süregelen geçim kaynağı faaliyetlerinin canlandırılması ve sürdürülebilmesi konularında kamu kurumları teşvik ve hibe desteklerine ilişkin yerel halka bilgi verilmesini organize etmelidir.

Kırsal yerleşimde yöreye özgü ürünlerin yeniden üretime geçirilmesini sağlayan yöntemler planlanmalıdır. Bu konuda sürdürülebilir tarıma yönelik eğitimler verilerek, toprakların doğal çözümlerle verimli haline dönebilmesi sağlanmalı, kullanılmayan bağ ve tarlaların bakımı verilerek köye özgü ürünlerin üretimi yapılmalıdır. Geleneksel yöntem bilgisinin yanında doğru şekilde uygulamalar için bilgilendirme çalışması yapıp organik tarım yöntemi uygulanarak nitelikli ürünlerin üretimi sağlanabilir. Geleneksel ürünlerin sürdürülebilir tarım teknikleriyle çevreye ve sağlığa olumsuz etkisi olmadan üretilebilmesi doğal çevrenin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önemlidir. Özellikle köyün geçmişte de meşhur olan pekmez üretimine yoğunlaşarak, reçel, süt ürünleri, ekmek gibi ürünlerin üretilmesi köyün kalkınması amacıyla kooperatif kurularak marka adı altında pazarlanıp satılması, köyün tanınırlığını arttırarak ekonomisine de katkı sağlayabilir. Yerleşimde bir diğer geçim kaynağı olan hayvancılık, mevcut durumda az sayıda hane tarafından yapılmaktadır.

Köyün sosyal gelişmesini de olumlu etkilemesi düşünülerek sürdürülebilir kalkınma olanaklarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Üretimin artması; tarım faaliyetleriyle yeterli gelir düzeyi sağlanamaması riskine karşın iş imkânlarının çeşitlenmesi ve yerinde istihdamın sağlanarak köyden kente göçün önlenmesini olanaklı kılabilir. Geçim kaynağı olarak tarım ve hayvancılığı destekleyen proje ve hibelerin halka

aktarılarak bilgilendirilmesi gerekmektedir. Genç nüfus için yeni iş imkânları oluşturulması, yerleşimin tam zamanlı kullanılmasının sağlanması önemlidir. Bu çerçevede devletin genç çiftçi ve kadınları önceleyerek desteklediği projeleri bulunmaktadır. Kırsal kalkınmaya yönelik yapılan “kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi projesi” ve “genç çiftçi projelerinin desteklenmesi programı” finansal destek sağlayarak iş olanakları sunan projelere örnek olarak verilebilir (Kalkınma Bakanlığı, 2018, s. 58,60).

4.2.2.3. Yerel halkın Farkındalığı ve Bilgilendirilmesine Yönelik Öneriler

Kırsal yerleşimlerde nüfus kaybı sonucunda köy ve kent arasındaki dengenin yitilmesi sorunuyla karşı karşıya kalınmaktadır. Kırsal canlandırmaya yönelik adımların yöreye özgü çözümlerle oluşturulması gerekmekte ve yönetim politikalarıyla desteklenmelidir. Bu bağlamda yerel halkın kırsal kalkınmaya yönelik teşvik ve hibe içeren programlardan haberdar olması, konunun uzmanları tarafından bilgilendirilerek yönlendirilmesi sağlanmalıdır.

Kırsal mirasın korunması konusunda tüzükler doğrultusunda koruma politikaları belirlense de uygulama aşamasında mirasla ilişkili olan yerel halkın korumaya yönelik yaklaşımı kendi normları ve kabulleri üzerinden olmaktadır. Koruma fikri ve korumaya ilişkin kavramlar içselleştirilmeden üst ölçekte ithal edilen öneri kılavuzlarıyla oluşturulan koruma politikalarının uygulanmaya çalışılması ve yerel çözümlerin belirlenmemesi, yapılacak planlamalarda kilit ortaklar olan yerel halktan bilinçli bir katılım beklenmesini güçleştirir.

Nesillerin geçmişleriyle bağ kurması, aidiyet duygusunun güçlenmesi ve sahiplenmesi için bu değerlerin farkında olması, kendi içinde anlamlandırması gerekmektedir. Mirasa yüklenen değerlere ilişkin kabuller zaman içinde kurulur. Miras öğeleri, geçmişten öte şimdiki haliyle kendi içinde bulunduğu dönem ve yere ait yeni anlamlar yüklenir (Coşkun, 2016, s. 52).

Dedeler köyünde geleneklerin yaşatılmaya devam etmesi, somut olmayan mirasa yönelik farkındalık sahibi olunduğunu göstermektedir. Yapılı çevreye yönelik aynı hassasiyette koruma eğiliminin görülmemesinin sebebi, insanların yapılara atfettikleri değer ile ilişkilidir. “*Mimari koruma, mimari mirasın bütünlüğünü, parçası olduğu*

sosyal ve kültürel bağlam ile birlikte dikkate alınmalıdır” (ICOMOS, 2013). Bu bağlamda korumanın sürdürülebilirliğine yönelik yapılacak çalışmalarda, köyde yaşayan halkın bilinç ve farkındalığı ile olumlu sonuçlar elde edeceği düşünülmektedir. Yerel halkın kültürel miras bilincinin oluşturulması için geleneksel yerleşim dokusunun değerliliği hakkında eğitimler ve düzenli olarak bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Köyde yaşamın canlandırılması ve sürdürülebilmesi için, köyle sahiplenme duygusu ile bağı olan, köylerini terk etmek zorunda kalan ve dönmek isteyen yerli halkın geleneksel köy yaşamının devam edebilmesi ve geçimlerini sağlayabilmesi için geri gelmelerine ilişkin olanakların bilgilendirilmesi yapılarak teşvik için imkân sağlanabilir.

Koruma bilincinde, katılımcı rolle korumaya dâhil olabilen yerel halk; korumanın devamlılığını, sürdürülebilirliğini sağlayabilme konusunda büyük pay taşır. Katılımın ön koşulu ise kültürel mirasın değerini bilme, bu değer bir parçası olduğu anlama ve bu değerler hakkında bilinç ve farkındalık sahibi olmak olmalıdır. Topluluklar değer verdikleri şeyleri korumaya yönelirler (Coşkun, 2016, s. 52).

Köy halkı, yerel yönetim, özel ve resmî kurumlar, STK’lar ile iş birliği olmalı, halkın katılımının sağlandığı görüşmeler yapılarak kararlar verilmelidir. Kararların tüm taraflarca benimsenmesi başarılı sonuçlar elde etmekle doğrudan bağlantılıdır.

4.2.2.4. Tanıtım

Bölgenin özelliklerini, doğal ve fiziksel yapısını anlatan detaylı haritalar düzenlenmeli, ziyaretçiler için yayınlanmalıdır. Köyün somut ve somut olmayan kültürel miras değerlerini anlatan tanıtım broşürleri hazırlanmalı, Bursa genelinde ve çevre illerde kırsal turizm kapsamında gerçekleşen etkinlik, festival gibi faaliyetlerde tanıtımı sağlanmalıdır. Eğitim kurumları ile iş birliği yapılarak tanıtımlar gerçekleştirilmeli; geziler ve kırsal yaşamı yerinde deneyimleme uygulamaları yapılmalıdır. Yeni teknolojiler sayesinde değişen bilgiye ulaşma ve kullanma pratiklerine göre gençlerin de ilgisini çeken dijital platformlar değerlendirilerek tanıtım sağlanması faydalı olabilir. Tez çalışması kapsamında insansız hava aracıyla alınan görseller ile video çalışması yapılmış; bu video ile yerleşime gitmeden Dedeler köyü hakkında genel bir kaniya sahip olunması ve videonun tanıtım için araç olması

amaçlanmıştır (Şekil 4.10). Ayrıca tanıtım için öneri olarak broşür örneği hazırlanmıştır (Şekil 4.11).

Şekil 4. 10: Dedeler köyü video karekodu³²

Şekil 4. 11: Dedeler köyü üç kırımli tanıtım broşürü karekodu³³

4.2.3. Çevresel Boyutta Öneriler

Dedeler köyüne ulaşımında özel araç dışında bir alternatif ulaşım şekli bulunmamaktadır. Ulaşım olanakları çeşitlendirilmeli, ilçe merkezinden seferler düzenlenmelidir. Köye ulaşan yollarda kaplamaların bakımının yapılması, tehlikeli virajların iyileştirilmesi gerekmektedir. Alanın kırsal peyzajının bozulmaması için

³² Karekod ile erişim sağlanamazsa

https://drive.google.com/file/d/1J0s6wvau7Gwg5WSsNP6GatRIL03RsGZ/view?usp=share_link linkinden erişim sağlanabilir.

³³ Karekod ile erişim sağlanamazsa https://drive.google.com/file/d/1wcbSmi5EyKh_pdT-MHp9m6CII7ub_hA4/view?usp=share_link linkinden erişim sağlanabilir.

önlem çalışmaları yapılmalıdır. Köyün girişine köyün kimliğine uygun, dokuya zarar vermeyecek tipte tasarlanan yönlendirme tabelaları eklenmeli; köy camisi, türbe gibi önemli yapılara bilgi tabelaları konulmalıdır. Yerleşimde engebeli, dar sokaklar ve yapıların sıklığı ile oluşan organik form görülmektedir. Acil durumlarda hareket etmek ve olası durumda müdahale yapmak zor olmaktadır. Bu tip durumlar için gerekli önlemler alınmalı, acil durum senaryosu hazırlanarak köy halkı bilgilendirilmeli, acil toplanma planları belirlenmeli, mevcut eksiklikler tamamlanmalıdır. Düzenli çevre temizliği için görevlendirme yapılmalıdır. Ziyaretçilerin araçları için köyün dışında bir otopark planlanarak, köyün yaya olarak gezilmesi sağlanmalıdır. Engelli, hasta, yaşlı kişiler için golf arabası vb. nitelikte araç bulundurulabilir.

SONUÇ

Kırsal yerleşimlerde; insanların geçmişten taşıdıkları bilgiyle birlikte buldukları coğrafyada doğayla etkileşimleri sonucunda ortaya çıkardıkları ürünlerin, zaman içinde değişen şartlar karşısında yaşamını sürdürmesi zorlaşmaktadır. Çeşitli nedenlerle yaşanan hızlı gelişmelerin sonucunda olumsuz etkilenecek geri döndürülemez değişikliklere maruz kalan kırsal yerleşimlerde, mimari miras değerlerinin bu dönüşüm içinde giderek kırılgan bir hale gelmesi ve karakteristik özelliklerinin kaybolması tehlikesi kaçınılmazdır. Kırsal alanlar, doğa olayları nedeniyle terk edilmesi gibi çevresel problemler; modernleşme etkisiyle nüfusunun azalması, yerleşik halkın yaşam kalitesi düzeyini değiştirme isteği gibi sosyal yapı problemlerinin yanında yerleşimlerin yasal, yönetsel boyutta etkilenmesi; ülke düzeyinde koruma açısından yeterli seviyede gündemde olmaması; doğru turizm yaklaşımlarının belirlenememesi; koruma bilincinin yetersizliği gibi sorunlar nedeniyle de zarar görmektedir. Öte yandan kırsal mimari mirasa yönelik uluslararası ve ulusal çalışmalarda kuramsal gelişmelerin uygulamada yeterli düzeyde karşılık bulamaması, özgün kimliğe sahip kırsal alanları ülkemizde yok olma riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Kırsal alanlar, doğal ve yapısal çevresi, kültürel değerleriyle önem taşıırken; değerlerin korunabilmesi ve sürdürülebilirliği en temelde kültür aktarıcısı olan toplumun varlığıyla mümkün olmaktadır. Bu bağlamda Dedeler köyü kırsal yerleşimi incelendiğinde, toplum fertlerinin çeşitli sorunlar dolayısıyla köyde kalmak için yeterli sebepler bulamayarak yaşadıkları yerden uzaklaşmasının, uzun vadede kültürel miras kaybına büyük oranda etki ettiği görülmektedir. Yerleşimde yaşamın sürdürülmesinin toplumun refahı ile ilişkili olduğu görülmektedir ve bunu da kırsal kalkınma olanaklı kılmaktadır. Sosyal ve ekonomik imkânların oluşturularak mevcut halkın yerini terk etmemesi, yerleşime geri dönüşün gerçekleşmesi ve kırsalın canlandırılması mümkündür. Yerleşimin miras değerleri aynı zamanda kırsal kalkınma için potansiyel olmakta, koruma bilinciyle birlikte atılacak doğru adımlar ile yönetildiğinde toplum

için fırsat oluşturmaktadır. Kırsal yerleşimlerin özgün karakteristik yapısını korumaya yönelik kararlar belirlenirken, yerleşimin kimliğini oluşturan bileşenlerin çevresiyle birlikte korunmasının yanı sıra bulunduğu çağa ait imkânlarla gerekli konfor koşullarının uygun biçimde sağlanması da gözetilmelidir.

Tüm dünyada sosyal, kültürel, ekonomik ve politik farklılıklara sahip toplumlar, kültürel miras değeri ile kurduğu ilişkide ortak paydada buluşabilir. Ancak sürdürülebilir bir koruma düşüncesinde bu ilişki sabit, değişmez veya tartışılmaz kriterlerde olmamalıdır. Her yer ve toplumun, kendi insanının şimdiki anda yerle kurduğu ilişki ona özgüdür ve tek bir kanal üzerinden sağlanmaz. Bu ilişki, geçmişin bilgisine sahiptir ve değişen süreçte kültürel referansa bağlı olarak sürekli bir yeniden yorumlanmaya maruz kalır. Her toplum kendi kültürel varsayımının taşıyıcısıdır.

Kırsal yerleşimin sahip olduğu kültürel miras değerlerinin korunabilmesi için, dünya üzerindeki başarılı kırsal yerleşimlerde kalkınma ve korumanın sürdürülebilirliğine yönelik proje örnekleri üzerinden değerlendirme yapılarak, bütünleşik ve disiplinlerarası yaklaşımla yere özgü yapılacak bir uygulama çalışması gerekmektedir. Bu çalışmada yerel halkın en önemli katılımcı sayılması, uzman kişilerin yol göstericiliği ile bilgilendirmesi, yetkili kurumların desteğinin olması, aşağıdan yukarıya bir yöntem uygulanması gereklidir.

Sonuç olarak, tez çalışmasında somut olmayan kültürel miras değerleri ve yöreye özgü kırsal mimari mirası yansıtan somut değerleri içeren Bursa ili Keles ilçesine bağlı Dedeler köyü incelenerek, kırsal mirasın korunması ve sürdürülebilirliğine dair fiziksel yapıya ilişkin, sosyal, kültürel, ekonomik açıdan ve çevresel boyutta öneriler verilmiştir. Tez çalışmasının ileriye yönelik olası çalışmalara yardımcı olabilecek bir altlık oluşturduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahunbay, Z. (2017).** *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, YEM Yayınları, İstanbul, 2017.*
- Akın, G., Akın, N., & Eres, Z. (2003).** *Kırsal Mimarlık Envanteri Fiş Örnekleri ve Kullanım Kılavuzu-TÜBA-TÜKSEK Türkiye Kültür Envanteri Kılavuzu. İstanbul: TÜBA-TÜKSEK Yayınları, 53-72.*
- Akın, N. (1988).** *Türkiye’de Tarihi Çevre Koruma Örnekler ve Sorunlar. Mimarlık Dergisi (228), 40-43.*
- Aktürk, S., Durak, S., & Vural Arslan, T. (2019).** Otantiklik ve Metalaşma Kavramlarının Turizmin Sürdürülebilirliği Çerçevesinde Taraklı ve Cumalıkızık Bölgeleri Üzerinden Okunması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 13 (19), 2200-2225.* <https://doi.org/10.26466/opus.569837>
- Aran, K. (2000).** *Barınaktan Öte, Anadolu Kır Yapıları, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi Yayınları, Ankara, 2000.*
- Aygen, Z. (2013).** *International Heritage and Historic Building Conservation: Saving the World’s Past. New York and London: Routledge and Taylor & Francis Group. İçinde Studies in Heritage.*
- Ayyıldız, M., Çiçek, A., & Ayyıldız, B. (2016).** 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Olası Etkileri. *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi, 5, 280-280.* <https://doi.org/10.17100/nevbiltek.211010>
- Bektaş, C. (1996).** *Türk Evi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996.*
- Binan, C. (1999).** *Mimari Koruma Alanında Venedik Tüzüğü’nden Günümüze Düşünsel Gelişmenin Uluslararası Evrim Süreci, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi, İstanbul, 1999.*
- Binan, D. (2019).** *Geleneksel Kültürün Taşınmaz İzi Olan Vernaküler Mimarinin Korunması ve Sürdürülebilirliğinin Önemi, Zamani Aşan Medeniyet Özbekistan Sempozyumu.*
- Çaçu, A. (2010).** *Yaşayan Tanıkların Dili ile (Sözlü Tarih Çalışması). Bursa: T.C. Keles Kaymakamlığı.*

- CEMAT. (2000).** *Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent adopted at the 12th Session of the European Conference of Ministers responsible for Regional Planning on 7-8 September 2000 in Hanover* European Conference of Ministers responsible for Regional Planning.
<https://rm.coe.int/1680700173>
- Cemiloğlu, M. (2002).** *Bursa dağ köylerinde Türkmen költürü*. T.C. Uludağ Üniversitesi.
- COE. (1954).** *European Cultural Convention, 1954*. <https://rm.coe.int/168006457e>
- COE. (1973).** *Resolution on Rural Revival Policies in the Balance Between Town and Country, (73/3), 19 January 1973*.
<https://kumid.net/euproject/admin/userfiles/dokumanlar/Resolution-on-rural-revival-policies-in-the-balance-between-town-and-country.pdf>
- COE. (1977).** *The Granada Appeal: Rural Architecture in Regional Planning, Symposium No:2 of European Programme of Pilot Projects, 1977*.
- COE. (1985).** *Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe, 1985*. <https://rm.coe.int/168007a087>
- COE. (2000).** *European Landscape Convention, 2000*.
<https://rm.coe.int/1680080621>
- Correia, M., Dipasquale, L., & Mecca, S. (2014).** *VERSUS: Heritage for Tomorrow, Vernacular Knowledge for Sustainable Architecture, Firenze University Press, Floransa*.
- Coşkun, B. S. (2016).** *Miras Koruma Yoluyla Kentlilik Bilincini Güçlendirmek ve Kaçırılmış bir Fırsat Olarak Emek Sineması/ The Power of Community Values in Safeguarding the Urban Heritage: The Emek Cinema in Istanbul as a Missed Opportunity. Mimarist , (57)*.
- Daily, G. C., & Ehrlich, P. R. (1992).** Population, Sustainability, and Earth's Carrying Capacity. İçinde *Bioscience* (C. 42).
- Dikmen, A. (2014).** *Sosyal ve Geleneksel Boyutlarıyla Bursa Dağ Yöresi Cuma Camileri, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2014, Cilt:12, S:1*.
- Dinçel, Ö. F. (2003).** *Yörük ve Türkmen Diyarı Bursa Dağ Yöresi, Orhaneli, Harmancık, Keles, Büyükorhan, Bursa: Dağ-Der, I. Baskı, Mayıs*.
- Durukan, İ. (2004).** *Türkiye'de Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Sonrası Költür Mirası Korumasının Gelişimi ve Uygulama Sorunları, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.

- Elbas, A., & diğ. (2014a).** *Bursa Köyleri- I, Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2014.*
- Elbas, A., & diğ. (2014b).** *Bursa Köylerinde Geleneksel Mimari ve Arkeoloji- I, Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2014.*
- Eminağaoğlu, Z., & Çevik, S. (2005).** *Zehra EMİNAĞAOĞLU, 2 Sonay ÇEVİK Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım ve Planlama Politikalarının Bölgesel Ölçek İçinde Değerlendirilmesi (*)*.
- EP. (2006).** *European Parliament, European Natural, Architectural and Cultural Heritage in Rural and Island Regions, 2006.* <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:305E:0254:0258:EN:PDF>
- Eres, Z. (2008).** *Türkiye’de Planlı Kırsal Yerleşmelerin Tarihsel Gelişimi ve Erken Cumhuriyet Dönemi Planlı Kırsal Mimarisinin Korunması Sorunu, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2008.*
- Eres, Z. (2013).** *Türkiye’de Geleneksel Kırsal Mimarinin Korunması: Tarihsel Süreç, Yasal Boyut. Mimari ve Kentsel Koruma / Prof. Dr. Nur Akın’a Armağan (s. 457-469). İçinde İstanbul: YEM Yayın.*
- Eres, Z. (2016).** *Türkiye’de Geleneksel Köy Mimarisini Koruma Olasılıkları, Ege Mimarlık, 8-13.*
- Güler, K. (2016).** *Türkiye’de Nüfusunu Yitiren Kırsal Yerleşimlerin Korunması İçin Bir Yöntem Önerisi: Ödemiş-Lübbey Köyü Örneği, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2016.*
- Güler, K., & Eres, Z. (2022).** *İklim Krizi Karşısında Kırsal Mirastan Alınabilecek Dersler. İklim Krizi ve Kültürel Miras, 51.*
- Gülgen, H. (2012).** *Bursa Keles İlçesi Dedeler Köyü Camii ve Süslemeleri, T.C. Uludağ üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:21, Sayı:1, 2012, s.63-68.*
- Hasol, D. (1979).** *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, İstanbul: YEM Yayınları.*
- Hoşkara, Ş., Lombardi, A., & Doğaner, S. (2021).** Role of cultural heritage conservation for reaching the sustainable development goals (SGDs): An interdisciplinary approach. İçinde *Journal of the Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University* (C. 36, Issue 4, ss. 1963-1975). Gazi Üniversitesi. <https://doi.org/10.17341/gazimmfd.800950>
- ICOMOS. (1999).** *Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü, ICOMOS 12. Genel Kurulu, Meksika, 1999.*
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0464062001536913566.pdf

- ICOMOS. (2013).** *Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi, İstanbul, 2013.*
http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0784192001542192602.pdf
- ICOMOS. (2014).** *The Florence Declaration on Heritage and Landscape as Human Values (2014).*
https://www.icomos.org/images/DOCUMENTS/Secretariat/2015/GA_2014_results/GA2014_Symposium_FlorenceDeclaration_EN_final_20150318.pdf
- ICOMOS. (2021).** *Heritage and the Sustainable Development Goals: Policy Guidance for Heritage and Development Actors, Paris, 2021.*
https://openarchive.icomos.org/id/eprint/2453/1/ICOMOS_SDGs_Policy_Guidance_2021.pdf
- ICOMOS-IFLA. (2017).** *Principles Concerning Rural Landscapes as Heritage, ICOMOS 19. Genel Kurulu, India, 2017.*
https://www.icomos.org/images/DOCUMENTS/General_Assemblies/19th_Delhi_2017/Working_Documents-First_Batch-August_2017/GA2017_6-3-1_RuralLandscapesPrinciples_EN_final20170730.pdf
- Kalkınma Bakanlığı. (2018).** *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023).*
<https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/KirsalKalkinmaOzellhtisasKomisyonuRaporu.pdf>
- Kaplanoğlu, & Cengiz, İ. (2008).** *Bursa Kent Rehberi. Bursa: Bursa Büyükşehir Belediyesi.* 101.
- Kaplanoğlu, R. (2002).** *Bursa Köyleri İçin Dede Yatırlarının Önemi, Bursa Halk Kültürü: Uludağ Üniversitesi I. Bursa Halk Kültürü Sempozyumu Bildiri Kitabı, 4-6 Nisan 2002, 2002, cilt: II, s. 465-476 Türkçe [D085694].*
- Kayıkçı, S. (2009).** *Türkiye’de Kırsal Alan Yönetimi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Kayın, E. (2012).** *Bir “Kültürel Manzara-Kültürel Peyzaj” Ögesi Olarak Kırsal Yerleşimlerin Korunmasına Yönelik Kavramsal ve Yasal İrdelemeler. Mimarlık Dergisi-367.*
www.mimarlkdergs.com/ndex.cfm?sayfa=mmarlk&DergSay=381&RecID=2998
- Köylerimiz. (1933).** *Dahiliye Vekaleti Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü, İstanbul Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi.*
- Küçükkoğul, S. (2017).** *Kırsal Yerleşmelerde Tasarım Rehberi-Süreç ve Değerlendirmeler: Bursa Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2017.*

- Kut Grgn, E. (2017).** *6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu sonrası kırsal yerleşimlerin planlanmasında köy tasarımı rehberlerinin geliştirilmesi: Ödemiş/İzmir rneği (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).*
- Öksüz, A. M. (2015).** *Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model nerisi, KOKAP Yönetici zeti, (TÜBİTAK-KAMAG 1007 Proje no. 108G173, 108G187).* https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/kokap_20138.pdf
- Oliver, P. (2002).** *Gereksinim ve Süreklilik, eviri: Tuğçe Selin Tağmat, Mimarlık Dergisi, <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/553/8282.pdf>.*
- Oliver, P. (2007).** *Built to meet needs: Cultural issues in vernacular architecture. Routledge.*
- Pandelis M. Kondoyannis. (1921).** *Geografia tis Mikras Asias (Kk Asya Coğrafyası), Atina.*
- Rapoport, A. (2002).** *Geleneksel evreler, Kltr ve Koruma, eviri: Tuğçe Selin Tağmat, Mimarlık Dergisi, <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/553/8281.pdf>.*
- Rodwell, D. (2007).** *Conservation and sustainability in historic cities. Malden, Mass: Blackwell Publ.*
- Rudosfky. (1964).** *Architecture Without Architects: A Short Introduction to Non-Pedigreed. Architecture. New York: Doubleday.*
- ahin, M. (2014).** *Bursa'nın Dağ İlçelerinin Tarihi ve Kültürel Mirası Envanteri Tanıtım Kitabı, Bursa: Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Yayınları I. www.olymposarastirmalari.com*
- eflek, C. (2009).** *Dağ Köylerinde "Dede" İnanıcı ve Dedeler Köyü, Güney Bursa Dergisi, S:5, 2009. yenibursa.com/dedeler-koyu-makale,153843.html*
- Sezgin, H. (1984).** *Vernaküler Mimari ve Günümüz Koullarındaki Durumu, Mimarlık Dergisi, <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/503/7398.pdf>. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/4/503/7398.pdf>*
- SKD. (2016).** *Sürdürülebilir Kalkınma Derneği. (2016). 100 maddede sürdürülebilirlik rehberi, www.skdturkiye.org. <http://www.skdturkiye.org/files/yayin/100-maddede-surdurulebilirlik-rehberi.pdf>*
- Sözen, M. (2012).** *Anadolu'da kırsal mimarlık. Bursa Büyükşehir Belediyesi, Tarihi Kentler Birliği ve ÇEKÜL Vakfı Uluslararası Kırsal Yaşam, Kırsal Mimari Sempozyumu için Ortak Yayını) Bursa, 1-27.*

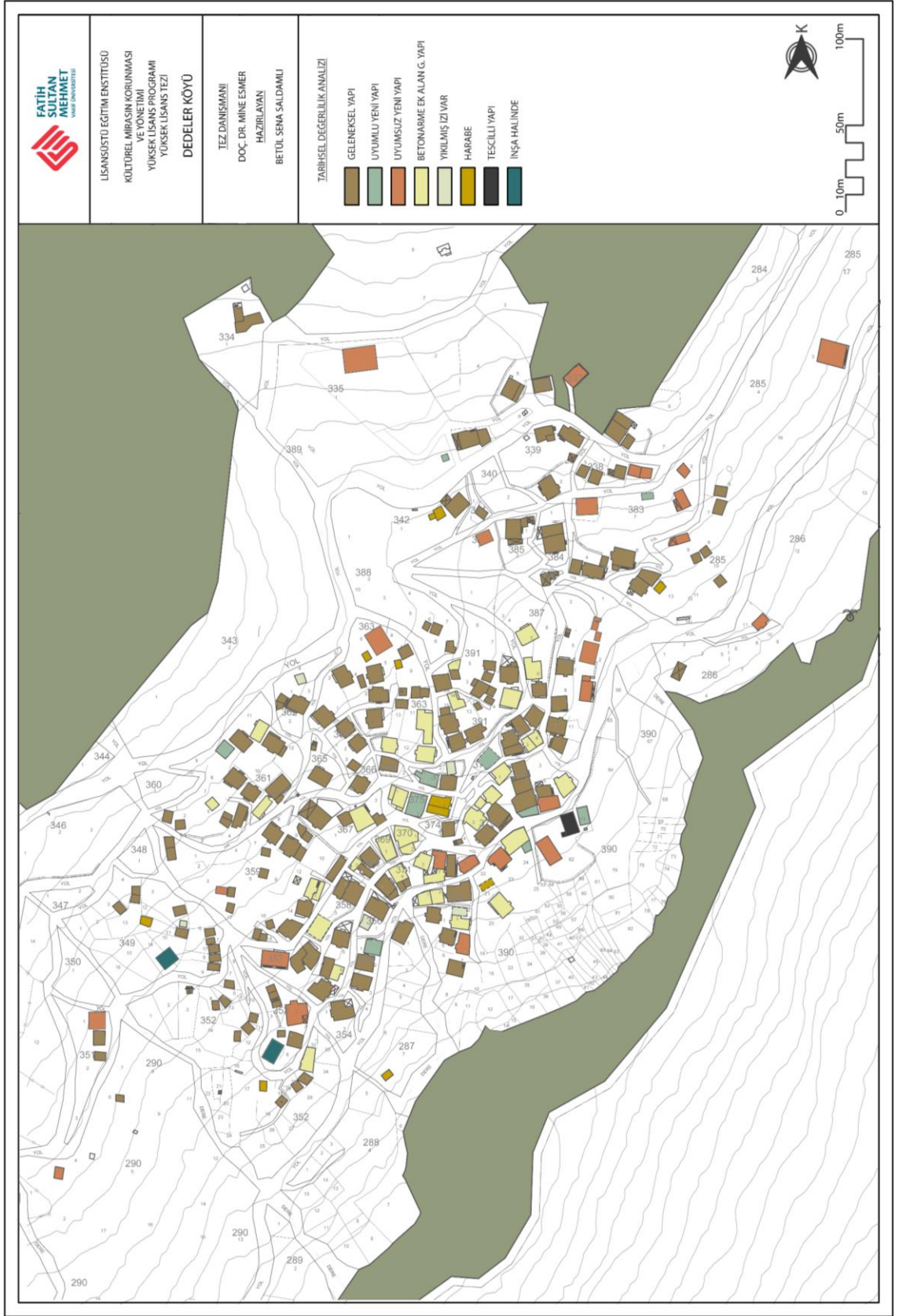
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2021).** *ULUSAL KIRSAL KALKINMA STRATEJİSİ (2021-2023)*. <https://www.tkd.gov.tr/Content/File/UKKS-3Belgesi.pdf>
- T.C. Resmî Gazete. (1940).** *Köy Enstitüleri Kanunu (3803 Sayılı), 1940, 4491.*
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/4491.pdf>
- T.C. Resmî Gazete. (1953).** *T.C. Resmî Gazete, 1953. Yeniden 22 Kaza Kurulması Hakkında Kanun (6068 Sayılı), 1953, 8349.*
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/8349.pdf>.
- T.C. Resmî Gazete. (1973).** *Eski Eserler Kanunu (1710 Sayılı), 1973, 14527.*
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14527.pdf>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2020).** *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu 2019, Ankara.*
https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf
- T.C. Resmî Gazete. (1951).** *Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline ve Vazifelerine Dair Kanun (5805 Sayılı), 1951, 7853.*
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7853.pdf>
- T.C. Resmî Gazete. (2004).** *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (5226 Sayılı), 2004, 25535.* <https://www.resmgazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040727.htm#1>
- T.C. Resmî Gazete. (2011).** *Kanun Hükmünde Kararname (648 Sayılı), 2011, 28028.* <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/08/20110817-1-1.htm>
- T.C. Resmî Gazete. (2012).** *13 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 26 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (6360 Sayılı), 2012, 28489.*
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206.pdf>
- T.C. Resmî Gazete. (2020).** *Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (7254 Sayılı), 2020, 31276.*
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201016M1-1.htm>
- T.C. Resmî Gazete. (2020).** *T.C. Resmî Gazete, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (7254 Sayılı), 2020, 31276.*
- T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı. (2011).** *KIRSAL KALKINMA PLANI (2010-2013) Ankara.*

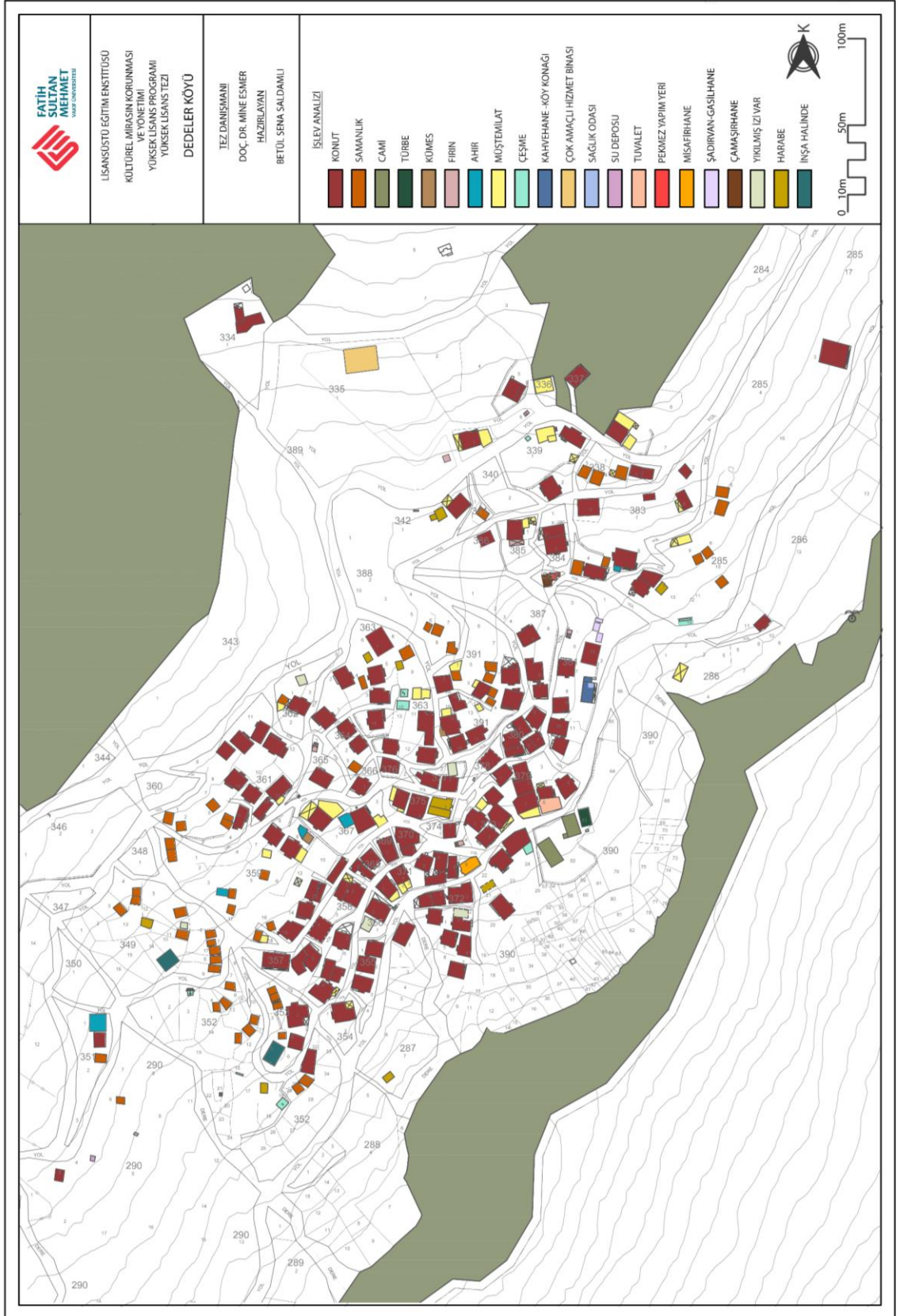
- Tekeli, İ. (2001).** *Sürdürülebilirlik Kavramı Üzerinde İrdelemeler*, Cevat Geray'a Armağan, Mülkiyeliler Birliği Yayınları: 25, Ankara, 729-746, 2001. 729.
- TKDK. (2022).** *Leader Yaklaşımı Yerel Kalkınma Stratejilerinin Uygulanması Tedbiri*. <https://www.tdk.gov.tr/ProjeIslemleri/BilgiKartlari/28>
- Topçu, N. (2005).** *Murat Hüdavendigar'ın Bursa Vakfıyesi ve Vakıf Köyleri*, Bursa Araştırmaları, Güz 2005, S. 10.
- UNESCO. (1972).** *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*, Paris, 1972. <https://whc.unesco.org/en/conventiontext/>
- WCED. (1987).** *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future Towards Sustainable Development 2. Part II. Common Challenges Population and Human Resources 4.*
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
- Yaman, A., & Kutlar, İ. (2017).** 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Yaşama Olası Etkileri: Kocaeli Örneği. *Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology*, 5(11), 1295. <https://doi.org/10.24925/turjaf.v5i11.1295-1300.1347>
- Url-1** <<http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Icomos&dil=tr>>, erişim tarihi 15.08.2022.
- Url-2** <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sürdürülebilir_Kalkınma_Amaçları>, erişim tarihi 16.08.2022.
- Url-3** <*Ruritage – Heritage for Rural Regeneration*>, erişim tarihi 16.08.2022.
- Url-4** <<https://koydes.csb.gov.tr/>>, erişim tarihi 16.08.2022.
- Url-5**
<https://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=25422&tipi=3&sube=3>, erişim tarihi 16.08.2022.
- Url-6** <<http://www.keles.gov.tr/ilcemizin-tarihi>>, erişim tarihi 21.08.2022.
- Url-7** <<http://bgc.org.tr/ansiklopedi/keles.html>>, erişim tarihi 19.08.2022.
- Url-8** <<https://www.bursa.com.tr/en/turizm-haritalari/226>>, erişim tarihi 25.10.2022.

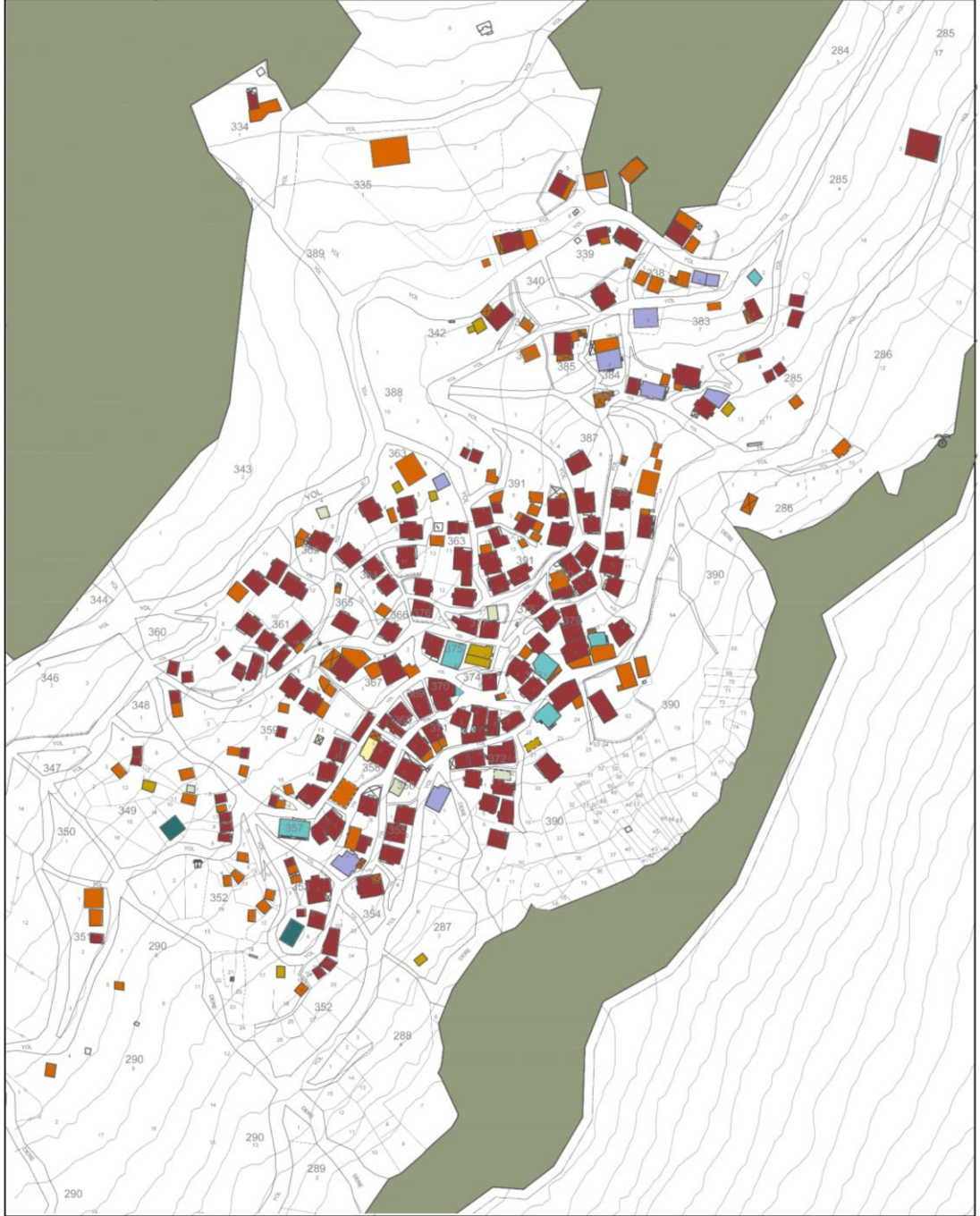
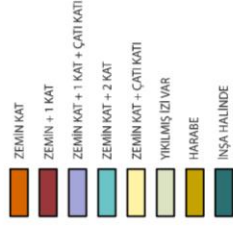
Url-9 <<https://haberler.btu.edu.tr/detay/3872/bi%C3%BC-%C3%B6%C4%9Frencileri-dedeler-k%C3%B6y%C3%BCnde>>, erişim tarihi 26.10.2022.

EKLER

EK-1: Dedeler köyü için yapılan çevresel analizler

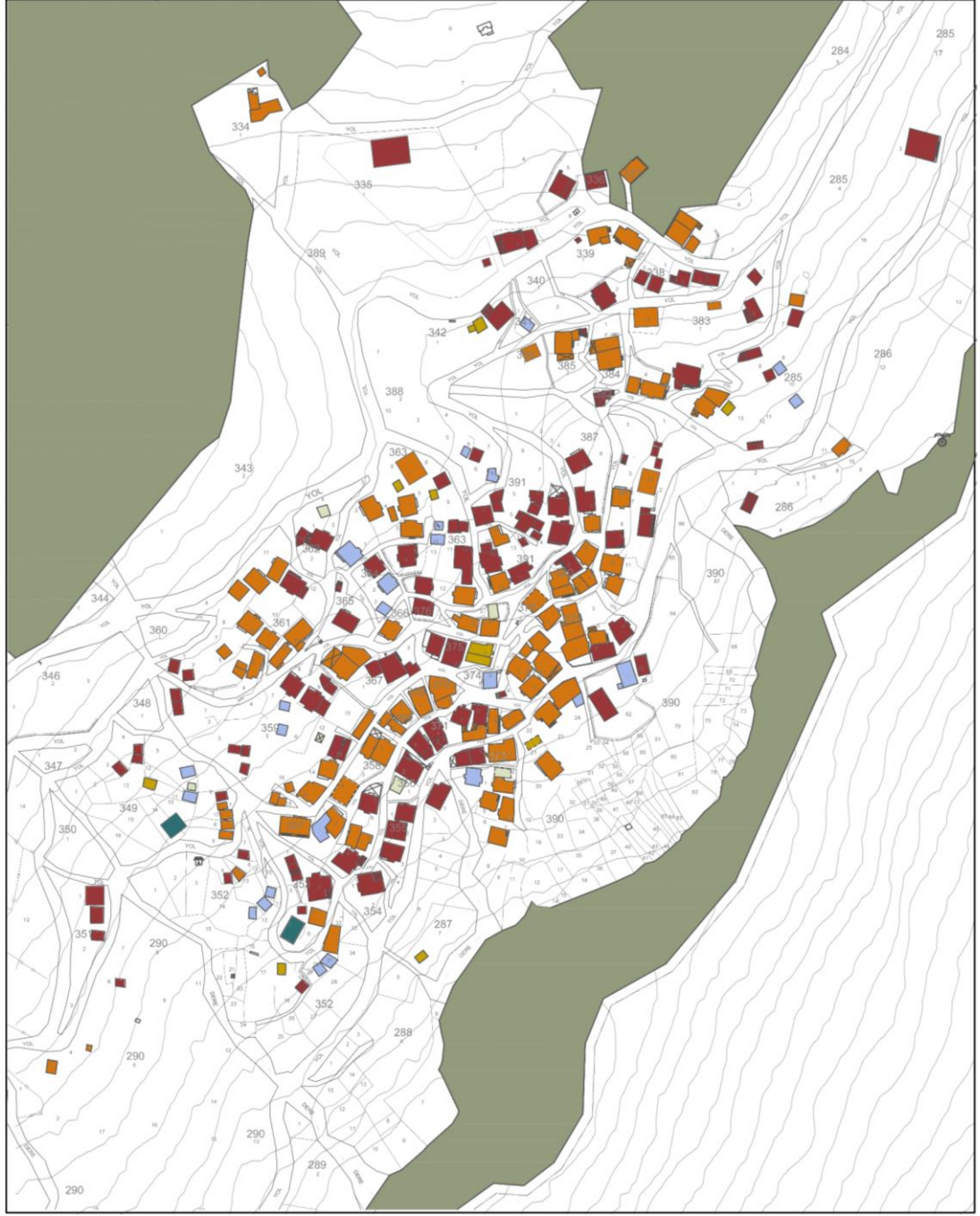

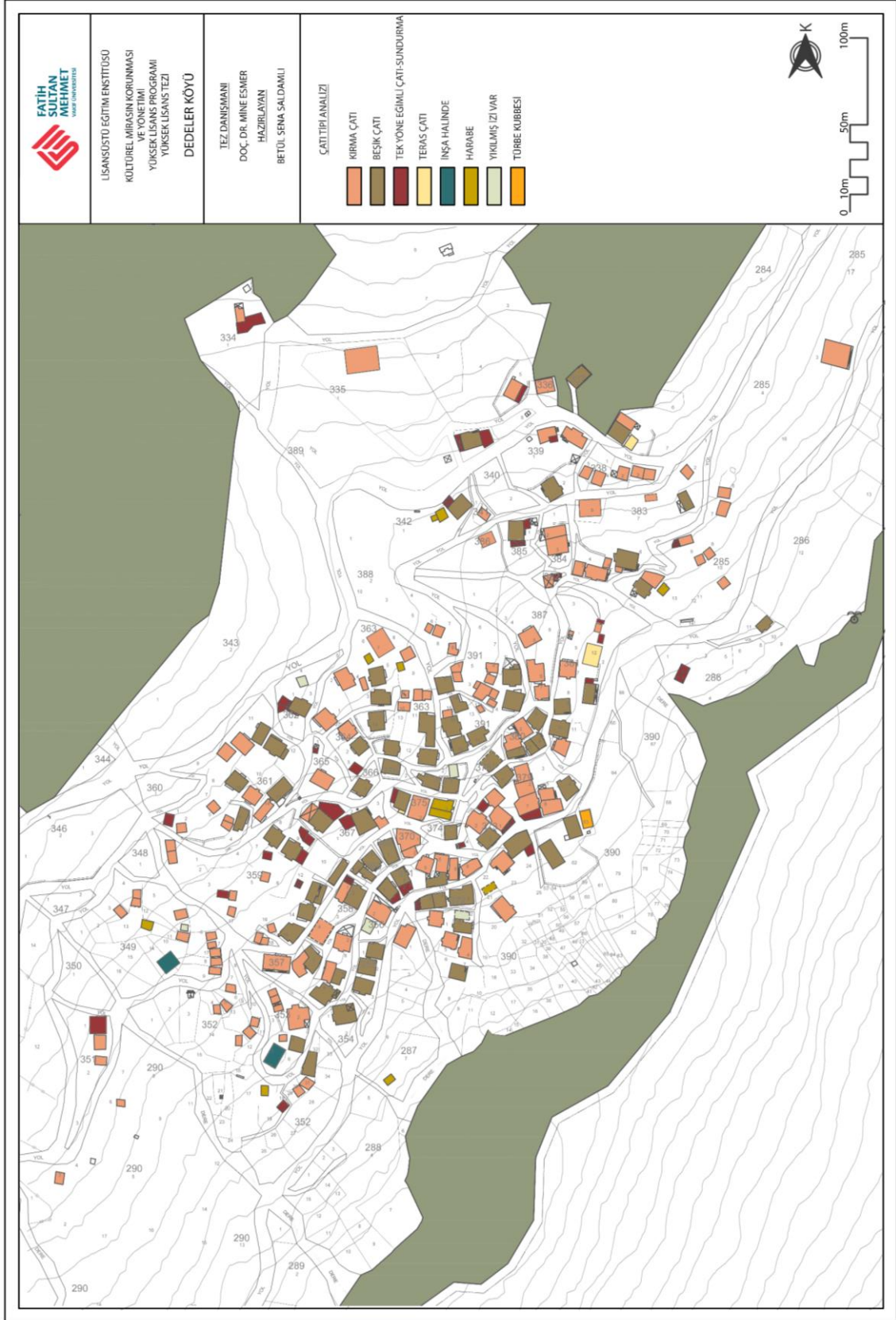

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI
VE YÖNETİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
DEDELER KÖYÜ

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. MİNE ESME
HAZIRLAYAN
BETÜL SEMA SALDANLI

- KULLANIM DURUMU ANALİZİ
- KULLANILAN
 - DÖNEMSEL KULLANILAN
 - KULLANILMAYAN
 - İNŞA HALİNDE
 - HARABE
 - YIKILMIŞ ZİVAR

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI
VE YÖNETİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
DEDELER KÖYÜ

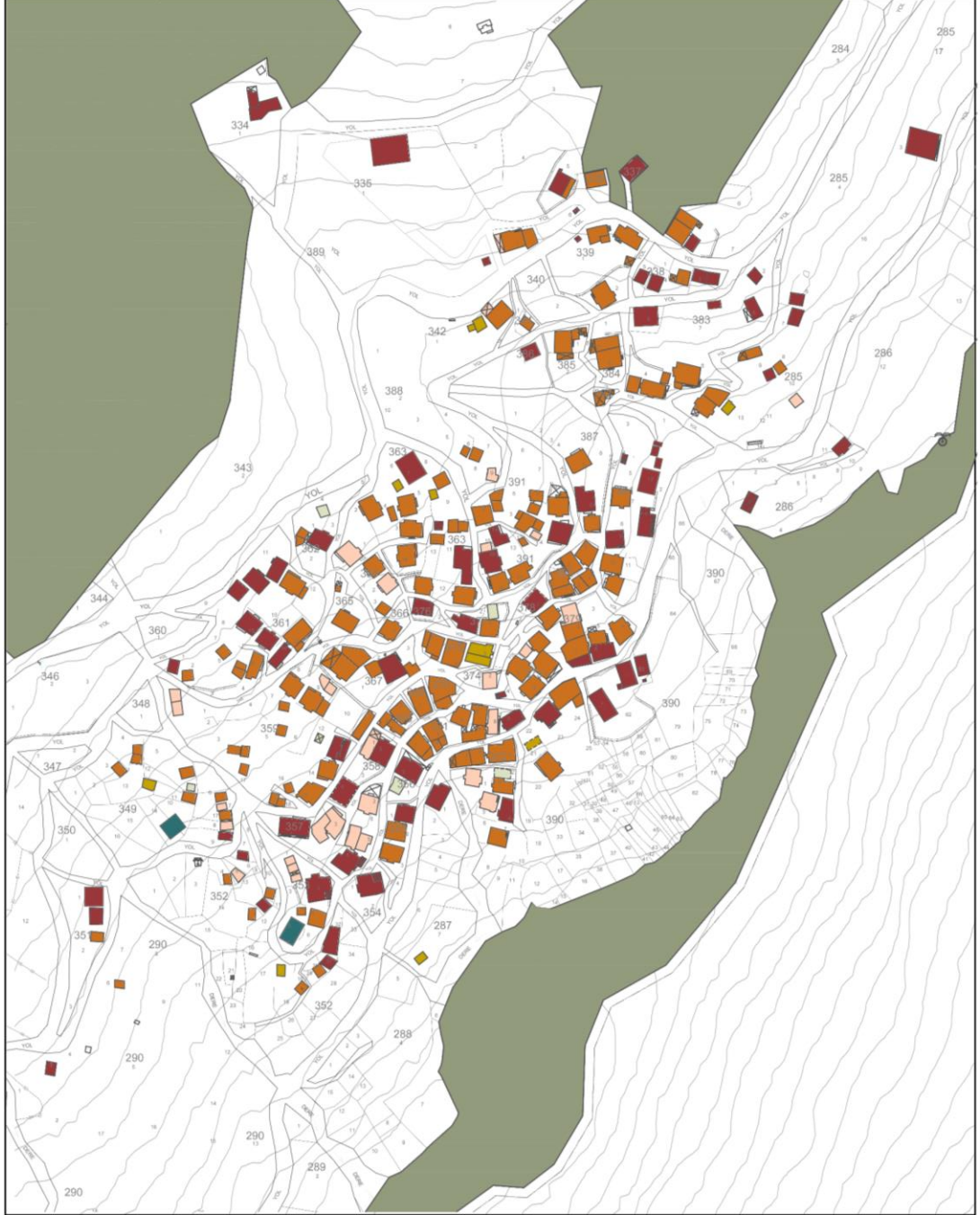
TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. MINE ESMER
HAZIRLAYAN
BETÜL SENA SALDAMLİ

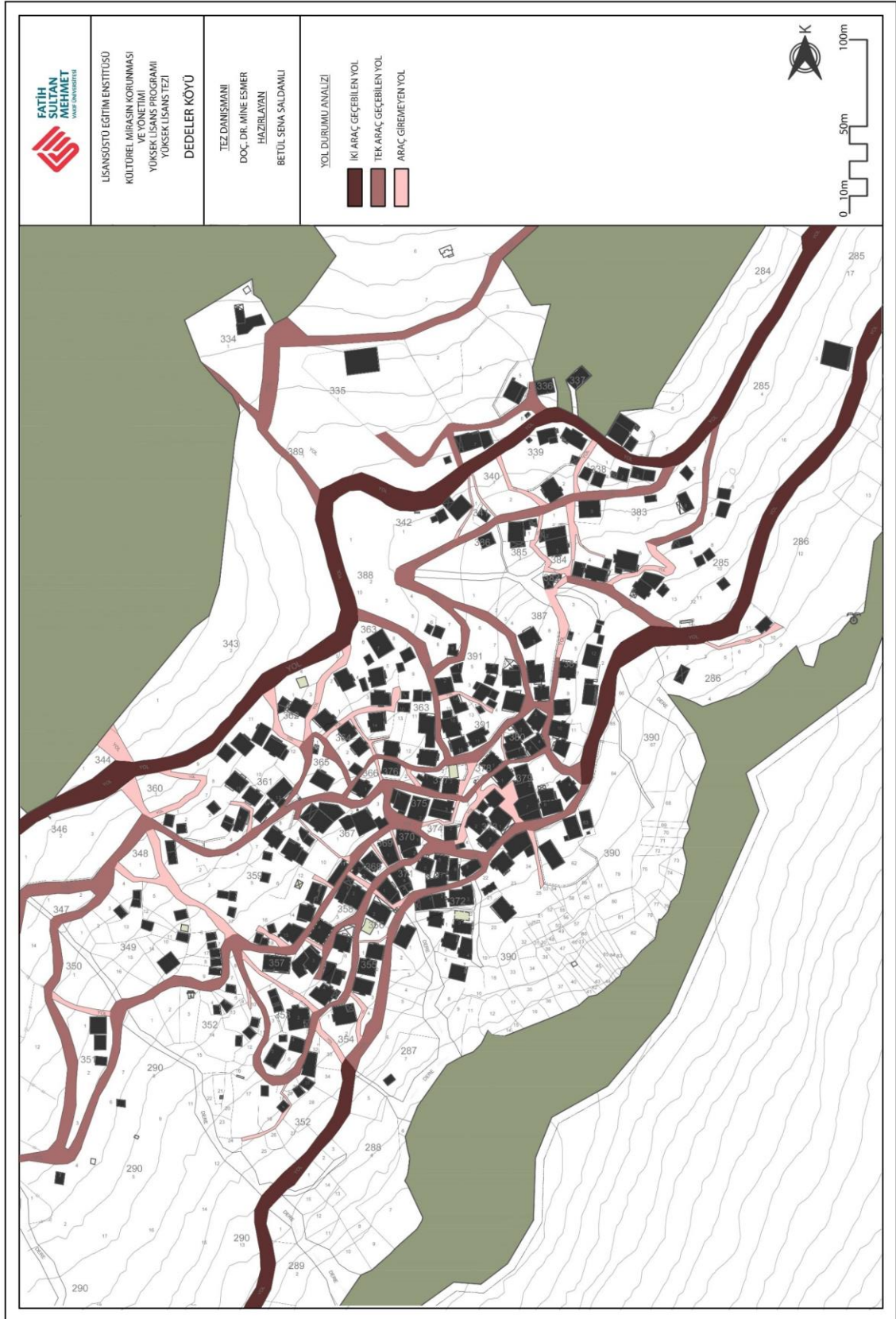
SAGLAMLIK ANALİZİ

- M: Tıbbi tesisler ve diğer hizmetler alanları
- ORTA: Orta ölçekli tesisler alanları (örneğin orta ölçekli konutlar, orta ölçekli ticaret alanları, orta ölçekli eğitim alanları)
- KOTU: Kötü ölçekli tesisler alanları (örneğin kötü ölçekli konutlar, kötü ölçekli ticaret alanları, kötü ölçekli eğitim alanları)
- HARABE: Harabe alanları (örneğin harabe alanları, harabe alanları)
- İNŞA HALİNDE: İnşa halinde alanlar
- YIKILMIŞ İZVAR: Yıkılmış izvar alanları

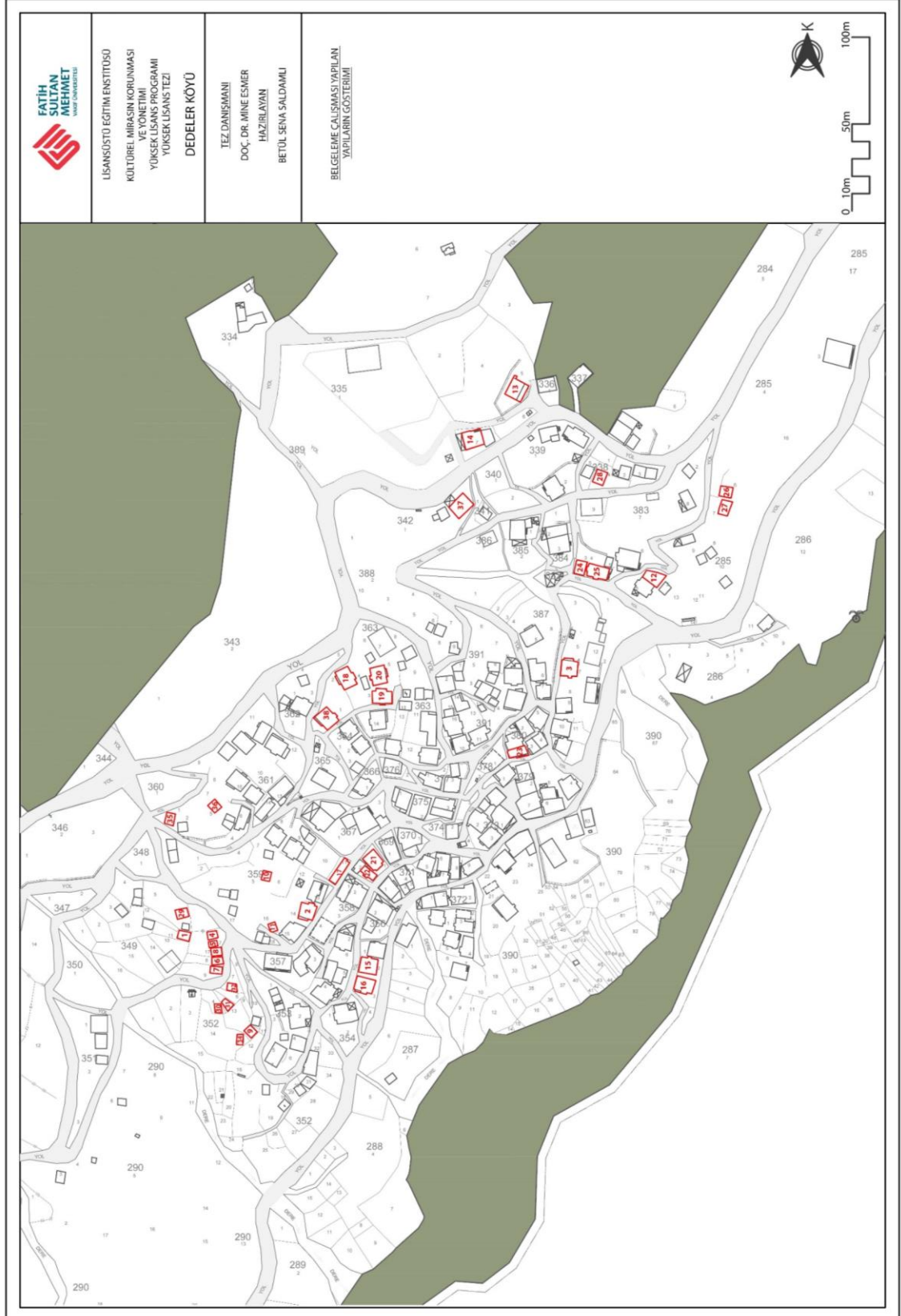

0 10m 50m 100m

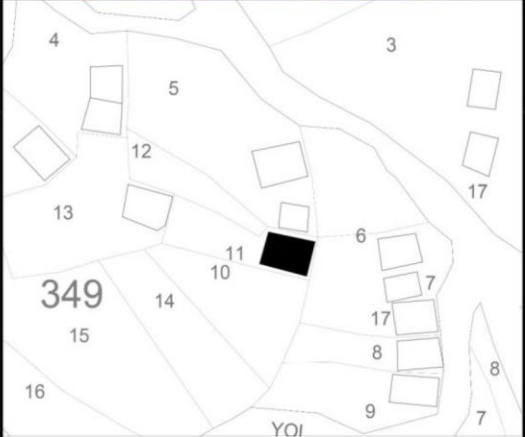

EK-2: Dedeler köyünde belgelemesi yapılan yapıların haritada gösterimi

EK-3: Dedeler köyünde belgelemesi yapılan yapıların envanter fişleri

KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 1			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	349			
İli	Bursa		Parsel	11			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Yığma kerpiç		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit + Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Yapıya batı cephesinden üst kotta bir adet ve güney cephesinden bir adet kapıyla giriş sağlanmaktadır. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülü olmakla birlikte kuzey cephesindeki bir bölümde eski alaturka kiremit bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş duvar ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Yapının batı cephesinde çatı kalkan duvarı bölümü ve doğu yönüne doğru döşeme hizasına kadar olan bir kısmı kerpiç bloklar ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Doğu cephesinde kalkan duvarı açıktadır Ahşap çatı sistemi görülmektedir. Çatı örtüsünde marsilya kiremitle yenileme yapılmış ve küçük bir kısmında alaturka kiremit kalmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Eğimli arazide iki cepheden alçak kapılarla giriş sağlanarak inşa edilmiş yapıda güney cephesindeki pencere açıklığından başka açıklık bulunmamaktadır. Yapısal işlevini sürdürmekte olan yapıda ağır strüktürel hasarlar görülmemiştir.						

Envanter No:1

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

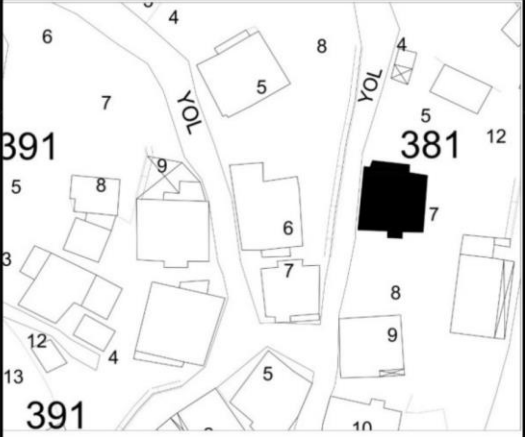
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 2			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	359			
İli	Bursa		Parsel	14			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgu		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit + Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		☒	☒	☒
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. İki katlı yapının alt katına büyük iki kanatlı ahşap kapıyla girilmektedir. Bu kat köyün geleneksel konut tipinde dam olarak kullanılmakta, yapıda güncel olarak ise müştemilat, depo işlevi görmektedir. Üst kattaki yaşam alanına merdiven ile çıkılmaktadır. Yapıya güney cephesinden giriş sağlanmaktadır. Yol cephesi doğu yönündedir. Bu cephede iki adet ahşap pencere bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapının zemin katı ahşap hatıllı moloz taş duvar ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Üst katta ise ahşap karkas arasında kerpiç dolgu hıms sistemi görülmektedir. Yapının yol cephesinde bir kısmı kireç boyalıdır. Üst kata ulaşımı sağlayan merdiven yığma taşla oluşturulmuş, ahşap korkulukları bulunmaktadır. Üst kat kapı önü sahanlığı ahşap kaplamadır. Çatı sistemi kırma çatı ve üzeri Marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasarlar bulunmamakta, yapı dönemsel kullanılmaktadır. Alt kat dam girişinde iki kanatlı ahşap kapısı bulunmaktadır. Mevcutta ahşap pencere doğramaları bulunmaktadır. Çatıda kiremit altı tahtalarında yer yer bozukluklar görülmektedir.						

Envanter No:2

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

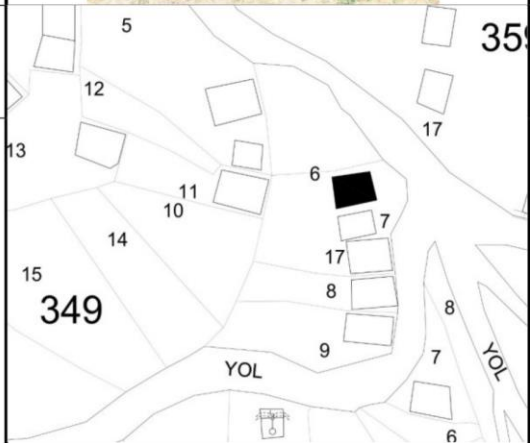
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 3			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	381			
İli	Bursa		Parsel	7			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığılma taş + Ahşap karkas		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		☒	☒	☒
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. Yapının yola oturan batı cephesinden bir adet demir kapıyla girişi bulunmaktadır. İki katlı yapının alt katına doğu cephesinden giriş bulunmaktadır. Bu kat köyün geleneksel konut tipinde dam olarak kullanılmaktadır. Güncel olarak ise müştemilat, depo işlevi görmektedir. Üst kattaki yaşam alanına batı cephesinden merdiven ile çıkılmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapının zemin katı ahşap hatıllı moloz taş duvar ile yığılma tekniğinde inşa edilmiştir. Üst katta ise ahşap karkas arasında kerpiç dolgululu hımmış sistemi görülmektedir. Yapının bazı cepheleri çimento sıva yapılmıştır. Kuzey cephesinin bir bölümü tuğla ile yenilenmiştir. Güney cephesinde ahşap kaplama hela eki bulunmaktadır. Üst kat kapı önü sahanlığı ahşap kaplamadır. Çatı sistemi kırma çatı ve üzeri Marsilya kiremit ile örtülmüştür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasarlar bulunmamaktadır. Konut yapısı dönemsel kullanılmaktadır. Alt kat girişinde ahşap kapısı bulunmaktadır. Kuzey cephesinde eski pencere boşluğu daraltılmış, çıkma ahşap pencere doğramaları bulunmaktadır.						

Envanter No:3

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

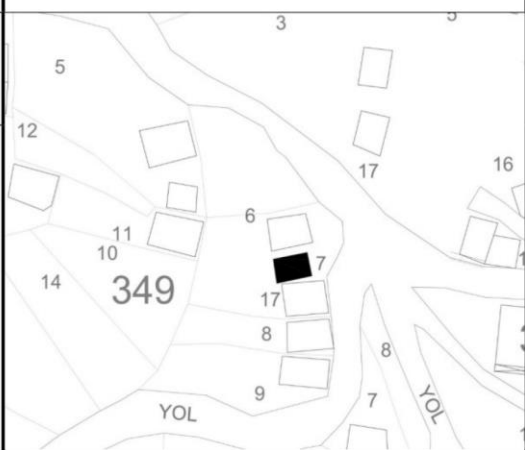
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 4			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	349			
İli	Bursa		Parsel	6			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığılma taş + Yığılma kerpiç + Ahşap kaplama		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Metal çatı sacı		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Batı-doğu yönünde eğimli arazide inşa edilen sade bir yapıdır. Yapının batı cephesinde birinci ve ikinci katında, ayrıca kuzey cephesinde de bir kapı bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Eğimin olduğu doğu cephesindeki beden duvarı ahşap hatıllı moloz taş ile yığılma tekniğinde yapılmıştır. Zemin kat ahşap hatıllı kerpiç ile yığılma tekniğinde inşa edilmiştir. Birinci kat ise ahşap konstrüksiyon üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Kapılar ahşaptır. Batı cephesinde kapının iki yanında açıklık, doğu cephesinde de iki katta orta kısımda açıklık bulunmaktadır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı alın duvarı açıktadır. Kırma çatı üzeri metal çatı sacı ile örtülüdür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapısal işlevini sürdürmekte olan yapıda ağır strüktürel hasarlar görülmemiştir. Duvarlardaki kerpiç blokların ve kerpiç sıvaların zamanla dökülmesinden dolayı boşluklar oluşmuştur.						

Envanter No:4

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

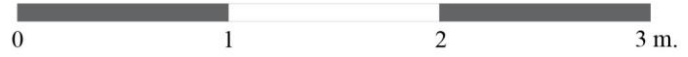
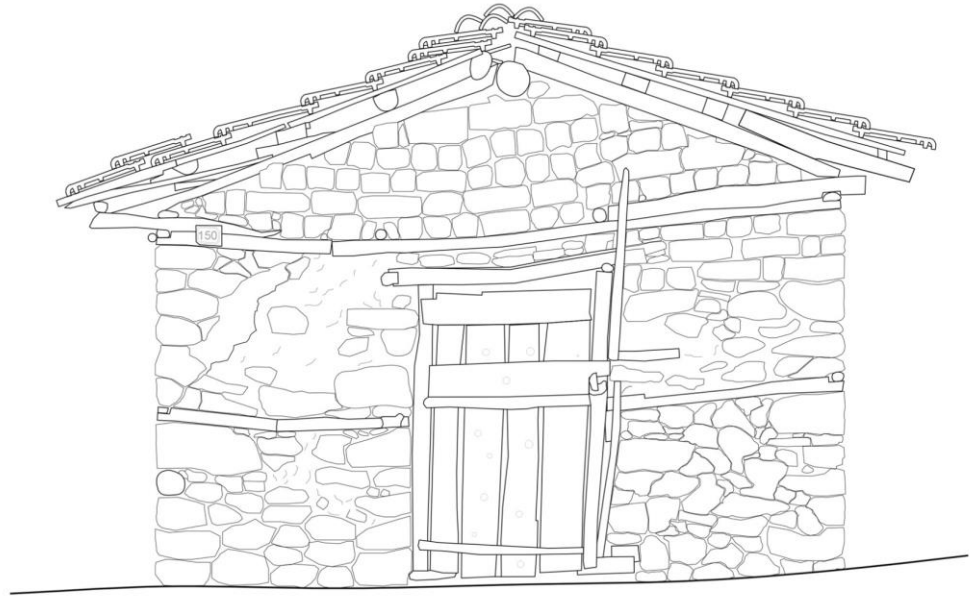
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 5			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	349			
İli	Bursa		Parsel	7			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Yığma kerpiç		Sağlamlık durumu	Kötü			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Batı-doğu yönünde eğimli araziden faydalanarak inşa edilen sade bir yapıdır. Yapının batı cephesinden ve kuzey cephesinden girişi bulunmaktadır. Tek mekândan oluşan yapı yöredeki özgün kalmış geleneksel samanlık yapılarına örnektir.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Eğimin olduğu doğu cephesindeki beden duvarı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Batı cephesinde toprağa oturan kısım kapı hizasına kadar moloz taş ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Diğer kısımlar ise ahşap hatıllı kerpiç bloklar ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Kapılar ahşaptır. Doğu cephesinde orta kısımda açıklık bulunmaktadır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir, batı cephesinde Marsilya kiremit ile tamir edilen kısımlar bulunmaktadır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapının mevcutta ağır strüktürel hasarı bulunduğu görülmektedir. Kerpiç ile yapılan yığma tekniğindeki duvarlarda eksilme ve bozulmalar bulunmaktadır. Kerpiç sıvaların zamanla dökülmesinden dolayı boşlukları oluşmuştur. Strüktürel olarak görülür biçimde çatlaklar ve çatı örtüsünde ağır bozulmalar gözlemlenmiştir.						

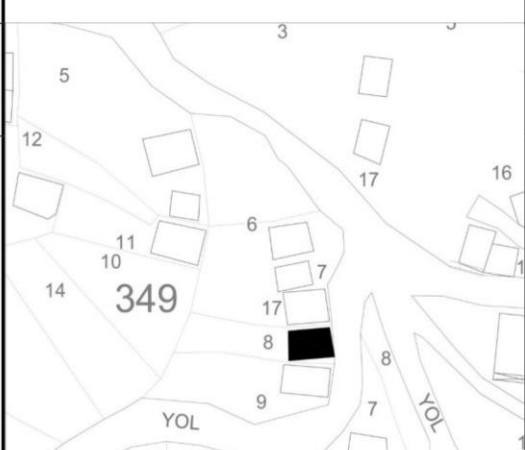
Envanter No:5

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

EnvanterNo:5	Görüntü
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

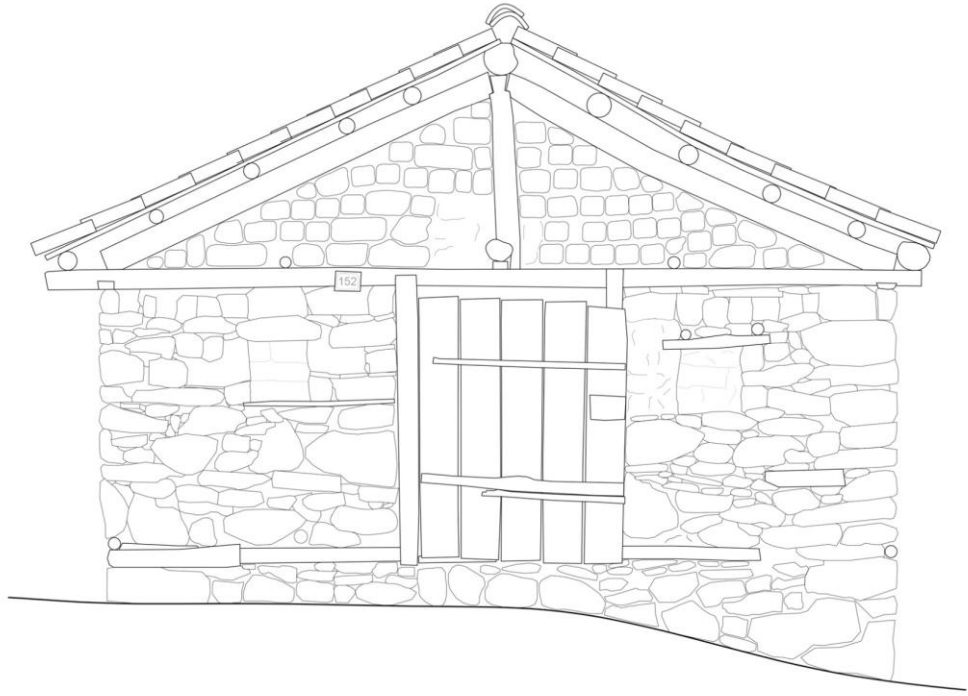
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 6			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	349			
İli	Bursa		Parsel	8			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş+ Yığma kerpiç		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Batı-doğu yönünde eğimli araziden faydalanarak inşa edilen sade bir yapıdır. Yapının batı cephesinden ve güney cephesinden girişi bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Eğimin olduğu doğu cephesindeki beden duvarı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma inşa edilmiştir. Batı cephesinde toprağa oturan kısım kapı hizasına kadar moloz taş ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Diğer kısımlar ise ahşap hatıllı kerpiç bloklar ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Kapılar ahşaptır. Doğu cephesinde üç adet açıklık bulunmaktadır. Batı cephesinde kapı yanlarında iki adet niş bulunmaktadır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemektedir. Doğu cephesinde çatı alınlığı açıktadır. Kerpiç sıvaların zamanla dökülmesinden dolayı boşluklar oluşmuştur.						

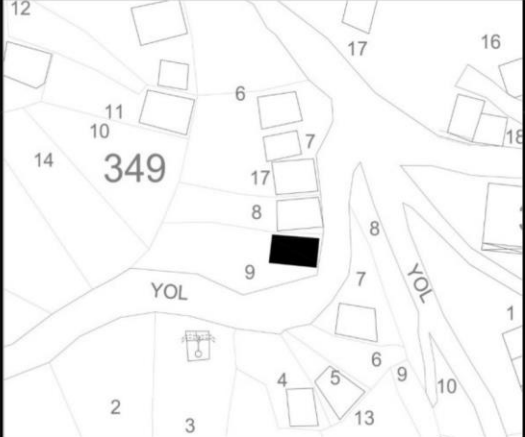
Envanter No:6

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

EnvanterNo:6	Görüntü
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

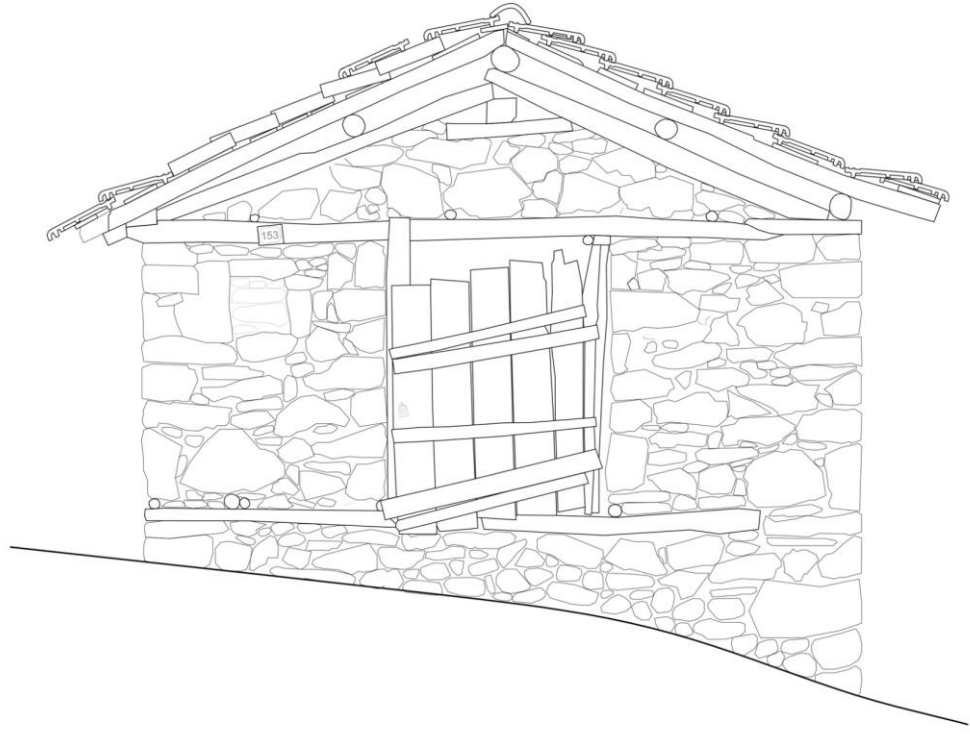
KIRSAL YAPI ENVANTERİ			Envanter No: 7		
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	349	
İli	Bursa		Parsel	9	
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık	
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	İyi	
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi	
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi		
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐		
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Batı-doğu yönünde eğimli araziden faydalanarak inşa edilen sade bir yapıdır. Yapının batı cephesinden ve güney cephesinden girişi bulunmaktadır.				
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş duvar ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Kapılar ahşaptır. Doğu cephesinde üç adet açıklık bulunmaktadır. Batı cephesinde kapının sol yanında bir adet niş bulunmaktadır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı örtüsü marsilya kiremittir.				
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.				
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemekte, kullanımı devam etmektedir. Doğu cephesinde çatı alınlığı açıktadır.				

Envanter No:7

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

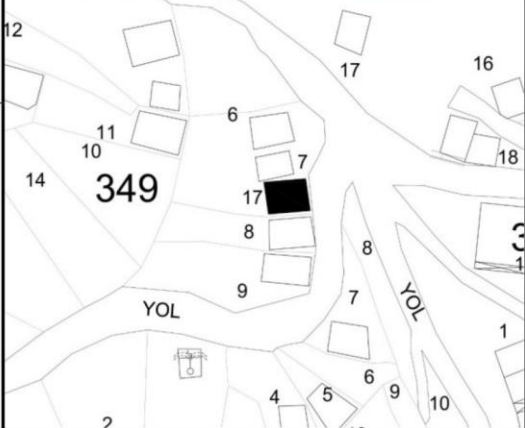
0 1 2 3 m.

EnvanterNo: 7

Görüntü

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

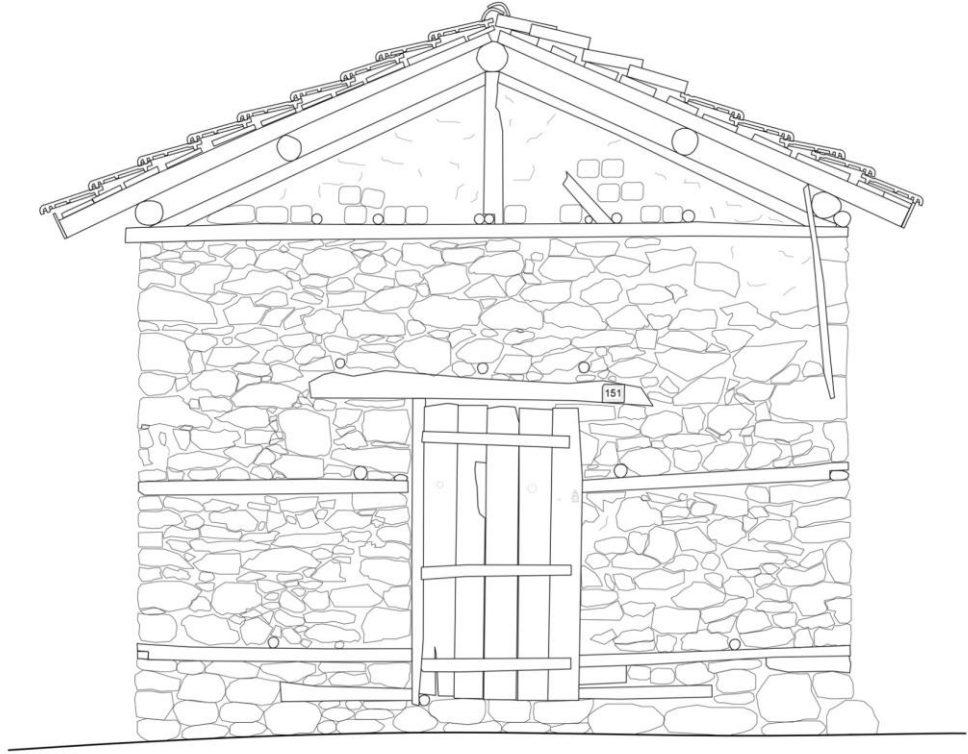
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 8			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	349			
İli	Bursa		Parsel	17			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş +Yığma kerpiç + Ahşap kaplama		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Batı-doğu yönünde eğimli araziden faydalanarak inşa edilen sade bir yapıdır. Yapının üst kotta batı cephesinden ve alt kotta kuzey cephesinden girişi bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Eğimin olduğu doğu cephesindeki beden duvarı ahşap hatıllı moloz taş il yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Batı cephesinde toprağa oturan çatı alınlığına kadar moloz taş yığma tekniğinde yapılmıştır. Alınlık ise yığma kerpiç bloklar ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Samanlık; doğu cephesinde iki hatıl arası, ara kat hizasına kadar ahşap hatıllı kerpiç bloklarla yığma tekniğinde inşa edilmiş, üst kısımda ise ahşap kaplama yapılmıştır. Kapılar ahşaptır. Doğu cephesinde bir adet açıklık bulunmaktadır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı örtüsü marsilya kiremittir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemekte, kullanımı devam etmektedir. Ahşap kaplama kısımlarında eksiklikler ve bozulmalar görülmektedir. Kerpiç yığma üzerindeki sıvalar dökülmüştür. Doğu cephesinde çatı alınlığı açıktadır.						

Envanter No:8

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

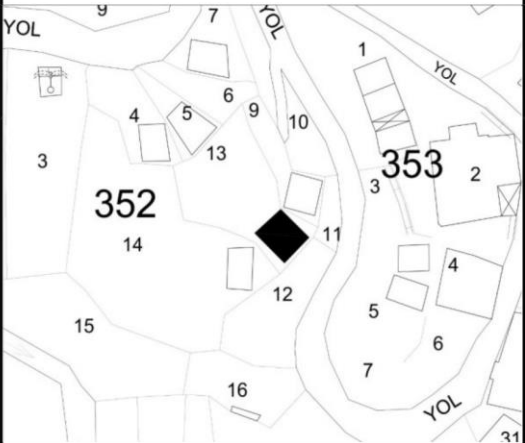
0 1 2 3 m.

EnvanterNo: 8

Görünüş

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

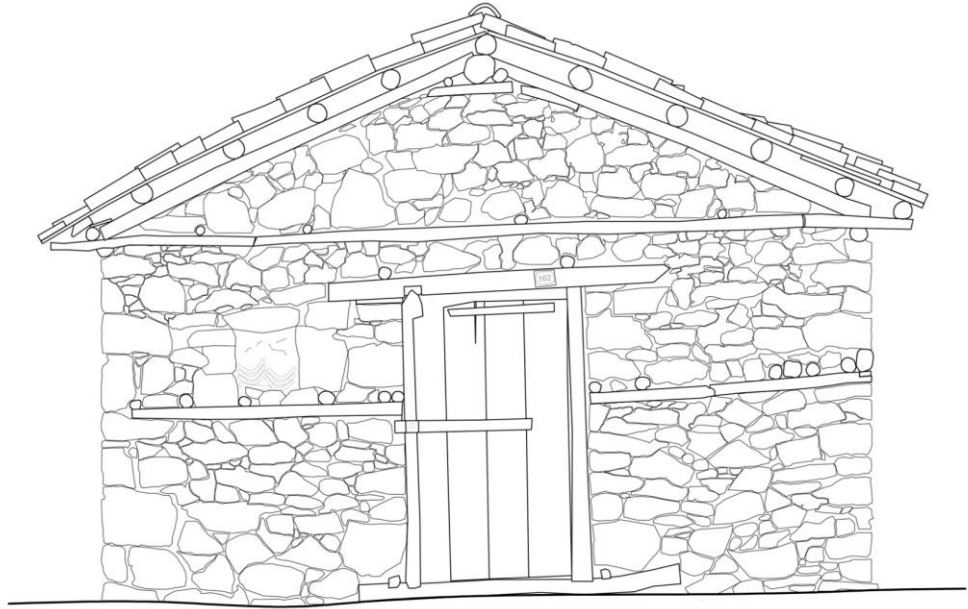
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 9			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	352			
İli	Bursa		Parsel	13			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılmıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli araziden faydalanarak inşa edilen sade bir yapıdır. Yapıda iki farklı kottan; kuzeybatı cephesinden ve güneybatı cephesinden giriş bulunmaktadır. Tek mekândan oluşmuştur.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Kapılar ahşaptır. Kuzeybatı cephesindeki kapının sol yanında bir adet niş bulunmaktadır. Güneydoğu cephesinde bir adet açıklık bulunmaktadır. Çatı alınlığında iki sıra kerpiç blok görülmekte, kalan kısım ise açıktadır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemektedir. Yapı güncel durumda kullanılmamaktadır. Doğu cephesinde çatı alınlığı açıktadır.						

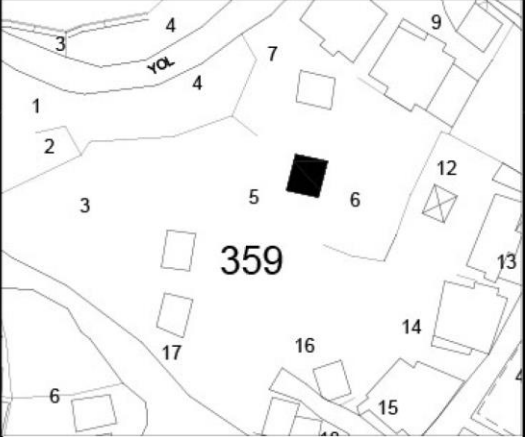
Envanter No:9

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

EnvanterNo: 9	Görünüş
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

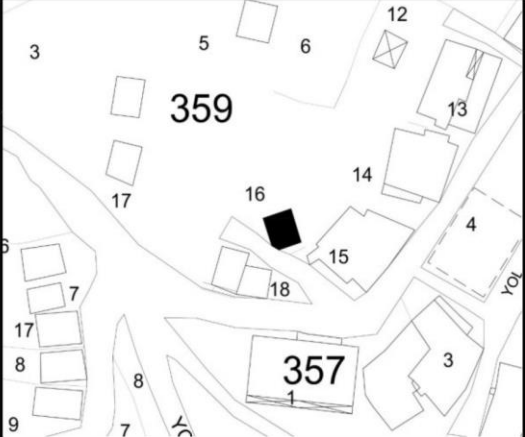
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 10			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	359			
İli	Bursa		Parsel	5			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Yığma kerpiç		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılmıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Batı-doğu yönünde eğimli araziden faydalanarak inşa edilen sade bir yapıdır. Yapıda batı cephesinden ve güney cephesinden giriş bulunmaktadır. Tek mekândan oluşmuştur.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı kerpiç bloklar ile yığma sisteminde inşa edilmiştir. Batı cephesindeki duvar ise moloz taş ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Kapılar ahşaptır. Güneydoğu cephesinde bir adet açıklık bulunmaktadır. Çatı alınlığında ahşap kaplama kullanılmıştır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemektedir. Yapı bütünlüğü korunmuştur. Çatı örtüsünde ve ahşap malzemede bozulma görülmektedir. Yığma kerpiç blokların sıvalarında dökülme ve eksiklikler bulunmaktadır.						

Envanter No:10

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

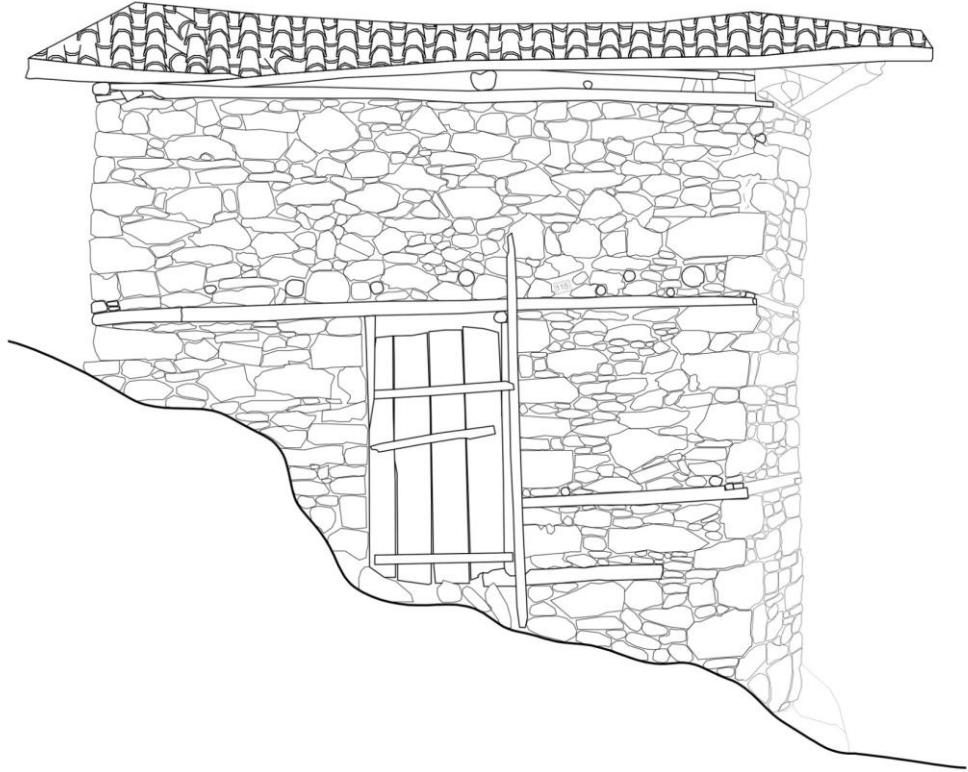
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 11			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	359			
İli	Bursa		Parsel	16			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş+Ahşap karkas		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli araziden faydalanarak inşa edilen, güneyde pahlı köşe duvarı olan sade bir yapıdır. Yapıda batı cephesinden giriş bulunmaktadır. Tek mekândan oluşmuştur.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş duvarlar ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Kapısı ahşaptır. Güneydoğu cephesinde bir adet açıklık bulunmaktadır. Çatı kalkan duvarı açıktadır. Döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemektedir. Yapı özgünlüğü korunmaktadır. Çatı örtüsünde ve ahşap malzemede bozulma görülmektedir.						

Envanter No:11

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

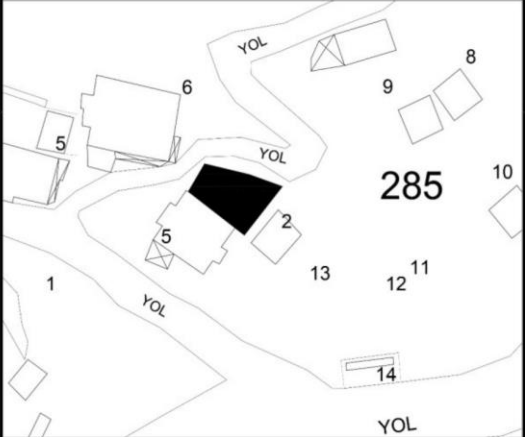
0 1 2 3 m.

EnvanterNo: 11

Görünüş

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

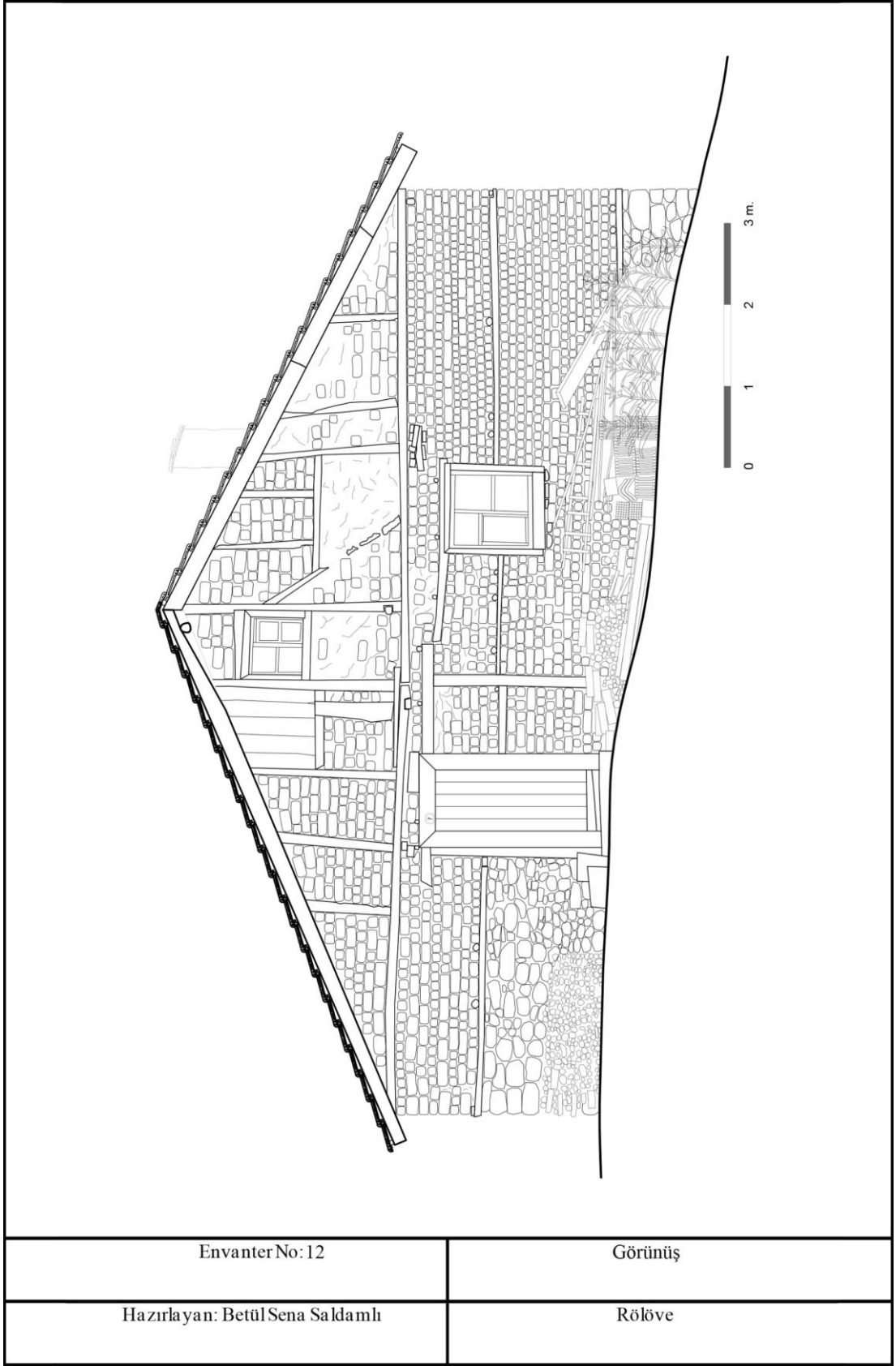
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 12			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	285			
İli	Bursa		Parsel	2			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Yığma kerpiç + Ahşap karkas arası kerpiç dolgulu		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☒	☒	☒	☒	
Genel Tanım	Yapı 285-5 parseldeki konutla bitişiktir. Kuzeydoğu-güneybatı yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta kuzeybatı cephesi, üstte kuzeybatı cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır. Yörenin geleneksel konut tipinde olduğu gibi alt kat ahır, depo olarak kullanılmaktadır. Ayrıca çatı katı odası bulunmaktadır. Yapıda çıkma bulunmamaktadır. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı arazide alt kottan toprak üst seviyesine kadar ahşap hatıllı moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Üst kottaki cephenin bazı bölümlerinde de yığma taş kullanılmıştır. Çatı katı hizasına kadar ise ahşap hatıllı kerpiç bloklar yığma tekniğinde kullanılmıştır. Çatı bölümünde duvar ahşap karkas arası kerpiç bloklar ile inşa edilmiştir. Cepheler sıvasızdır. Döşeme, giriş, dikmeler ahşaptır. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı günümüzde kullanılmakta ve ağır strüktürel hasarı bulunmamaktadır. Yapının kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Teknik ve malzeme gelenekselliğini korumaktadır. Çatının yenilendiği görülmektedir.						

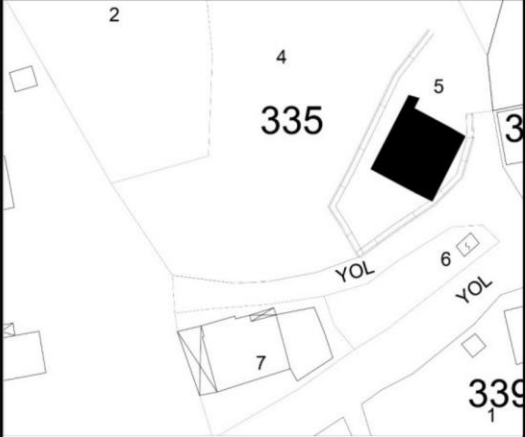

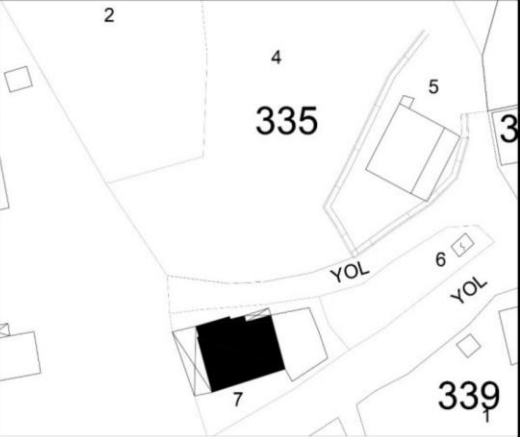
Envanter No:12

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 13			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	335			
İli	Bursa		Parsel	5			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas sistem		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ■	Elektrik ■	Telefon ■
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. İki katlı olan yapı, köyün üstünden geçen geniş yola cephesi vardır. Konutun güneydoğu cephesi boyunca ahşap kaplama ve metal çatı sacı malzemesiyle sundurma yapılan hayvanlar için ve ardiye olarak kullanılan eklenti bulunmaktadır. Yola cephe olan kısma set olarak yığma tekniğinde taş duvar örülmüştür. Kırma çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülmüştür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı arazide alt kottan toprak üst seviyesine kadar moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Yaşam alanı olarak kullanılan birinci kat ahşap karkas arası kerpiç bloklar ile inşa edilmiştir. Cephede kireç badana mevcuttur. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı günümüzde kullanılmakta ve iyi durumdadır. Yapının kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Yapı, teknik ve malzeme açısından gelenekselliğini korumaktadır. Güneydoğu cephesindeki ek ahşap kaplamadan yapılmıştır.						

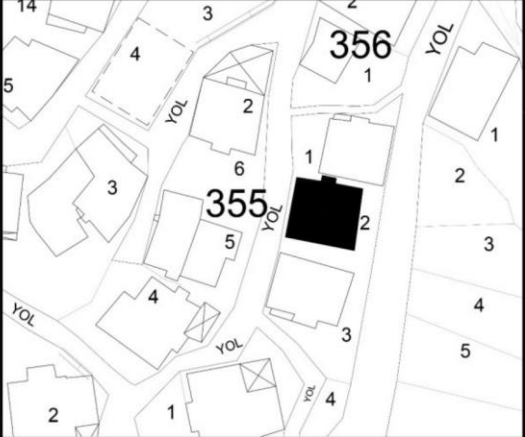
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 14			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	335			
İli	Bursa		Parsel	7			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş+ Yığma kerpiç		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		☒	☒	☒
Genel Tanım	Yapı kuzey-güney yönünde eğimli arazide, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. Konuta giriş üst kotta kuzey cephesinden sağlanmaktadır. Köyün geleneksel biçiminde ahır olarak kullanılan alt katın girişi doğu cephesinden sağlanmaktadır. Bu bölümde yapının dışında sundurma çatıyla yapılmış odunluk olarak kullanılan bir kısım bulunmaktadır. Batı cephesine de zemin katta benzer bir ek yapılmıştır. Bu cephede üst kotta ıslak hacim eki vardır. Yapı kırma çatı üzeri marsilya kiremit örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı arazide alt kottan toprak üst seviyesine kadar ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Üst kotta kuzey cephesi de moloz aynı sistemde inşa edilmiştir. Yaşam alanı olarak kullanılan birinci kat ahşap hatıllı kerpiç ile yığma tekniğinde inşa edilmiş ve sıvasızdır. Yapının batı cephesinde ıslak hacim eki ve kuzey cephesindeki giriş eki tuğla ile eklenmiş, çimento sıvayla sıvanmış ve boyanmıştır. Doğu cephesinde müstemilat olarak kullanılan bölüm ahşap kaplama sistemde ve çatısı alaturka kiremittir. Batı cephesindeki müstemilat eki ahşap kaplama sistem ve çatısı metal sacdır. ıslak hacim ekinin çatısı da metal sacdan yapılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı günümüzde kullanılmakta ve iyi durumdadır. Yapının kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Batı cephesindeki pencere boşluğu özgün kerpiç bloklar ile kapatılmıştır. Yapının batı cephesinde ıslak hacim eki ve kuzey cephesinde giriş eki yapılmıştır. Yapı bu ekler ve değişiklikler dışında teknik ve malzeme açısından gelenekselliğini korumaktadır.						

Envanter No:14

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

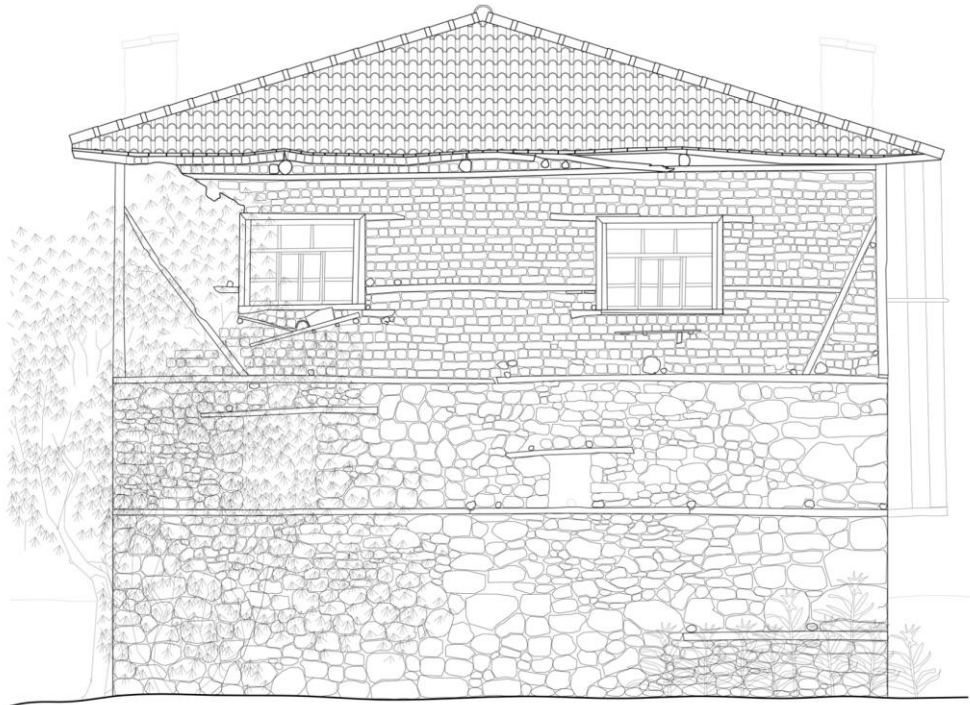
KIRSAL YAPI ENVANTERİ			Envanter No: 15		
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	355	
İli	Bursa		Parsel	2	
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut	
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgulu		Sağlamlık durumu	Orta	
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi	
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi		
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ■
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐		
Genel Tanım	Yapı batı-doğu yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. Yapının batı cephesinde çift kanatlı ve tek kanatlı kapı bulunmaktadır. Yola bakan bu cephede yol kaplamasından dolayı giriş aşağıda kalmıştır. Cepheden okunan döşeme kirişlerine bakıldığında, yaşam alanına çıkan bir merdiven olduğu anlaşılmaktadır. Batı cephesinde kapı üzerinde tek pencere, doğu cephesinde iki adet pencere ve zemin katta iki adet açıklık bulunmaktadır.				
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı arazide alt kottan toprak üst seviyesine kadar ahşap hatıllı moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Yaşam alanı olarak kullanılan birinci katta ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hıms sistemi görülmektedir. Batı cephesinde kerpiç blokların üzeri kerpiç sıvalı, doğu cephesinde ise bir bölüm dışında sıvasız olarak görülmektedir. Doğü cephesinde pencere önlerinde ahşap çiçeklikler bulunmaktadır. Kuzey cephesine ahşap kaplama hela eki yapılmıştır. Kırma çatı üzeri alaturka kiremit ile örtülüdür.				
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.				
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı günümüzde kullanılmaktadır. Yapının kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Teknik ve malzeme gelenekselliğini korumaktadır. Kuzey cephesinde hela eki vardır. Çatı örtüsünde bozulmalar görülmüştür.				

Envanter No:15

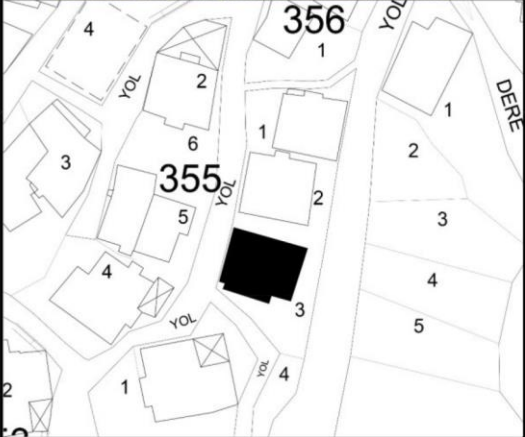
Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

0 1 2 3m.

EnvanterNo: 15	Görünüş
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

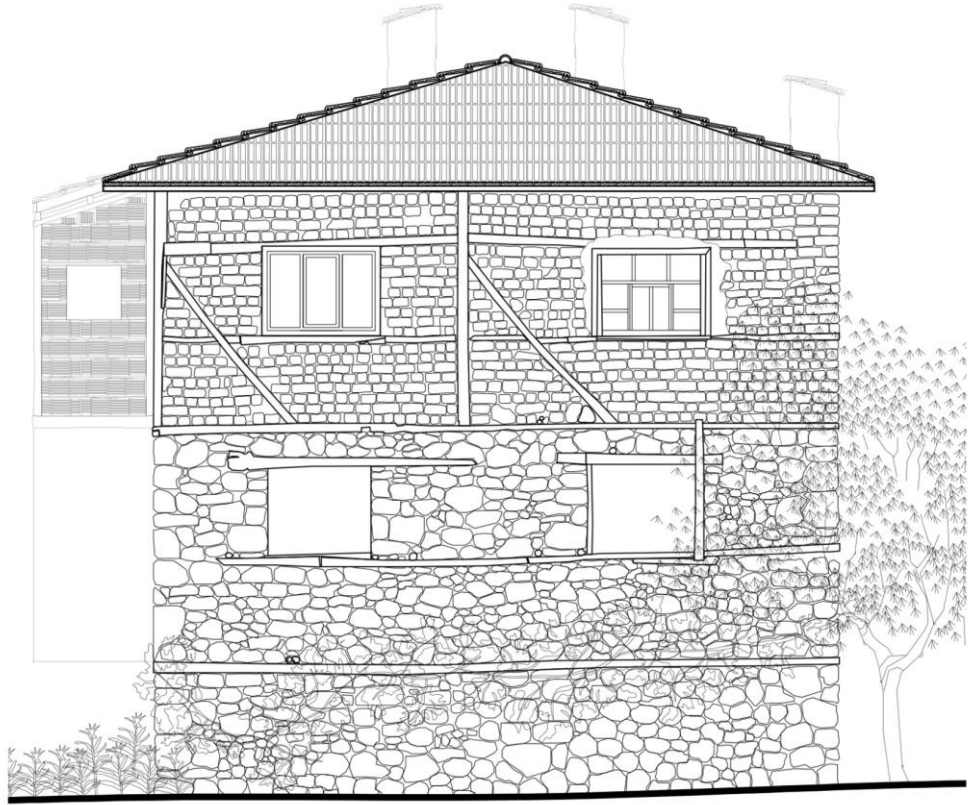
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 16			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	355			
İli	Bursa		Parsel	3			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığılma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgulu		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		☒	☒	☒
Genel Tanım	Yapı batı-doğu yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. Yapıya güney cephesinden merdivenle giriş sağlanmaktadır. Cephede bu bölüme çıkma eklenmiştir. Yola bakan batı cephesinde pencere bulunmamaktadır. Güney cephesinde üç adet, doğu cephesinde ise iki adet pencere bulunmaktadır. Ahır olarak kullanılan alt katta iki adet açıklık bulunmakta ve giriş güney cephesindeki kapıdan sağlanmaktadır. Kırma çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülmüştür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı arazide alt kottan toprak üst seviyesine kadar ahşap hatıllı moloz taş ile yığılma sistemde inşa edilmiştir. Batı cephesinde üst kotta oturan kısım ahşap hatıllı moloz taş ve kerpiç bloklar ile yığılma tekniğinde inşa edilmiştir. Yer yer dökülmeler olsa da kerpiç sıvalıdır. Çatı kalkan duvarı ahşap karkas arasında kerpiç dolguludur. Birinci kat ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hıms sisteminde inşa edilmiştir. Güney cephesinde sıvasız ve tuğladan yapılan çıkma bulunmaktadır. Bu kısımda merdiven moloz taşla yığılma sistemde yapılmış ve basamaklar betonla kaplanmıştır. Alt katın kapısı ahşaptır. Bu girişin yanında ahşap ve tellerle çevrelenen ek bulunmaktadır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı günümüzde kullanılmaktadır. Yapının kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Yapı güney cephesindeki yeni malzemeyle yapılmış tuğla eklentisi dışında; teknik ve malzeme açısından gelenekselliğini korumaktadır. Yanındaki parsel 355-2 yapısıyla benzerlik taşıması ve cephe uyumuyla doğu cephesinden geçen yoldan dikkat çekmektedir.						

Envanter No:16

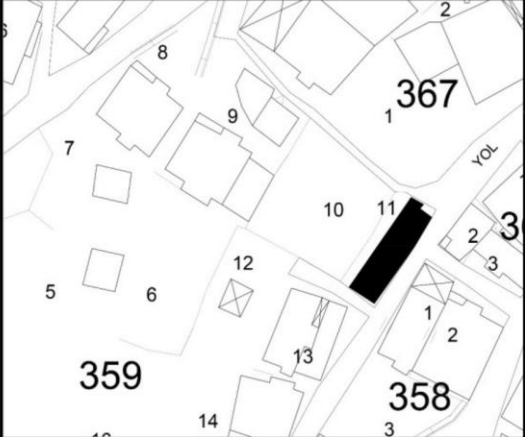
Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

0 1 2 3 m.

EnvanterNo: 16	Görünüş
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

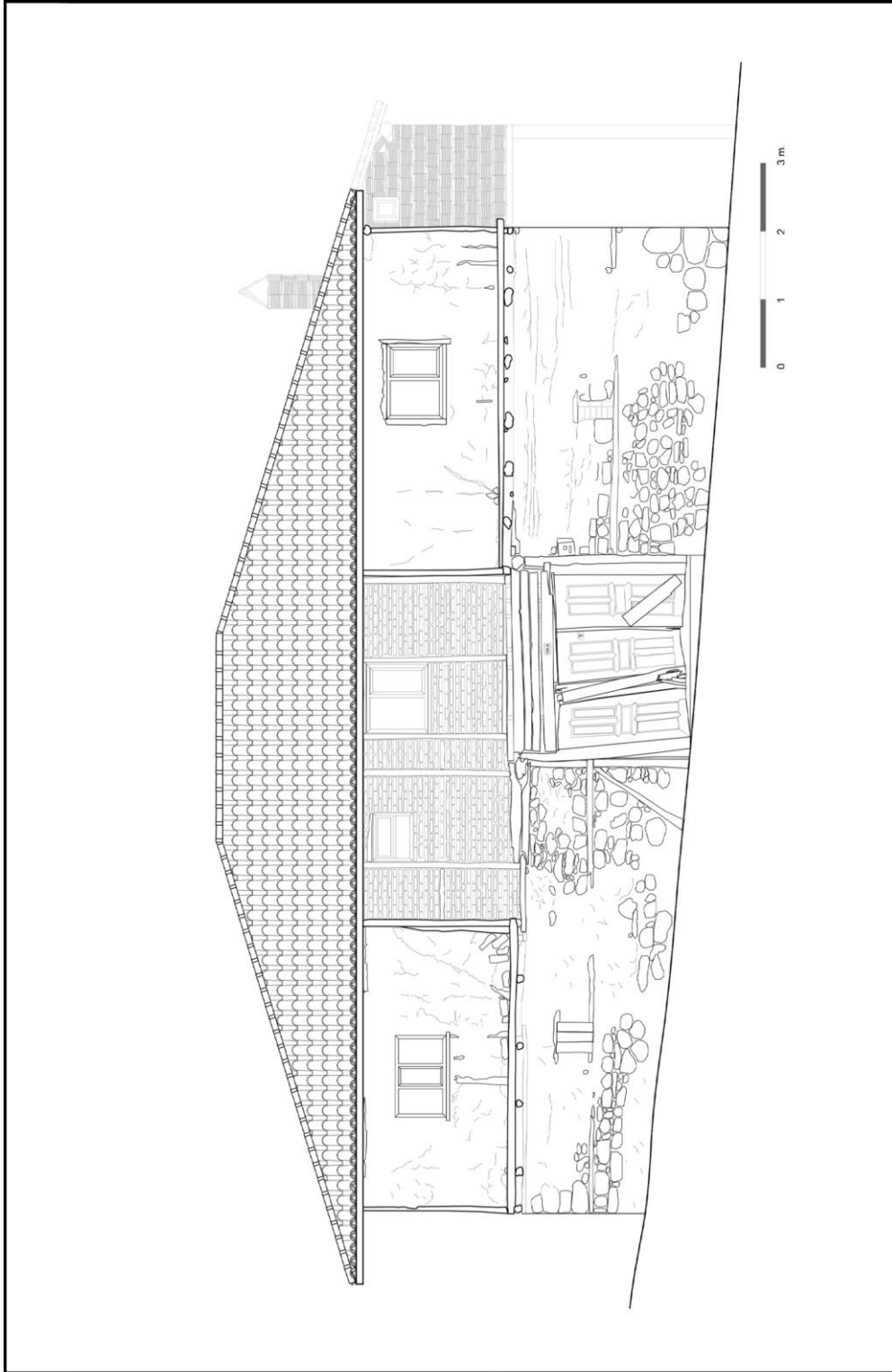
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 17			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	359			
İli	Bursa		Parsel	11			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas sistem		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		☒	☒	☒
Genel Tanım	Kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Yapı, çıkmaları ve parsel en/boy oranına göre yola cephesi geniş olan bir örnektir. Yapıya giriş güneydoğu cephesinden sağlanmaktadır. Bu cephede yapının iki tarafında çıkma mevcuttur. Kuzeydoğu cephesinde üst katta ıslak hacim eki vardır. Köyün geleneksel konut tipinde ahır-dam olarak kullanılan alt katın açıklıkları dışarıdan kapatılmıştır. Kırmızı çatı üzeri alaturka kiremit ile örtülmüştür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı arazide güneydoğu cephesinde alt kotun ilk hatlı yüksekliğine kadar ve diğer cephelerde toprağa oturan bazı kısımlarda moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci katta ahşap karkas arasında kerpiç dolgululu hımsı sistem görülmektedir. Güneydoğu cephesinde çıkmalar dışında kalan kısım ateş tuğla dolguludur. Cephede kerpiç blok kısımlarında yer yer dökülmeler olsa da kerpiç sıvalıdır. Kuzeydoğu cephesine beton dikmelerle taşınan, sıvasız ve tuğla malzemedan inşa edilen ıslak hacim eklentisi bulunmaktadır. Giriş kapısı yan yana iki kanatlı ve tek kanatlı olmak üzere, ahşap malzemedir. Pencere doğramaları PVC malzemedir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapının kapı doğramaları köyün geneline nazaran işçilikli olduğu görülmektedir. Alan çalışmasında tespitlerde; kanalizasyon çalışmaları sırasında yolun darlığı nedeniyle kapıya iş makinelerinin zarar verdiği görülmüştür. Karma sistemde inşa edilen ıslak hacim eki ve mevcut doğramaların PVC ile değiştirilmesi cephe özgünlüğünün kaybolmasına neden olmuştur.						

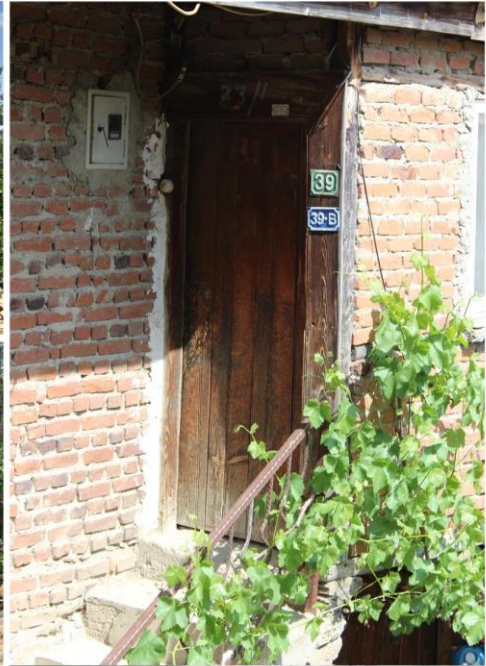
Envanter No:17

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

	
EnvanterNo: 17	Görünüş
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

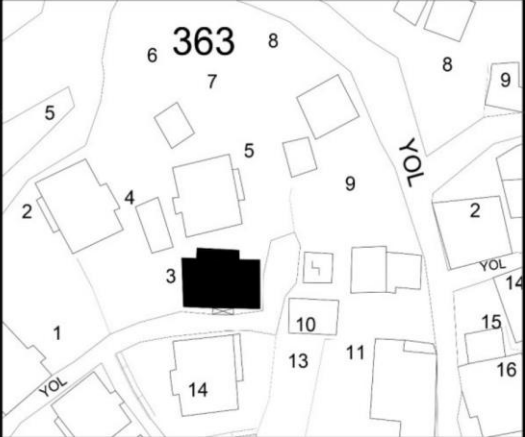
KIRSAL YAPI ENVANTERİ			Envanter No: 18		
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	363	
İli	Bursa		Parsel	2	
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut	
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Yığma tuğla		Sağlamlık durumu	İyi	
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi	
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi		
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ■
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐		
Genel Tanım	Kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Yapıya güneybatı cephesinden merdivenle giriş sağlanmaktadır. Köyün geleneksel konut tipinde ahır-dam olarak kullanılan giriş kata da güneybatı cephesinden iki kanatlı ahşap kapıyla giriş sağlanmaktadır. Kuzeydoğu cephesinde ıslak hacim bulunmaktadır. Kırma çatı üzeri alaturka kiremit ile örtülüdür. Yapının kuzeybatı cephesinde penceresi bulunmamaktadır.				
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı moloz taş ve ateş tuğlası ile yığma tekniğinde karma olarak inşa edilmiştir. Zemin kat ve kuzeybatı cephesindeki duvar moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmişken, birinci kat tuğla ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Yapının giriş kısmında, zemin kattaki ahır-dam bölümünün giriş kapısının üstüne denk gelen çıkma bulunmaktadır. Kuzeydoğu cephesinde ateş tuğladan inşa edilmiş ıslak hacim çıkması bulunmaktadır. Yığma tekniğinde yapılmış moloz taş üzeri beton kaplama ile oluşturulmuş merdivende demir korkuluk bulunmaktadır. Kapı doğramaları ahşap, pencere doğramaları PVC malzemedir. Kırma çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.				
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade saçak uçlarında tahta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.				
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı günümüzde dönemsel olarak kullanılmakta ve iyi durumdadır. Kapı doğramalarında özgün malzeme kullanılmıştır. Değiştirilen pencere doğramaları cephede özgünlüğün kaybolmasına neden olmuştur.				

Envanter No:18

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

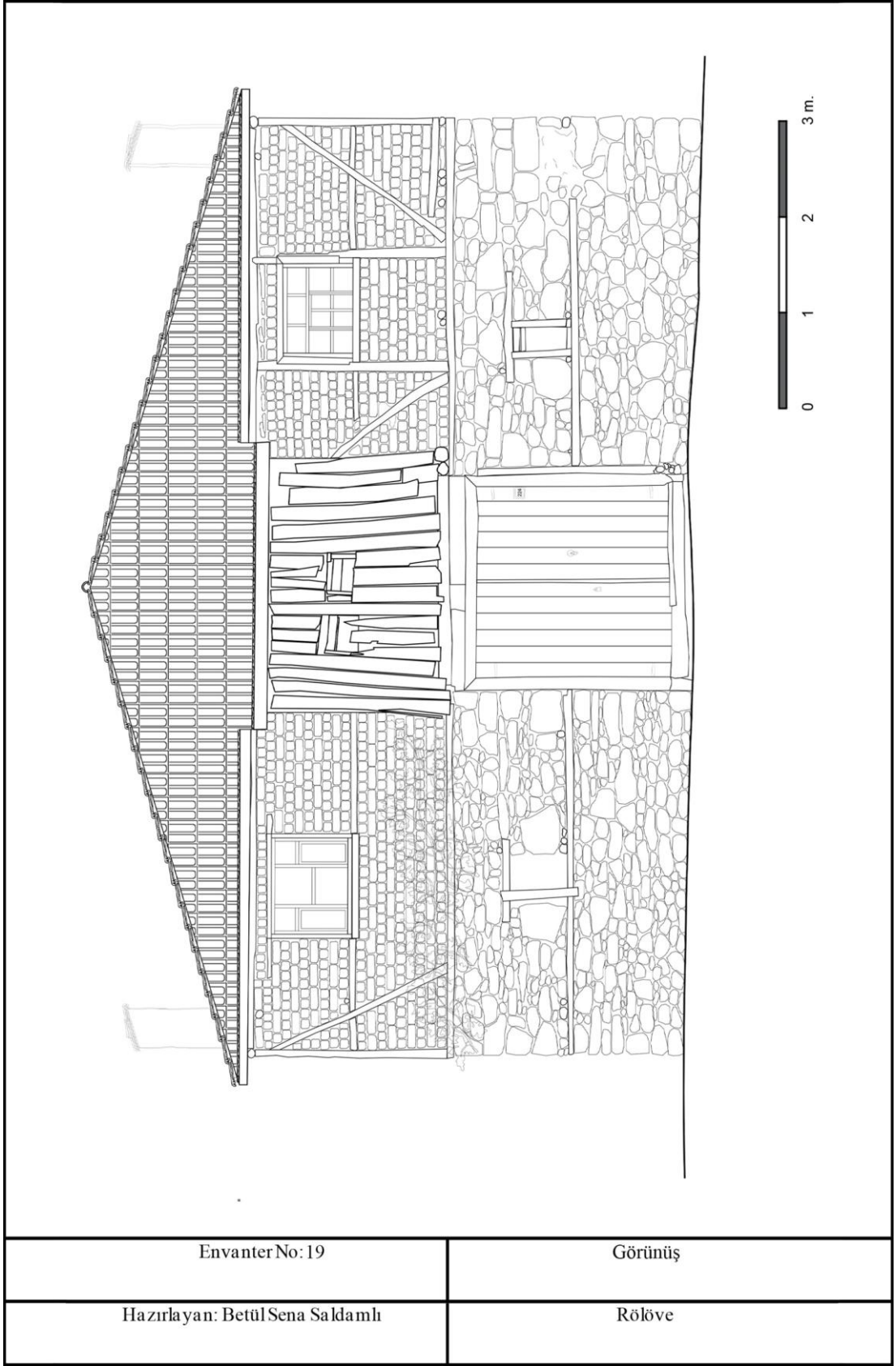
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 19			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	363			
İli	Bursa		Parsel	3			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistem		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		☒	☒	☒
Genel Tanım	Kuzey-güney yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Güney cephesinde ek yapılmış, yapıya üst kottan bu cephede giriş üç basamaklı merdivenle sağlanmaktadır. Kuzey cephesinde zemin katta iki kanatlı ahşap giriş kapısı, aynı hizada üst katta ahşap kaplama çıkma bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı eğimli arazide alt kottan toprak üst seviyesine kadar ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci kat ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hıms sistemde yapılmıştır. Kuzey cephesinde tuğladan inşa edilmiş giriş bölümü eki bulunmaktadır. Demir kapıyla bu kısımdan konuta girilmektedir. Bu kapı dışında kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Kırma çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Konut yapısı dönemsel olarak kullanılmakta ve iyi durumdadır. Karma sistemde inşa edilen yapıda özgün ahşap doğramalar mevcuttur. Kuzey cephesindeki eklenti dışında özgünlüğü korunmuştur.						

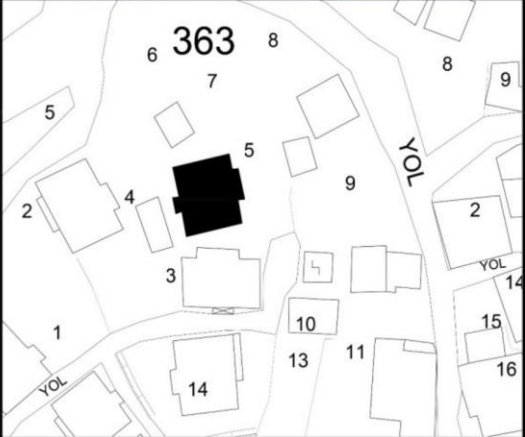

Envanter No:19

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

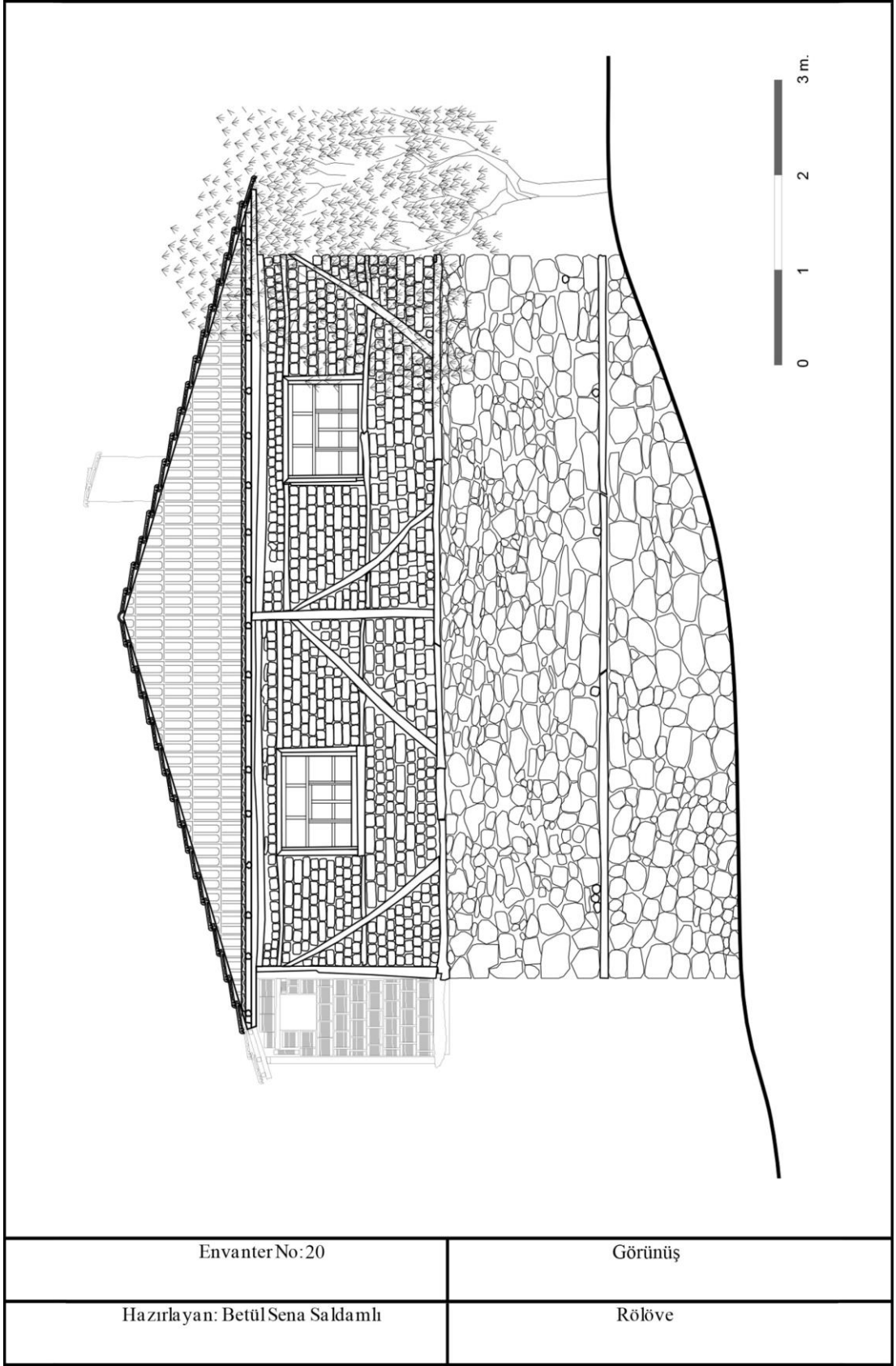
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 20			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	363			
İli	Bursa		Parsel	5			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistem		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ■	Elektrik ■	Telefon ■
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Kuzey-güney yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Doğu cephesinde zemin katta iki kanatlı ahşap giriş kapısı, aynı hizada üst katta çıkma bulunmaktadır. Dışarıdan merdivenle yaşam alanı olan birinci kata çıkmanın olduğu kısımdan girilmektedir. Batı cephesinde hela eki bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapının alt kotta zemin kat ve kuzey cephesinde toprağa oturan kısımlar ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci kat ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hımsız sistem olarak yapılmıştır. Sıvasız doğu cephesindeki çıkma bölümünün tuğla ile yenilediği görülmektedir. Batı cephesinde de aynı malzemeden hela eki bulunmaktadır. Demir kapıyla bu kısımdan konuta girilmektedir. Bu kapı dışında kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Kırma çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Karma sistemde inşa edilen yapıda özgün ahşap doğramalar mevcuttur. Batı cephesindeki geleneksel malzeme dışında yapılan hela eki ve yenilenen çıkma dışında özgünlüğü korunmuştur. Pencereelerde kırıklar bulunmakta, karkas sistem ahşaplarında bozulmalar, kerpiç bloklarda eksiklikler ve bozulmalar görülmektedir.						

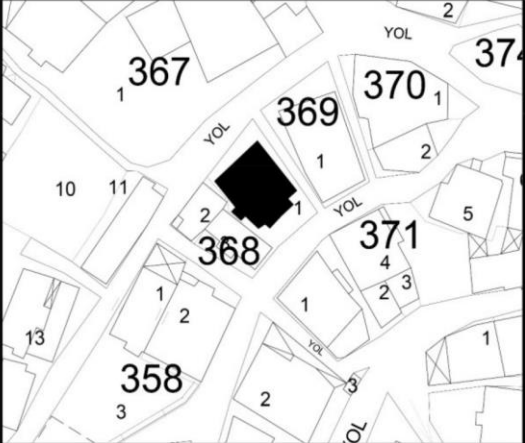

Envanter No:20

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

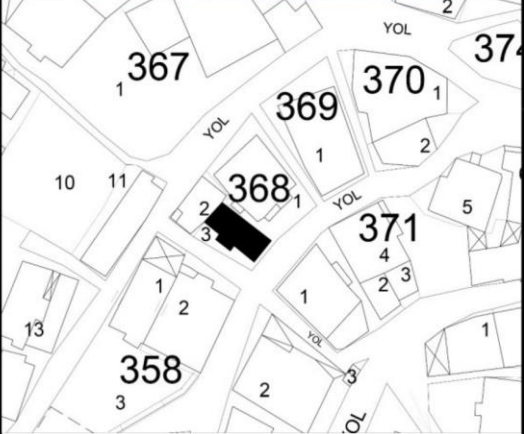
KIRSAL YAPI ENVANTERİ			Envanter No: 21			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	368		
İli	Bursa		Parsel	1		
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut		
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistem		Sağlamlık durumu	İyi		
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi		
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi			
Kat sayısı	Tek katlı		Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat				
	☐	☐	☐	☒	☒	☒
Genel Tanım	Kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Güneydoğu cephesinde zemin katta giriş kapı doğraması yoktur. Ahşaptan kısa bir kapı dışında açıklık bulunmaktadır. Aynı hizada üst katta çıkma mevcuttur. Dışarıdan merdivenle yaşam alanı olan birinci kata çıkmanın olduğu kısımdan girilmektedir. Kırma çatı üzeri alaturka kiremit ile örtülüdür.					
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapının alt kotta zemin kat ve kuzeybatı cephesinde toprağa oturan kısımlar ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci katta ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hıms sistem görülmektedir. Giriş bölümündeki çıkma ahşap dikmeler üzeri ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Yapının kuzeydoğu cephesinde bir kısımda tuğla ile yapılan müdahaleler görülmektedir. Bu müdahale edilen kısımda PVC pencere doğraması bulunmaktadır. Bunun haricinde kapı ve pencere doğramaları ahşaptır.					
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.					
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı dönemsel olarak kullanılmaktadır. Karma sistemde inşa edilen yapıda özgün ahşap doğramalar mevcuttur. Cephede tuğla müdahaleleri ile özgün cephe korunamamıştır. Döşeme kırılganlarında bozulmalar vardır. Kerpiç dolgularda ve sıvada yer yer eksilmeler gözlenmiştir.					

Envanter No:21

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

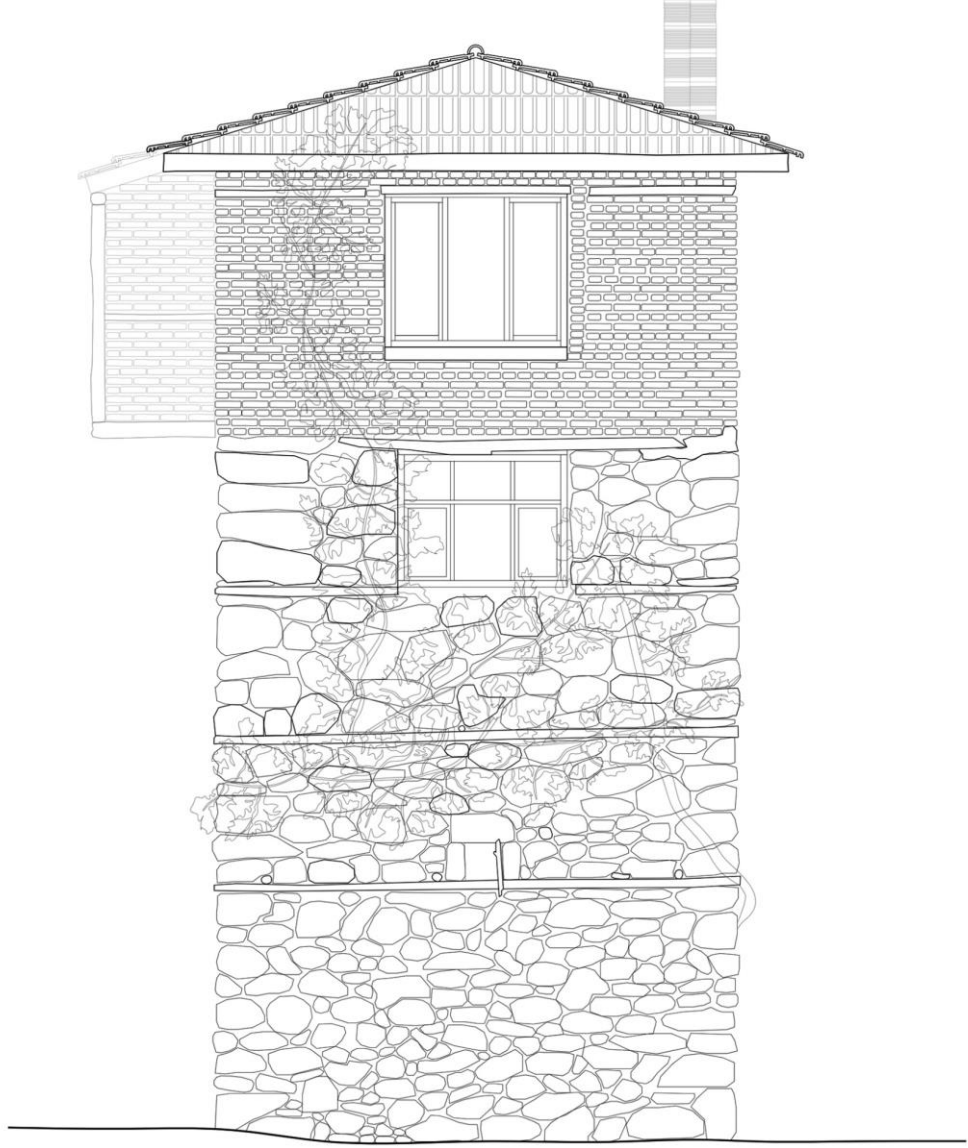
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 22			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	368			
İli	Bursa		Parsel	3			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş+ Yığma tuğla		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☒	☐	☒	☒	☒	
Genel Tanım	Kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Güneybatı cephesinden giriş sağlanmaktadır. Zemin katın oturumu, arazideki güneydoğu yönünde yüksek derecedeki eğimle yola kadar devam etmiştir. Bu eğimden faydalanarak ara kat yapılmıştır. Yapının zemin katı köydeki geleneksel kullanımıyla ahır-dam kapısı tek kanatlı alçak ahşap kapıdır. Yaşam alanına giriş de bu cepheden sağlanmaktadır. Girişin üstünde çıkma mevcuttur.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapının zemin ve ara katları ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci kat yığma ateş tuğlası ile yapılmıştır. Güneybatı cephesinde yer yer tuğla ile müdahaleler görülebilmektedir. Giriş bölümünde kapının değiştirilip, ahşap doğrama içine demir kapının yerleştirildiği gözlenmiştir. Pencere doğramaları ahşaptır. Kuzeydoğu cephesinde tahliye borusu görülmektedir. Kırma çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı dönemsel olarak kullanılmaktadır. Karma sistemde inşa edilen yapıda ahşap doğramalar mevcuttur. Cephede tuğla müdahaleleri ile özgün cephe korunamamıştır. Güneydoğu cephesinde pencere boşluğu kapatılmıştır.						

Envanter No:22

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

0 1 2 3 m.

EnvanterNo:22

Görünüş

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

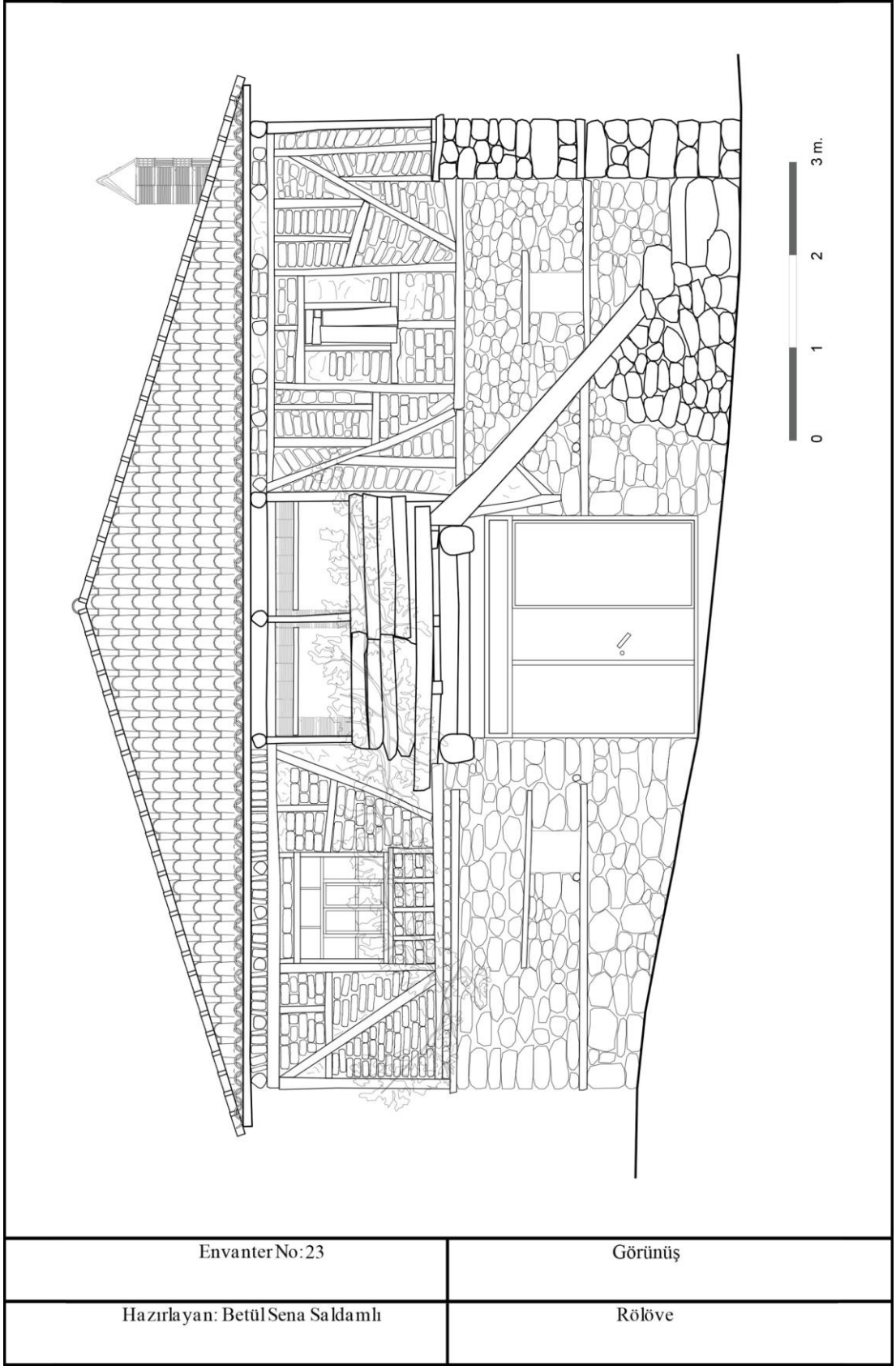
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 23			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	380			
İli	Bursa		Parsel	1			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgulu		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ■	Elektrik ■	Telefon ■
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Kuzey-güney yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir konut yapısıdır. Güney cephesinden giriş sağlanmaktadır. Yapının zemin katı köydeki geleneksel kullanımıyla ahır girişinin kapı doğraması demir kapı olarak değiştirilmiştir. Yaşam alanına giriş de bu cepheden merdivenle sağlanmaktadır. Merdivenle ahşap kapıyla girilen yarı açık sahanlığa ulaşılmaktadır. Birinci kata giriş çağdaş tuğla ile yenilenmiş ve mevcut durumda doğrama eksikliği vardır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı zemin kat boyunca ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci katta ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hıms sistemi görülmektedir. Güney cephesinde ahşap merdivenle çıkılan birinci kat giriş bölümündeki çıkma ahşap kaplamadır. Yapıya giriş kısmının çağdaş tuğla malzeme ile yenilenme aşamasında yarım kaldığı görülebilmektedir. Zemin kat girişinde demir kapı mevcuttur. Cephede girişin sağındaki pencere dıştan tahta ile kapatılmıştır. Kuzey cephesinde bitişiğinde yapı bulunmaktadır. Kırma çatı üzeri alaturka kiremit ile örtülmüştür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemektedir. Karma sistemde inşa edilen yapı müdahaleler dışında özgün halini korumaktadır. Cephede zemin katta demir kapı ve birinci katın giriş bölümünde tuğla müdahaleleri olmuştur. Ahşap pencere doğramaları mevcuttur. Güney cephesinde pencere boşluğu kapatılmıştır. Çatı altı tahtalarında bozulmalar gözlenmiştir.						

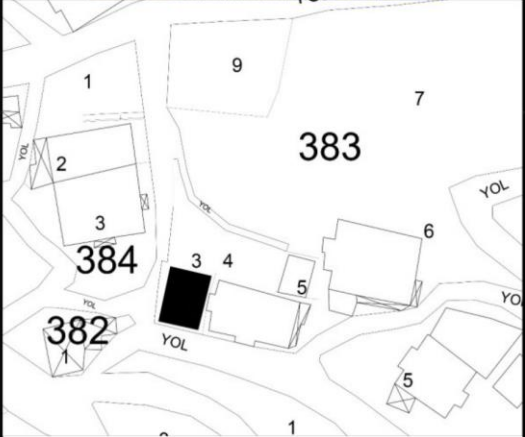

Envanter No:23

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

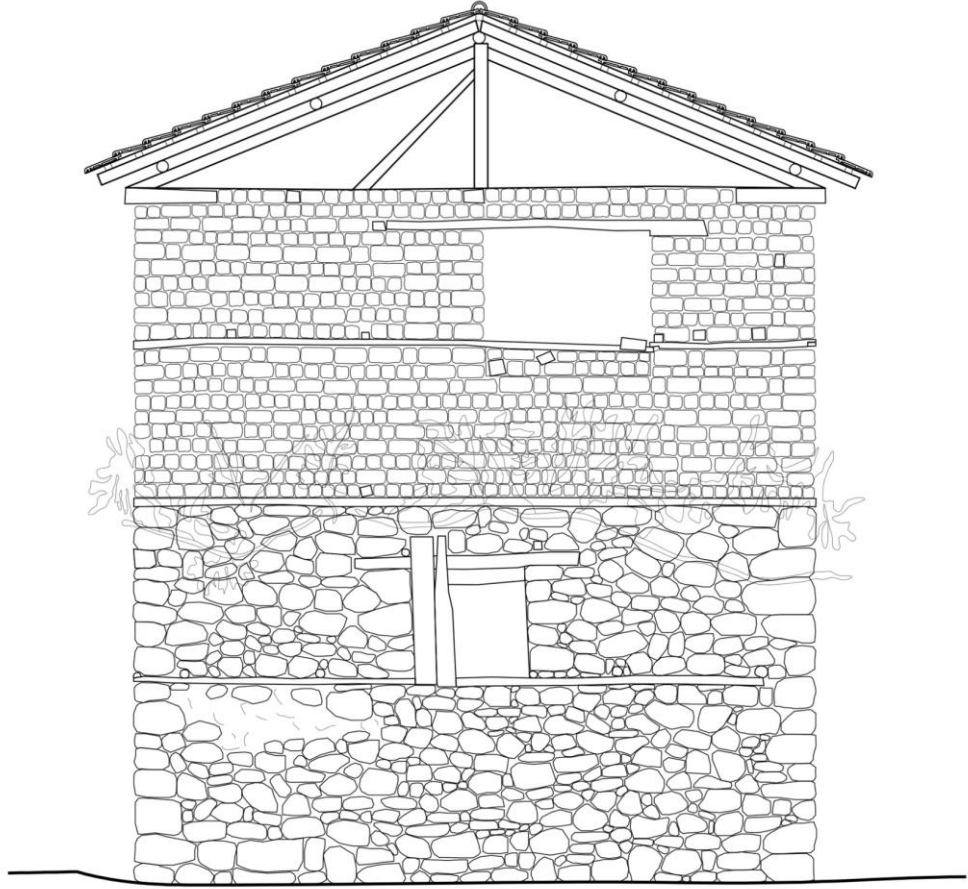
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 24			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	383			
İli	Bursa		Parsel	3			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş +Yığma kerpiç		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Kuzey-güney yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı bir samanlık yapısıdır. Batı cephesinde giriş mevcuttur. Güney cephesinde iki adet açıklık bulunmaktadır. Batı cephesinde müdahalelere maruz kaldığı görülmektedir.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı zemin kat boyunca ve güneyde toprağa oturan cephe duvarı ahşap hatlı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci kat ahşap hatlı kerpiç bloklar ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Batı cephesinde daha önce çıkma olduğu düşünülen bölüm ve pencere tahtalarla kapatılmıştır. Bu cephede girişin demir kapı ile yenilediği görülmektedir. Güney cephesinde çatı kalkan duvarı açıkta ve iki katta da doğraması bulunmayan açıklıklar mevcuttur. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta, cepheleri sıvasız olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Karma sistemde inşa edilen yapı özgün halini korumaktadır. Strüktürel bir hasar bulunmamakta ve yapı bütünlüğünün korunduğu gözlenmiştir. Zemin katta demir kapı değişimi bulunmaktadır. Müdahale edilen bölümlerde tahta parçaları kullanılmıştır. Bu bölümlerde bozulmalar görülmekte ve kerpiç bloklarda eksiklikler ve sıvalarda dökülmeler mevcuttur.						

Envanter No:24

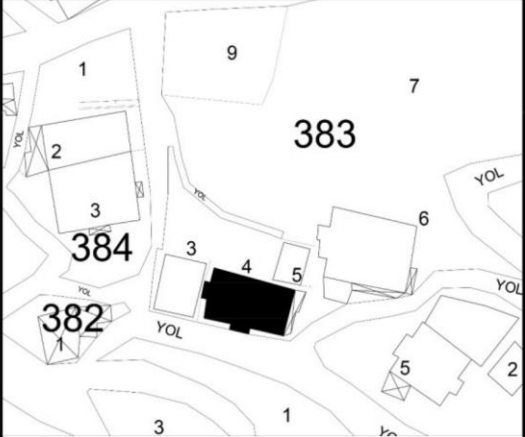
Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

0 1 2 3 m.

EnvanterNo:24	Görünüş
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

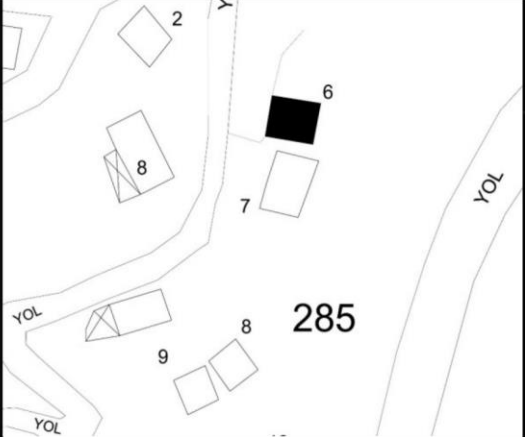
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 25			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	383			
İli	Bursa		Parsel	4			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgulu		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☒	☒	☒	☒	
Genel Tanım	Kuzey-güney yönünde eğimli arazide inşa edilen yapı, geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş iki katlı ve çatı katı olan bir konut yapısıdır. Güney cephesinde zemin katta köyün geleneksel ev tipinde bulunan ahır-dam girişi bulunmaktadır. Aynı hizada birinci kat ve çatı katında çıkma mevcuttur. Yaşam alanı olan birinci kata giriş ise doğu cephesinde eğim yönünde yapılan merdivenle ulaşılan kapıyla sağlanmaktadır. Batı cephesinde hela eki bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı zemin kat boyunca ve güneyde toprağa oturan cephe duvarı ahşap hatlılı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci katta ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hıms sistemi görülmektedir. Çatı katında çıkma bölümü ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hıms sisteminde, kalan kısımlarının ise tuğla ile yenilendiği görülmektedir. Bu bölümde pencere açıklıklarında doğrama bulunmamakta ve açıktadır. Batı cephesinde birinci kata yeni nesil tuğladan hela eki yapılmıştır. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülmüştür.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Karma sistemde inşa edilen yapıda strüktürel bir hasar bulunmamakta ve yapı bütünlüğünün korunduğu gözlenmiştir. Kapı ve pencere doğramaları ahşaptır. Tuğla müdahaleleri ile özgün cephe bozulmuştur. Çatı açıklıklarında doğrama yoktur. Cephede yer yer malzemede bozulmalar görülmekte, kerpiç bloklarda eksiklikler ve sıvalarda dökülmeler bulunmaktadır.						

Envanter No:25

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

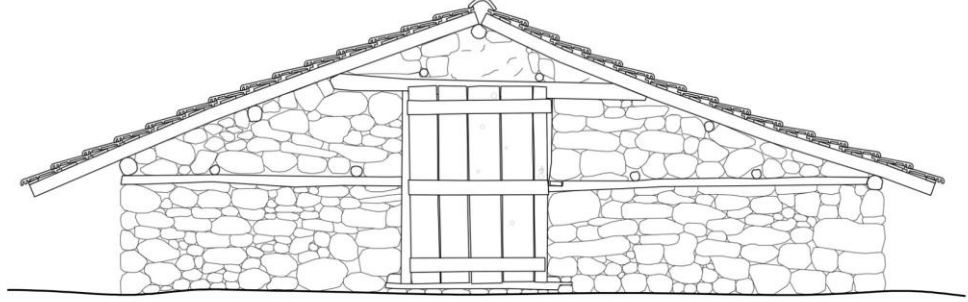
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 26			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	285			
İli	Bursa		Parsel	6			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Yapıya doğu cephesinden bir adet ve güney cephesinden bir adet kapıyla giriş sağlanmaktadır. Kıırma çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülmüştür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Yapının batı cephesinde çatı kalkan duvarı bölümü ve doğu yönüne doğru döşeme hizasına kadar olan bir kısmı ahşap konstrüksiyon üzeri ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Döşeme ve dikmeler ahşap malzeme ile inşa edilmiştir. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Eğimli arazide iki cepheden alçak kapılarla giriş sağlanarak inşa edilmiş yapıda başka açıklık bulunmamaktadır. Yapısal işlevini sürdürmekte olan yapıda ağır strüktürel hasarlar görülmemiştir. Döşemede yer yer boşluklar görülmektedir.						

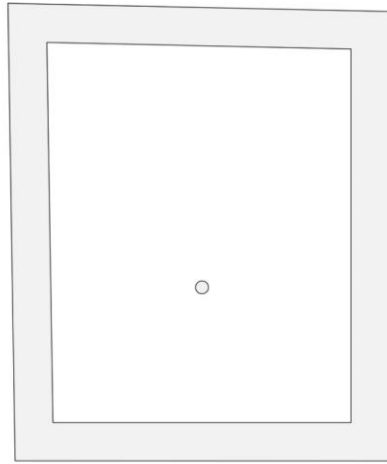
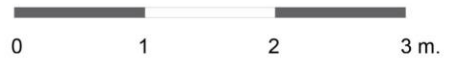
Envanter No:26

Fotoğraflar

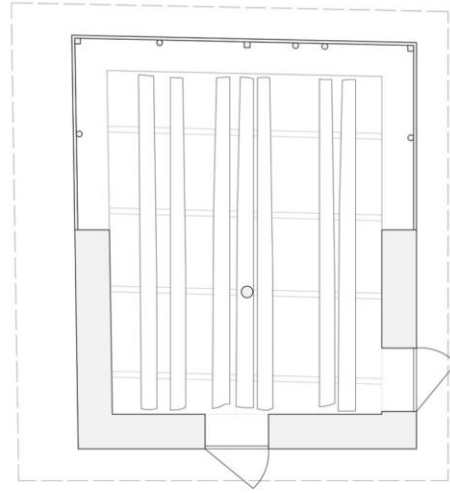
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

GÖRÜNÜŞ

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

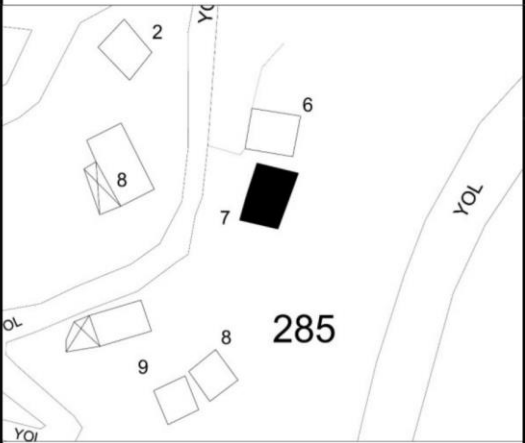

EnvanterNo: 26

Görünüş-Planlar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

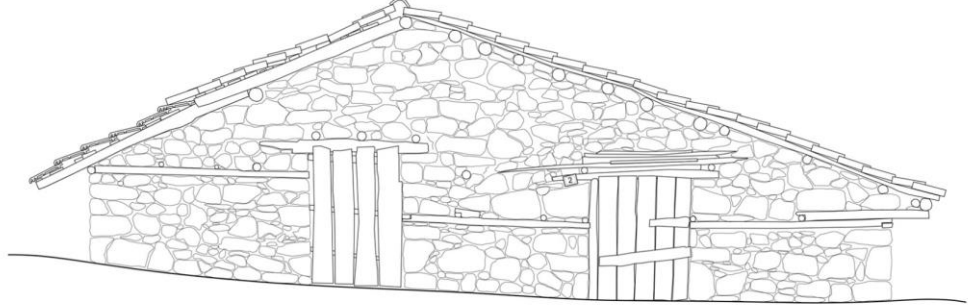
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 27			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	285			
İli	Bursa		Parsel	7			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit + Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Yapının doğu cephesinden üst kotta iki adet kapısı mevcuttur. Alt kotta ise güney cephesinde kapı bulunmaktadır. Yapının ortasından duvar örülerek iki ayrı bölüm oluşturulmuştur.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Yapının çatı kalkan duvarı bölümü ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Ortadaki bölücü duvar yığma moloz taştır. Bölücü duvarın üzerinde kalkan duvarına denk gelen kısımda ahşap malzeme kullanılmıştır. Kapıları ahşaptır. Çatı örtüsünde beşik çatının kuzey yönünde marsilya kiremit, güney yönünde alaturka kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapısal işlevini sürdürmekte olan yapıda ağır strüktürel hasarlar görülmemiştir. Çatı kiremitlerinde mantar, yosun problemi olduğu yer yer tamir için saç levha konulduğu gözlemlenmiştir. İki bölüm arasındaki bölücü duvarda bulunan ahşap malzemelerde yer yer eksiklikler vardır.						

Envanter No:27

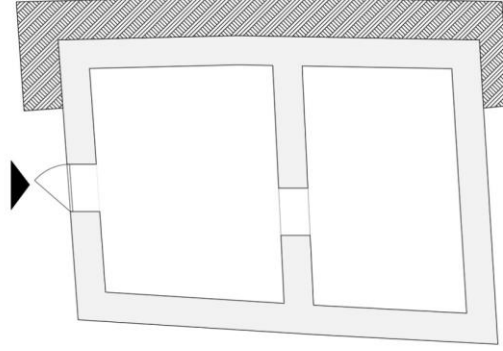
Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

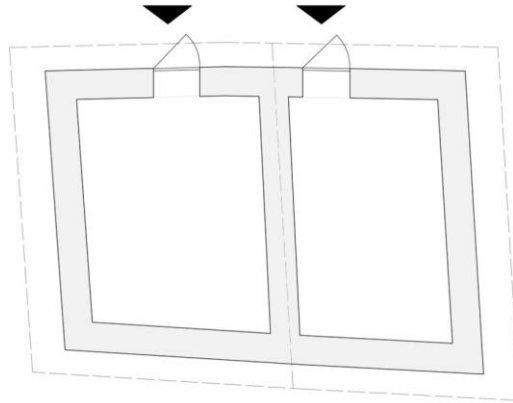
GÖRÜNÜŞ

0 1 2 3 m.

ZEMİN KAT PLANI

0 1 2 3 m.

1. KAT PLANI

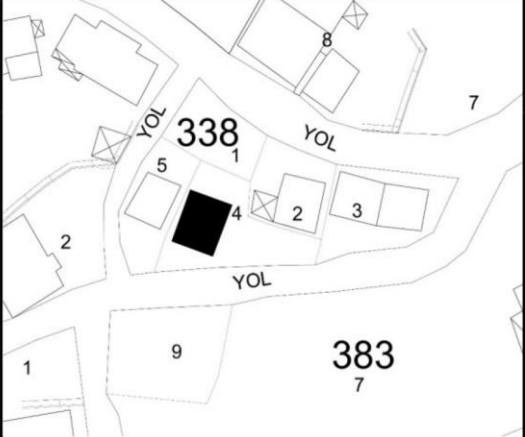
0 1 2 3 m.

EnvanterNo:27

Görünüş-Planlar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

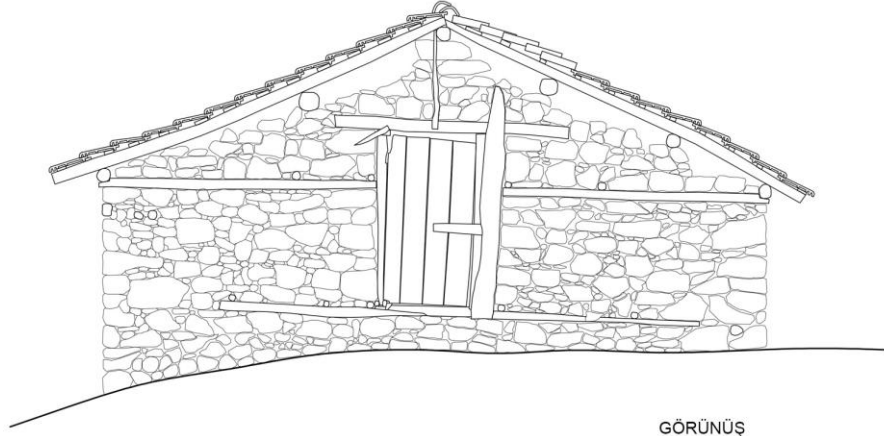
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 28			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	338			
İli	Bursa		Parsel	4			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta doğu cephesi, üstte kuzey cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır. Kıрма çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı tamamen ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Döşeme, kiriş, dikmeler ahşaptır. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Eğimli arazide iki cepheden alçak kapılarla giriş sağlanarak inşa edilmiş yapıda güney cephesinde alt katta bir, üst katta iki olmak üzere açıklık mevcuttur. Yapısal işlevini sürdürmekte olan yapıda ağır strüktürel hasarlar görülmemiştir. Doğu cephesine plastik beyaz yağmur oluğu eki gözlemlenmiştir.						

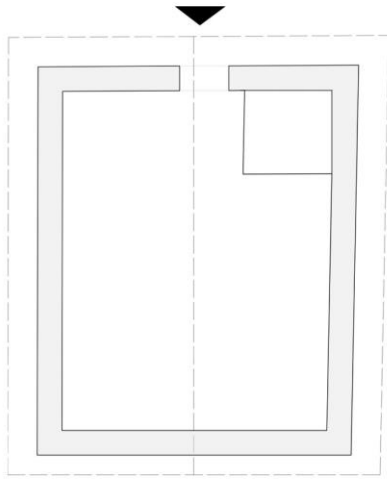
Envanter No:28

Fotoğraflar

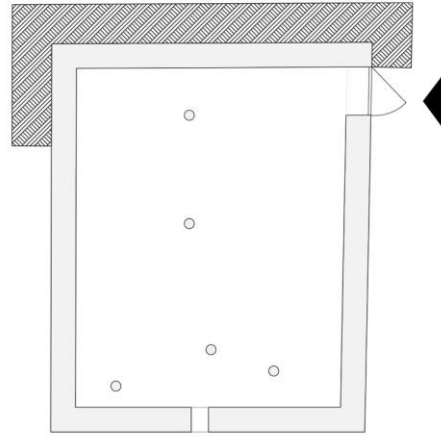
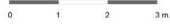
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

GÖRÜNÜŞ

1. KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

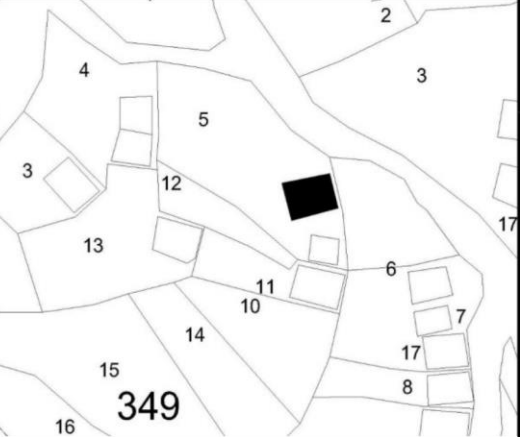

EnvanterNo:28

Görünüş-Planlar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

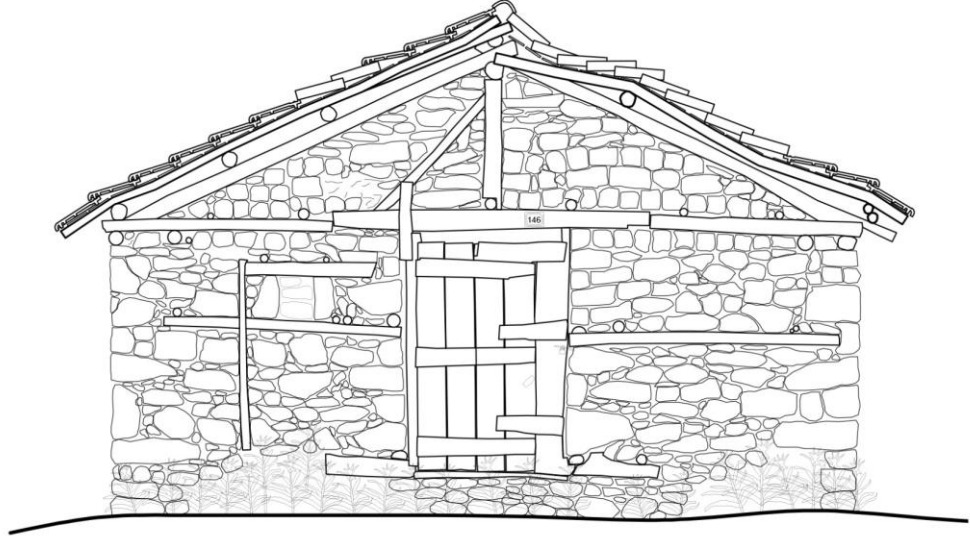
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 29			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	349			
İli	Bursa		Parsel	5			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas sistem		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta kuzey cephesi, üstte batı cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülmüştür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı arazide alt kottan toprak üst seviyesine kadar ahşap hatıllı moloz taş ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Üst kottaki cephede çatı alınlığı hizasına kadar moloz taş ile yığma sistem görülmektedir. Arazinin eğimi yönünde aynı eğim düzeyinde taş ile yığma sistem devam etmiştir. Alt kottaki kuzey cephesi kapısının hizasından itibaren kerpiç bloklar kullanılarak yığma sistem devam ettirilmiştir. Döşeme, kiriş, dikmeler ahşaptır. Eğimli arazide iki cepheden alçak kapılarla giriş sağlanarak inşa edilmiş yapıda doğu cephesinde iki adet açıklık mevcuttur. Üst kottaki giriş kapısının solunda niş mevcuttur.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapının güney cephesinde strüktürel sistemde hasar mevcuttur. Doğu cephesinde çatı alınlığında boşluk bulunmaktadır. Alt kottaki kapı kırıktır. Çatı strüktürü, kiremit eksikliği ve çatı altı tahtalarda bozulmalar gözlemlenmiştir. Döşeme kirişlemeleri mevcuttur, döşeme tahtaları eksiktir. Kerpiç bloklarda yer yer kerpiç dolgu eksilmeleri gözlemlenmiştir.						

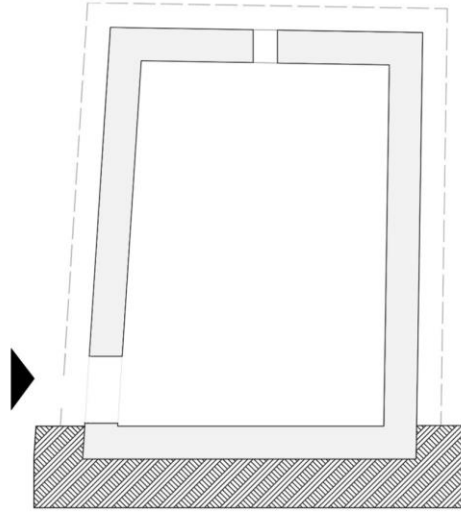
Envanter No:29

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

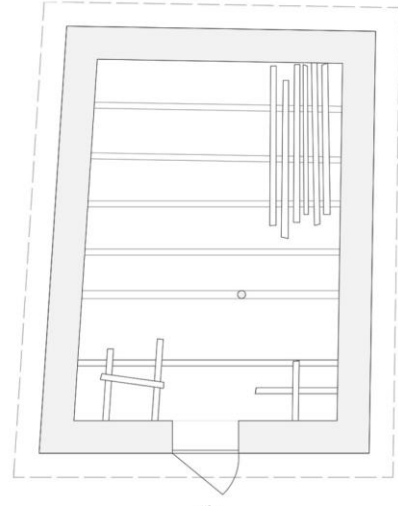

0 1 2 3 m.

ZEMİN KAT PLANI

0 1 2 3 m.

1. KAT PLANI

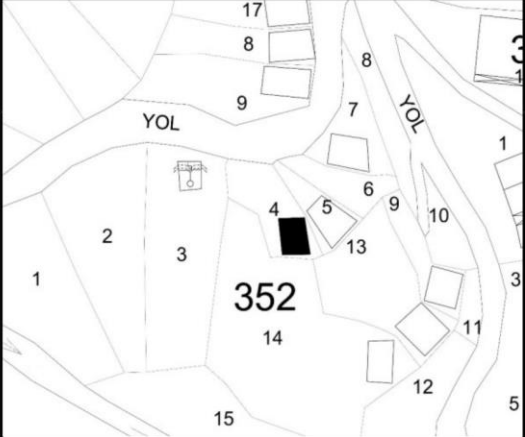
0 1 2 3 m.

EnvanterNo: 29

Görünüş-Planlar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

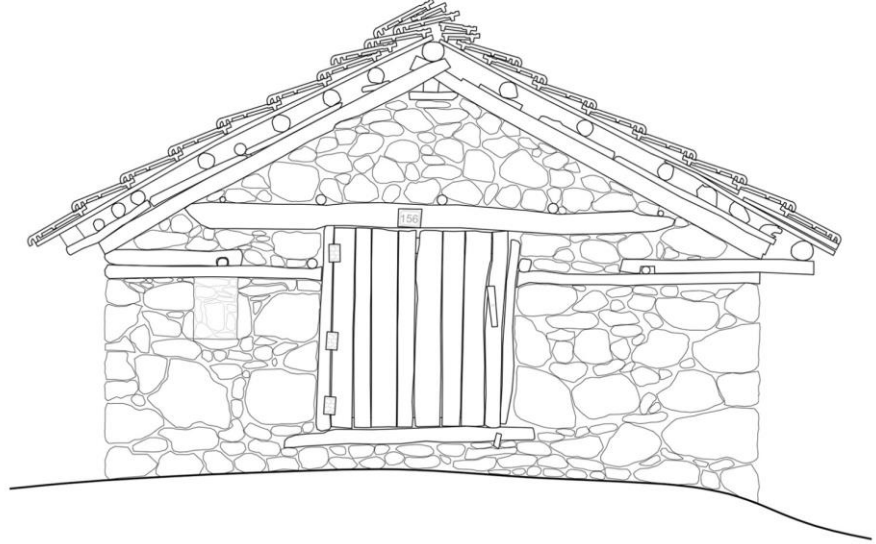
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 30			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	352			
İli	Bursa		Parsel	4			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen tek katlı yapıya kuzey cephesinden giriş sağlanmaktadır. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Güney cephesinde çatı alınlığı ahşap karkas sistemde yapılmış, iç taraftan tahtalarla kapatılmıştır. Bu cephede bir adet pencere açıklığı mevcuttur. Döşeme, kiriş, dikmeler ahşaptır. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı kapısının solunda niş bulunmaktadır. Çatı alınlığındaki ahşap kaplama tahtalarında bozulmalar görünmekte ve eksiklikler bulunmaktadır.						

Envanter No:30

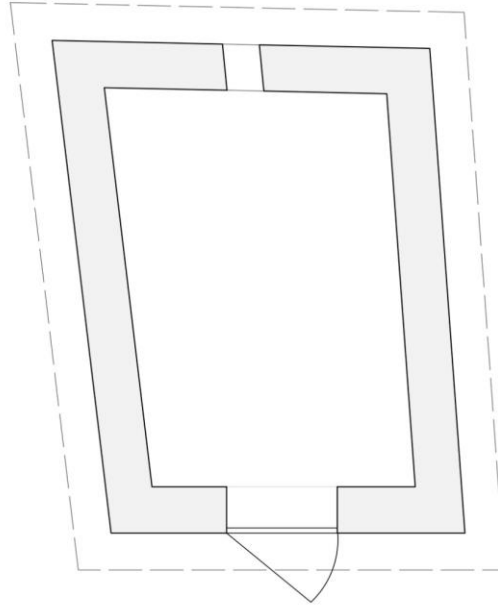
Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

GÖRÜNÜŞ

0 1 2 3 m.

ZEMİN KAT PLANI

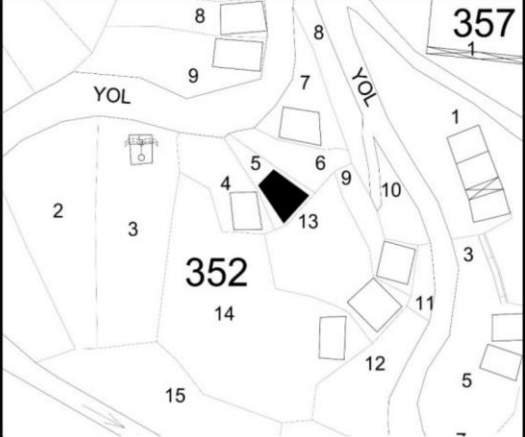
0 1 2 3 m.

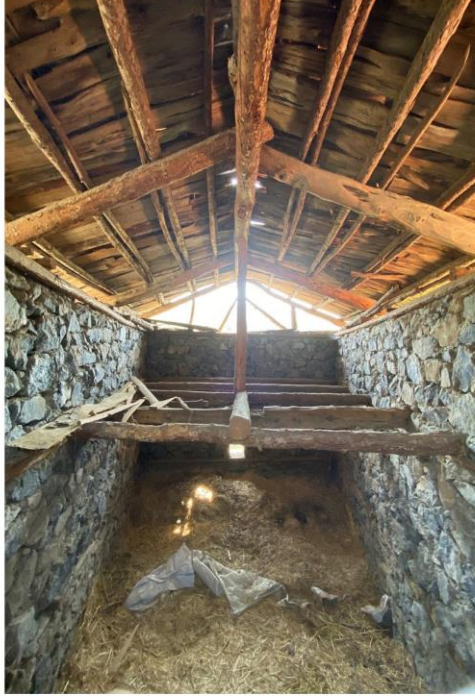
EnvanterNo: 30

Görünüş-Plan

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

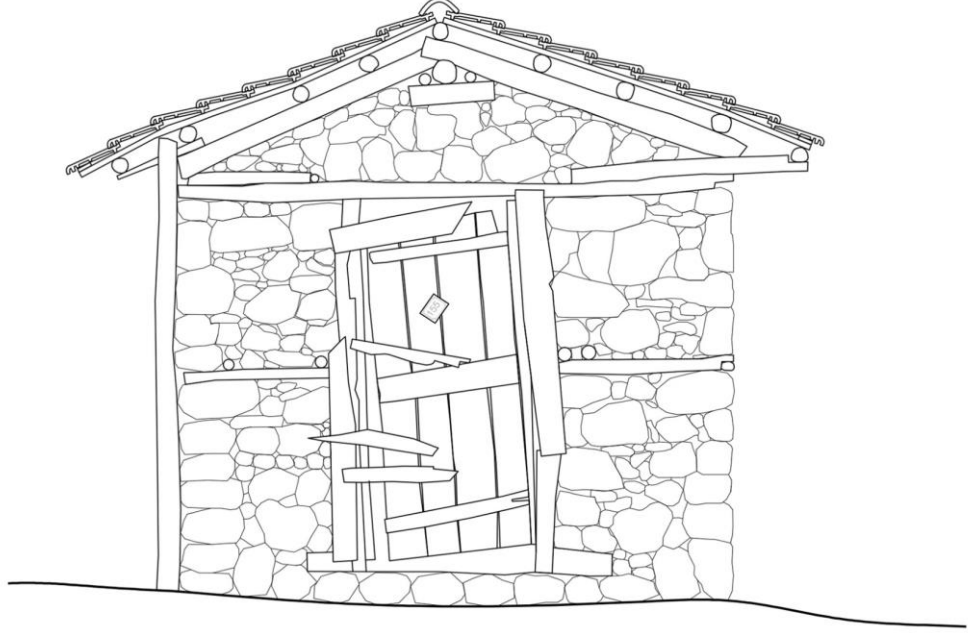
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 31			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	352			
İli	Bursa		Parsel	5			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Ahşap karkas arası kerpiç dolgulu		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Dönemsel kullanılıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen tek katlı yapıya kuzeybatı cephesinden giriş sağlanmaktadır. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Güneydoğu cephesinde çatı kalkan duvarında ahşap konstrüksiyon görülmektedir. Bu cephede bir adet pencere açıklığı mevcuttur. Döşeme, kiriş, dikmeler ahşaptır. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Çatı örtüsünde yer yer eksiklikler ve bozulmalar görünmektedir. Çatı kalkan duvarı açıktadır. Bu nedenlerle yapı girişine su girişi önlenememektedir. Yapının kapı doğramalarında bozulmalar mevcuttur.						

Envanter No:31

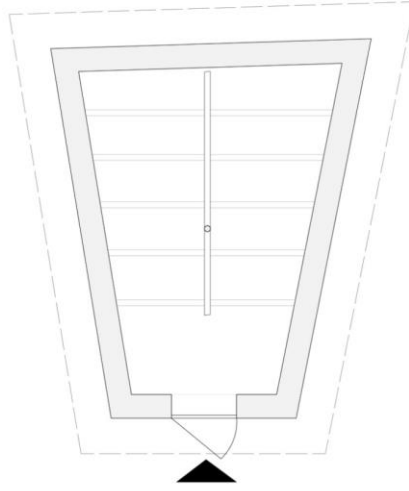
Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

GÖRÜNÜŞ

0 1 2 3 m.

KAT PLANI

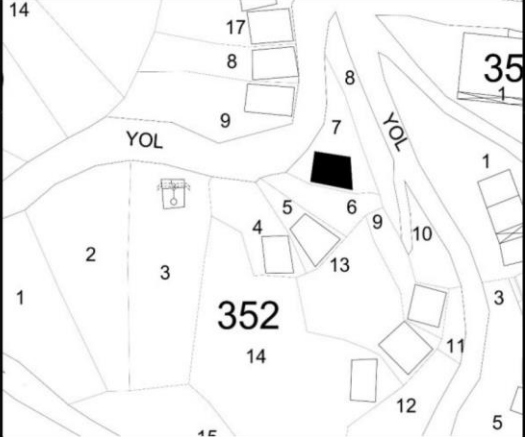
0 1 2 3 m.

EnvanterNo: 31

Görüntü-Planlar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

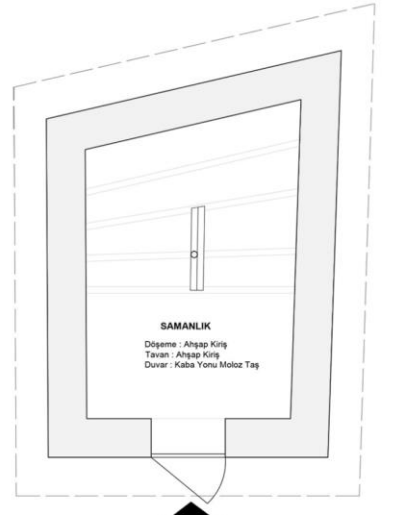
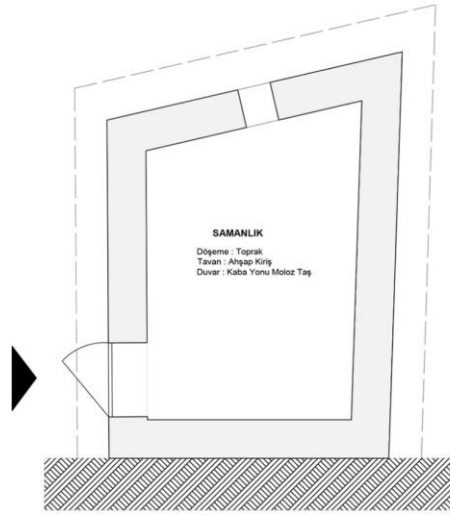
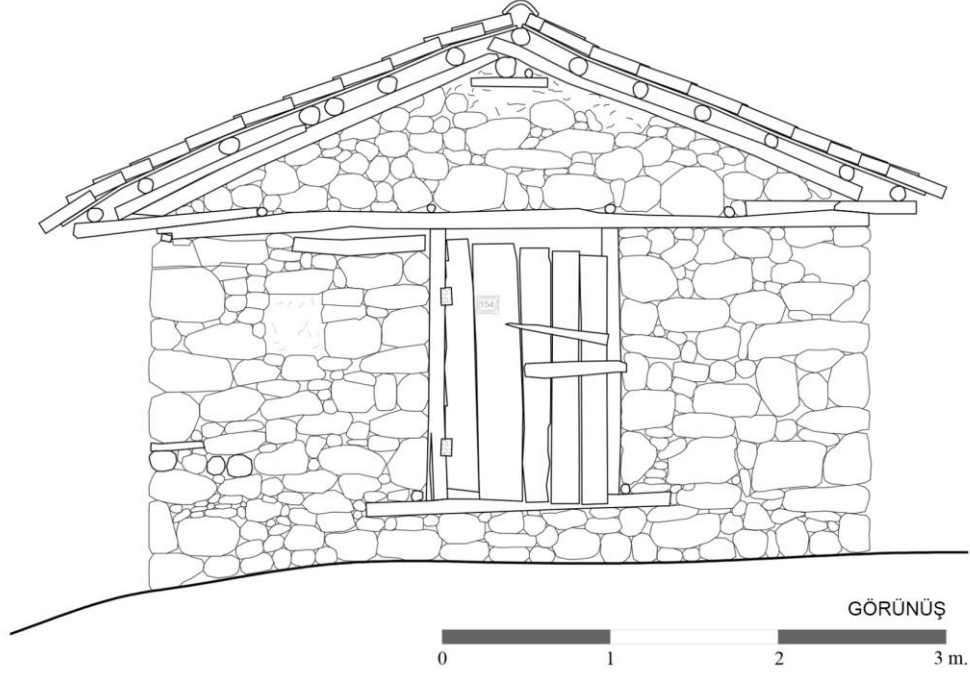
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 32			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	352			
İli	Bursa		Parsel	7			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılmıyor/Girilemedi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta kuzey cephesi, üstte batı cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır. Beşik çatı üzeri alaturka kiremit ile örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Doğu cephesinde çatı alınlığı ahşap karkas sistemde yapılmış, yapının iç tarafından tahtalarla kapatılmıştır. Bu cephede bir adet pencere açıklığı mevcuttur. Döşeme, kiriş, dikmeler ahşaptır. Çatı örtüsünde alaturka kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapının batı girişindeki kapısının solunda niş bulunmaktadır. Çatı sisteminde alaturka kiremitlerin bir kısmının dökülmesiyle kiremit altı tahtalarının açıkta kaldığı gözlenmektedir. Çatı konstrüksiyonundaki yapısal bozukluklardan yapı içerisine su girişi önlenememektedir.						

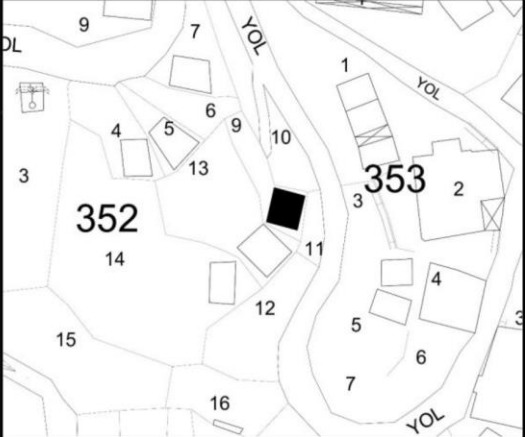
Envanter No:32

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

EnvanterNo: 32	Görünüş-Planlar
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

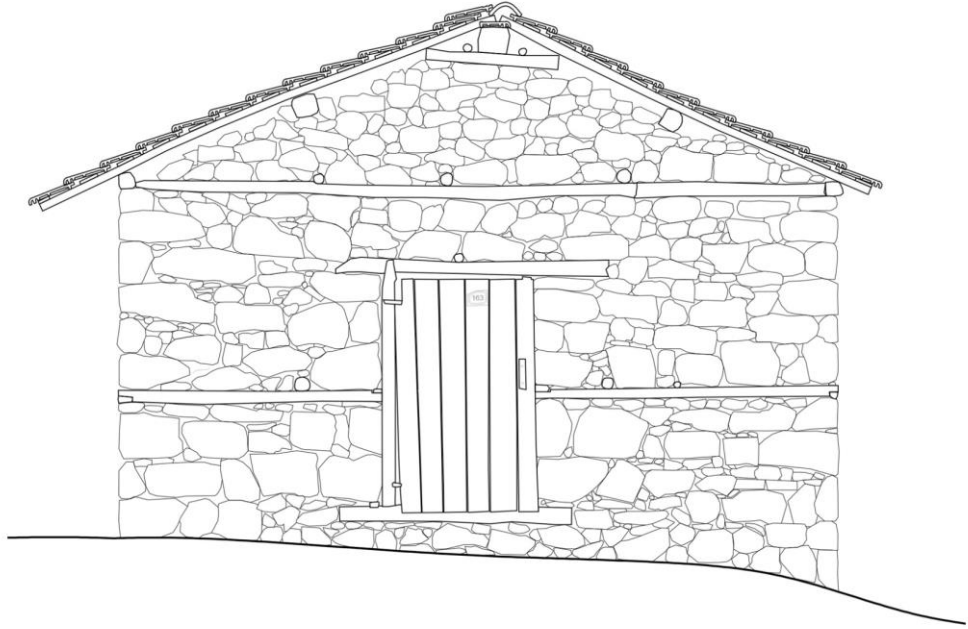
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 33			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	352			
İli	Bursa		Parsel	9			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta kuzey cephesi, üstte batı cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır. Beşik çatı üzeri marsilya kiremit ile örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Doğu cephesinde çatı açıklığı ahşap karkas sistemde yapılmış ve açıktadır. Bu cephede iki adet pencere açıklığı mevcuttur. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı yan yana bulunan üç samanlık yapısından biridir. Kiremit altı tahtalarında bozulmalar gözlemlenmiştir. Yapının ahşap kirişleri eksiktir. Yapı kalkan duvarının açık olması, kirişlerin eksikliği nedeniyle oluşan boşluklar dolayısıyla atmosfer etkilerinin önlenemediği gözlemlenmiştir.						

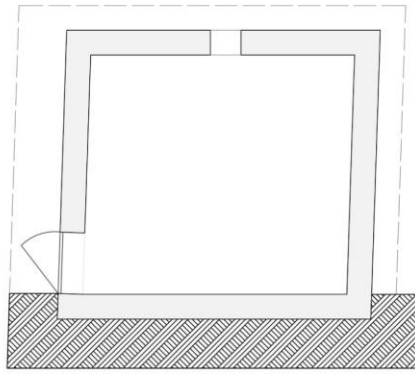
Envanter No:33

Fotoğraflar

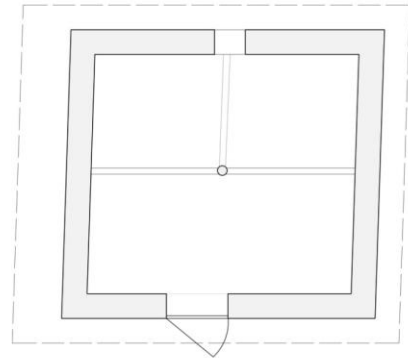
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

GÖRÜNÜŞ

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

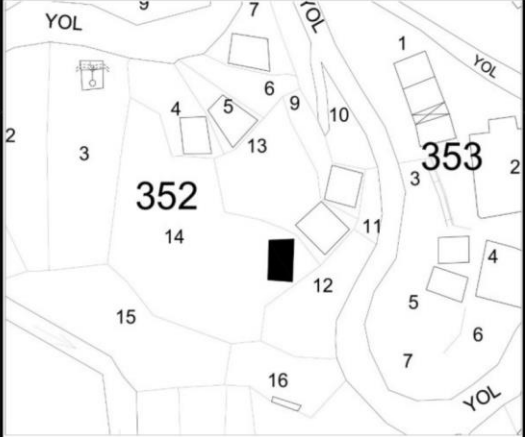

EnvanterNo: 33

Görünüş-Planlar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Rölöve

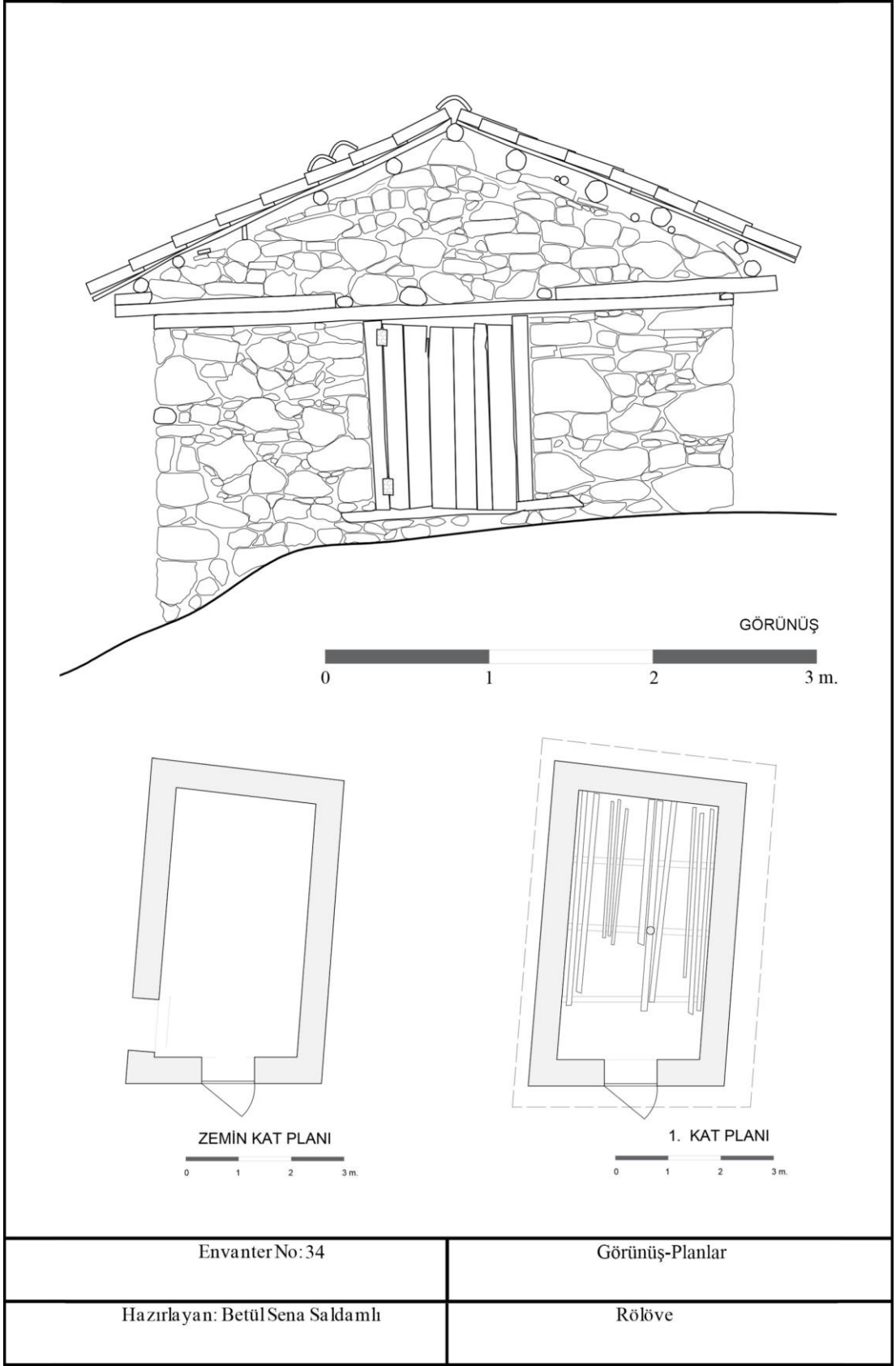
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 34			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	352			
İli	Bursa		Parsel	14			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılmıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Tek katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta doğu cephesi, üstte kuzey cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır. Beşik çatı üzeri alaturka kiremit ile örtülüdür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı toprak üst seviyesinden üst kota kadar ve kuzey cephesi tamamen ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Taş ile yapılan yığma duvar üzerine ahşap hatıllı kerpiç bloklar ile yığma sistem devam ettirilmiştir. Çatı alınlığı ahşap karkas sistemde yapılmış ve açıktadır. Bu cephede bir adet açıklık mevcuttur. Çatı örtüsünde alaturka kiremit kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapının doğu cephesindeki kapısı çıkmıştır. Kuzey cephesindeki kapı ahşap malzemeden yenilenmiştir. Kerpiç bloklar arasında yer yer dolgu boşlukları mevcuttur. Döşeme tahtaları eksiklikleri vardır. Yapı kapı boşluğu ve kalkan duvarının açık olması, kirişlerin eksikliği nedeniyle oluşan boşluklar dolayısıyla atmosfer etkileri önlenemediği gözlemlenmiştir.						

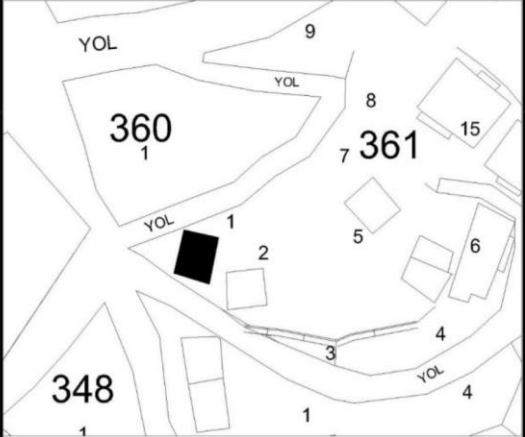

Envanter No:34

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

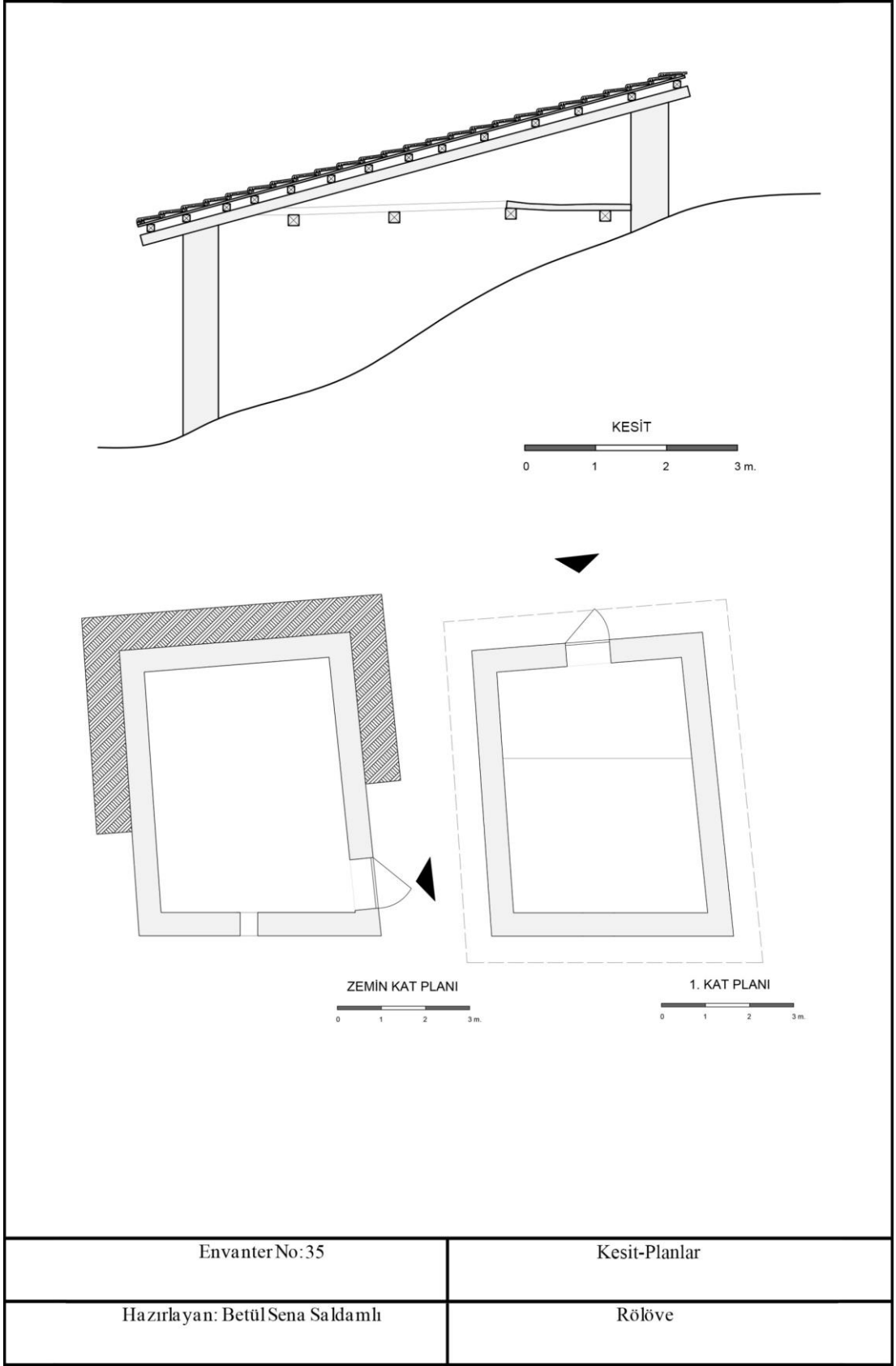
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 35			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	361			
İli	Bursa		Parsel	1			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığılma taş		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Tek yöne eğimli kırma çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta doğu cephesi, üstte kuzey cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır. Topografya eğimine göre güney yönüne eğimli çatı, marsilya kiremit ile örtülmüştür.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı tamamen ahşap hatıllı moloz taş ile yığılma sistemde inşa edilmiştir. Çatı örtüsünde marsilya kiremit kullanılmıştır. Kapılarda ahşap malzeme kullanılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı tek yöne eğimli çatısı olan samanlık yapısına örnektir. İki alçak kapıyla olan giriş dışında başka açıklık bulundurmamaktadır. Yapısal işlevini sürdürmekte olan yapıda ağır strüktürel hasarlar görülmemiştir.						

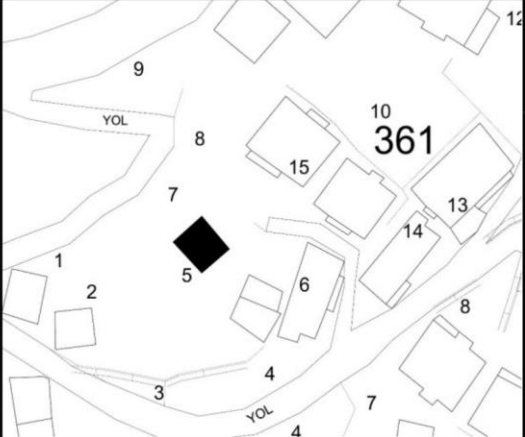

Envanter No:35

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

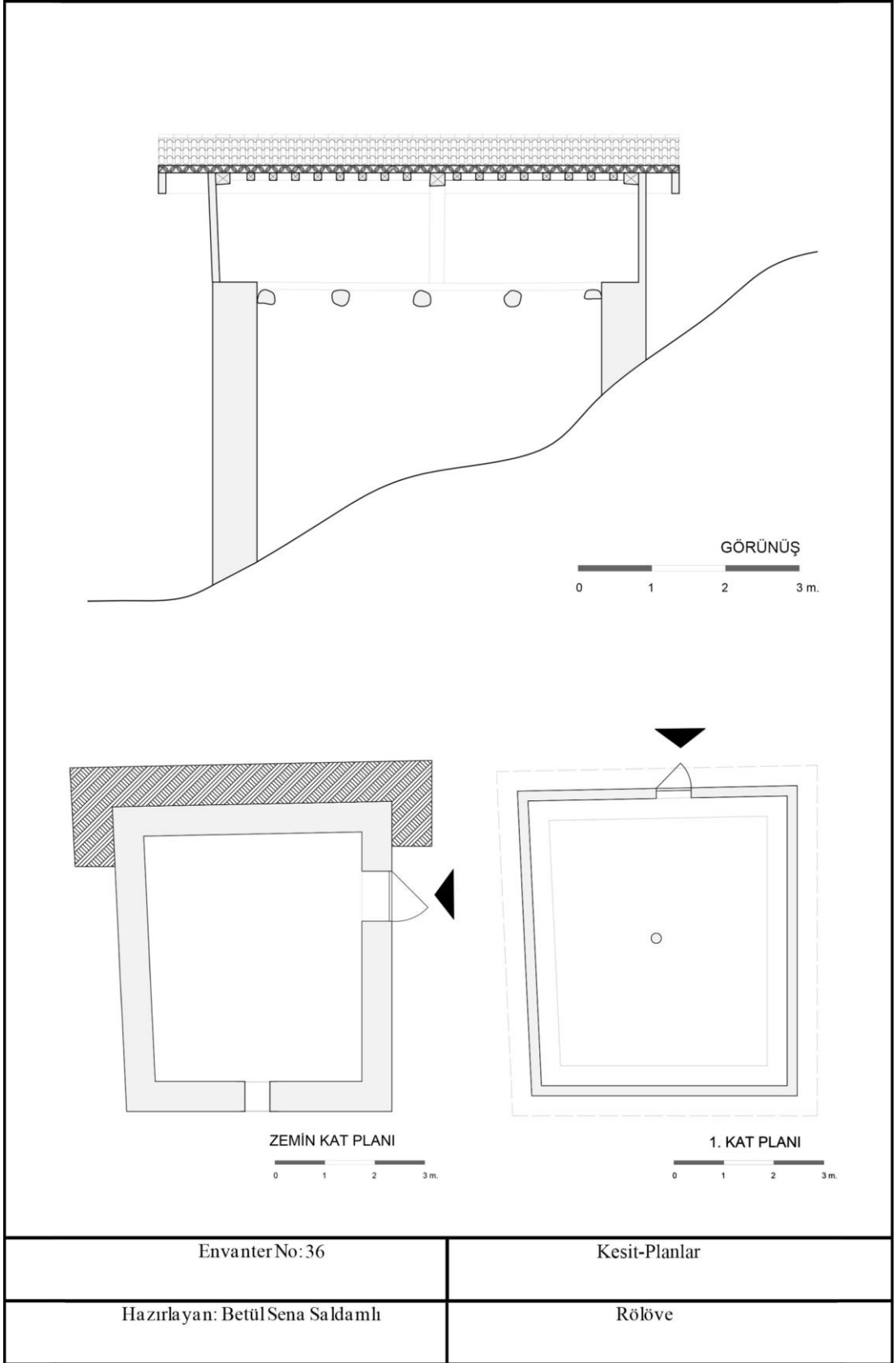
KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 36			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	361			
İli	Bursa		Parsel	5			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Samanlık			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Yığma ahşap		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Alaturka kiremit + Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon ☐	Elektrik ☐	Telefon ☐
	Bodrum ☐	Ara kat ☐	Çatı odası ☐				
Genel Tanım	Yapı geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir samanlık yapısıdır. Eğimli arazide inşa edilen yapıya altta doğu cephesi, üstte kuzey cephesi olmak üzere iki farklı kottan giriş sağlanmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Yapı toprak üst seviyesinden üst kota kadar tamamen ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Taş ile yapılan yığma duvar üzerine ahşap ile yığma sistem devam ettirilmiştir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir. Bir bölümü ise marsilya kiremit ile yenilenmiştir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapısal işlevini sürdürmekte olan yapıda ağır strüktürel hasarlar görülmemiştir. Doğu cephesindeki ahşap kapıda bozulmalar görülmüştür.						

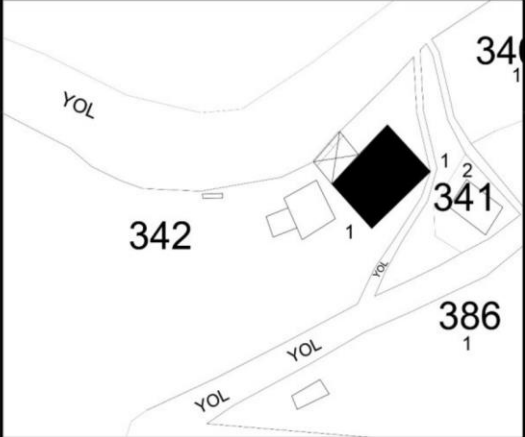

Envanter No:36

Fotoğraflar

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 37			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	342			
İli	Bursa		Parsel	1			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş + Yığma tuğla		Sağlamlık durumu	İyi			
Örtü Türü	Kırma çatı		Kullanım durumu	Kullanılıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		■	■	■
Genel Tanım	Yapı kuzey-güney yönünde eğimli arazide geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. Köyün geleneksel biçiminde ahır olarak kullanılan alt katın girişi güney cephesinden sağlanmaktadır. Ana yolun geçtiği kuzey cephesinden yaşam alanına giriş sağlanmaktadır. Girişin sağ tarafında ahşap kaplama ve sundurma çatıyla yapılmış odunluk-müştemilat olarak kullanılan ek bölüm bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Eğimin olduğu güney cephesindeki beden duvarı ahşap hatıllı moloz taş ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Kuzey cephesinde toprağa oturan kısım moloz taş ile yığma sistemde yapılmış, diğer kısımlar ise ateş tuğlası ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Kapılar ahşaptır. Zemin katın olduğu güney cephesinde girişin iki yanında pencere açıklıkları bulunmaktadır. Kiriş, döşeme ve dikmeler ahşap sistemle inşa edilmiştir.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapıda ağır strüktürel hasar görülmemektedir. Güncel durumda aktif kullanılmakta ve bakımı sağlanmaktadır. Karma sistemde inşa edilen yapı müdahaleler dışında özgün halini korumaktadır. Islak hacim için boru eklenen cephede ateş tuğlalarda eksilmeler vardır. Ahşap pencere doğramaları mevcuttur.						

Envanter No:37

Fotoğraflar /1

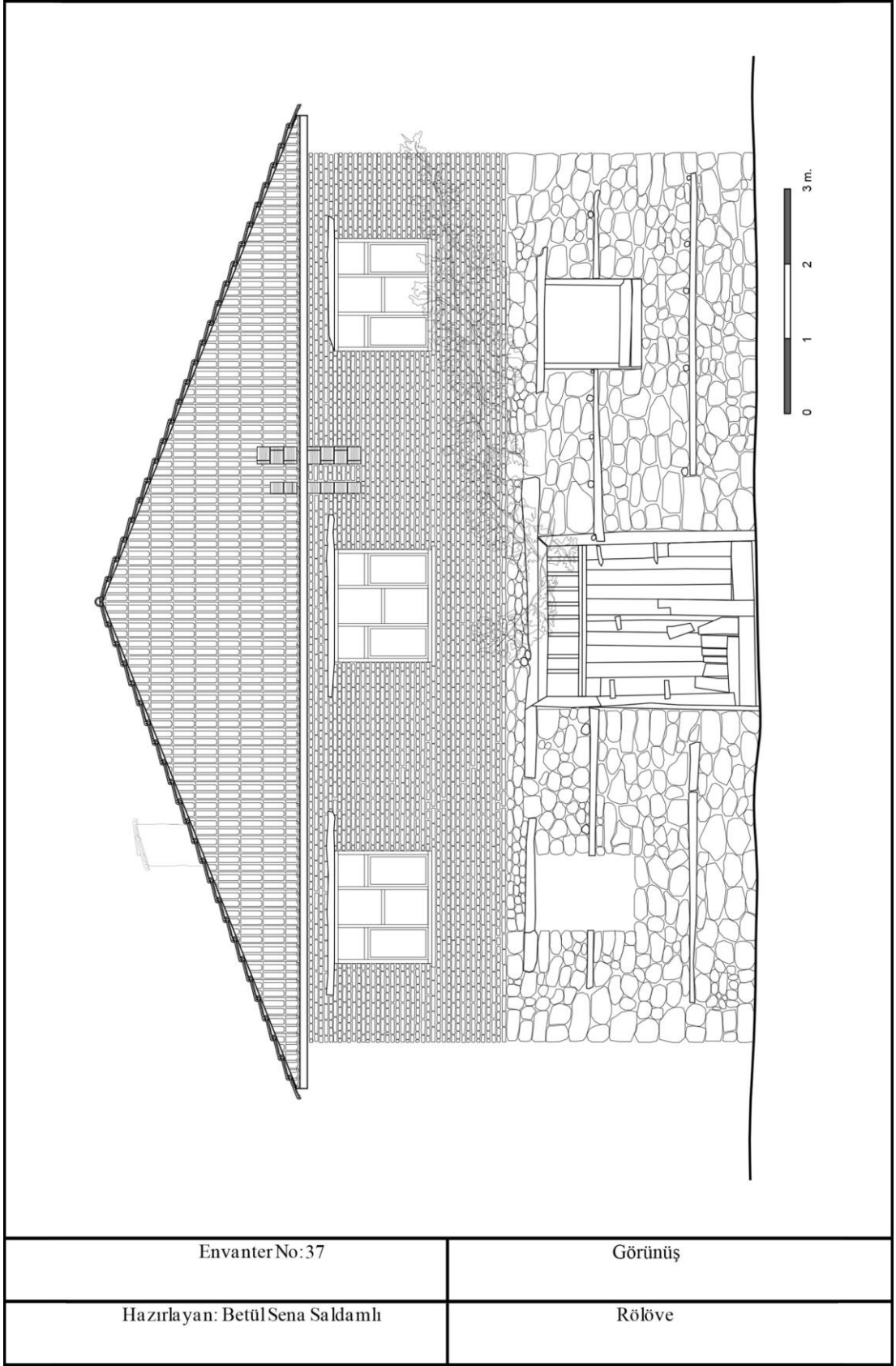
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

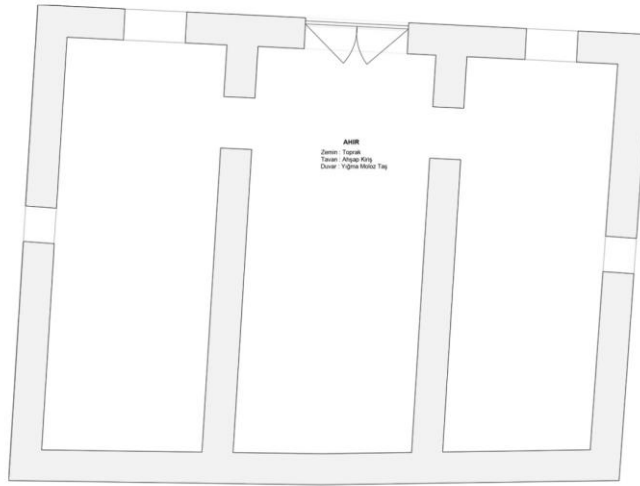
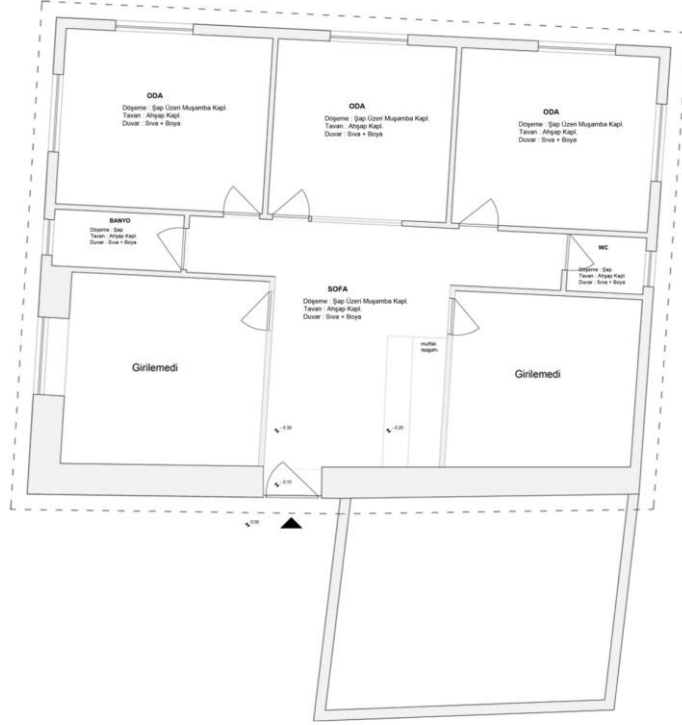

Envanter No:37

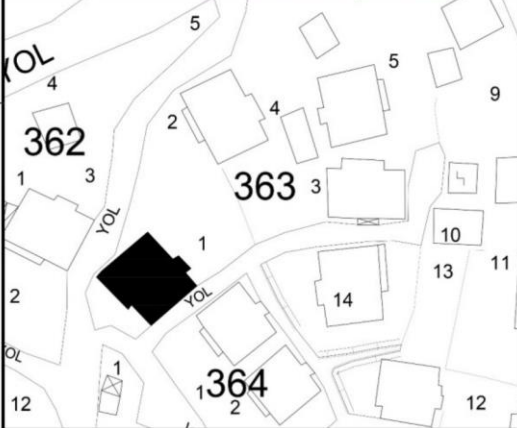
Fotoğraflar /2

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Envanter No: 37	Planlar
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

KIRSAL YAPI ENVANTERİ				Envanter No: 38			
Yerleşme Adı	Dedeler Köyü		Ada	363			
İli	Bursa		Parsel	1			
İlçesi	Keles		Yapı Türü	Konut			
Taşıyıcı Sistem	Yığma taş+ Ahşap karkas sistem arası kerpiç dolgu		Sağlamlık durumu	Orta			
Örtü Türü	Beşik çatı		Kullanım durumu	Kullanılmıyor/Girildi			
Örtü Malzemesi	Marsilya kiremit		Yapım Tarihi				
Kat sayısı	Z+1 katlı			Altyapı	Kanalizasyon	Elektrik	Telefon
	Bodrum	Ara kat	Çatı odası				
	☐	☐	☐		☒	☒	☒
Genel Tanım	Konut yapısı kuzeybatı-güneydoğu yönünde eğimli arazide geleneksel yöntem ve malzemelerle inşa edilmiş bir konut yapısıdır. Köyün geleneksel biçiminde ahır olarak kullanılan alt katın girişi güneybatı cephesinden sağlanmaktadır. Yaşam alanı olan birinci kata da bu cepheden merdivenle ulaşılmaktadır. Zemin katın hizasında kapı girişinde sundurma çatı yapılmıştır. Kuzeydoğu yönünde birinci katta hela eki bulunmaktadır.						
Yapım Tekniği ve Malzeme	Konutun zemin katı ve kuzeybatı cephesi moloz taş duvar ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Birinci kat ahşap karkas arasında kerpiç dolgulu hımsı sistemde inşa edilmiştir. Pencere ve kapı doğramaları ahşaptır. Hela eki ahşap konstrüksiyon üzeri ahşap kaplama ile yapılmıştır. Kuzeybatı yönünde çıkma vardır. Döşeme, giriş ve dikmeler ahşap sistemde yapılmıştır.						
Bezeme-Devşirme Malzeme	Saçak altları açıkta olan sade bir yapıdır. Devşirme malzeme kullanılmamıştır.						
Sağlamlık Durumu/ Gözlem ve Değerlendirme	Yapı güncel durumda kullanılmamaktadır. Konutta geleneksel ocaklık bölümleri ve sekiler korunmuştur. Doğrama ve yapım malzemeleri özgündür. Güneybatı cephesindeki çıkmanın bir bölümü dökülmüştür. Yapıda malzeme eksikliği nedeniyle oluşan boşluklar dolayısıyla atmosfer etkileri altındadır.						

Envanter No:38

Fotoğraflar /1

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

Envanter No:38

Fotoğraflar /2

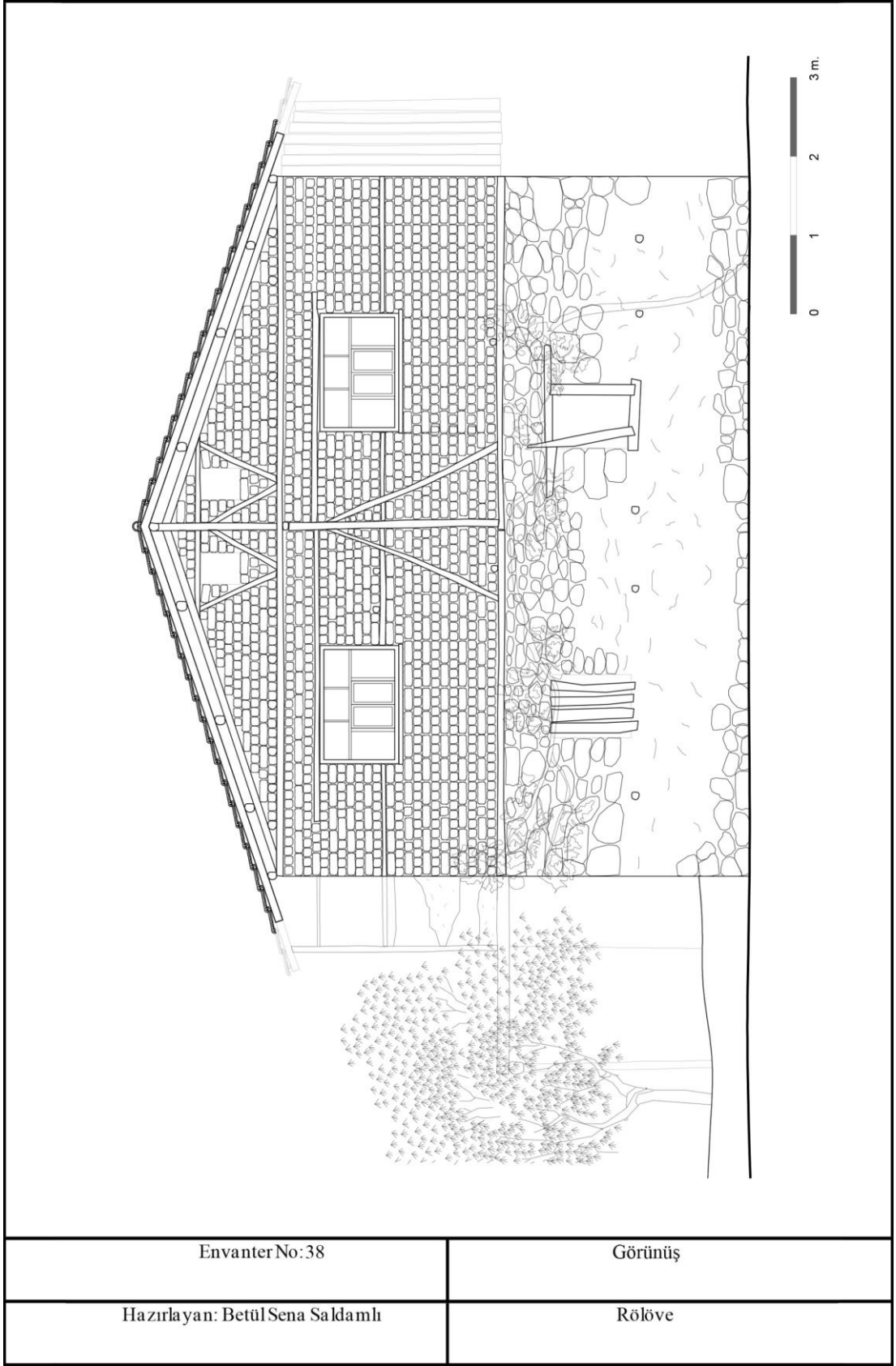
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

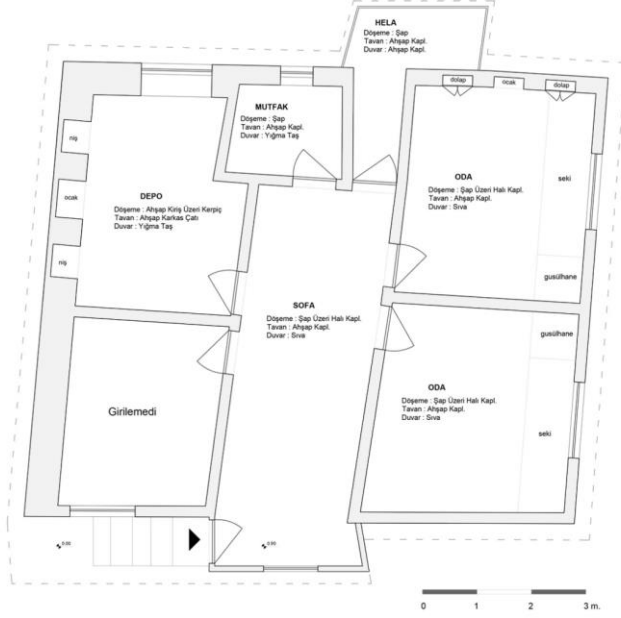

Envanter No:38

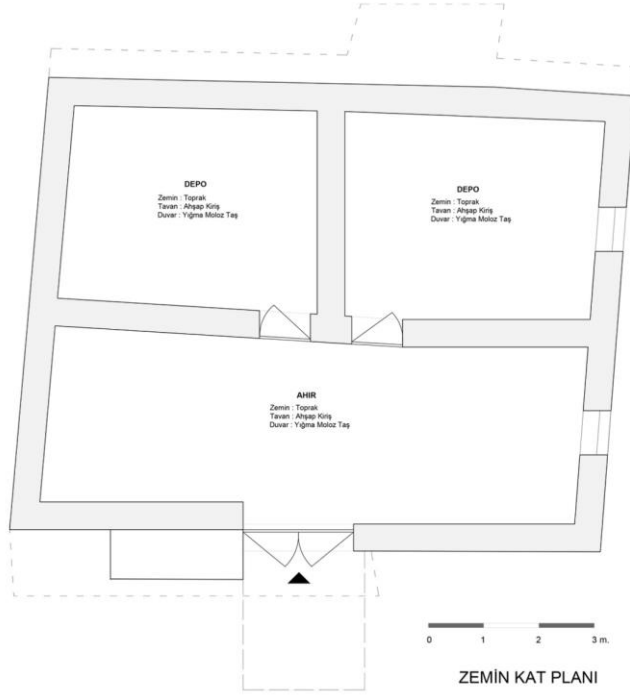
Fotoğraflar /3

Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı

1. KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

Envanter No: 38	Planlar
Hazırlayan: Betül Sena Saldamlı	Rölöve

EK-4: Anket formu ve röportaj soruları

DEDELERKÖYÜ SOSYAL YAPILANALİZİ ANKETİ

1. Demografik Yapı

Adı:

Soyadı:

Yaşı:

Mesleği:

Cinsiyeti: Erkek () Kadın ()

Doğum Yeri:

- Sosyal Güvenceniz varmı?

Evet () Hayır ()

- Dedeler Köyü'nün yerlisi misiniz?

Evet () Hayır ()

-Yanıtınız evet ise; kaç kuşaktır buradasınız?

-Yanıtınız hayır ise:

-Buraya nereden geldiniz?

-Kaç yılında geldiniz?

-Geliş nedeniniz?

-Geldiğiniz yerde ne iş yapıyordunuz?

- Dedeler Köyü'nde tam zamanlı mı yaşıyorsunuz?

Evet () Hayır ()

-Yanıtınız hayır ise:

a) Yılın ne kadarını ve hangi aylarını burada geçiriyorsunuz?

b) Neden burada sürekli yaşamıyorsunuz?

-Eğitim Durumu

Gidilmedi () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

2.Ekonomik Durum

Meslek dağılımı

- Geçim kaynağınız nedir?
Hayvancılık () Tarım () Emekli ()
- Beslediğiniz hayvan nedir?
Büyükbaş () Küçükbaş () Kümes hayvanı ()
- Yetiştirdiğiniz ürün nedir? Üründen kazanç sağlıyor musunuz?
Evet () Hayır ()
- Evet () Hayır ()
- Evet () Hayır ()

Gelir düzeyi

- Ailenin aylık kazancı: 0-2000 () 2000-4000 () 4000-6000 () 6000+ ()
- Sahip olduğunuz gayrimenkul nedir?
Ev () Yayla evi () Tarla () Arsa ()
- Sahip olduğunuz taşıt nedir?
Otomobil () Traktör () Kamyonet () Motosiklet ()

3.Yapısal Boyutta Sorunlar

- Evinizin yapım tarihi nedir?
- Bulduğunuz evde oturma süreniz nedir? 0-20 () 20-40 () 40-60 () 60+ ()
- Evinizin büyüklüğünü nasıl buluyorsunuz? Yeterli () Büyük () Küçük () Diğer ()
- Evinizde kaç oda var? 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri ()
- Evinizde kullanılmayan oda/bölüm sayısı?
- Tesisat Durumu:
- Evinizi kullanırken yaşadığınız zorlukları nelerdir? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)
 - o Yapı duvarlarındaki sorunlar
 - o Isınma Problemi
 - o Oda sayısı ve genişlikleri
 - o Hela (Wc) eksikliği
 - o Banyo eksikliği
 - o Mutfak Eksikliği
 - o Diğer (belirtiniz)
 - o Teknik altyapı sorunları
 - o Su kesintileri
 - o Doğalgaz

4.Yenileme-Koruma-Farkındalık İlişkileri

- Evinizden memnun musunuz? Evet () Hayır ()
- Eviniz sizin için tarihsel ya da manevi değer taşıyor mu?
- Evinizde onarım, değişiklik yaptınız mı?

Yaptınız ise, bunlar;

- () Oda ekleme
- () Hela ekleme
- () Banyo ekleme
- () Mutfak ekleme
- () Kat ekleme veya eksiltme
- () Duvarları güçlendirme () Sıva
 - Özgün malzeme ile
 - Özgün olmayan malzeme ile
- () Cephe elemanları (kapı-pencere) yenileme;
 - Kapı ve pencereleri özgün malzeme ile
 - Kapı ve pencereleri özgün olmayan (metal, PVC, vs.) malzeme ile
 - Diğer.....

- Yeni eklerin tarihi nedir? 1-5 yıl () 5-10 yıl () Daha eski (Ne zaman?.....)
- Evinizde onarmak veya değiştirmek istediğiniz kısım var mı?

Evet () Hayır ()

- () Sıva, boya yenileme
- () Kapı-pencere (doğrama)ların onarımı/yenilenmesi
- () Banyo-Wc
- () Mutfak
- () Taşıyıcı
- () Çatı
- () Dış cephe
- () Kat eklenmesi

- Evin sürekli olarak bakımını sağlayabiliyor musunuz? Evet () Hayır ()
- Bu onarımları gerçekleştirirken engelleyen koşullar var mı? Evet () Hayır ()
Yanıtınız evet ise; nedir? Maddi Yetersizlik () İlgisizlik () Sağlık sorunları/yaşlılık () Evden taşınma isteği () Diğer.....

-Zemin katı ne şekilde kullanıyorsunuz?

- Kömürlük () Atık eşya deposu () Hayvan besliyorum () Diğer (.....)

-Maddi imkânınız olsa evinizi tamirettirmeyi mi, yeni bir evi mi tercih edersiniz?

- Bu ev () Yeni apartman dairesi () Müstakil yeni yapı () İhtiyaçlara cevap vermesi halinde geleneksel yapı () Diğer.....

- Buradan taşınırsanız nereye gitmek istersiniz?
Yine aynı köy () Bursa'nın merkez ilçelerine (.....)
Başka bir şehre? (.....)
Keles' te başka bir köye? (.....)
Neden?
- Köyün yerleşim dokusu durumuna dair fikriniz nedir?
Mevcut yapılar korunmalı ve değişiklik olmamalı ()
Bütünüyle yıkılıp, betonarme yapılar yapılmalı ()
Mevcut yapılar güncel tekniklerle yenilenmeli ve korunmalı ()
Bilmiyorum ()
Diğer ().....

5.Yapı-Çevre İlişkileri / Çevresel Boyutta Sorunlar

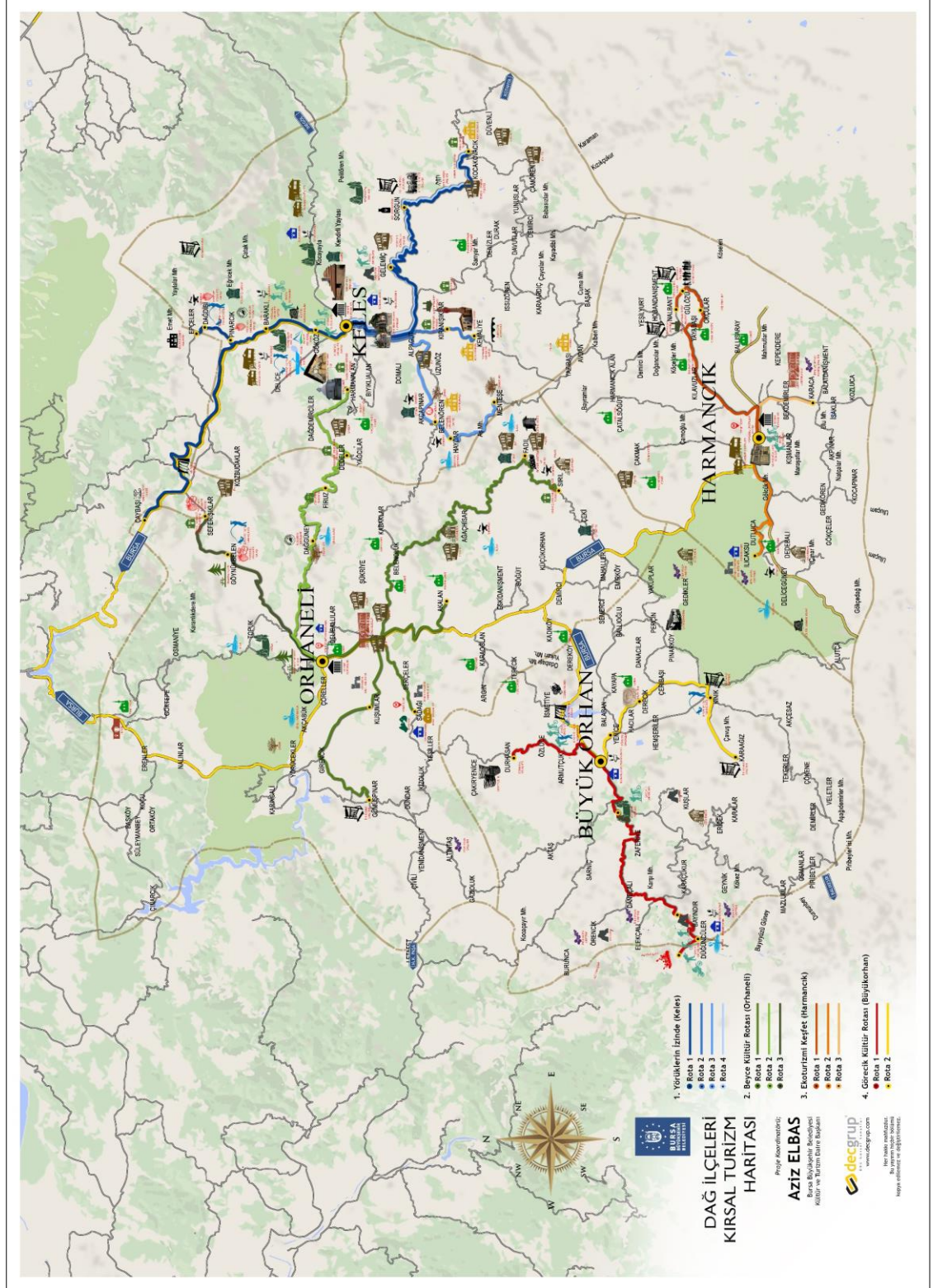
- Yaşarken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
() Ulaşım (Ulaşım imkânlarının az olması)
() Sağlık
() Gıda
() Eğitim
() Güvenlik
() İletişim (Baz İstasyonu)
() İçme suyu
- Köyün eksiklikleri ve sorunları sizce nelerdir?

RÖPORTAJ SORULARI - Köy ile İlgili Bilgiler / Sosyal Durum

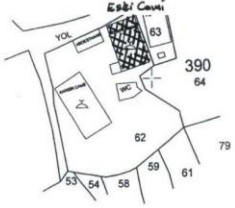

Adı: Soyadı: Yaşı: Mesleği:

1. Köyün tarihi hakkında bilginiz varsa paylaşır mısınız?
2. Köyün günlük yaşamı nasıldır?
3. Köyün iklimi hakkında bilgi verir misiniz?
4. İhtiyaçlarınızı nasıl giderilir? (Sağlık, eğitim, gıda)
5. Köyde hangi bitkiler-ağaçlar yetişir? Elde edilen ürünler nasıl değerlendirilir?
6. Köyün su ihtiyacı nasıl sağlanıyor? Evlerin soğuk-sıcak su ihtiyaçları nasıl sağlanıyor?
7. Tanımsal faaliyetler devam ediyor mu? Evetse, bu işlerden gelir sağlanıyor mu?
8. Hayvancılık devam ediyor mu? Evetse, hangi cins? Hayvansal ürünlerden gelir sağlanıyor mu?
9. Gelir sağlama amacıyla el sanatları yapıyor mu?
10. Köyde gerçekleştirilecek turizm aktivitelerini destekler misiniz?
11. Turizm faaliyetlerinin köye nasıl etkileri olacağını düşünüyorsunuz?
12. Köy için yapılmasını istediğiniz ya da hayal ettiğiniz bir düşünce var mı?
13. Köy hayatının sürdürülmesini ister misiniz? Sizce Dedeler Köyü'nde yaşamın devam edebilmesi için neler yapılmalı? Görüş ve önerileriniz nelerdir?

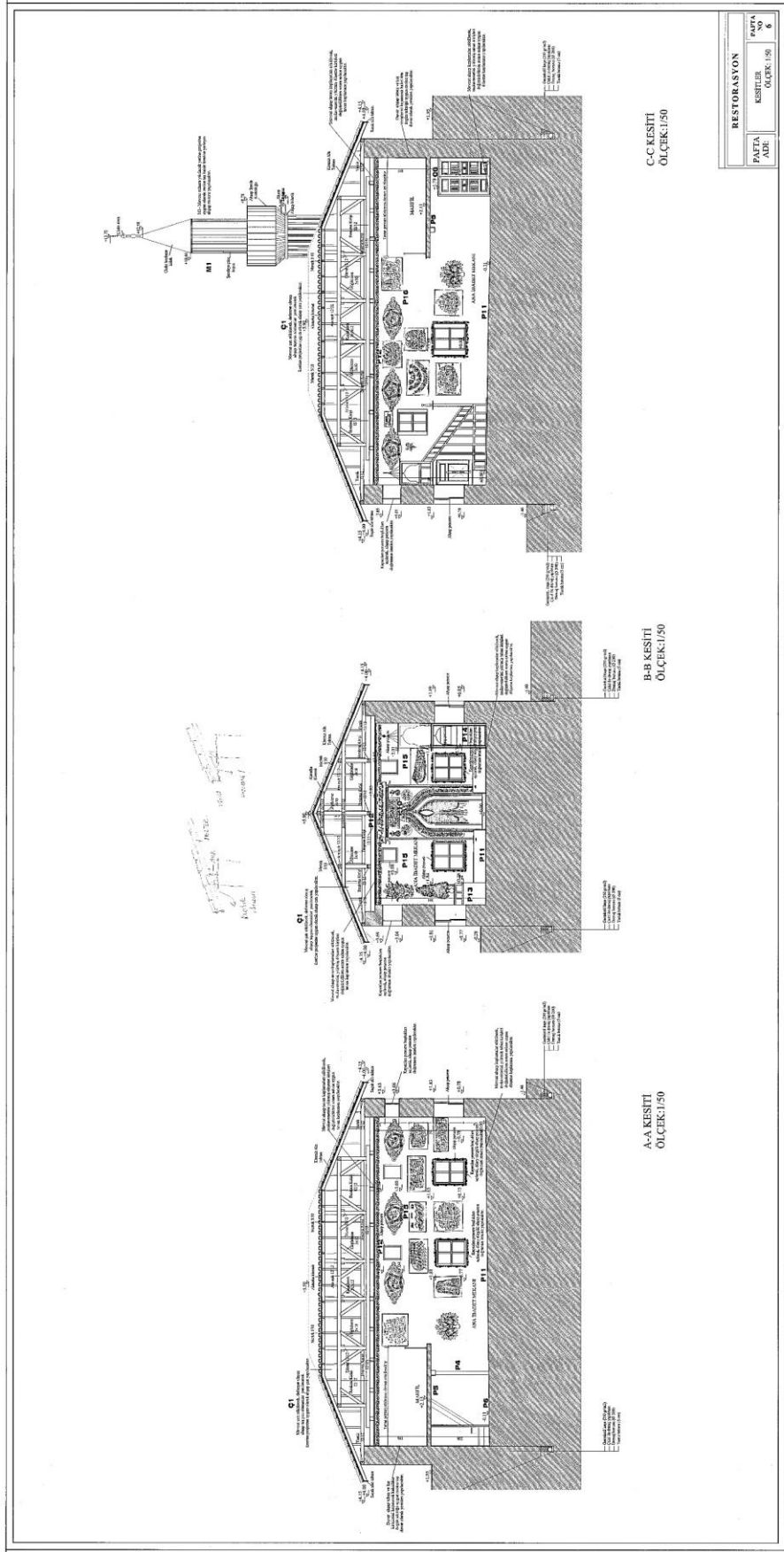
EK-5: Bursa Dağ İlçeleri Kırsal Turizm Haritası

EK-6: Dedeler Köyü Eski Camii Envanter Fişii ve Restorasyon Projesi Çizimleri

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.		ANIT	ENVANTER NO:											
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO:												
İL: Bursa	İLÇESİ: Keles	MAHALLESİ / KÖYÜ: Dedeler Köyü	KORUMA	ANITSAL	1	2	3								
SOKAK VE KAPI NO:		KADASTRO PAFTA: İ22A08C1A ADA:390 PARSEL: 62	DERECESİ	ÇEVRESEL	1	2	3								
ADI: Dedeler Köyü Eski Camii	YAPTIRAN: -	YAPAN: -	1	ÇEVREYE AYKIRI	1	2	3								
	YAPIM TARİHİ: 1930-1940 'lı yıllar	KİTABE: -	MİMARİ ÇAĞI: Cumhuriyet Dönemi (ÜSLUP) -												
			VAKFIYE -												
GENEL TANIM : Bursa İli, Keles İlçesi, Dedeler Köyü'nde ve tapunun İ22A08C1A pafta, 390 ada, 62 parselinde kayıtlı, Dedeler Köyü Tüzel Kişiliği'ne ait Cami															
KORUMA DURUMU	A	İYİ	TAŞIYICI YAPI	A	DIŞ YAPI	A	ÜST YAPI	A	İÇ YAPI	A	SÜSLEME ELEMENLARI	A	RUTUBET	A	YOK
	B	ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİ VAR
	C	FENA		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ
															
GOZLEMLER: Cami, eski cami yanına yeni cami inşa edilmiş olması nedeniyle uzun süreden beri kullanılmadığından bakımsız durumdadır.															

BUGÜNKÜ SAHİBİ	Dedeler. Köy Tüzel Kişiliği.		
YAPILAN ONARIMLAR:			
AYRINTILI TANIM: Bursa İli, Keles İlçesi, Dedeler Köyü'nde ve tapunun İ22A08C1A pafta, 390 ada, 62 parselinde kayıtlı, Dikdörtgen planlı, moloztaş duvar örgülü Dedeler Köyü Tüzel Kişiliği'ne ait Camii'nin; Vakıflar tarafından tespit edildiği üzere 1930-1940 lı yıllarda köy halkı tarafından yapıldığı, İçinde mevcut olan ayet, hadis ve yer yer çiçek motiflerinden oluşan kalem işi süslemelerin 1950 li yıllarda Bursa civarından bir usta tarafından yapıldığı belirtilmektedir.			
			
TEKNİK BİLGİLER	SU ELEKTRİK	ISITMA	KANALİZASYON
ORJİNAL KULLANIMI:	Cami		
BUGÜNKÜ KULLANIMI:	Kullanılmamaktadır		
ÖNERİLEN KULLANIMI:			
HAZIRLAYANLAR	28.08.2012		
Bayram ÇETİNKAYA – Mimar			
Hakan Gezer - Jeo. Fotg. Müh.			
YAYIN DİZİNİ:	EKLER:	KONTROL EDEN: Serpil ARIK	
	RAPOR	KURUL ONAYI NO	
	FOTOĞRAF		
	RÖLÖVE PROJESİ		
	RESTORASYON PROJESİ		
	HARİTA		
	KROKİ	REVİZYON:	
	KİTABE	KURUL KARARLARI	
	VAKFIYE		

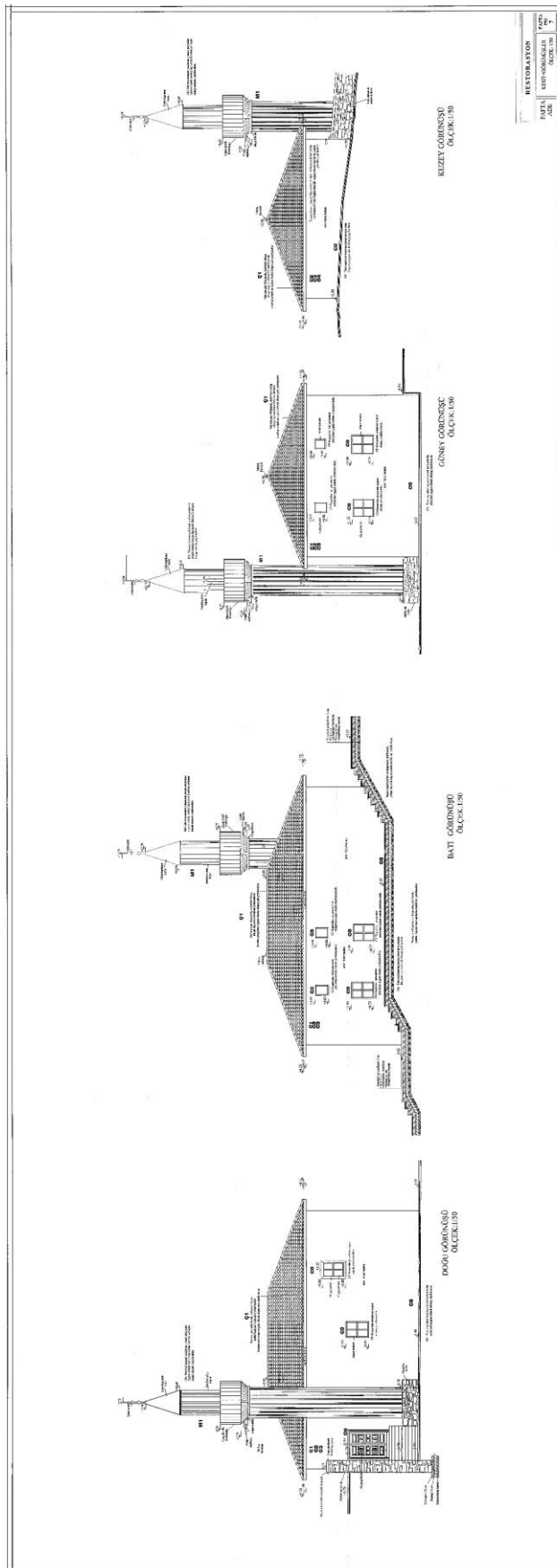

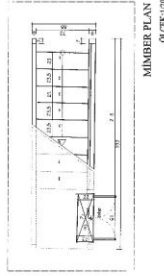
C-C KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

B-B KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

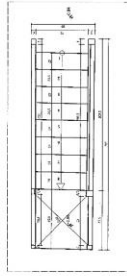
A-A KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

RESTORASYON		PANOSU	6
PAFTA	KESİTLER		
ADE	ÖLÇEK: 1/50		

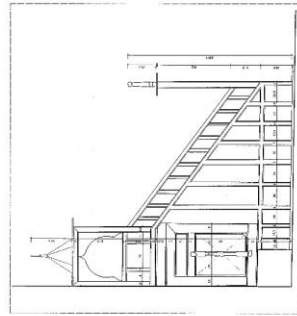

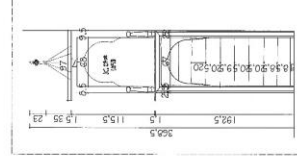
MIMBER PLAN
ÖLÇEK 1/20

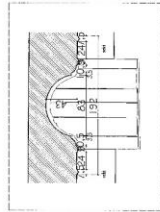
MIMBER PLAN
ÖLÇEK 1/20

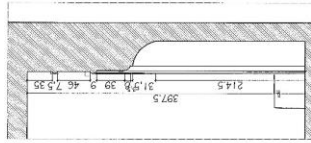
MIMBER GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK 1/20

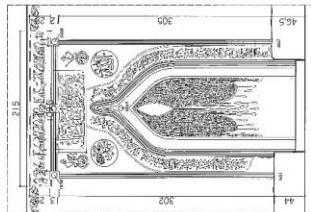
MIMBER GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK 1/20

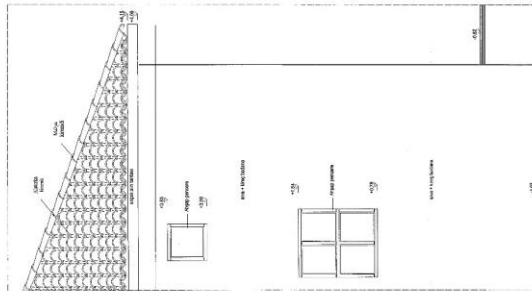
MIHRAP PLAN
ÖLÇEK 1/20

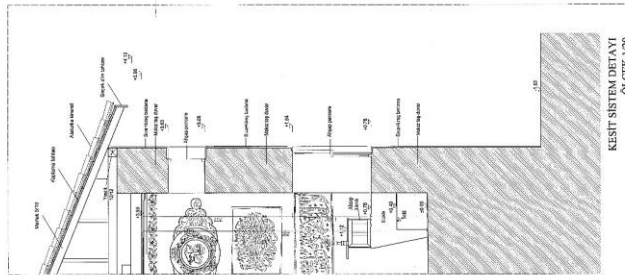
MIHRAP KESİT
ÖLÇEK 1/20

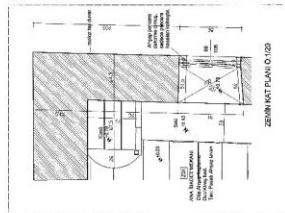
MIHRAP GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK 1/20

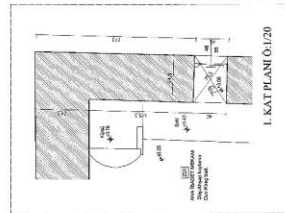
CEPHE SİSTEM DETAYI
ÖLÇEK 1/20

KESİT SİSTEM DETAYI
ÖLÇEK 1/20

ZEMİN KAT PLANI ÖLÇEK 1/20

1. KAT PLANI ÖLÇEK 1/20

